

דברי הכנסת

הישיבה המאה-וחמישים-ושתיים של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

העסקת דייל ערבי ב"אל על"

דיווח בערוץ השני על תלמוד-תורה ברמת-גן

טיול תלמידים למצרים

שאלות ותשובות

הסעת תלמיד נכה מברטעה לבית-ספר

יישום חוק הרשות הלאומית לתרבות יידיש, התשנ"ו-1996

עבודות גמר בנושא הומוסקסואליות

מינוי מנהל לטלוויזיה החינוכית

ביטול הרשמת תלמידים מחולון בבית-הספר החקלאי "מקווה ישראל"

שכר הלימוד בגנים ביישובי עדיפות לאומית בנגב

אופן קביעת בחינות הבגרות שהן חובה

טיול תלמידים במצרים

שביתת הורי הילדים מבית-הספר "מקווה ישראל"

עולים מרוסיה – רישום גויים כיהודים ומכירת בשר חזיר על-ידיהם

הטלת קנסות על זייפני תעודות כשרות

הפצת יין נסך כיון כשר

אי-התגוררות רבנים במקומות כהונתם

מתן כושר לרבנים גדולים בתורה

הגבלת תקופת כהונתם של רבנים

בחינות בכתב לרבנים

מינוי עוזרים לרבני ערים

רבני ערים המכהנים כראשי ישיבות

מינוי מחליף לרב עיר שעזב או נפטר

ספרות במחירי חלקות קבר

ספרות במחירי חלקות קבר

ספרות במחירי חלקות קבר

עריכת נישואין ליוצאי הודו בפתח-תקווה

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – ביטול חלקי של איסור כפל תפקידים), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק לפיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב, התשנ"ז-1996

(הצעת חברת הכנסת ד' איציק)

הצעת חוק הקולנוע, התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת י' יהב)

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – חינוך ערבי), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון – מכירת אביזרי מין), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

הצעת חוק הספקת החשמל (הוראת שעה) (תיקון – תחילה ותוקף), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ע' בשארה)

הצעת חוק שירות ביטחון [נוסח משולב] (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א' פינס-פז)

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

שאלות ותשובות

פינוי שלג ביישובי רמת-הגולן

איומים על חוכרים ממנהל מקרקעי ישראל

הצעות לסדר-היום

מצוקת יישובי בקעת-הירדן

שאלות ותשובות

כביש חוצה-ישראל

פתיחת מחלף צומת רעננה–כפר-סבא

מחירי חלקות האדמה לזוגות צעירים בכפר פקיעין

תיקון כבישים בשעות העומס

הבדלים במחירי אדמות ליזמים ערבים וליזמים יהודים

חוזי החכירה של הקרן הקיימת

צומת ביר-אל-מכסור

תחנת רכבת בכניסה הדרומית לחיפה

תחנת רכבת בכניסה הדרומית לחיפה

הפרת הסכמים עם הרשויות הדרוזיות

גביית היטלי השבחה מקיבוצים וממושבים

כביש 446 – צומת פדואל–עלי-זהב

צומת הכניסה ליישוב ביר-אל-מכסור

כביש חוצה-ישראל – המאבק בשל הפקעת קרקעות

פקיעת תוקף פטור מדמי הסכמה במימוש נחלה

קביעת דמי חכירה במועצה אזורית חבל מודיעין

צומת הכניסה לביר-אל-מכסור

אספקת מים למפעלים ברמת-חובב

הסכם המים בין לישראל לבין ירדן

בית-מקלף במוצא

קו הרכבת תל-אביב–באר-שבע

תקינות גשר בכביש רחובות–יבנה–אשדוד

חיבור מים לשבט אל-נסארה
סלילת כביש גישה עין-ראפה-עין-נקובא
מצב משק המים בישראל
זמני נסיעת הרכבת בקו נהרייה-תל-אביב
חוות דעת למכירת דירות "עמידר"
השוק הבדואי בבאר-שבע
העתקת מתקני הגז בפי-גלילות לאתר חלופי
תקציב הפרסום של חברת החשמל
איכות כביש ערד-תל-שוקת
הצעה לסדר-היום
ביטול פרויקט הר-איתן
הצעות לסדר-היום
הסכסוכים, השביתות והאבטלה במשק
הצעה לסדר-היום מצוקת הדיור הקשה בקרב הזוגות הצעירים במבשרת-ציון בפרט ובארץ בכלל
שאלות ותשובות
קשירת קשישים בבית-אבות
מקרה אונס בפנימייה בצפון
קיצוץ תקציבים לחירשים
העסקת בני-נוער לתקופת ניסיון
סגירת מפת"ן "מעלות" ברמלה
הרחבת סניף הביטוח הלאומי בבני-ברק
תשלום קצבת יוצאי צבא למי ששירתו במשטרת המנדט
חוות הדעת של חוקרת שירות המבחן לנוער במחוז הצפון
חלוקת כספי ועדת התמיכות
תשלומי קצבת ניידות מהביטוח הלאומי
הרעלת גופרית בעין-בוקק
אי-מימון רכישת "קלנועית" לנכים
תקציב הבראה לאמהות ברוכות ילדים
תשלום בעבור זימון לוועדה רפואית
נוהלי השמירה בבתי-אבות
הצעה לסדר-היום איומים על "מרכבות לטרון – מפעלי תיירות" בגין החלטתם שלא לחלל שבת

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

היום יום רביעי, ד' בכסליו התשנ"ח, 3 בדצמבר 1997. ישיבת הכנסת פתוחה.

חבר הכנסת איתן כבל שואל את שר התחבורה בנושא העסקת דייל ערבי ב"אל על". חבר הכנסת כבל, שאלתא בעל-פה, בבקשה.

העסקת דייל ערבי ב"אל על"

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי חברי הכנסת, נודע לי כי חברת התעופה "אל על" סירבה להעסיק כדייל את גא"ג – שמו המלא מופיע במקור – משום היותו ערבי. הנ"ל דובר שלוש שפות, בוגר אוניברסיטה ופקיד נסיעות מורשה.

רצוני לשאול:

1. מדוע דחתה "אל על" את מר ג', על אף היותו בעל כישורים ראויים?

2. האם לא הגיעה השעה להעסקת דייל בן מיעוטים ב"אל על"?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני שר התחבורה, בבקשה.

שר התחבורה י' לוי:

1-2. אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת איתן כבל: חברת "אל על" שינתה לאחרונה את קריטריוני הקבלה ואת הליכי המיון לקורס דיילי אוויר. שינויים אלו נעשו מתוך כוונה לצמצם עד כמה שרק ניתן את תנאי סף הקבלה מחד גיסא, ולהקפיד על פרופיל התאמה ההולם את צורכי הלקוח מאידך גיסא.

מועמדותו של הנ"ל נדחתה מסיבות ענייניות בלבד. רק אחד מתוך ארבעה פונים מתקבלים לקורס דיילים ב"אל על", אולם בעקבות הנהלים החדשים, הוא רשאי לשוב ולהגיש את מועמדותו בשנה הבאה.

חברת "אל על" אינה חושפת את תוצאות מבחני המיון של מועמדיה בכל התחומים. בחברה שירתו בעבר דיילים ערבים, והיא תשמח אם דיילים ערבים נוספים יצטרפו לשורותיה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת כבל, בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני השר, יכול להיות שהנהלים שונו, כפי שאתה אומר, אבל האם אין אפשרות מצדו של אותו בחור להגיש כבר עכשיו ערעור על התשובה שקיבל?

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אפי אושעיה, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חדשות לבקרים אנחנו שומעים ביקורת על "אל על". כנוסע ב"אל על", אני דווקא מרוצה מהשירותים שלהם, אבל נדמה לי, על-פי טענת הרבה מגזרים באוכלוסייה הישראלית, שיש שם מדיניות של אפליה, והייתי רוצה לשאול את השר אם המשרד מפקח על הנהלים החדשים, כדי שאכן ייושמו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

בנושא זה הייתי רוצה להעיר את תשומת לב השר, ואולי זו לא שאלה, אך זו בהחלט הצהרה: אדוני השר, משיקולים כלכליים טהורים, כדי למשוך ציבור דתי-חרדי כנוסעים קבועים ב"אל על", החברה עושה כל מיני דברים לנוחות הנוסעים. בחלק מהמקומות היא ביטלה את הסרטים והיא מגישה אוכל בהכשר יותר מהודר. אני חושב שזהו צעד מבורך, במיוחד שיש כאן שיקול כלכלי ולא כל שיקול אחר. לצערי הרב, פוליטיקאים שעניינם צרה בציבור החרדי, עשו "עליהם" על חברת "אל על". חבר הכנסת אפי אושעיה זורק פצצה לחלל האוויר: יש אפליה. הוא אפילו לא אומר למה הוא מתכוון, ואני מתכוון שהוא לא מתכוון לאותה אפליה שאינה אפליה, אלא זהו בהחלט שירות לציבור ולנוסע, משיקולים כלכליים גרידא.

אפי אושעיה (העבודה):

אמרתי שנשמעות טענות על אפליה.

נסים דהן (ש"ס):

לכן אני שואל, אדוני השר: האם תחזקו את חברת "אל על" בנושא הזה ולא תרפו את ידיה, כדי שתמשיך לעשות את הדברים האלה לטובת הציבור החרדי הטס במטוסי "אל על"?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר התחבורה, בבקשה.

שר התחבורה י' לוי:

אדוני היושב-ראש, לשאלתו הנוספת של חבר הכנסת כבל – השבתי שהוא יוכל להגיש שוב מועמדות. כדי לסבר את אוזנך: המועמד הגיש בקשה ראשונה במרס 1997, ניגש למבחן נוסף, ובאוקטובר 1997 נכשל. כלומר, מדובר בתשובה שקיבל רק לפני כחודש. לפי התשובה שנמסרה לי על-ידי "אל על", הוא יוכל להגיש שוב מועמדות. אנחנו מזמינים אותו להגיש שוב מועמדות.

לשאלה של חבר הכנסת אושעיה: המשרד מפקח דרך אגף תכנון וכלכלה של המשרד ודרך מבקר המשרד על כל הנהלים ועל העבודה השוטפת של החברות שבפיקוחו, ו"אל על" היא אחת מהן.

לשאלתו של חבר הכנסת דהן: יש היום אמנת שירות ב"אל על" המציינת אולי את הרצון של חברת "אל על" ליעיל ולשפר את שירותיה לציבור. משרד התחבורה מעודד את המגמה הזאת. הוא מעודד את המגמה של נתינת שירות לציבור החרדי, והוא יעודד את המגמה של נתינת שירות לכל ציבור לפי צרכיו, לאו דווקא לציבור זה או אחר.

אם הציבור החרדי מעוניין במזון מסוג מסוים, או רוצה שבאחד הערוצים ישדרו את הדף היומי במהלך הטיסה, או מבקש שבקטע מסוים של המטוס לא יוקרנו סרטים – ניענה לכך. אם יהיה ציבור אחר שתהיינה לו דרישות אחרות – ניענה גם לכך. מובן שהכול במסגרת האפשרויות ובמסגרת אי-פגיעה בשירות לציבור אחר. לפעמים מתעוררת בעיה כאשר יש ציבורים שונים באותו מטוס או באותו חלק של מטוס. כאשר הרצונות שונים, קשה להיענות לכל אחד ואחד. מובן שבאופן כללי אנחנו מעוניינים ש"אל על" תמשיך לשפר את השירות ותיענה עד כמה שניתן לבקשות הציבור. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דוד אזולאי שואל את סגן שר החינוך, התרבות והספורט, בנושא: דיווח בערוץ השני על תלמוד-תורה ברמת-גן.

דיווח בערוץ השני על תלמוד-תורה ברמת-גן

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ביום הזיכרון לרצח רבין, זיכרוננו לברכה, נערך בתלמוד-תורה "בן איש חיל" ברמת-גן טקס, נאמרו תהילים וקדיש, הדליקו נרות והורד הדגל. ערוץ-2 שדיווח מהמקום, התעלם משורת האירועים ומשורת דוברים וציטט תלמיד אחד שהתבטא בצורה טיפשית.

רצוני לשאול:

1. האומנם הפרטים נכונים?

2. מה יעשה לאחראים לכוונה המגמתית והמסולפת? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

2-1. כבוד יושב-ראש הכנסת, רבותי חברי הכנסת, העובדות המוצגות בשאלתא אינן מדויקות. ביום הזיכרון ליצחק רבין, זכרו לברכה, היתה נוכחות של הרשות השנייה בשני בתי-ספר: תלמוד-תורה ובית-ספר חילוני. טקסי יום הזיכרון תוארו, ובאו לידי ביטוי הולם ביטויי האבל בשני בתי-הספר, בין

היתר גם התפילות וגם הדלקת הנרות. אכן, צוטט גם תלמיד שהתבטא בצורה לא נאותה, אך הוא היה חלק קטן וזעום בתוך המכלול.

הכתבה היתה מקצועית והוגנת, ולפיכך גם אין סיבה לשום תיקון או הערה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד אזולאי.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני סגן השר, אני לא יודע למה אתה אומר שיש אי-דיוקים. אני חושב שמה שאמרת מעיד שאכן השאילתא מדויקת אלא שהתקשורת, לצערי הרב, סילפה את המציאות, ובדיווחים שלה היא גורמת לעוול וגורמת למחלוקת ולתככים בינינו לבין האחרים. משום-מה, התקשורת לא מצאה לנכון לדווח על כך שבית-הספר הזה סובל כל כך, זה כשלוש שנים, ממצוקת דיור. 300 תלמידים גרים בתנאים-לא-תנאים. על כך התקשורת לא מצאה לנכון לדווח. אבל כשמדובר בילד שהתבטא בצורה ילדותית, שאינו מבין מה שהוא אמר – את זה כן מוצאים לנכון לצטט ולתת לזה כותרות.

אני חושב שהגיע הזמן לא לפרגן לתקשורת. עשו שגיאה במקרה זה. מן הראוי היה, אדוני סגן השר, להתייחס גם לעניין הזה ולהעמיד אותם על מקומם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אנחנו נתקלים בתופעות חוזרות ונשנות, ויש דוגמאות מקצה לקצה על סילוף דברים והצגת דברים חיוביים כדברים שליליים.

אומר לך דבר אחד. אולי אתם זוכרים את המקרה של האיטלקי שקפץ כאן מהציע אל תוך אולם המליאה, ואני בעצם השתלטתי עליו ולקחתי על עצמי סיכון חיים, כי חשבתי שהיה לו גם מכשיר שהיה טעון בחומר נפץ. הלכו והציגו אותי בערוץ-1 כאדם אלים במליאה, ולקחו דווקא את הקטע הזה, שבו אני חושב שמגיע ציון לשבח, ובכלל לא היה ראוי להציג אותו כך. זה עניין אחד.

שאלה שנייה לגבי ערוצי התקשורת, לגבי הבחירה לשדר משחקים מהארץ. אני עובר כאן לנושא אחר, ממש בקצרה. מדוע רשות השידור בוחרת לשדר דווקא משחקי כדורגל מחוץ-לארץ, ולא לשדר משחקים מקומיים של קבוצות כדורסל וקבוצות כדורגל? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, שאלה נוספת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד סגן שר החינוך, בהזדמנות זו אני רוצה לשאול לגבי ההתייחסות של ערוץ-2 לסקטור הערבי, לזמן השידור שהוא מקצה לו ולהשתתפות נציגים מהמגזר הערבי במועצת הרשות של ערוץ-2. אם שמים לב, יש התעלמות כמעט מוחלטת מהציבור הרחב הזה בזמן השידור שמוקצה לציבור הערבי, אם בשפה הערבית ואם בתוכניות המתייחסות לציבור הערבי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר החינוך והתרבות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה להבהיר ולהתייחס לכל השאלות, ולהתחיל דווקא בשאלה שלך, חבר הכנסת אזולאי. משרד החינוך איננו הצנזור של הרשות השנייה. משרד החינוך איננו קובע את התכנים ואת דברי השדרים. יכול להיות – ואני אומר את זה באחריות מלאה – שצריך לבדוק לגבי תוכניות כאלה ואחרות אם לשדר, אם לא לשדר; אבל כשיש שידור מבית-ספר – ואתה דיברת על יום מאוד מסוים, על יום מאוד מיוחד – אי-אפשר לעקוב אחר כל מלה של שדר כזה או אחר, ואי-אפשר להפוך את משרד החינוך לצנזור של הרשות השנייה.

אשר לשאלה שלך, חבר הכנסת חיים דיין, אני יודע שיש מגמה של כתבים רבים לשים דגש בנושאים מיוחדים ולהצניע נושאים אחרים. שוב אני אומר, שמשרד החינוך לא יכול לבוא ולומר לכתבים במה הם ישימו דגש ובמה לא ישימו דגש, את מה יצניעו ואת מה יוציאו החוצה. עם זאת, אני אומר שיש פה משקל גדול לדעת הקהל, ללחץ הציבורי, וככל שהנושא הזה יעלה יותר ויותר על סדר-היום הציבורי, וגם כאן בכנסת, כן ייטב.

לגבי השאלה השנייה שלך – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר על סילוף של הדברים, על כך שלקחו כאן קטע ושידרו אותו והפכו אותו מדבר חיובי לדבר שלילי.

דוד אזולאי (ש"ס):

לקחו ילד אחד, ילד קטן שדיבר, ואת דבריו שידרו. עזבו את הכול – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, זו שאילתא בעל-פה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אשר לשאלה השנייה, בנושא של שידורי הספורט – אני ער לרצון הרחב של הציבור לראות שידורים של משחקי כדורגל וכדורסל של נבחרות ישראליות בחוץ-לארץ. השבוע ובשבוע שעבר היה לי משא-ומתן עם מנכ"ל רשות השידור, מוטי קירשנבאום, בנושא של שידורי הכדורסל של נבחרת ישראל. היה לי עצוב לקבל תשובה, שהערוץ הראשון לא יכול לשנות את סדר השידורים שנקבע כבר לפני זמן רב, ולכן יש לנו בעיה שחלק לא מספיק, לטעמי – אני לא רוצה לומר: קטן, גדול – ממשחקי הספורט של נבחרות ישראליות, שמשחקות בחוץ-לארץ, מגיע לעיני הצופים ואוהדי הספורט של מדינת ישראל. אני אומר: עצוב לי, אבל אלה התשובות שקיבלתי.

לשאלה האחרונה, של חבר הכנסת אלסאנע. אני לא בדקתי את היחסיות שבין שידורי הערבית לשידורים בעברית. יכול להיות שצריך להיכנס למחקר רציני ולבדוק באמת כמה שעות, ואפילו כמה דקות, משודרות לציבור כזה ולציבור אחר. אני יודע שיש בתקופה האחרונה תוכנית טובה מאוד בשבת בבוקר – היא נקראת "ערבסקה"; זו תוכנית טובה מאוד, והיא משותפת גם לציבור הערבי וגם לציבור היהודי, ועל כך אני משבח. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חיים דיין שואל את סגן שר החינוך, התרבות והספורט בנושא: טיול תלמידים למצרים.

טיול תלמידים למצרים

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בעיתון "ידיעות אחרונות" פורסם, כי משרד החינוך לא יבטל טיול תלמידים למצרים, למרות הפיגועים האחרונים.

רצוני לשאול:

1. האם הטיול למצרים לא מסכן את שלום התלמידים, למרות צירופו של איש ביטחון עם נשק לטיול?

2. מה יעשה משרדך בנדון? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

2-1. ובכן, אכן מתוכנן בחופש חנוכה סיור לימודי – זה לא טיול – של נוער שלומד ערבית, תלמידי כיתה י"ב שלומדים לימודי ערבית בפרויקט מיוחד. הם מתכוונים לצאת למצרים, ללמוד את התרבות, ללמוד את ההיסטוריה, ללמוד את השפה; בעיקר את השפה. אלה תלמידים שמיועדים, בבוא העת, הן למערכת הצבאית, למערכת המודיעין, והן למערכת החינוך, כמורים לערבית.

הסיור למצרים מתוכנן עם מערכת הביטחון. אנו כפופים להוראות הביטחון. אם תשתנה ההחלטה, נפעל בהתאם.

אני רוצה לומר עוד שני משפטים. אחרי הפיגוע הנורא שהיה לפני שבועיים במצרים, אכן נשאלה מייד השאלה אם הסיור יצא אל הפועל. לפני שבועיים, חודש וחצי לפני הסיור המתוכנן, אכן אמר משרד החינוך: הסיור עדיין לא מבוטל. עם זה, אמרנו: אנחנו מונחים על-ידי מערכת הביטחון, שירות הביטחון הכללי, ולכן יש עוד מספיק זמן, יש עוד שלושה שבועות עד יציאת הסיור, עדיין אין צורך לבטלו. יכול להיות שגם צריך לשנות ולא לבטל – לא להגיע לדרום מצרים, ללוקסור, אלא להיות רק בקהיר. אבל, אני אומר שוב, התלמידים יצאו לסיור רק אם הוא יאושר על-ידי מערכת הביטחון. תודה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בירושלים הם לא ביקרו, אבל למצרים הם נוסעים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים דיין. בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, אף-על-פי שהסבא והסבתא שלי קבורים במצרים, וכתוב שם: לא תשובו לראותה, ועוד לא הגעתי למצרים, אני לא חושב, גם בגילי – 37, שזכיתי לראות את כל מדינת ישראל מקצה לקצה.

אבל רצוני לשאול:

1. האם נלמדו לקחים מהפיגוע בנהריים, ומה הם?

2. קראתי בעיתון שהתק"ם מארגן טיול ל-1,000 בני נוער לירדן בחנוכה, ומשרד החינוך מתנגד לכך בכל תוקף. איך ייתכן שמשרד החינוך מתנגד והתק"ם אומר שהוא יבצע את הטיול ל-1,000 בני נוער ללא אישור משרד החינוך? מה מתכוונים לעשות משרד החינוך ומשרד הביטחון על מנת למנוע דבר שבעצם עלול לסכן 1,000 בני נוער, לנוכח המצב כרגע וההתרעות מירדן, ולאחר מה שקרה בתקופה האחרונה; בכל זאת – סליחה על הביטוי – מצפצפים על משרדים שמזהירים ומתריעים, ומוציאים לפועל את מה שהם רוצים?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת ראובן ריבלין, שאלה נוספת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, קודם כול אני רוצה לומר, שבצעירותי הייתי תלמיד המגמה המזרחית בגימנסיה העברית בירושלים, ואין דבר טוב יותר מאשר ביקורים אצל שכנינו, בעיקר אלה שעשינו אתם שלום – ירדן ומצרים.

אבל, שומו שמים, משרד החינוך אוזר עוז ואומץ לנסוע למקום שיש בו סיכונים, כאשר הוא נותן יד למנהלי בתי-ספר שמדירים רגלי תלמידיהם מעלייה לירושלים, מהליכה בכל אותם מקומות נפלאים; עכשיו חפרו ובנו – החברה לפיתוח מזרח-ירושלים ורשות העתיקות – טיילות בכותל הדרומי ובכותל המזרחי ובכותל המערבי, ובכל הנקבות, וילדי ישראל נמנעים מלבוא לירושלים, מתוך פחד שמא הם מסכנים את שלומם ובריאותם.

על משרד החינוך, לפני שהוא נותן דבר חשוב – עידוד לנסיעה למצרים לתלמידי מגמות מזרחיות – לחייב את כל בתי-הספר בארץ לבקר בירושלים לפחות פעם בשנה. לא נאמר "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך", כי אנחנו רוצים שלפחות פעם בשנה גם בנות וגם בנים תושבי מדינת ישראל ואזרחיה יבקרו בירושלים כדבר שהוא מובן מאליו. אל נחלק את ירושלים אנחנו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אופיר פינס-פז.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, סגן השר, נראה לי קצת תמוה שהמשרד אומר, בעצם אני לא מתערב, רק השב"כ ינחה אותנו. נדמה לי שהמשרד הוא גם סמכות שיש לה מה לומר בדברים מהסוג הזה, ובעניין הזה צריך לקבוע מדיניות.

לי נדמה, שלהשאיר את הטיול הזה באוויר במשך כל כך הרבה זמן ולחכות שאולי יבטלו אותו בדקה התשעים – אני לא בטוח שזו המדיניות שאני הייתי נוקט לו הייתי במקומך.

נוסף על כך, אני רוצה לשאול אותך, האם זה עולה בקנה אחד שאת הטיול הזה אתם לא מבטלים, ואילו את הטיול לירדן – יש טיול לירדן, כפי שאתה יודע; כך אני הבנתי. יכול להיות שאני טועה, אבל הבנתי שאתה מתנגד שיצאו לטיול לירדן, כשאנחנו יודעים שהמציאות בירדן היא, לפחות כפי שאנחנו רואים – בלי שיש לנו נתוני שב"כ, או מוסד או כל מיני דברים כאלה – הנתונים בירדן נראים על פניהם הרבה יותר סבירים, ולא צריכה להיות שום מניעה או שום בעיה. מה גם שאני יודע שמשרד החוץ תומך בקיום הטיול לירדן, כי הוא טיול תחת הכותרת של שלום ודו-קיום בין העמים ודברים מהסוג הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לשאלתו של חבר הכנסת חיים דיין: מהטיול האומלל והכואב לנהריים הופקו לקחים רבים לאחר שוועדת-פרסלר יושבה ודנה והתעמקה והוציאה המלצות שמשרד החינוך מיישם אותן כמעט במלואן מיום פתיחת שנת הלימודים, היינו מ-1 בספטמבר 1997. ההמלצה הראשונה המיושמת היא, שהוקמה מינהלת טיולים במשרד החינוך שעוסקת בכל התיאום וההכוונה והשליטה ביציאת תלמידים לטיולים.

לא אכנס כרגע לכל פרטי הלקחים, אבל אני בהחלט מוכן להעביר אליך דוח של הוועדה ויישום הלקחים, ואת זה אכן אעשה.

הטיול לירדן – שאלתך השנייה. אכן התנועה הקיבוצית המאוחדת ביקשה לצאת בחופשת חנוכה עם 1,500 תלמידי י"ב לירדן. אגף הביטחון במשרד החינוך התייעץ עם שירות הביטחון הכללי, שהוא זה שמנחה אותנו בטיולים בחוץ-לארץ – לא בטיולים בארץ, כי בארץ מכוונים אותנו המשטרה או צה"ל – כך בפולין, כך בגרמניה, כך בכל ארצות העולם; לאחר התייעצות אמרנו: הטיול לא מאושר.

הודענו לתנועות הנוער. ילדי הקיבוצים שייכים לתנועות "הנוער העובד", "מחנות העולים" ו"הצופים" גם יחד – כל קיבוץ על-פי בחירתו. הודענו לתנועות הנוער שהטיול איננו מאושר, ובכל זאת הכריזה התנועה הקיבוצית המאוחדת על הטיול כטיול פרטי; ואשר לטיול פרטי – יש לנו בעיה עם זה.

אני אכן מתנגד, לא בגלל היותי חבר התנועה הקיבוצית המאוחדת, אלא בגלל היותי אחראי לנושא הביטחון במשרד החינוך. הודעתי לתנועה הקיבוצית המאוחדת, שהטיול לא מאושר על-ידי משרד החינוך.

עכשיו לשאלתך, חבר הכנסת פינס-פז.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

למה אי-אפשר לעצור את אשרות היציאה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

רק רגע. אתמול אכן פורסם ששר החוץ נתן את חסותו לטיול. שר התשתיות שלח שליח מיוחד. ובכן, אחרי בדיקה שעשיתי – שני השרים הוטעו, לא ידעו שמשרד החינוך לא מאשר את הטיול. אתמול דיברתי עם האחראי לטיול בתק"ם והודעתי לו, שאם משרד החינוך לא מאשר, אני לא נותן את ידי לטיול הזה. יותר מזה, אמר לי אריק שרון, השר לתשתיות לאומיות: אסור לצאת לירדן ללא אבטחה שלנו, כאילו שכוחות הביטחון הירדניים נותנים את האבטחה בטיול הזה.

משרד החוץ בדק עם היועצים המשפטיים שלו, וגם הוא לא ידע שמשרד החינוך איננו מאשר את הטיול הזה. יש עוד שלושה שבועות לקיום הטיול. אני מקווה שהטיול הזה אכן לא יצא אל הפועל. לדעתי, בעניין יציאה של 1,500 בני נוער לירדן, במצב הביטחוני היום – ההמלצה של השירות הכללי היא נכונה, ואסור לצאת לטיול הזה בירדן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם ירושלים?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לשאלה שלך, חבר הכנסת ריבלין, הטיול למצרים הוא לא של המגמה למזרחנות, אלא הוא פרויקט מיוחד ומצומצם מאוד. מגמה זה דבר רחב, והפרויקט הזה הוא של 17 תלמידים בלבד, והוא מיועד למערכת המודיעין בצה"ל ולמורים לערבית במשרד החינוך. התלמידים האלה יוצאים לירושלים, זה לא כל המערכת, אלא ערוץ מיוחד.

עם זאת, אני מוכרח לומר לך, שגם אני כואב את התופעה שפחות ופחות תלמידים יוצאים לטייל בירושלים, להכיר ולאהוב אותה. אנו עושים פעולות רבות על מנת שתלמידים רבים ככל האפשר יצאו לירושלים. אנחנו לא יכולים לחייב שום בית-ספר לטייל לאתר מסוים; אנחנו יכולים להמליץ, אבל לא לחייב.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. בזאת תם פרק השאלות בעל-פה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן שר החינוך והתרבות, הואל להשיב על שאלות רגילות.

הסעת תלמיד נכה מברטעה לבית-ספר

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

רעא"ק – שמו המלא מופיע במקור – מכפר ברטעה הוא תלמיד נכה בכיתה י"ב, המתלונן על כך שאין לו הסעה מאורגנת מהבית לבית-הספר וחזרה. פניית האב וגם פנייתי האישית – עם העתק לכבוד השר – לרשות המקומית בסמ"ה, לעזור בפתרון הבעיה לא נענו. רצוני לשאול:

1. האם משרד החינוך מודע לבעיית התלמיד?

2. מה ייעשה להקלת סבל התלמיד?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית.

2. משרדנו אישר למועצה המקומית תקציב לרכב עם מעלית להסעת התלמיד. המועצה המקומית חייבת לממש את התקציב על מנת לאפשר לתלמיד לבקר בבית-הספר.

יישום חוק הרשות הלאומית לתרבות יידיש, התשנ"ו-1996

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

חוק הרשות הלאומית לתרבות יידיש התקבל בכנסת ב-17 במרס 1996, ואמור היה להבטיח את קיומה, המשכה וקידומה של תרבות יידיש ושימור אוצרותיה. למיטב ידיעתי, אין מיישמים את החוק.

רצוני לשאול:

מדוע?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שר החינוך, התרבות והספורט מטפל בימים אלה במינויה של מועצת הרשות הלאומית לתרבות היידיש.

על-פי החוק על השר להיוועץ בראשי המוסדות להשכלה גבוהה בעניין הרכב המועצה. בתום תהליך ההתייעצות תוקם המועצה.

עבודות גמר בנושא הומוסקסואליות

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות משרד החינוך בעניין עבודות גמר של תלמידי י"ב בנושא הומוסקסואלים?
2. האם יש הנחיות מיוחדות בנושא עבודות גמר בנושא הומוסקסואלים, הכוללות ראיונות אישיים?
3. האם הכין משרדך תוכניות להתמודדות מערכת החינוך עם נושא ההומוסקסואליות כאחד ההיבטים של ההתייחסות לשונה ושל החינוך לדמוקרטיה ולפלורליזם?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עבודת הגמר היא עבודה עיונית-מחקרית שהתלמיד בוחר להכין כחלק ממשימותיו לקבלת תעודת בגרות. בעבודתו מתמודד התלמיד עם סוגיה מדעית מסוימת שבחר בה, ולפי עניין שיש לו בנושא ולפי טעמו הוא מעמיק בה, תוך שימוש בדרכי עבודה וחקירה מדעיות.

תלמיד רשאי לבחור לעסוק בכל נושא, בתנאי שלעבודתו יהיה בסיס מקצועי-מדעי מתאים, ואופן העיסוק מתאים לדרישות המקצועיות-הדיסציפלינריות של לימוד הנושא.

על התלמיד לעבוד עם מנחה אקדמי, ולהציע מחקר מתאים, שהוא יכול לממש בתנאים העומדים לרשותו.

הנחיית התלמיד נעשית בשיתוף עם בית-הספר. מורה מצוות בית-הספר מלווה את התלמיד מכין העבודה. על מנחי התלמיד לכוונו לבחירה טובה ומקצועית של נושאים שניתן להתמודד אתם כהלכה על-פי כללי המחקר המדעי, ומתוך גישה מדעית אובייקטיבית, להדריך וללוותו לכל אורך עבודתו.

מוצע להימנע מעיסוק בנושאים הכרוכים בחדירה לצנעת הפרט.

2. השאלה, כפי שהוצגה על-ידי השואלת – כללית מאוד; הנושא כמו שהוצג אינו מצביע על כיוון ממוקד, ממצה, המתאים לחקירה. מהנושא הכללי כפי שהוצג ניתן לגזור מגוון גדול של נושאים ואופני טיפול. בהדרכה מקצועית טובה יכול תלמיד לבחור בנושא ממוקד, מתאים, שיוכל לממש בו מחקר,

להעמיק ידיעותיו בנושא ולתת סיפוק לסקרנותו. לא קיימות הנחיות ספציפיות בנושא חברתי כלשהו; ההנחיות של הפיקוח על עבודות הגמר כולן הנחיות מקצועיות-דיסציפלינריות.

3. במסגרת התוכנית בחינוך מיני, המופעלת על-ידי יועצים ומחנכים בבתי-הספר העל-יסודיים, פותחה יחידה העוסקת בנושא ההומוסקסואליות, וכן פורסמה חוברת: נטייה חד-מינית (הומוסקסואליות ולסביות), 1995. בחוברת מידע אמין ועדכני, וכן כלים חינוכיים לעסוק בנושא עם מתבגרים, כדי שיוכלו לגלות הבנה וסובלנות כלפי השונה.

מינוי מנהל לטלוויזיה החינוכית

חבר הכנסת א' מסאלה שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

בעקבות הידיעה שהתפרסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" בדבר ביטול המכרז למינוי של מנהל לטלוויזיה החינוכית, רצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות לביטול המכרז?

2. האם נכונה הידיעה כי המועמד למשרה מטעם המשרד לא עומד בקריטריונים לתפקיד מנהל הטלוויזיה החינוכית?

3. אם המועמד לתפקיד אכן עומד בקריטריונים הנדרשים, מדוע הוא אינו ניגש למכרז?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. על-פי הסכמה בין שר החינוך, התרבות והספורט לבין נציב שירות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה, בחירת מנהל הטלוויזיה החינוכית תיעשה מתוך רשימת מועמדים, שתוכן על-ידי ועדה ציבורית אשר בראשה יעמוד מר משה נסים, וחבריה יהיו מר אהרן ידלון, גברת שרה פורש, ד"ר ישעיהו תדמור ומר רענן דינור.

אין קשר בין אופן בחירת המועמד אשר הומלץ על-ידי נציב שירות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה לבין כישוריו של מועמד כלשהו.

ביטול הרשמת תלמידים מחולון בבית-הספר החקלאי "מקווה ישראל"

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

נודע לי, כי כ-100 תלמידי כיתה ז' בחולון טרם החלו בלימודיהם, וזאת לאחר שבוטל רישומם בחטיבת הביניים לטבע בבית-הספר "מקווה ישראל".

רצוני לשאול:

1. מדוע בוטלה הרשמת התלמידים הנ"ל?

2. מה ייעשה כדי לפתור את הבעיה תוך התחשבות ברצון התלמידים והוריהם?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אני שמח להודיע, כי עניין "מקווה ישראל" הסתיים בפשרה ובהסכמה בין ההורים ובין עיריית חולון.

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא מס' 1981, של חבר הכנסת פני בדש, בנושא: שכר הלימוד בגנים ביישובי עדיפות לאומית בנגב; בבקשה.

שכר הלימוד בגנים ביישובי עדיפות לאומית בנגב

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

נודע לי, כי מאות משפחות משישה יישובים בנגב, המוגדרים כיישובים בעדיפות לאומית, נדרשות לשלם בימים אלה סכום של 950 ש"ח לשנה עבור ילדיהם הליומדים בגני טרום-חובה.

רצוני לשאול:

1. האם אין החלטה זו נוגדת הבטחה קודמת שניתנה להורים מאזורי העדיפות הלאומית?

2. האם ניתן להחליט החלטה שכזו באמצע שנת הלימודים?

3. מה היא עמדת משרדך בנושא?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1-3. כבוד היושב-ראש, חבר הכנסת בדש, חברי הכנסת כולם, על-פי החלטת הממשלה מס' 62, בישיבתה בוועדת שרים לענייני כלכלה, הורים ביישובים שהוגדרו בדרגת עדיפות לאומית ישלמו רק 10% מעלות שכר הלימוד בגני טרום-חובה. על משרדנו חלה החובה לבצע את החלטת הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

יש לך שאלה נוספות?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

חיים אורון (מרצ):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

דנו על כך בוועדת הכספים.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא מס' 1982, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור: דף מידע בנושא הבגרויות; בבקשה.

אופן קביעת בחינות הבגרות שהן חובה

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

במכתב מטעם מועצת התלמידים שהגיע לידי מסביר עודד כהן, יושב-ראש מועצת התלמידים הארצית, את שיטת הגרלת הבגרויות. מועצת התלמידים מציבה דרישות שונות לשר החינוך בנושא הגרלת הבגרויות.

רצוני לשאול:

1. האם התלמידים מכתיבים מה יהיה בנושא הבגרויות?

2. מה יעשה משרדך בנדון?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1. קביעת בחינות הבגרות שהן חובה היא בידי משרד החינוך. עם זאת, יש חשיבות לתיאום עם האוניברסיטאות, כדי שאלו יכירו בתעודת הבגרות לצורך הרשמה ללימודים גבוהים.

אנשי המשרד, יחד עם נציגי האוניברסיטאות, הכינו הצעה לביטול ההגרלה, וההצעה אומצה על-ידי השר. אכן, ועד ראשי האוניברסיטאות בירך על ההחלטה, אשר, לדברי ראשי האוניברסיטאות, תתרום להעלאת רמת הלימודים במערכת החינוך.

השר מצא שביטול ההגרלה אכן ייצור בעיה ייחודית לתלמידי י"ב השנה, ולכן קבע שבהתשנ"ח בלבד יהיה מיקוד בחינה גם במקצועות בחירה.

השר ביקש גם ללמוד את דעות התלמידים באמצעות מועצת התלמידים הארצית. המועצה לא "הכתיבה" את ההחלטה – אני מדגיש: מועצת התלמידים לא הכתיבה את ההחלטה, אלא הצביעה בפני נציגי המשרד על בעיות ספציפיות, ובעיקר על האפשרות שביטול ההגרלה עלול לפגוע, כביכול, בתלמידי י"ב. אלה בנו את מערכת הלימודים בחטיבה העליונה בהנחה שתתקיים הגרלה, כפי שהיתה נהוגה בשנים האחרונות.

2. המשרד רואה ברכה במתן אפשרות לנציגי תלמידים להעלות את בעיותיהם ולהשמיע את דעותיהם. מובן מאליו שההחלטה הסופית בכל נושא היא על-פי הסמכויות המוגדרות בחוק ובתקנות.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור – שאלה נוספת.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אני מודה לך על התשובה. אני מעריך ומוקיר את שיתופה של מועצת התלמידים, אך בכלל הייתי מציע למשרד החינוך, במיוחד במלאות 50 שנה למדינת ישראל, את המשך קיומן של בחינות הבגרות. ברור כשמש שאני מעריך את שיתוף הפעולה עם האוניברסיטאות, אך מהמכתב של מועצת התלמידים – ואני אחראי לדברים – עולה, שהם שותפים בקביעה, אני חוזר ואומר: שותפים בקביעת הבחינות שהתלמידים עתידיים להיבחן בהן. אני רואה בזה אקט לא חיובי, כי לא ייתכן שתלמידים יכריעו ויקבעו מה יהיו הבחינות. אני מבקש לבדוק את זה פעם נוספת, ואסתפק בתשובה בכתב ממך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאילתא מס' 2003, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז, בנושא: טיול תלמידים במצרים. האם תסתפק בתשובתו הקודמת של סגן השר?

אופיר פינס-פז (העבודה):

כן.

טיול תלמידים במצרים

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

טיול למצרים, אשר מאורגן על-ידי משרד החינוך, בהשתתפות יותר מ-50 תלמידים לערבית ומוריהם, אמור להיערך בחופשת החנוכה, למרות שרשרת הפיגועים נגד תיירים במצרים, אשר באחרון שבהם בלוקסור נהרגו 68 איש.

רצוני לשאול:

1. מדוע, נוכח לקחי העבר ולאחר רצח הילדות בנהריים, אין מבטלים את הטיול אשר נערך בתקופה כה מסוכנת?

2. האם משרדך אחראי לשלומה של קבוצת נערים ונערות ישראלים אשר מטיילת בתקופה זו במצרים?

3. האם נשקל לבטל זמנית את טיולי בתי-הספר למצרים?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1-3. ראה נא תשובתי היום על שאילתא בעל-פה מס' 156, של חבר הכנסת חיים דיין.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, מדוע כשיש שאילתא בנושא מסוים מאשרים שאילתא בעל-פה באותו נושא בדיוק? שתיהן עולות באותו יום.

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לומר לך, שאין קשר בין שני הצדדים, שני אנשים שונים בשני מכשירים שונים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר להפגיש אותם?

היו"ר ד' תיכון:

אי-אפשר להפגיש אותם. יכול היה סגן שר החינוך והתרבות להחליט להשיב לפני שבוע או בעוד שבועיים. אין קשר בין שני הדברים הללו. מי שעושה את זה לא צריך לקשור. גם אין אפשרות טכנית; על-פי הפרוטוקול הוגשה שאילתא, אתה לא יכול לפסול אותה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל שאילתות בעל-פה טעונות אישור שלך. מישהו צריך להגיד לך שיש שאלה.

היו"ר ד' תיכון:

צריך, אבל לא אומרים לי. בדרך כלל השיקול שמנחה אותי הוא לפזר את השאילתות בין כל הסיעות ולתת לכל חלקי הבית להתבטא בשאילתות בעל-פה. תשים לב, הליכוד בכלל לא קיים בשאילתות בעל-פה; כמעט לא קיים.

היו"ר ד' תיכון:

שאילתא מס' 2014, של חבר הכנסת חיים דיין, בנושא: שביתת הורי הילדים מבית-הספר "מקווה ישראל". בבקשה, אדוני.

שביתת הורי הילדים מבית-הספר "מקווה ישראל"

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

פורסם בתקשורת, כי זה זמן רב נמשכת שביתת הרעב של הורי הילדים מבית-הספר "מקווה ישראל".

רצוני לשאול:

1. האם הנושא ידוע למשרד החינוך?

2. מה יעשה המשרד בנדון?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אף-על-פי שחבר הכנסת השואל איננו באולם, ברשותך אומר, כי השביתה ב"מקווה ישראל" הסתיימה על הצד הטוב ביותר, והתשובה ברורה.

היו"ר ד' תיכון:

הרי הוא היה כאן לפני חצי דקה. הוא ישב כאן והלך כנראה פתאום, הוא ויתר, כנראה.

סגן השר לענייני דתות יעלה וישיב על שאלות רגילות.

עולים מרוסיה – רישום גויים כיהודים ומכירת בשר חזיר על-ידיהם

חבר הכנסת ד' טל שאל את השר לענייני דתות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

השבועון "יום ליום" מדווח על חנויות לממכר חזיר שפתחו עולים מרוסיה בירושלים. חנות חדשה, שנפתחה בקטמון, פותחת גם בשבת. כמו כן, נטען שאלפי גויים רוסים רשומים כיהודים. רצופה בזה הכתבה.

רצוני לשאול:

1. מה ידוע למשרדך על שתי תופעות אלה?

2. האם פועל משרדך בשני תחומים אלה?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. שתי התופעות, הן של פתיחת חנויות לממכר חזיר והן של רישום גויים כיהודים, הפכו, לדאבון הלב, נפוצות וידועות, כאשר החוק מגלה אוזלת-יד בשתייהן.

רישום גויים כיהודים נעשה מכוח החלטת בית-המשפט העליון, שקבע שהרישום אינו קובע מעמד אלא נותן ביטוי הצהרתי למי שמבקש להירשם. בית-המשפט העליון שלל מהפקיד הרושם את הסמכות להרהר ולערער אחר הודעתו של המבקש את הרישום, ועליו לבצע את הרישום בהתאם להצהרה. התוצאה היא שרישום "יהודי" במשרד מרשם האוכלוסין הינו חסר כל משמעות מבחינת ההלכה.

נושא פתיחת חנויות לממכר טרפה ופתיחת חנויות בשבת נמצא בתחום טיפולה של הרשות המקומית. שני הנושאים מוסדרים באמצעות חוקי עזר.

בתי-המשפט פסלו את סמכות הרשות המקומית בנושאים אלו, ועל כן חוקקה הכנסת על-פי דרישת המפלגות הדתיות את "חוק ההסמכה", שהסמיך את הרשויות המקומיות לקבוע חוקי עזר להסדרת נושאים אלו.

אולם, גם חוק ההסמכה איבד את משמעותו המשפטית משחוקקו חוקי-היסוד – כבוד האדם וחירותו וחופש העיסוק, אשר מפקיעים את הסמכות מכוח "חוק ההסמכה".

כיום, ספק רב אם בכלל ניתן למצוא עוד פתרון במסגרת חוקי העזר, למרות חוק ההסמכה. גם עניין זה חייב למצוא את פתרונו במסגרת החקיקה של הכנסת.

מכל מקום, כל פעילות בעניין אותן חנויות שהשאלתא עוסקת בהן יש לעשותה באמצעות הרשות המקומית, ובמקרה זה מדובר בעיריית ירושלים.

הטלת קנסות על זייפני תעודות כשרות

חבר הכנסת א' דרעי שאל את השר לענייני דתות ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

על-פי עדות מנכ"ל הרבנות הראשית, 61% מבתי-העסק מתוך 2,700 שנבדקו עברו על חוק הכשרות. רצופה בזה ידיעה בנושא.

רצוני לשאול:

1. בכמה מסעדות ובתי-עסק מדובר?

2. כמה מהם קיבלו קנסות?

3. מה הוא גובה הקנסות שקיבל כל מפעל או עסק?

4. האם בעקבות הקנסות תוקנו הליקויים?

5. כמה לא קיבלו קנסות, ומדוע?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הרבנות הראשית לישראל שכרה את שירותיה של חברת "ענדן", שהקימה את היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות.

1. היחידה ביקרה ב-2,700 בתי-עסק, כאשר 1,635 – שהם כ-61% – נמצא שהם עוברים לכאורה על החוק.

2. 254 בתי-עסק קיבלו קנסות בגין העבירה על החוק.

3. גובה הקנס הוא 1,000 ש"ח לעסק פרטי ו-2,000 ש"ח לתאגיד.

4. ב-334 בתי-עסק – שהם כ-42% – תוקנו הליקויים.

5. 43 בתי-עסק בחרו להישפט בבית-משפט, ועקב חוסר כוח אדם בפרקליטות, לא הוגשו נגדם כתבי-אישום. 17 בתי-עסק שערערו בוועדה שהוקמה במיוחד לנושא – הוועדה קיבלה את טענתם וביטלה את הקנס.

מצורפים בזה דברי הסבר מפורטים של מר שמואל סט, מנהל היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות.

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא מס' 1553, של חבר הכנסת יצחק וקנין, בנושא הפצת יין נסך ככשר. בבקשה.

הפצת יין נסך כיון כשר

חבר הכנסת י' וקנין שאל את השר לענייני דתות ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

נודע לי, כי בשוק מופץ יין נסך במסווה של יין כשר. בשיחתי עם שר התעשייה והמסחר טען השר, כי הנושא נתון לאחריות הרבנות הראשית.

רצוני לשאול:

1. האם ידועה לכם התופעה?

2. באיזו כמות מדובר?

3. מה פעלה הרבנות הראשית בעניין זה?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

3-1. לשאלתו של חבר הכנסת וקנין: תופעת ייבוא היין מוכרת לנו, ואנו מטפלים בה דרך הרבנויות המקומיות.

לפי המידע שקיבלנו מאיגוד מגדלי גפן היין, יובאו עד כה כ-650,000 ליטרים של יין, בעיקר אדום, זאת בשל מחסור בתחום הזה, וכמובן, בגלל המחיר הזול של היין הזה. אנחנו לא יודעים אם זה יין נסך או לא, אך אנחנו יוצאים מנקודת הנחה שיין שלא קיבל את אישור הרבנות הראשית הינו יין נסך.

כשנתגלתה התופעה שוגרו מכתבים לכל הרבנויות שמפקחות על יקבים, הדורשים שיגבו הצהרה מהיקבים שלא ייבאו יין, לא באופן ישיר ולא באופן עקיף. ביקשנו לדעת את הכמויות, התאריכים והאופן שבו יובאו היינות. בעקבות פנייתנו הופסק הייבוא בכמה מקומות, ובמקומות אחרים אנו עדיין פועלים באמצעות סיורים בשטח ואיסוף מידע חיוני.

אחת הבעיות הגדולות שמקשות עלינו להילחם בתופעה היא חוסר היכולת שלנו לקבל מידע מדויק מהרשויות המוסמכות, מי הם היבואנים ומה הכמות שייבאו, דבר שהיה מיעל מאוד את הטיפול בעניין ומאפשר לנו לפתור את בעיות היבוא באופן מיידי. והיה ושר התעשייה והמסחר יאשר לנו את קבלת המידע, נוכל להתמודד עם התופעה בצורה טובה יותר, ולא נצטרך להזדקק לאיסוף מידע מודיעיני ולהוכחות על ייבוא יין.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת וקנין.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני סגן השר, אדוני היושב-ראש, זה קצה הקרחון בכל הנושא של הונאה בכשרות. בנושא הספציפי, שאתה מדבר עליו, אני אישית העליתי הצעה לסדר-היום לפני כחצי שנה. הנושא נמצא כרגע בוועדת הכלכלה. לי יש רשימונים של המכס, כמה יבאו, מי החברות. צריך להבין שיש פה תרמית בסדר גודל ענק מאוד, במיליוני דולרים. מייבאים למדינה הזאת יין ברמה ירודה, ממש רפש של יין, ומבקבים אותו לבקבוקים כשהיין הזה הוא יין נסך; אני אומר זאת באחריות.

מה עושים היקבים? הם הקימו חברות-בנות כדי לעקוף את כל נושא הכשרות, ועושים את זה בצורה מתוחכמת. יש לי מספרים, יש לי רישומים על כל הדברים שאני אומר פה. לצערי הרב, אני העליתי את הבעיה הזאת, אני הבאתי אותה למחלקת הכשרות הארצית, ישבתי עם אנשי מחלקת הכשרות הארצית. אם לא יעשה מעשה מידי בנושא מטעם משרד התעשייה והמסחר לגבי הרשימונים של היבואנים שמייבאים את היין, הדבר הזה לא יפתר. יש לעשות מעשה, מהר מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אין ספק שכל נושא היבוא הוא בעיה שהכנסת דנה בה וועדת הכספים דנה בה. אני רק רוצה לומר לך, חבר הכנסת וקנין, שבנושא הונאה בכשרות, הרבנות הראשית הפעילה חברה שטיפלה בנושא, וכבר שלושה חודשים החברה לא פועלת, כי אין לנו תקציב להפעיל את הנושא הזה. אנחנו דרשנו השנה ממשרד האוצר תקציב נוסף לרבנות הראשית, כדי שתוכל לפקח על העניין הזה.

גם בנושא הבשר יש שערורייה גדולה. יש אומרים שאחוזים גדולים מהבשר מייבאים מהגדה בלי פיקוח – לא וטרינרי ולא כשרות. למשרד החקלאות יש יותר תקציבים לפקח על הנושא הזה מאשר לרבנות הראשית. קיימנו פגישה עם משרד החקלאות בשאלה, איך להקים כוח משימה נוסף, לא רק בגלל בעיות כשרות, אלא גם בשל בעיות שמסכנות את האוכלוסייה בכל מיני נבלות וטרפות, שמביאים אותן בלי פיקוח. הדבר הוא ממש סכנה, לא רק דתית אלא גם בריאותית.

אתה צודק, הנושאים פרוצים, וצריך טיפול יותר רציני בתיאום בין כל המשרדים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אי-התגוררות רבנים במקומות כהונתם

חבר הכנסת צ' הנדל שאל את השר לענייני דתות ביום ג' באב התשנ"ז (6 באוגוסט 1997):

במושבים ובמועצות האזוריות מכהנים רבים כרבני מושבים או כרבנים אזוריים אך אין הם גרים במקום כהונתם ואינם נמצאים בקהילה, והם מגיעים מעת לעת.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרדך בנדון, והאם יפעל על-פי התקנות?

חבר הכנסת ח' אורון שאל את השר לענייני דתות ביום י' באב התשנ"ז (13 באוגוסט 1997):

בארץ מכהנים יותר מעשרה רבני ערים שאינם גרים במקום כהונתם. על-פי התקנות, לא יכהן רב עיר שאינו גר במקום כהונתו.

רצוני לשאול:

1. האם יכנסו משרדך ומועצת הרבנות הראשית ועדת משמעת להעברת רבנים אלה מכהונתם? אם לא – מדוע?

2. האם ימונו רבנים מחליפים לרבנים אלה עד להעברתם מכהונתם?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

2-1. לשאלתו של חבר הכנסת צבי הנדל – אכן במספר מצומצם של מושבים מכהנים רבנים שאינם מתגוררים במקום כהונתם. אולם, חשוב לציין שבדרך כלל רבנים אלו מגיעים בכל יום למקום עבודתם ומטפלים באופן סדיר בכל הנושאים הדורשים את טיפולם. עד היום לא קיבלנו תלונה על רב שאינו מתפקד משום שאינו מתגורר במושב.

נוסף על כך, רבני המושבים והרבנים האזוריים אינם נתונים, עדיין, למרות המשמעתית של הרבנות הראשית, אף כי היא עוסקת בהבעת עמדה ודעה על תפקודם כרבנים, והיא קובעת את עמדתה על כשירותם כאשר יש צורך להביע אותה. אבל, היא אינה אוכפת את הנושא כמו על רבני הערים.

לכן הוחלט, כי הוועדה שעסקה ברבני עיר תזמן גם רבנים אלו לצורך דיון מוקדם בנושא מגוריהם.

אני רוצה לומר, שידוע לנו, למשרד, על שלושה-ארבעה מקומות שבהם הרב לא גר ביישוב. הבעיה היא שאתה בוחר רב לכל החיים. זה לא נשיא המדינה, זה לא חבר הכנסת, זה לא שר, זה לא רב ראשי לישראל. אולי זו המשרה היחידה שנקבעת כמעט לכל החיים.

יכול להיות שצריך לשנות את הנושא הזה, למצוא דרכים, אבל במקום אחד שניסינו לתקן את הנושא הזה, נתקלנו בקשיים רבים. האמת היא, אם אתה שואל אותי, זה לא נכון ולא טוב שרב של יישוב לא יגור ביישוב.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת הנדל; אני מתאר לי שגם לחבר הכנסת אורון.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אורון שאל אותי על משהו אחר.

היו"ר ד' תיכון:

אז תשיב לו מייד. בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני סגן השר, תודה על התשובה. אם סגן השר גם מבין את הבעיה, למה לא ייזום המשרד חקיקה, שאם יש רב שמוכן לגור במושב, תהיה לו עדיפות. אם אין, אין, ואז בא מישו מבחוץ. אם יש מישו שגר ביישוב או שמוכן לגור ביישוב, אני חושב שצריך לתת לו עדיפות דווקא בגלל מרכזיותו של התפקיד, וגם בגלל מספר השנים שהוא מתפקד בתפקיד הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הכללים שנוהגים היום מחייבים שהרב יגור במקום. אתה העלית רעיון, ואתם המחוקקים. כמו שראש עיר, שהוא נבחר, חייב לפי החוק לגור ביישוב, אם הוא לא גר ביישוב הוא פסול לכהן, אפילו חבר מועצת עיר שלא גר במקום פסול מלכהן, תיזמו הצעת חוק, שלפיה רב שנבחר חייב לגור במקום, כמו ראש עיר; אם הוא לא גר במקום, אוטומטית הוא לא רב. אתם המחוקקים. אני חושב שזו יכולה להיות יוזמה פרטית. אני לא חושב שמשרד הדתות יתנגד לחקיקה הזאת. אדרבה, אתה וחיים אורון יכולים לחוקק.

היו"ר ד' תיכון:

הוא שואל למה לא תציבו, בין שאר הכללים, גם כלל כזה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

יש כלל, אבל הם רוצים חוק.

היו"ר ד' תיכון:

הרי לא יחוקקו חוק ספציפי בעניין הזה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אם הוא רוצה לחוקק הוא יחוקק, אבל בתקנות יש חובה לגור ביישוב.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אני שאלתי על רבני העיר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

חבר הכנסת אורון שאל על מתן כושר לרבני ערים גדולים בתורה בלי בחינות.

חיים אורון (מרצ):

היושב-ראש חשב על השאילתא הבאה שלי, שהיא דומה לשאילתא של חבר הכנסת הנדל, על רבני ערים.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

עניתי פחות או יותר. אמרתי שהמדיניות שלנו והכללים שנהוגים אצלנו הם שהם חייבים לגור ביישוב. בעיר מסוימת שרב לא גר בה, הוגשה קובלנה; שר הדתות יגיש קובלנה לרבנות הראשית, שתקים ועדה ותבדוק את הנושא הזה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, העיר המסוימת הזאת היא העיר הכי גדולה שנמצאת בין באר-שבע לקריית-מלאכי – כדי שלא להגיד שמות. השם ידוע לך וגם ידוע לי. הנושא הזה מתגלגל בתוך ועדות במשך שנים. מדובר באדם שמכהן כרב של עיר ואם בישראל, מקבל משכורת, מקבל מעמד, אני לא רוצה לומר עוד דברים שהתקבלו, אני לא יודע אם זה עניין של צנעת הפרט, אני כבר עוסק בנושא הזה חמש שנים. אי-אפשר לבוא לכנסת ולומר: העברנו הודעה. זה לא מקרה יחיד. נאמר בשאילתא שלי: בארץ מכהנים יותר מעשרה רבני ערים.

אני אומר לכבוד השר: כל החומר שמצוי בידי בנושא ארבע השאילתות שהגשתי כאן בא מאנשים מתוך המערכת הזאת, שמרגישים מצוקה נוראה בשל ניגוד עניינים ועבירה על תקנות – אין כוח אכיפה למשרד הדתות, ובעצם, אדם מקבל שכר של ראש עיר מטעם הרשויות ולא ממלא את מקומו. כך שהתשובה שלך – "העברנו קובלנה לרבנות" – היא לא תשובה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לגבי העיר הספציפית הזאת שאתה מתכוון אליה, כשהרב נבחר במקום, נתנו לו במשך כמה שנים שכר דירה, והוא גר שם. ברגע שהפסיקו את ההשתתפות שלו בשכר דירה, הוא החליט לא לגור שם.

העניין הזה נמצא בטיפול אצל שר הדתות, שירצה לחתום על קובלנה לרבנות הראשית. נכון שיש כמה מקומות שהרבנים לא גרים בהם. אני לא חושב שזה טוב. זה לא חוקי.

חיים אורון (מרצ):

זה לא חוקי.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אנחנו נעשה הכול, בעזרת השם, כדי להחלים את שר הדתות על קובלנה לרבנות הראשית, שתקים ועדה ושתבדוק את הנושא.

אני רוצה לומר, לגבי הרעיון של חבר הכנסת צבי הנדל, לחוקק בעניין הזה חוק ברור וחד, לא רק בתחום מקום המגורים, אלא גם בתחומים אחרים – שיש כעשר מגבלות לראש עיר או לנבחר, שאם הוא אינו עומד בהן הוא לא יכול להיות נבחר, כגון מקום מגורים, וכן אינני רוצה לומר – מצב נפשי, ודברים אחרים. אני חושב, שאתם יכולים לאמץ את כל הדברים האלה. ויש כללים מסוימים. כלומר, לאמץ את חלקם או את רובם לגבי רבני הערים. אני אומר לכם, שיש לי בעיות בכמה מהמקומות האלה. קשה להתמודד עם העניין –

חיים אורון (מרצ):

התקנות תקפות. יש תקנות.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

– כי משהו מהיישוב צריך להתלונן. רק בעיר המסוימת הזאת מתלוננים. חוץ מהעיר המסוימת הזאת, בכל המקומות – אני לא יכול להיות במקום ראש העיר, במקום המועצה הדתית ובמקום פרנסי המקום. הם צריכים להיות האנשים שיתחילו לעורר את הנושא, כי הם הנוגעים הישירים בדבר.

חיים אורון (מרצ):

זה אדם שמקבל שכר מהמדינה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הוא לא מקבל שכר מהמדינה. המעביד שלו הוא המועצה הדתית, העירייה. לכן הם צריכים – – –

חיים אורון (מרצ):

60% מהמדינה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

חוץ מהמקום המסוים שרמזת עליו, אף אחד לא הגיש תלונה, לצערנו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאילתא מס' 1783, של חבר הכנסת חיים אורון – מתן כושר לרבנים גדולים בתורה.

מתן כושר לרבנים גדולים בתורה

חבר הכנסת ח' אורון שאל את השר לענייני דתות ביום י' באב התשנ"ז (13 באוגוסט 1997):

כאשר עלו גדולי ישראל מהגולה, נוצרו התקנות למתן כושר לרבנים גדולים בתורה ללא בחינות בכתב.

רצוני לשאול:

1. האם נשקל לבטל כיום את התקנות בדבר מתן האפשרות לרבנים לקבל כושר לרב שכונה או לרב עיר בלי לעמוד בכל הבחינות בכתב?

2. כיצד ייתכן שמי שקיבל כושר לרב שכונה בלי בחינות בכתב, מקבל על סמך כושר זה כושר לרב עיר?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

1. לא. אני אומר, שעקב מקרים חריגים ולפי שיקול דעת מועצת הרבנות הראשית לישראל, אפשר לתת למקרים חריגים במיוחד כושר, אבל לא באופן סטנדרטי.

2. העניין אינו מבוסס עובדתית. מי שקיבל כושר לרב שכונה, בין בבחינה ובין בלא בחינה, אינו יכול לקבל תעודת כושר לרב עיר על סמך אותה תעודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון – שאלה נוספת.

חיים אורון (מרצ):

יש לי עוד שתי שאלות פחות או יותר בנושאים דומים. אדוני סגן השר, גם כאן מדובר במערכת שהגיע הזמן שתפעל על-פי כללים ברורים. אתה היית ראש עיר, ואם אינני טועה, היית מנהל בית-ספר. יש כללים איך אדם מקבל משרה, מתי ואיך בוחנים אותו ואיך הוא עובר ממשרה למשרה. לא יכול להיות שבתחום הזה, שיש כל ההצדקה לקיומו – ושלא יובן פה לא נכון – הכללים מאוד גמישים.

תשובתך על השאלה הקודמת, בעניין חוסר היכולת של כל משרד הדתות זה כמה שנים להתמודד עם רב בעיר ואם בישראל, שאין לה רב מקומי, שעובר על כל התקנות הכתובות, שעובר על כל הכללים הכתובים – ומה יהיה חוק, ואת החוק לא יאכפו. מה יהיה כתוב? מישהו בסוף צריך לאכוף את החוק, או שנטיל את אכיפת החוק על משרד התיירות, ואז אולי יאכפו אותו.

אני חושב שאחד התפקידים של משרד הדתות, וזה נכון גם לגבי השאלתא הקודמת – שאת הכללים צריך לקיים. את השאלתא הראשונה חברי הכנסת לא שמעו, כשאמרת: לא נשנה. בעבר, כשעלו רבנים גדולים אחרי השואה, לא בדקו תעודות או הסמכות, ונתנו אישור. האם המצב הזה צריך להימשך עד היום? אתה אומר לי: כן, הוא צריך להימשך עד היום.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

חיים אורון (מרצ):

אני מסיים.

בעצם, צריך להימשך מצב שהרבנות הראשית יכולה לאשר רבנים – איך אתה קורא לזה? – "חריגים" במקרים מיוחדים. למה חריגים מיוחדים? אי-אפשר לקבל מורה אם אין כללים מיוחדים; אי-אפשר לקבל ראש עירייה אם אין כללים מיוחדים. לכן אני חושב, שאף-על-פי שלכאורה אתה רוצה לשנות את המצב, נוח לך עם המצב הזה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

תקן אותי, אך יש פה איזה פרופסור; אני יודע שפרופסור סדן קיבל פרופסורה בזמנו, אף שהוא לא למד פורמלית, על סמך המחקרים והספרים. בכל נושא יש חריגים. אני לא מתכוון שכל אחד יקבל כושר בלי בחינות, אלא אם יש גדול בתורה מפורסם, שעלה מחוץ-לארץ, שהוא ידוע או שכתב ספרים ומחקרים גדולים – –

חיים אורון (מרצ):

לא בזה מדובר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

– – ושהוא מלמד את אלה שנבחרים, שהוא המורה של אלה שנבחרים, והוא מפורסם וידוע כגדול דור – –

חיים אורון (מרצ):

לא בזה מדובר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

– – אז במקרים כאלה – כן. אבל, אני בעד כללים, ויש כללים ויש ועדות בחינות, והכול מסודר. יש אחוזים בודדים ביותר, שמועצת הרבנות הראשית נותנת להם כושר – לאנשים שבאמת מוכרים כגדולים. לדעתי, לא צריך לשנות את זה.

הגבלת תקופת כהונתם של רבנים

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את השר לענייני דתות ביום י' באב התשנ"ז (13 באוגוסט 1997):

על רבנים קיימת האמרה שהם "נבחרים לכל החיים", ואין שום דרך לקהילה להעבירם מתפקידם, דבר המזמן בעיות מתמשכות בכמה מקומות.

רצוני לשאול:

1. האם ייזום משרדך הגבלת תקופת כהונתם של רבנים, עם מתן הזכות לעמוד לבחירה מחדש בתום תקופת הכהונה?

2. מה יש למשרדך ולמועצת הרבנות הראשית להציע לקהילות שלאחר הבחירה הן מתאכזבות מהרב שנבחר בהן?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נושא הגבלת זמן כהונתם של רבני עיר חוזר ונדון הן ברבנות הראשית והן במסגרות ציבוריות שונות. השיקולים הם לחיוב ולשלילה, כאשר עד עתה הכריע השיקול שלא להגביל בזמן את הכהונה, אלא מחמת גיל. אין כיום דיון מעשי להגבלת כהונת רב עיר, ואין כרגע יוזמה בעניין זה.

2. החוק לא נותן אפשרות לפטר רב, זאת כדי להבטיח את אי-תלותו. במקרים קיצוניים ניתן להעמיד רב לדין משמעתי; במקרים אחרים קיימת ועדת בירור ברבנות הראשית. לא ידועים מקרים, כנזכר בשאלתא, שלא נמצא להם פתרון באחת מהמסגרות הקיימות.

בחינות בכתב לרבנים

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את השר לענייני דתות ביום י' באב התשנ"ז (13 באוגוסט 1997):

לאחרונה מתרבות הטענות על-אודות רבנים שקיבלו כושר לרב שכונה או לרב עיר בלי שעמדו בכל הבחינות בכתב.

רצוני לשאול:

1. בכמה מבחנים בכתב צריך לעמוד רב שכונה ובכמה רב עיר?

2. כמה רבני עיר וכמה רבני שכונה המכהנים כיום קיבלו כושר בלי שעמדו בכל הבחינות בכתב?

3. כיצד מסתמכים על כושר לרב שכונה ללא בחינות כבסיס לכושר לרב עיר?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מספר המבחנים שעל רב עיר לעבור הוא עשרה בש"ס ובפוסקים, והוא מתפרס על חומר בהיקף עצום.

כושר רב שכונה מצריך תעודת סמיכה "יורה יורה", שניתנה על-ידי הרבנות הראשית, לאחר שהרב נבחן בחמישה מבחנים; המלצה מרב עיר או משני רבני שכונות המכהנים בתפקידים חמש שנים לפחות; אישור מרב העיר או ראש המועצה המקומית כי הוא שימש בתפקידים בעלי אופי רבני לפחות שלוש שנים, ואישור של אחד משני הרבנים הראשיים על היותו ראוי לכהן כרב שכונה.

2. לא קיים רישום של עילות שלפיהן ניתן כושר לרבני הערים השונות או לרבני השכונות בשעה שנבחרו לתפקידם. ואולם, כל רב עיר וכל רב שכונה חייב שתהיה בידו תעודת כושר לרב עיר או כושר לרב שכונה בשעה שהוא מציג את מועמדותו.

3. מי שקיבל כושר לרב שכונה, בין בבחינה ובין בלא בחינה, אינו יכול לקבל תעודת כושר לרב עיר על סמך אותה תעודה.

היו"ר ד' תיכון:

שאילתא מס' 1787, של חבר הכנסת חיים אורון, בנושא: מינוי עוזרים לרבני ערים.

מינוי עוזרים לרבני ערים

חבר הכנסת ח' אורון שאל את השר לענייני דתות ביום י' באב התשנ"ז (13 באוגוסט 1997):

רבני ערים, בהיעדרם ממקום שירותם, או כאשר הם רוצים לקבל עזרה בתפקידם או כדי להעדיף מי מרבני המקום, מודיעים לציבור על עוזרים ומחליפים.

רצוני לשאול:

1. מה עמדת משרדך ועמדת מועצת הרבנות הראשית לגבי תופעה זו?

2. מדוע לא תחול חובת התייעצות עם מועצת הרבנות הראשית בעניינים אלה?

3. האם נדרשת הסמכה תורנית רשמית של המחליפים והעוזרים?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

1. לא ידוע לנו על פרסום הודעה של קבלת עזרה או מחליפים של רבני ערים בתקופת היעדרם.

אין שום אסמכתה חוקית המאפשרת לרב עיר למנות לעצמו מחליף באותם עניינים שמסרו לו בתוקף תפקידו כרב עיר.

2. הרבנות הראשית מוסמכת למנות מטעמה בעלי תפקידים המוטלים על רבני עיר, כגון כשרות ורישום נישואים, במקרים שאין רב העיר מתפקד בעירו, אם משום שנעדר מהעיר או מכל סיבה אחרת. ואכן, הרבנות הראשית ממנה מטעמה בעלי תפקידים כאמור באותם מקרים שהיא רואה שיש צורך בכך.

3. הממונים מטעם הרבנות הראשית למלא תפקידים בעניינים שעוסק בהם רב עיר הם בעלי כושר והסמכה מהרבנות הראשית. כל מחליף צריך להיות בעל כושר והסמכה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, שאלה נוספת.

חיים אורון (מרצ):

אדוני סגן השר, אני מבין שבכל מקרה קונקרטי שאני מעביר לך, שבו התנאים האלה לא מקוימים, העניין ייפסק לאלתר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

נכון. לא יכול להיות שרופא שאין לו רשיון יפעל כרופא. לא יכול להיות שביישוב מסוים, מישהו שאין לו כושר לרב יפעל בתחום הכשרות.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת אורון, החלטת לעשות סדר בציבור הדתי?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

למה לא?

חיים אורון (מרצ):

מבקשים מאתנו לעשות סדר – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הרב דהן, להיפך. אני שמח. אני חושב שאנחנו צריכים לבקר את עצמנו. אני חושב, שדווקא אנחנו, הדתיים, צריכים לשמש דוגמה, ואם יש ליקויים אצלנו – צריכים לתקן אותם. אדרבה, נשמח לשמוע עוד שאלות שלך.

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא מס' 1788, של חבר הכנסת חיים אורון, בנושא: רבני ערים המכהנים כראשי ישיבות. חבר הכנסת אורון, האם יש לך עוזר חדש?

נסים דהן (ש"ס):

זה מה שאני שואל.

חיים אורון (מרצ):

יש לי משהו.

היו"ר ד' תיכון:

נראה לי שכן. אני רואה שבעוד כמה תחומים אתה פעיל מאוד לאחרונה.

חיים אורון (מרצ):

ראשית, יש לי עוזר חדש טוב מאוד, אבל זה מהתקופה של העוזר הקודם.

שנית, תאמין לי, יהיו שני סגני שר הדתות, ואני לא יודע אם זה לטובתכם או לגנותכם – אבל אנשים מתוך הציבור הדתי מרגישים חוסר אונים להתמודד עם השאלות הללו ומפנים אלינו את הנושאים האלה ואומרים: אולי אתם תעזרו לנו. שום שאלה פה לא – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. אמרתי את אשר אמרתי על-פי סימנים נוספים שהיו לאחרונה. זה לא שאני נגד. אבל זה נראה מוזר קצת.

חיים אורון (מרצ):

מה?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני חושב, שאנשי מרצ – יש גם שאילתות של חבר הכנסת דדי צוקר – מתחילים לחזור בתשובה, מתחילים בעניינים דתיים, מקימים ישיבת הסדר. ברוכים הבאים לאזור.

נסים דהן (ש"ס):

רק אל תיעצרו באמצע. תמשיכו עד הסוף.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

נחזור לסדר.

רבני ערים המכהנים כראשי ישיבות

חבר הכנסת ח' אורון שאל את השר לענייני דתות ביום י' באב התשנ"ז (13 באוגוסט 1997):

יש רבני ערים המכהנים כראשי ישיבות ומקבלים שכר מהישיבה שבראשה הם עומדים.

רצוני לשאול:

1. האם יש חוות דעת משפטית של היועצים המשפטיים של הרבנות הראשית לגבי הרבנים המכהנים בתפקידים אחרים בשכר?

2. אם אסור הדבר, כיצד יפעל משרדך?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

2-1. החוק מאפשר לרב עיר לעסוק בעיסוק נוסף לאחר קבלת אישור מפורש ממועצת הרבנות הראשית לישראל.

מקובל משנים רבות, כי רב עיר מכהן גם כראש ישיבה, כאשר הרב מוסר שיעורי תורה בעיר ובשיבה.

לכבוד הוא לתושבי העיר שרב העיר יכהן גם כראש הישיבה. מובן מאליו כי תפקיד זה משתלב עם תפקידו כרב עיר. גם צריך לתחם אותו ולסייג אותו בנושאים הכספיים, ולדבר זה התייחסנו בחוזר מיוחד מטעם המשרד.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני לא יודע למה בדיוק התכוונת לגבי עוזרי הנאמן, אבל אולי תפרט אחר כך.

היו"ר ד' תיכונ:

אני מוכן, תיכנס אלי. אני אסביר לך.

חיים אורון (מרצ):

אבל עיקרה של השאלה הוא דווקא במשפט האחרון שאדוני סגן השר אמר. השאלה היא לא בדבר עצם ההוראה או העברת שיעור בישיבה. השאלה היא על קבלת שכר כרב עיר, שהוא שכר מכובד, זו משרה מלאה לכל דבר, ובמקביל קבלת שכר מעיסוק נוסף, כאשר הגבולות מאוד לא ברורים, כאשר עירוב התחומים מאוד גדול.

השאלה היא אם אתם רואים בזה מצב תקין, ואם לא, תגידו זאת באופן ברור לחלוטין. כמו שלא עולה על הדעת שראש עיר יעסוק בעיסוק נוסף, כמו החוק שמנסים להעביר פה ביחס לעיסוק נוסף בשכר של חבר כנסת – ואני מקווה שיעבור – כך גם רב עיר לא יכול לקבל שכר ממקום עבודה נוסף. לכן, אם אמרו שהוא צריך לקבל שכר כראש רשות, אי-אפשר לומר שהוא צריך לקבל שכר כראש רשות ומותר לו לעסוק בעיסוק נוסף.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

כאשר ניתנו תוספות של 40% לנבחרים, סגן השר גמליאל ואני הוצאנו חוזר שהתנאי שלנו, שהנבחרים, רבנים, לא יעסקו בעיסוקים נוספים בכל המגבלות כפי שחלו על חברי הכנסת. הרי חברי הכנסת קיבלו את התוספת מפני שהפסיקו את העיסוק הנוסף.

בחוזר שלנו אמרנו מפורשות, שאסור להם לעסוק בעיסוק נוסף. היו כמה רבנים שפנו אלינו ואמרו: לגבי העיר שלי אתה צודק, בעיר שלי אני צריך לעבוד משרה מלאה, לא אעבוד בעיסוק נוסף, אבל אני רב גדול בתורה, ואם באוניברסיטה מסוימת אין מי שימלא את הפונקציה, אני רוצה אישור חריג לשנה. נתנו אולי אישור לרב אחד או שניים להעביר ארבע שעות באוניברסיטה מסוימת או במכללה מסוימת, כי אין מישהו אחר שיעביר זאת, והוא גדול במיוחד בתחומו.

אבל אין ספק שבעירו הוא מקבל שכר, ואם יש לו ישיבה, אם יש לו שיעור בעיר שלו, אם הוא עורך חתונה, אם הוא עושה כל פעילות אחרת – אסור לו לקבל שכר. אם יש לך תלונות על רבנים שמקבלים שכר, העבר לנו אותן ונטפל בכך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הדתות, על תשובתך.

מינוי מחליף לרב עיר שעזב או נפטר

חבר הכנסת ח' אורון שאל את השר לענייני דתות ביום י' באב התשנ"ז (13 באוגוסט 1997):

משעזב רב עיר או נפטר עוברות שנים עד לבחירת רב עיר במקומו. בינתיים, על-פי החוק, כל הסמכויות נתונות בידי רב עיר אחד, גם אם הוא נהג להיעדר ימים מספר בשבוע או שאינו גר במקום.

רצוני לשאול:

האם ייקבע בתקנות, שימונה מייד, על-ידי מועצת הרבנות הראשית, בהתייעצות עם ראשי המשרד לענייני דתות והמועצה הדתית במקום, רב מחליף, מבעלי הכושר לרב עיר, עד לבחירת רב עיר כחוק? אם לא – מדוע?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

חבר הכנסת אורון שאל בקשר למינוי מחליף לרב עיר שעזב או נפטר.

במקרה שבתקופת הביניים קיימת בעיה, היא נפתרת במינוי זמני של רב מטעם מועצת הרבנות הראשית, שמוענקות לו סמכויות, בהתאם לצורך, וזאת בעיקר בנושאי כשרות ורישום נישואין.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

זו שאלה אחרונה בפרק הרבנות להיום. אדוני סגן השר, למיטב ידיעתי, הנהג שציינת איננו מעוגן באופן ברור בתקנות. לעתים הוא כן מתקיים, לעתים לא, לעתים הוא נופל במאבקי כוח בין ראש העיר למועצה הדתית, או בין שניים שמתחרים על אותו תפקיד. האם זה לא צריך להיקבע בתקנות, כמו שקבוע בכל תפקיד אחר, כי לעתים הפער נמשך חודשים וגם שנים?

האם לא רואה סגן השר לנכון להציע תקנות באישור הוועדה המתאימה בכנסת, שבהן ייקבע הליך מחייב להחלפת רב עיר, כאשר, לא עלינו, נפטר רב העיר, וכן לגבי הנהלים למינוי מחליף, מה הליכי הבחירה המחויבים ומה הם פרקי הזמן הנדרשים?

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

חבר הכנסת אורון, כל השאילתות שלך בקשר לרבנות – יש בחלק מהן צדק. הדברים צריכים להיות ברורים. הרב גמליאל ואני קיימנו בהנהלת המשרד כמה דיונים בשאלה, כיצד אנו רואים את רב העיר ותפקודו – אם אלה רבני קהילות, רבני ערים, הסמכויות שלהם, החובה לגור במקום. העלינו כמה פעמים את כל השאלות שהעלית.

אין ספק שאנחנו נצטרך בזמן הקרוב לגבש – לא תקנות בחירת רב עיר ודרך תפקודו, אלא חוק ממש, ברור, בעניין הזה. אני מקווה שלא יארך הזמן עד שנגיע לנושא ונטפל בו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן השר, על תשובתך.

חיים אורון (מרצ):

אני יכול לקבל דיווח?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אתה נשאר כאן בכנסת. בעוד כמה חודשים תשאל אותי.

חיים אורון (מרצ):

אתה תדאג לדווח לכנסת.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הרב גמליאל, תזכיר לי.

היו"ר' אדרי:

תודה, אדוני.

ספסרות במחירי חלקות קבר

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את השר לענייני דתות ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

בעקבות פניית אזרחים מתברר, כי כמה בתי-עלמין – חולון וקריית-שאול – על-פי החברה קדישא מלאים עד אפס מקום, אלא שתמורת סכום של 10,000 ש"ח יוכלו ל"ארגן" מקום קבורה. הקרקע נמסרה לחברה קדישא על מנת לתת שירות לציבור היהודי כולו, והיא אינה רכושה הפרטי.

רצוני לשאול:

1. האם הנתון נכון?

2. מדוע אין פיקוח על הנעשה, ומה ייעשה כדי לתקן את המעוות?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. משרד הדתות הקים ועדה בין-משרדית, בשיתוף המוסד לביטוח לאומי, משרד האוצר ויועצים חיצוניים, שעברו ובדקו את עלויות הקבורה בכל בית-עלמין בארץ, וכן את עלויות הקרקע והכשרתה לקבורה.

הוועדה הגישה את המלצותיה לוועדת הפנים של הכנסת, והיא החלה לדון בהן.

ספסרות במחירי חלקות קבר

חבר הכנסת ז' בויס שאל את השר לענייני דתות ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

בבית-ההללויות של תל-אביב מתנוסס שלט המודיע: בתי-העלמין בחולון ובקריית-שאול מלאים עד אפס מקום, ואין עוד מקומות לקבורה או למכירה. בבירור עם חברה קדישא מתברר, שעבור סכום נכבד של 10,000 ש"ח אפשר ל"ארגן" מקום.

רצוני לשאול:

1. האם הנתון נכון?

2. האם יש קריטריון אחיד לחלוקת מקומות קבורה?

3. האם מותר לחברה קדישא לגבות מהשאירים סכומי כסף עבור חלקת קבר?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. חברות קדישא קוברות בחלוקה פנימית שהן מוצאות לנכון, בהתאם לניסיון ולמקצועיותן ולפי שיקול דעתן.

3. אזרח ישראל שנפטר, מובא לקבורה בבית-העלמין העירוני באזור מגוריו. המוסד לביטוח לאומי מממן את עלויות הקבורה.

נפטר שבני משפחתו מבקשים לרכוש חלקת קבורה מיוחדת, ובכלל זה חלקה בבית-עלמין סגור, החברה קדישא רשאית לגבות תשלום, בהתאם לסיכומים עם המוסד לביטוח לאומי.

ברכישת חלקת קבר בחיים רשאיות החברות קדישא לגבות תשלום בכל בית-עלמין, ובכפוף להוראות המוסד לביטוח לאומי.

ספסרות במחירי חלקות קבר

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את השר לענייני דתות ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

המוסד לביטוח לאומי מקנה לכל אזרח על-פי חוק את הזכות להיקבר חינם. בפועל גובה חברה קדישא סכומי עתק, הנעים בין 2,500 ש"ח ל-12,000 ש"ח.

רצוני לשאול:

1. מה עושה משרדך כדי להבטיח שמירת זכויותיו של האזרח?

2. האם מפקח משרדך על פעילות חברה קדישא?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. המוסד לביטוח לאומי משלם לחברות קדישא עלויות קבורה בלבד, אולם רכישת קרקע ופיתוחה אינם מתוקצבים על-ידו, ולכן ההוצאה באה על-חשבון אזרחים המבקשים לרכוש קבר בחיים ו/או קבר בחלקות הנקראות חלקות חריגות. כל זאת לפי אישור מיוחד והסכמים עם המוסד לביטוח לאומי.

חשוב לציין, שכל הכספים הנגבים עבור חלקות קבר, על סוגיהן, הם תוצאה של חוסר תקציב, שכן מדינת ישראל אינה משקיעה בפיתוח הקרקע ו/או ברכישת הקרקע במקומות שבהם יש מצוקת קרקע.

משרד הדתות הקים ועדה בין-משרדית, בשיתוף משרד האוצר, המוסד לביטוח לאומי ויועצים חיצוניים. הוועדה בדקה את עלויות הקבורה בכל מקום בארץ והגיעה למחירון. מסקנות הוועדה נדונות בימים אלו בוועדת הפנים של הכנסת.

עריכת נישואין ליוצאי הודו בפתח-תקווה

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את השר לענייני דתות ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

מצ"ב כתבה שממנה עולה, כי הרב האשכנזי של פתח-תקווה מסרב להכיר ביהדות יוצאי הודו ובעקבות זאת להשיאם.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. האם מבטאת עמדתו של הרב את עמדתה הרשמית של הרבנות הראשית?

3. אם לא – כיצד מתקיימות עמדות אלה זו בצד זו?

4. מה ייעשה בנדון?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

1. הרב סלומון, רבה של פתח-תקווה, הביע את חוות דעתו ההלכתית באופן אישי.

2. לא.

3. יש חוות דעת הלכתיות הנתונות במחלוקת, וכל רב מביע את דעתו.

4. הרב סלומון הוזמן לרבנים הראשיים לישראל, ושם הובהרה לו עמדת הרבנות ביחס ליוצאי הודו. חובתו לפעול בהתאם לעמדות הרבנות הראשית לישראל.

בסופו של דבר, אותו זוג נרשם לנישואין בפתח-תקווה, במועד שקבעו לעצמם, ונישאו על-ידי הרב שהם בחרו, וזאת על דעת הרב סלומון. סוף טוב, חתונה טובה, הכול טוב.

היו"ר ר' אדרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זנדברג.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, תודה לכבוד סגן השר על תשובתו. גם אני שמחתי לקרוא ולשמע על הסוף הטוב של הפרשה. אני חושש, אדוני סגן השר, שהפרשה הזאת, כפי שהיא עלתה הפעם, עלולה לעלות פעמים נוספות במקרים אחרים. שמעתי מדברי תשובתך את ההסבר ההגיוני, שיש אנשים, רבנים במקרים האלה, שמחזיקים בדעה אחרת מן העמדה הרשמית. אני חושב שזה דבר סביר והגיוני.

נשאלת השאלה, כיצד אפשר יהיה למנוע אירועים מביכים כאלה בעתיד לבוא, כלומר כיצד אפשר יהיה לאתר עמדות חריגות שכאלה בקרב רבנים שונים ולהבהיר לאותם רבנים, שהחובה שלהם היא לפעול על-פי מדיניות הרבנות הראשית, במקרה זה מדיניות נכונה וסבירה, ולא לעורר מהומה. אני חייב לומר, שלכל אזור שקרא את הכתבות ואת הפרסומים, פשוט כאב הלב לשמוע ולראות דברים כאלה.

לכן, מה עושה משרד הדתות על מנת להביא למצב שבו מקרים או דעות חריגות שכאלה לא ייהפכו לכלל, ולו גם לזמן קצר, ורבנים שסבורים אחרת מעמדתה של הרבנות הראשית, יצייתו לכלל ולא ינסו לנהל אפילו באופן זמני מדיניות עצמאית?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אין ספק שהמקרה הזה גם נגע ללבי. לא יכול להיות שרבנות בפתח-תקווה תגיש לרבנות ראש-העין – יש כללים, אבל אתה יודע שמהודו ועד כוש, 127 מדינות, מכל התפוצות האלה עלו לארץ. יש מנהגים שונים, יש הנהגים כך, יש המחמירים יותר ויש המקלים יותר, אבל בסך הכול הוכח שיש הייררכיה. יש רבנות מקומית, יש רבנות ראשית, יש בתי-דין מקומיים, יש בית-דין עליון רבני, והדברים נפתרים.

אני מקווה שבאמת יהיו כאן השכל וההיגיון שלא לגרום עוגמת-נפש לאנשים. רב כזה יכול היה לומר שהוא בודק את העניין, להתייעץ, להחליט, לעשות את הדברים בצורה חכמה. נכון שהיה כאן במקרה הזה חילול השם. אסור לפסול עדה שלמה שהרבנות הראשית מכשירה אותה, ונשתדל בעתיד לצמצם עד כמה שאפשר את הדברים האלה. לכן אנחנו מקיימים ימי עיון, לכן אנחנו עושים כנסים, לכן אנחנו עושים הסברה, לכן אנחנו מוציאים חוזרי מנכ"ל, לכן הרבנים הראשיים עושים שלוש-ארבע פעמים בשנה כנסים עם כל הרבנים ודנים בנושא.

אני חושב שבכל מערכת יש חריגים; אני מקווה שהם יהיו מצומצמים ככל האפשר.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני סגן השר, על תשובותיך. אני מודה גם לשואלים.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – ביטול חלקי של איסור

כפל תפקידים), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושאים הנוספים על סדר-היום: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – ביטול חלקי של איסור כפל תפקידים), התשנ"ז-1997. זו הצעת חוק פ/1409.

חבר הכנסת פני בדש, בשם קבוצת חברי הכנסת. אדוני, בבקשה. ישיב שר המשפטים. אדוני חבר הכנסת בדש.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי אומרת, שמאחר שיש חוק חופש העיסוק, אני אומר: תנו לציבור להחליט אם הוא מרשה לאנשים שבאים עם הניסיון הרב ביותר, שמבינים את בעיות השטח בצורה הטובה ביותר, תנו לציבור להחליט אם הוא רוצה שיבצעו שני תפקידים. תנו לציבור.

זאת בחירה אישית. החוק מדבר רק על אנשים שנבחרים בבחירות אישיות. הציבור מחליט: הוא רוצה – זו בחירה אישית. ברשויות המקומיות הבחירה היא אישית, במפלגות הבחירה לרשימה לכנסת – אישית; תנו לאנשים להחליט אישית. כמו שתמכו פה בהצעת חוק בנושא של ההסתדרות, ראו בזה חשיבות, ויש פה עוד כמה תפקידים ציבוריים, חשובים, שאנשים מבצעים היום נוסף על עבודתם כאן, אני אומר – תנו לציבור להחליט.

אני חושב שיש משקל סגולי גדול מאוד וכבד מאוד לאלה שבאים לכאן מהשטח ומכירים את בעיות השטח, ולא יכול להיות שיבואו ויכתבו בצורה מסוימת כדי למנוע בחקיקה מסוימת את העבודה הזאת. אני חושב שאולי, בכלל, מה שעשו עד היום – זה אפילו נוגד את חוק חופש העיסוק.

אם אני מסתכל על הרבה מאוד נושאים כאן, או על תפקידים שאנשים מכהנים בהם – וחבר הכנסת כץ מדבר בצד האחד, ומן הצד האחר הוא מעביר הצעת חוק, מנסה להציע. אני מבין שאתה נגד, פתאום, אבל משום מה? מה ההיגיון שלך? חבר הכנסת אור אומר שצריך להקדיש את מירב העבודה כאן; ואיפה יושב חבר הכנסת עמיר פרץ, שמשבית עכשיו את כל המדינה, מפני שהוא נעלב? איפה הוא נמצא?

קריאות:

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא. אני אומר לו שלא יהיה צבוע בעניין הזה, ואני אומר דבר אחד – – –

חיים אורון (מרצ):

פיני בדש – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

עושים פה איפה ואיפה? אני חושב, שמי שבא מהשטח, מכיר את הבעיות, הולך לבחירה אישית, ואני אומר – הולך לבחירה אישית; הוא לא מקבל שתי משכורות, הוא עושה זאת בהתנדבות, הוא הולך לתפקיד ציבורי. אנחנו לא מדברים על תפקידים פרטיים, אנחנו מדברים על תפקיד ציבורי. אדם מוכן להשקיע 24 שעות ביממה, שישה ימים בשבוע – –

שאול יהלום (מפד"ל):

ישקיע פה. בשביל זה הוא נבחר.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

– – ומוכן לעשות את זה בהתנדבות מוחלטת, ללא שכר – –

שאול יהלום (מפד"ל):

מה עם הזמן שהוא צריך להשקיע פה?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

– – יש לו משקל סגולי גדול מאוד, הוא מכיר את בעיות השטח – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא בא. הוא מכיר, אבל הוא לא בא.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בא ומכיר את בעיות השטח. לכן אני אומר – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

– – – בכנסת. אין לנו התנגדות שיהיה ראש עיר.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר שזה נמצא – – –

קריאות:

– – –

שאול יהלום (מפד"ל):

למה שיעשה שני תפקידים? ישקיע פה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודיע לך, תבדוק בפנים כמה אנשים עושים תפקידים נוספים, לפעמים לא כל כך ציבוריים, תבדוק. על-פי חוק מותר להם. תבדוק כמה אנשים כאלה – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

איזה נימוק זה? צריך לנמק – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני חוזר ואומר לך, שאנחנו מדברים על תפקיד ציבורי בבחירה אישית נטו – – –

חיים אורון (מרצ):

למה בחירה אישית?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

למה בחירה אישית? זו בחירה אישית, כי לרשות זאת בחירה אישית.

חיים אורון (מרצ):

– – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לרשות זו בחירה אישית – – –

חיים אורון (מרצ):

מה שייר?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה מה שייר?

חיים אורון (מרצ):

– – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר שלרשות הבחירה אישית. שמית, אישית; אותו דבר בבחירות הפנימיות.

חיים אורון (מרצ):

למה – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

כי גזבר רשות לא נבחר בבחירה אישית.

חיים אורון (מרצ):

מה זה שייר?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

זה שייר ועוד איך, כי אני אומר, שכשהציבור בוחר אותך בבחירה אישית, הוא יודע אילו תפקידים יש לך. אם זה בא בהנחתה מלמעלה – מדובר בעניין אחר.

לכן אני אומר, שאני מבקש לאפשר להעביר את ההצעה בקריאה טרומית, ואחרי שהיא תעבור בקריאה טרומית, אם צריך לעשות שינויים כאלה או אחרים – לעשות חשיבה כזאת או אחרת. אני מציע בכל זאת להשאיר את האפשרות, ואני אומר לחברי הקואליציה שיש חופש הצבעה בעניין הזה. כל מי שאמר משהו אחר או רמז משהו אחר – יש פה החלטה לחופש החלטה בנושא של החוק הזה. אם יש פה משהו, כמו שאמר שרון, יד אחת או יד שנייה מדברת ככה או ככה, יש החלטת סיעה, החלטת קואליציה לחופש הצבעה בעניין הזה.

לכן אני קורא לכם שוב לתמוך בחוק הזה ולתת לנו להעביר אותו בקריאה ראשונה, ואנחנו נדון עליו, אחר כך, בקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אורי אור מבקש להסיר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אין שר. בבקשה.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ראש העיר ירושלים, אתה מפריע לי.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

בוא נגיד כך: אני לא אפריע לך פה, ואתה לא תפריע לי — — —

אורי אור (העבודה):

אני ועוד איך אפריע לך פה. אני אפריע לך פה; לא לך אישית. לא, לא.

אדוני היושב-ראש, א. אני שמח שאתה מנהל את הישיבה, כי חשובה מאוד עמדתו של יושב-ראש הכנסת, גם אם הוא לא יכול לדבר — אבל בעצם הצבעתו פה.

רבותי חברי הכנסת, מאחר שיש לי קול נמוך, ואינני מתכוון להרים אותו, אני רוצה לפתוח את הדיון שלנו, חבר הכנסת פיני בדש, על תדמית חברי הכנסת — — —

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר גם על — — —

אורי אור (העבודה):

פיני בדש, אתה יודע בדיוק מה עמדתי. לא עלית על האדם המתאים, כי אני הצבעתי פה נגד גם בנושא הזה בקריאה ראשונה. חבר הכנסת בדש, סליחה.

חברי הכנסת מתלוננים על תדמית נמוכה, ותמיד יש להם טענות על התקשורת, תמיד יש להם טענות על כל אחד אחר פרט עליהם עצמם. בכנסת הקודמת הוקמה ועדת רוזן-צבי, פני בדש, ואני מציע לך לקרוא את הלקחים שלה. ועדת רוזן-צבי קבעה, בפירוש, ששכר חברי הכנסת יועלה בשליש. הוקמה קרן השתלמות והושגו הטבות שלמות שמגיעות, בצדק, לחברי הכנסת. אחד התנאים של ועדת רוזן-צבי היה, שלא יהיה כפל תפקידים בתפקידים של חברי הכנסת, לא לראשי עיר ולא לתפקידים אחרים.

כל חברי הכנסת הנוכחים פה קיבלו את המלצת רוזן-צבי כמקשה אחת. הועלה שכר חברי הכנסת – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

למה – – – של עמיר פרץ? – – –

אורי אור (העבודה):

פיני בדש, אני – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בדש.

אורי אור (העבודה):

– – – הקשבתי לך ולא הסכמתי למלה מדברך. תן לי בבקשה לדבר.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לשאול אותך שאלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

כן, אתה יכול לשאול שאלה.

אורי אור (העבודה):

אני מקשיב. יש יושב-ראש.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

הנימוקים שלך – – –

אורי אור (העבודה):

זאת רק ההתחלה.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אבל בכל זאת נשאלת שאלה, אם אין מידה של צביעות בכך שבסיעת העבודה חושבים, למשל, סתם, שמזכיר ההסתדרות יכול להיות חבר כנסת אף ש-99% מזמנו הוא לא מקדיש לכנסת, ולעניין זה, למשל, ראש עיריית תל-אביב לא יכול להיות – – –

אורי אור (העבודה):

אני אומר לך עוד הפעם, אני חוזר ואומר, שלפי תפיסתי – הצבעתי פה נגד בקריאה ראשונה – גם מזכ"ל ההסתדרות לא צריך להיות חבר כנסת.

עכשיו, סליחה – – –

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת אולמרט, ראש עיריית ירושלים, אני מציע את מה שאני חושב להציע כאן. אני ואתה יודעים, שהאויב הגדול של הטוב הוא לעתים הטוב מאוד. התחיל סחף, ואני רוצה לעצור אותו.

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת אולמרט, ראש העיר ירושלים, ואת יושב-ראש המועצה המקומית של עומר – כמה זמן הוא מקדיש לכנסת בגלל היותו יושב-ראש מועצה מקומית?

רבותי חברי הכנסת, יש ניגוד אינטרסים ברור, ואינני רוצה לפרטו כאן. חבר הכנסת אולמרט ואחרים זוכרים מה קרה כאשר חברי כנסת שהם ראשי עיר היו בוועדות כנסת למיניהן, איך השפיע שר הפנים על הצבעותיהם, משום שהוא יושב על תקציביהם. בואו נפסיק אנחנו עם הצביעות שאומרת שהעם יחליט כי העם בחר.

רבותי חברי הכנסת, לשם הגינות הכנסת, לשם טוהר כפיה של הכנסת, אני קורא לכם שלא לאשר כפל תפקידים. זה איננו נכון לעבודת חברי הכנסת, זה איננו נכון לראשי הערים, ואינני רוצה להעביר את זה גם בקריאה ראשונה. אני פונה לכל חברי הבית להתאחד.

היו"ר ד' תיכון:

קריאה טרומית.

אורי אור (העבודה):

אני מקבל – לא להעביר את ההצעה בקריאה טרומית, וכל חברי הכנסת שמכבדים את רוזן-צבי, ושתדמית חברי הכנסת יקרה להם, אני קורא להם להצביע נגד ההחלטה הזאת. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת בדש – – –

אנחנו ניגשים להצבעה.

אברהם שוחט (העבודה):

– – – אין לך מה לעשות בעומר?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

אברהם שוחט (העבודה):

כבר פעם שנייה שהוא דוחה את זה.

יוסי שריד (מרצ):

אברהם שוחט (העבודה):

הוא כבר דחה את זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, עמדתי בעניין הזה ידועה. רק רגע, הוא שואל שאלה תקנונית, ומסבירים לו כרגע את התקנון.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. חבר הכנסת בדש, האם אתה רוצה להפוך את זה להצעה לסדר-היום?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא ---

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנו ניגשים להצבעה. הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – ביטול חלקי של איסור כפל תפקידים) בקריאה טרומית, להכנה לקריאה ראשונה. מי בעד ומי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 41

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון ביטול חלקי של איסור כפל תפקידים), התשנ"ז-1997, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, נגד – 41. החוק לא עובר להכנה לקריאה ראשונה. תודה, אנחנו ממשיכים.

הצעת חוק לפיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב, התשנ"ז-1996

(הצעת חברת הכנסת ד' איציק)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק פ/736: הצעת חוק לפיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב, התשנ"ז-1996, מאת חברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי חברי הכנסת – אדוני היושב-ראש, יש מהומה רבתי באולם.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת.

דליה איציק (העבודה):

מה קרה?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הצעת חוק לפיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב. הנחתי את הצעת החוק הזאת בכנסת השלוש-עשרה, והייתי מאוד רוצה – – – איזה רעש, אי-אפשר ככה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת אורי אור, חבר הכנסת יצחק כהן, חבר הכנסת בדש, הואילו לשבת.

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, הייתי מאוד מבקשת לשכנע אותך, ולתת לך, למצפונך ולהחלטתך, להפעיל את שיקול הדעת שלך, אם וכאשר תמצא לנכון, באותם מקרים קיצוניים שאנשים פשוט שודדים בצהרי היום. אתה צודק כשאתה אומר שהם אינם רבים, אך אתה צודק גם כשאתה אומר שמי שהסיר את החוק הזה לפני 15 שנה חוזר בו ואומר: חשבנו שהתחרות תהיה לטובת האזרח, ומסתבר שהתחרות היא נגד האזרח, מפני שככל שמישהו מעלה את הרף, מישהו אחר רוצה להדביק אותו. כי כידוע לך, ישראלי לא אוהב להיות פראייר, וכשהוא לא פראייר, האזרח הופך להיות פראייר.

אדוני השר, מובן שאשמח יחד אתך לראות איזה תיקונים אתה תרצה, אך אני חושבת שצריך לתת לך את שיקול הדעת, יחד עם צוות במשרדך, באותם מקרים קיצוניים ביותר, שאתה חושב שהם שוד בצהרי היום וכניסה ברוטלית לכיסו של האזרח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם הם פרטיים או רק ציבוריים?

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה שואל שאלה מאוד נכונה. יש מחברי שחושבים שצריך להכפוף את הפרטיים, ויש מי שחושבים שגם את הציבוריים. אני חושבת שהשאלה שלך היא בהחלט במקומה, ולכן – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אני מבין נכון?

דליה איציק (העבודה):

לכן אני חושבת, חבר הכנסת רובי ריבלין, שצריך לעבוד רק על החלק הזה. זוהי רק קריאה טרומית, כידוע לך, ובשיתוף פעולה צריך לשמוע את כולם.

אם מותר לי לצטט גדולים, טלפן אלי חבר הכנסת לשעבר גדעון פת ואמר לי: את יודעת, אני ליברל ואני נגד התערבות, אך בעניין זה אני חוזר ואומר לך, שאני מסתובב ברחובותיה של תל-אביב – עכשיו הוא מסתובב בניו-יורק, אבל כשהוא הסתובב ברחובותיה של תל-אביב, הוא אומר שכל פעם מחדש הוא ראה איזה דברים נעשים בצהרו של יום. אתה ואני אוכלים לפעמים ב"טעמי" בירושלים ומכירים בדיוק את החניון שם ממול, ויודעים איך הוא מתנהל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עולה יותר להחנות מאשר לאכול.

דליה איציק (העבודה):

עולה יותר להחנות מאשר לאכול, נכון. זה פשוט נורא. ברחוב שטראוס, אדוני השר, החניון נמצא ליד קופת-חולים, ולשם אנשים באים עם ילד עם חום גבוה, ואתה רואה איזה ניצול מקסימלי. אגב, רוב האדמות האלה הן אדמות שניתנו בחכירה. הן לא אדמות פרטיות.

לכן, אדוני השר, אני מאוד מבקשת ממך לא רק לתמוך בהצעת החוק, אלא לעבוד יחד אתי על העניין הזה ולהעיר ולומר איפה יש לקונות שצריך לעבוד עליהן. זוהי, כאמור, קריאה טרומית, ואם סייענו לאזרח אחד במדינת ישראל, יצא שכרנו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת דליה איציק. אני מזמין את שר התחבורה להשיב על הצעת החוק בדבר פיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב. אדוני, אנא תשובתך.

שר התחבורה י' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אומר את השורה האחרונה. הממשלה מתנגדת להצעה, ואני באופן אישי הייתי שמח לו היתה חברת הכנסת איציק מוכנה להפוך אותה להצעה לסדר-היום ולדון בה בוועדה ולגבש עקרונות.

יש הרבה צדק במה שחברת הכנסת אומרת, ללא שום ספק, ואנחנו מרגישים את זה. יש פעמים רבות עושק של אזרחים דרך חניונים, בעיקר במקומות אסטרגיים במרכז העיר, ליד קופת-חולים, ליד מרכזי קנייה או ליד מקומות אחרים. אנחנו ממש רואים שכאשר מדובר בחניונים פרטיים ולא ציבוריים, האנשים הפרטיים מרשים לעצמם דברים שלא היינו מרשים להם. לכן אני לא דוחה את הרעיון מכול וכול, אבל על-פי החלטת ועדת שרים לענייני חקיקה, אני אתנגד לכך. אם היית מסכימה להפוך את זה להצעה לסדר-היום, היינו מקיימים דיון אחד בוועדת הכספים.

דליה איציק (העבודה):

אני מוכנה – בקריאה טרומית.

שר התחבורה י' לוי:

אני נאמן להחלטות הממשלה.

דליה איציק (העבודה):

תשכנע אותם.

היו"ר ר' אדרי:

גברתי חברת הכנסת, את לא חדשה בכנסת.

שר התחבורה י' לוי:

אני חושב שהתשובה שלי מאוד ברורה. אם היה אפשר לקיים דיון אחד בוועדת הכספים ולגבש כמה קריטריונים, יכול להיות שהיינו כן תומכים. אני רוצה לומר לך מה הבעיה בהצעה שלך ומה התפיסות שאנחנו מתנגדים להן בהצעה. דבר ראשון, בדרך כלל ממשלה אינה אוהבת להתערב במחירים. המחירים צריכים להיקבע על-פי היצע וביקוש. גם מחירי החנייה צריכים להיקבע על-פי היצע וביקוש. לכן, ממשלה אינה נוטה להתערב ולקבוע מחירים. דבר שני, אנחנו מעוניינים מאוד לעודד תחבורה ציבורית, ומה שאת מציעה יהיה קצת הפוך מכך. בסינגפור, למשל, עשו דבר פשוט: סגרו את מרכז העיר. כלומר, אין בעיה של חנייה במרכז העיר. עיקר הבעיות האלה הן בעיות במרכז העיר.

דליה איציק (העבודה):

אני מדברת על שיקול הדעת שלך.

שר התחבורה י' לוי:

אני מבין, אני רוצה לתת לך כמה נימוקים שמבהירים מדוע לא להתערב במחירים או לא לעודד חנייה בתוך העיר. עוד נקודה אחת היא, שהמגמה צריכה להיות – מקומות חנייה מועטים ככל האפשר במרכז העיר, כדי שאנשים לא ייכנסו למרכז העיר עם הרכבים שלהם; או שיחנו בשולי מרכז העיר, או שייכנסו עם מוניות ועם אוטובוסים. לכן לא הייתי מעודד מגרשי חנייה גדולים באמצע העיר במחירים זולים. הייתי עושה הפוך. מה שחברת הכנסת איציק אומרת, וזה נכון, הוא שיש מקומות מסוימים בארץ שבהם יש ממש עושק וגזל של אזרחים. השאלה היא, אם בגלל המקומות המסוימים האלה אנחנו צריכים לעשות חקיקה ראשית, או אולי אפשר לפתור את זה דרך העיריות. אם אנחנו יודעים שיש שניים-שלושה מקומות בירושלים או שניים-שלושה מקומות בתל-אביב שבהם יש ניצול, יכול להיות שאפשר לפתור את הבעיה דרך צווים עירוניים וכן הלאה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה הרבה יותר משניים-שלושה מקומות, אדוני השר.

שר התחבורה י' לוי:

אני מציע, אדוני היושב-ראש, שאם תהיה הסכמה של חברת הכנסת איציק להפוך את הצעתה להצעה לסדר-היום, ייערך מייד דיון בוועדת הכספים על הצדדים בעד ונגד, ותיקבע עמדה של ועדת הכספים. אני אקבל את העמדה של ועדת הכספים בעניין הזה. והיה וחברת הכנסת לא תסכים להעביר את זה להצעה לסדר-היום, אין לי מנוס מלהביע התנגדות על-פי החלטת ועדת השרים לענייני חקיקה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, שר התחבורה.

גברתי, חברת הכנסת דליה איציק, האם את מקבלת את הצעתו של שר התחבורה?

דליה איציק (העבודה):

לא.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק ומי נגד – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 29

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 13

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לפיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב, התשנ"ז–1996,

לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 29, נגד – 13, ועוד אחד – 30 בעד, נגד 13, נמנע אחד. הצעת חוק לפיקוח על תעריפי חנייה בחניונים לרכב, התשנ"ז–1996, נתקבלה בקריאה טרומית. הצעת החוק עוברת לוועדת הכלכלה של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה.

שר התחבורה י' לוי:

מדובר בפיקוח על מחירים.

היו"ר ר' אדוני:

בסדר, אדוני, היא תעבור לוועדת הכספים להכנה לקריאה ראשונה. אני אבקש לצרף את קולו של חבר הכנסת נסים דהן, בסך הכול – 31 בעד.

הצעת חוק הקולנוע, התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת י' יהב)

היו"ר ר' אדוני:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעת חוק הקולנוע, התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1651, של חבר הכנסת יונה יהב. אדוני, בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר התעשייה והמסחר נתן שרנסקי, חברי חברי הכנסת, אנשי תעשיית הקולנוע, שממלאים את יציע האורחים, ותודה שבאו ביום כל כך חשוב, ביום הזה. לפנינו הצעת חוק, שנקראת חוק הקולנוע הישראלי, הצעת חוק שנכתבה בשיתוף פעולה הדוק עם האקדמיה הישראלית לקולנוע, ובעצם היא מכילה את הרעיון שדיבר עליו בזמן האחרון השר שרנסקי. בעיקרו של דבר הוא יוצר זמנים חדשים ביחס של החברה בישראל והשלטון בישראל כלפי תעשיית הקולנוע בכלל.

הקולנוע, שהוא האמנות הנפוצה ביותר בישראל, המיצג התרבותי שלנו בעולם, נמצא על סף משבר חמור. מצב זה מעיב על האפשרות ליצור באופן שוטף, שופע ואיכותי.

הסרט הישראלי הוא מראה תרבותי. מראה שאינה פחותה בחשיבותה מיצירות הספרות פרי היצירה הישראלית או מכל ביטוי תרבותי מקורי אחר. תעשיית הקולנוע הישראלית הביאה במהלך שנות קיומה של המדינה את הווי התרבות הישראלי, את דמויות הפסיפס האנושי שהתקבצו כאן, את הצער, הכאב, הדמעות וגילויי השמחה.

הסרט הישראלי התמודד לאורך השנים עם הקשות שבדילמות החברתיות. צער השכול, מחיר המלחמה, ההתמודדות עם השואה וההומור "גששי", כל אלה מהווים את התרבות הקולנועית המיוחדת שלנו, שהאנשים שיושבים ביציע הם שיצרו אותה בעבורנו.

מרבית הצופים פוגשים את הקולנוע המקורי הישראלי דווקא בטלוויזיה. רק מעטים יצפו בו בבתי-הקולנוע, חלקם יתקלו בו לראשונה בספריות הווידאו, ורובם יגלו את פניו בערוצי הטלוויזיה השונים.

אולם, מלבד הקהל הישראלי, יש לסרט הישראלי גם קהל צופים גדול מאוד בכל רחבי העולם. מאות מיליוני צופים פוגשים בסרטים ישראליים ברחבי העולם, גם כאן בעיקר מעל מסכי הטלוויזיה וגם בפסטיבלים אמנותיים ויוקרתיים.

המוזיאון לאמנות מודרנית בניו-יורק, למשל, הקדיש תוכנית מיוחדת לגילה אלמגור כשחקנית הקולנוע המובילה בקולנוע הישראלי.

העלייה במספר הסרטים המופקים בישראל איננה מדד עיקרי. באמנות, כמו באמנות, אנחנו נדרשים גם לסטנדרטים של איכות.

איכותם של הסרטים הישראליים, רבותי חברי הכנסת, עלתה מאוד בשנים האחרונות. העלייה באיכות התאפשרה כתוצאה מעלייה בסיוע בתקציבים שהמדינה העמידה לרשות היוצרים ומריבוי הערוצים, שהגדילו את ההשקעה ואת החשיפה.

בישראל הולך וגדל דור של אנשי קולנוע. הדור הזה נשען על מסורת מפוארת של יוצרים שהפכו למורי הדרך לדור הקולנוענים העתידי.

ב-1992 הופקו שבעה סרטי עלילה בסיוע המדינה; ב-1995 הופקו עשרה סרטים; ב-1996 הופקו 11 סרטים; ב-1997 הופקו 14 סרטים.

היקף היצירה הקולנועית אינו יציב. מחסור בתקציבים וחוסר הבהירות ביחס לתמיכות הכלכליות המוצעות, כל אלה יוצרים מצב בלתי אפשרי.

בישראל אין מחסור ביצירה קולנועית. המחסור היחיד הוא באמצעים לביצוע ולהפקת הרעיונות והתסריטים הנהדרים שמציעים אמני הקולנוע.

שום ממשלה בישראל לא התייחסה לקולנוע ברצינות הראויה. תנו לפוליטיקאי זמן מסך, והוא יהיה המאושר באדם. בקשו מפוליטיקאי לממן זמן מסך – הוא כבר לא יהיה כל כך מאושר.

גם בשנות השיא סייעה המדינה לקולנוע בתקציב של 6 מיליוני דולרים בלבד. בדנמרק, למשל, שבה פחות תושבים מאשר בישראל, המדינה מסייעת לקולנוע ב-40 מיליון דולר לשנה.

הקולנוע משווק לא רק חלומות. הוא חלון הראווה של המדינה; הוא ביטוי לנופיה, לאנשיה ולערכיה. הקולנוע הוא כוח ממשי בעידוד תיירות כאמצעי שיווק תיירותי וגם כתעשייה בפני עצמה.

כדי לאפשר יצירה ישראלית מקורית בתחום הקולנוע, כדי להקטין את התלות בתקציבי ממשלה משתנים חדשים לבקרים, יש לחוקק חוק המסדיר את ההשקעות בקולנוע.

הוספת ערוצי שידור והעניין העצום של צופי הטלוויזיה בסרטים ישראלים, מחייבים ליצור מנגנון אשר יפנה חלק מכספי התמלוגים של זכייני הטלוויזיה, על כל ערוציה, ישירות לתעשיית הקולנוע, כפי שנעשה במדינות רבות, כגון צרפת, ספרד וקנדה.

מי שמבקש להנפיק לישראל כרטיס ביקור אמנותי, אמיתי, מאוזן ומשקף, יתמוך היום בהצעת החוק. בשנת ה-50 לעצמאות המדינה, נעניק לתרבות הישראלית המקורית בתחום הקולנוע מתנת חג, ואולי נכון יהיה לומר, כי תהיה זו מתנה אמיתית לכולנו. לא רק זאת, אני שמח לבשר, שגם השר שרנסקי וגם השר המר הסכימו היום גם לבקשת הקהל שיושב ביציע, שהוא בעצם הבסיס ויסודות התעשייה של הסרטים והקולנוע בישראל – הם הסכימו להצעת החוק הזאת, שתעבור כאן בקריאה טרומית. ואני מתחייב, שבעבודה שנעשה בוועדת החינוך והתרבות, נעבוד במשותף גם עם הממשלה וגם עם ארגוני היוצרים והשחקנים, שגם להם יש הסתייגויות מסוימות לגבי סעיפים כאלה או אחרים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הסרטים יהיו מבוקרים?

יונה יהב (העבודה):

על-ידי המועצה הזאת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

המועצה הזאת מוסמכת לבקר ולפקח על הכול?

יונה יהב (העבודה):

אני שמח שהממשלה החליטה שהיא תתמוך, היום, ברגע ההיסטורי הזה, ואנחנו נעביר את הצעת החוק לטיפול המשותף של ועדת החינוך בשיתוף עם כל הארגונים והגורמים שעוסקים בעשייה הקולנועית. ואני מבקש גם לומר בזמן זה, שכל האירועים שקדמו ליום החשוב הזה, לרבות מעמד האוסקר הישראלי, ויצרו איזו עננה – אנשים שעסקו באירוע הזה מתנצלים על מה שקרה; זה לא היה בשליטתם. אני בהחלט חושב, שאנחנו פותחים היום צעד חדש, היסטורי, צעד משותף ביצירה התרבותית למדינה כולה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת יונה יהב, על הצעתך. אני חושב שהיא במקומה, שהיא ראויה.

אני מזמין את סגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על הצעת החוק. אני מבין שהשר שרנסקי רוצה לומר מלים מספר בנושא הזה, וגם שרת התקשורת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מכיוון שאני הולך להציע, או פונה לחברי הכנסת להצביע בעד החוק – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, רבותי האורחים, לא מקובל בכנסת למחוא כפיים, אני מודה לכם.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מכיוון שאני הולך לקרוא לחברי הכנסת להצביע בעד הצעת החוק ולהעביר אותה לוועדת החינוך של הכנסת, אני מרשה לעצמי לומר כמה מלים אל הציבור שבשבוע שעבר לא היה נוכח פה. אני שמח שבאו לכאן, למליאה, אנשי קולנוע רבים. אני חושב שלקולנוע יש תפקיד חשוב בעיצובה של התרבות הישראלית היהודית בארץ-ישראל. רק חבל לי, ואת זה רציתי לומר, חבל לי שבשבוע שעבר, בדיון הקשה מאוד שהיה פה לאחר הערב העוד-יותר קשה שראה עם ישראל בטלוויזיה, חבל לי שאותו ציבור שבא לכאן היום לא היה נוכח באותו דיון. הוא היה חש את הזעם הרב שהיה פה באולם המליאה, הייתם חשים את תחושת התסכול האיומה שאחזה בעם כולו – ואני מרשה לעצמי לומר בעם כולו – לאחר הערב המבזה וההתבטאויות הקשות שהיו בו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, לא חשוב. כמה שאנשי הקולנוע לא יאהבו את הימין, לא יעזור להם, אנחנו נתמוך בהם.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני, חבר הכנסת ריבלין.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

תודה.

אני מקבל שצריך להקים גוף עצמאי שיעודד ויפתח את הקולנוע הישראלי, בעל הפוטנציאל היצרני והיצירתי, בלי להיות תלוי במגמות השונות של השרים המתחלפים, ועם זאת, יביא לידי ביטוי את רחשי לב הציבור הרחב, ובמיוחד יביא לידי ביטוי את צביונה וייחודה היהודי של מדינת ישראל. אם ייעשו השינויים המתבקשים, כפי שציין חבר הכנסת יונה יהב, שהגיש את הצעת החוק, בתיאום עם הממשלה, אנחנו נתמוך בחוק ונעבוד במשותף בוועדה על התיקונים, על מנת שהחוק אכן יעבור בשלמותו. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני סגן השר.

רשות הדיבור לשר שרנסקי. אדוני, בבקשה. אחריו – גברתי שרת התקשורת. אני רק מבקש שיהיה קצר ומייד נעבור להצבעה.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כמה ימים קרא לי ידידי רובי ריבלין להיות פטרון של הקולנוע הישראלי, וסירבתי. אמרתי לו, שבדיוק במדינה שנולדתי בה היו פטרונים לאמנות, וזה היה ברור שזה תלוי בהם אם יהיה קולנוע או לא יהיה קולנוע, אם יהיה כסף לאמנות או לא יהיה. לגמרי ברור מהו התפקיד של האמנים, במי הם צריכים לתמוך, למי הם צריכים לשיר הלל. אמרתי שזה מאוד לא בריא ומאוד לא תקין שחלוקת הכסף תלויה בשאלה אם מישו קרוב לשר או לא קרוב; אם יש שר טוב או לא טוב; שר שתלוי באנשי קולנוע ואנשי קולנוע שתלויים בשר. בגלל זה, מאז נכנסתי לתפקידי הייתי בעד חוק קולנוע ובעד עצמאות לקולנוע ולאמנות בכלל בישראל מפוליטיקה ומממשלות.

אני מאוד מקווה, שבהכנת החוק נעבוד יחד בוועדות, נכין את החוק – אופוזיציה וקואליציה. אני מקווה, שחוק זה יעזור ויפסיק לנצח את הקשר שבין פוליטיקה לאמנות בישראל. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר שרנסקי. גברתי שרת התקשורת, בבקשה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם האורחים שביציע, לא נהוג במליאת הכנסת למחוא כפיים ולכן העירו לכם. התרבות הישראלית והתרבות היהודית חשובות לכולנו, ימין, שמאל, אופוזיציה, קואליציה, מפלגה כזו, מפלגה אחרת, וחשוב מאוד להשקיע בהן משאבים וחשוב מאוד לתת להן את המקום הראוי להן. עד כדי כך חשוב, שזה אפילו יותר חשוב מאשר איזו נקמנות כלפי אנשי האקדמיה, שאני חושבת שביזו את ענף הקולנוע הישראלי, ביזו את היוצרים, ביזו את עצמם בערב האוסקר הישראלי, שהייתי נוכחת בו.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

ביזו את הצופים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היית שם.

שרת התקשורת ל' לבנת:

ביזו את הצופים. אני הייתי שם, מייד אגיד על זה מלה. סליחה, חבר הכנסת בן-מנחם, אני אגיד כאן מה שיש לי להגיד, כמובן, גם אם זה לא מוצא חן בעיניך.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש לא להפריע.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אמרתי שם ואגיד גם עכשיו כאן: ביזו את עצמם, ביזו את הקולנוע הישראלי, ביזו את הערב שהיה, ביזו את היוצרים, את המפיקים על כל סוגיהם, את האמנים – הרבה יותר ממה שביזו את ראש הממשלה. שלא יעלה על דעתכם לרגע אחד, שהציבור שצפה בטקס הזה, שהיה לו רייטינג גבוה במיוחד, הזדהה עם לשון הביבים שנשמעה שם מפי אחד היוצרים.

דוד אזולאי (ש"ס):

הקואליציה שלך היום תומכת בהם.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אגיד על זה מלה.

יונה יהב (העבודה):

התנצלתי בשמם.

היו"ר ר' אדרי:

אנא מכם, אני מבקש.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אמר כאן חבר הכנסת יונה יהב בקריאת ביניים – לא היה אפשר לשמוע אותו, הוא אמר: אני התנצלתי בשמם. אני מכבדת את זה, אבל אני חושבת שהם היו צריכים להתנצל. מה שהטריד אותי באותו ערב ומה שהרגיז אותי יותר מהכול, זה לא שאיזה אסי דיין אחד קם ואמר את הדברים הבוטים האלה שהוא אמר שם, אלא שאף אחד באולם לא קם, והאולם רעם ממחיאות כפיים.

גם למחרת, אף אחד מכל האנשים שיושבים כאן למעלה ובאים לבקש תמיכה של הכנסת עכשיו, גם של הקואליציה וגם של ראש הממשלה, שניסו לבזות שם – אף אחד לא כתב למחרת שהוא מסתייג, לא מתנצל אלא מסתייג, מדברים שנשמעו. היו התקפות על שר התעשייה והמסחר, השר שרנסקי. מותר להתווכח אתו ומותר לחלוק עליו, ואפילו מותר להתקיף, אבל כל זה במידה הראויה ובפרופורציה. ואף אחד מכל האנשים שיושבים כאן עכשיו לא קם. היום הם באו להתנצל, כי היום הם צריכים את תמיכת הכנסת וגם את תמיכתה של הקואליציה.

אני חושבת, שאנשי האקדמיה צריכים לעשות חשבון נפש. כמו שאמר כאן קודם חבר הכנסת רובי ריבלין בקריאת ביניים, שהיטיב לנסח: גם זה לא יעזור לכם. אנחנו נמשיך לתמוך בקולנוע הישראלי, כי אנחנו תומכים בהפקה המקורית, ואנחנו תומכים בהפקה וביצירה הישראלית, היהודית, התרבותית, כי זה חשוב לנו. אבל אני קוראת לכם היום לעשות חשבון נפש.

באותו ערב התבטאתי בעדינות רבה בטקס האוסקר, משום שלא רציתי לרדת לרמה הנבזית והתת-תרבותית שהיתה בפיו של אסי דיין, כשכל האולם רעם שם ממחיאות הכפיים, אולי חוץ מבודדים שלא מחאו כפיים. אבל כאן, במליאת הכנסת, אני אומרת את הדברים בצורה ברורה: אתם חייבים בחשבון נפש. תעשו את חשבון הנפש הזה. נמשיך לתמוך, נמשיך לסייע, אנחנו חושבים שזה חשוב

לכולנו, לא רק לכם – זה לא עסק פרטי של אף אחד. אבל אתם צריכים לשאול את עצמכם, איפה הייתם שם.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, גברתי שרת התקשורת. יש הצעה אחרת: חבר הכנסת רענן כהן מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

רענן כהן (העבודה):

אני מוותר, מאחר שאני בעד החוק ואצביע עבורו בכל לב.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רענן כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת נסים דהן, המבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, יכולתי לעמוד מעל במה זו ולנמק את ההתנגדות שלי לחוק מטעמים מוסריים, מטעמים ערכיים, מטעמים דתיים – מאלף ואחד טעמים. יכולתי להסביר מדוע החוק הזה אינו ראוי להתקבל במדינת ישראל.

רפאל אלול (העבודה):

תסביר למה אתם מתנגדים.

נסים דהן (ש"ס):

אסביר. חבר הכנסת רפי אלול, אם יש לך מה לומר, היית צריך להירשם ולעמוד כאן. עכשיו אני עומד, אל תפריע לי.

מי שחושב שסרטים שנועדו לסף הגירווי הנמוך ביותר של האדם נקראים אמנות, טועה.

יעל דיין (העבודה):

אתה קובע מהו הסף הנמוך?

נסים דהן (ש"ס):

מי שחושב שסרטים שנועדו להשחית את נפשו של הילד, של הציבור הרחב במדינת ישראל, נקראים אמנות – אינו אלא טוהר. אנחנו לא נגד אמנות ומעולם לא התנגדנו לאמנות אמיתית; אנחנו מתנגדים לכך שלוקחים מכשיר נפלא כזה, שקוראים לו תעשיית הקולנוע, שאפשר להעביר דרכו מסרים הכי חיוביים לחברה הישראלית, והופכים אותו לביב השופכין של החברה.

מורי ורבותי, תרשו לי להתנגד לא מהטעמים האלה, כי את הטעמים האלה לא תבינו לעולם. אתנגד מטעמים שלכאורה החוק הזה נועד לשמם. תרשו לי לקרוא מכתב כתשובה על כתבה ב"הארץ": הצעת חוק המועצה לקולנוע ביוזמת חברי הכנסת יונה יהב ודדי צוקר באה להשלים את תהליך ניתוק יוצרי הקולנוע הישראלי מהקהל שלו הוא מיועד.

חבר הכנסת צוקר טוען, שמאחר שהקולנוע הישראלי לא מצליח להרוויח, יש לממנו בכספי הציבור. חבל שלא קרא את הריאיון שפורסם ב"הארץ" ב-24 בספטמבר 1997, עם אדם גרינברג – אני לא מכיר אותו, אבל הוא כנראה צלם של סרטים ישראליים, מהתקופה שבה תעשיית הסרטים הישראלית כן הצליחה להרוויח משום-מה; בזמנו היה רומן בין סרטי הקולנוע הישראליים לבין הקהל. אני מצטט מדבריו של אדם גרינברג: אני חושב שהבעיה החלה עם שיטת הקרנות למיניהן – הקומיסרים יושבים בוועדות ומחליטים כספים לסרטים שנראים בעיניהם מוצלחים. אי-אפשר לבוא בטענות אל הקהל, שלא רצה לצפות בסרטים האלה, אלא רק אל היוצרים עצמם.

סרטי הפולחן של גרינברג: "מציצים", "אסקימו לימון" ו"מבצע יהונתן" – ואני לא מכיר אותם, אבל חלק מהקהל הזה, ובוודאי רוב היוצרים שיושבים כאן מכירים אותם – לא נזקקו לעזרתו של משלם המסים על מנת להצליח. נראה שליוצרי הקולנוע במגדלי השן של ימינו אין משמעת כוחות השוק שהיתה ליוצרים לפני 20 ו-30 שנה, כאשר לצד סרטי הבורקס – מעיד גרינברג – נוצרו גם סרטים קטנים ואיכותיים. להם אנחנו לא מתנגדים, להם אנחנו בהחלט חושבים שמגיעה תמיכה ממשלתית, אבל לא בצורה של החוק הזה.

קהיליית היוצרים הישראלים היא קליקה סגורה, המונה עשרות בודדות של חברים, שנוח להם יותר להמשיך ולבקש כסף מחבריהם המופקדים על הקרנות לעידוד הקולנוע, מאשר לנסות ולפנות לטעמו של הציבור הרחב. מה שאתם, היוצרים, מכנים קולנוע איכותי, ניתן לכנות קולנוע המנותק מהמציאות, עם מגמות של אליטיזם ויהירות הממומנות מכספי הציבור. כשם שעיתונאות איכותית יותר או פחות מתקיימת ללא סבסוד, כך יכול גם הקולנוע הישראלי לשרוד ואף לצמוח בתנאי שוק. אזרחי ישראל עמוסים לעייפה בחובות למדינה. השאירו להם את הפינה הקטנה של שעות הפנאי שלהם. תנו להם להחליט בעצמם עבור מה ומי הם משלמים. תודה רבה.

היו"ר' אדרי:

תודה, אדוני. חברי הכנסת, אני מבקש לציין, שיושבים ביציע האורחים ראשי האקדמיה הישראלית לקולנוע, במאים, מפיקים, שחקנים וראשי איגוד הקולנוע, ואני מקווה שלא שכחתי אף אחד.

היות שאנחנו בסימן של הידברות, של סובלנות ושל פיוס, אני מבקש מכולנו לגלות הבנה לכל הדעות הרווחות בציבור. אני מבקש להודות ליוזם, לחבר הכנסת יונה יהב. אני גם רוצה להודות לשר החינוך, לסגן שר החינוך, לשר שרנסקי ולשרת התקשורת, שהביעו נכונות לתמוך בהצעת החוק.

נעבור להצבעה על הצעת החוק: מי בעד, מי נגד?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 48

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הקולנוע, התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם

בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 48, נגד – 4, נמנעים אין. הצעת חוק הקולנוע נתקבלה בקריאה טרומית, והיא תעבור לוועדת החינוך והתרבות להכנה לקריאה ראשונה. תודה לחברי הכנסת ותודה ליוזם.

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – חינוך ערבי), התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק פ/1666 – הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – חינוך ערבי), של חבר הכנסת עזמי בשארה וקבוצת חברי הכנסת. אדוני, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, ההצעה היא תיקון לחוק חינוך ממלכתי, ולא חוק נפרד, כי בהצעת החוק הזאת אני רוצה להדגיש, שכל הקונצפציה השונה שאני מציג בהצעת החוק היא במסגרת חוק חינוך ממלכתי.

אני לא מבקש שיהיו בארץ הזאת שתי מערכות חינוך, אלא מערכת אחת, עם מטרות-על, שהן אותן מטרות-על לכלל האוכלוסייה, לכלל האזרחים. אבל אני מבקש להציע שמה שחל לגבי מינהל החינוך הממלכתי-דתי יחול גם לגבי החינוך הערבי. ההצעה היא שיוקם מינהל חינוך ערבי. זו ההצעה.

אני לא יודע אם אתם מודעים לכך, אבל כאשר אנחנו מדברים היום על תלמידים ערבים בחינוך הממלכתי, אנחנו מדברים על כ-30% מאוכלוסיית התלמידים במדינה – אנחנו מהווים קרוב ל-20% מכל האוכלוסייה, אבל באוכלוסיית התלמידים אנחנו מהווים כ-30% – שיש להם תרבות לאומית משלהם, היא התרבות הערבית.

דוד צוקר (מרצ):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כ-30%.

חיים אורון (מרצ):

ביסודי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כן, במערכת החינוך היסודית, תודה.

אני אף לא יודע אם התנהל כאן פעם אחת דיון עקרוני בסוגיה הזו.

דוד צוקר (מרצ):

בשבוע שעבר.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני שמעתי בעניין רב את הצעת החוק של חבר הכנסת דדי צוקר, אבל כאן יש לנו עניין בקיומה של תרבות לאומית שונה ונפרדת בארץ הזאת, ואני לא מציע להפוך אותה למערכת חינוך נפרדת, סקטנטית, שיש לה מטרות שונות ממטרות החינוך הממלכתי. אני רוצה שבמסגרת מטרות החינוך הממלכתי תהיה מינהלת חינוך ערבי.

אף שמדברים לפעמים על מחלקה ערבית בחינוך, אין מחלקה ערבית במשרד החינוך. מה שיש הוא הממונה על החינוך הערבי במזכירות הפדגוגית. המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך, אין בה חבר ערבי אחד. נוסף על כך, המזכירות הפדגוגית היא זו שמאשרת את תוכניות הלימודים בארץ הזאת. אף שלאחרונה, מאז הממשלה הקודמת, יותר ערבים במשרד החינוך עובדים על תוכניות לימודים בערבית, כל תוכניות הלימודים טעונות אישור של המזכירות הפדגוגית. אתם יודעים מה הם עושים? הם מתרגמים את התוכניות האלה לעברית, כדי שיאשרו אותן, כי הערבים לא יכולים לקבוע את תוכניות הלימודים שלהם, ואני שואל אתכם, חברי חברי הכנסת: למה ערבים לא יכולים לקבוע תוכניות לימוד ולאשר תוכניות לימוד בספרות הערבית? למה צריך שיהיו ממונים עליהם? למה ערבים לא יכולים לאשר תכנים של תוכניות לימודים בהיסטוריה הערבית, ואפילו בהיסטוריה הישראלית? למה לא?

הערבים בישראל הם מיעוט לאומי, עם תרבות לאומית משלהם, וההבדל בין אוכלוסייה זו לבין שאר האוכלוסייה הוא הרבה יותר גדול מההבדל בין הדתיים לבין הלא-דתיים. למה יש מינהל חינוך דתי ואין מינהל חינוך ערבי? זו כל הקונצפציה. אני לא מציע בכלל להפריד מערכות חינוך. אני רוצה אותן מערכות-על באותה מערכת חינוך ממלכתי, אבל חינוך ממלכתי ערבי במסגרת מערכת החינוך.

יש אנשים – דרך אגב, דווקא במגזר הערבי – שטוענים שאולי זה יפגע במאבק שלנו לשוויון. האם העובדה שיש מערכת חינוך ממלכתי-דתי פגעה בסיכויים של מערכת זו לשוויון? ואנחנו בדרך כלל מתריעים כאן – מספרית – על האפליה של החינוך הערבי, ואני יכול לשבר כאן את אוזניכם בכמה מספרים מדהימים, למשל, לגבי מקבלי תעודות בגרות: 20% מבין התלמידים הערבים מצליחים; בנגב – 5.8%. ואילו מבין התלמידים היהודים – 45%. זה שיעור ההצלחה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מנין הנתונים האלה של הנגב? אני לא חושב שהמספרים האלה נכונים לגבי המגזר הערבי בנגב.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא, אלה המספרים, אדוני. 5.8% – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ב-1996 היו 15% – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה מדבר על האחוזים מבין אלה שניגשו, ואני מדבר על מקבלי תעודות בגרות מכלל תלמידי י"ב.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר על ההצלחה. 15% ב-1996.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה מדבר על האחוזים מבין אלה שניגשו לבחינות. לא כולם ניגשים לבחינות. אני מדבר על האחוזים מכלל מסיימי י"ב, לא מאלה שניגשים לבחינות. אם אתה מדבר על האחוז מתוך אלה שניגשים לבחינות, מובן שהאחוז יותר גבוה. זה שכל כך מעט ניגשים לבחינות – זו בכלל בעיה. למה?

מבחינת הנשירה, גילאי 15-16, ערבים – 8.8%; יהודים – 3.8%. במספרים מוחלטים, מספר הילדים הערבים בני 15-16 שאינם לומדים גדול ב-2,000 ילדים; גילאי 16-17, שיעור הנשירה אצל ערבים – 37.9%, כלומר, 40%, ואילו אצל יהודים – 9%. מובן שיש בעיית אפליה.

אדוני היושב-ראש, תרשה לי להוסיף שני משפטים כדי לסיים את הצגת הקונצפציה שלי לגבי החוק הזה. המאבק לשוויון מספרי נמשך. לי יש אפילו תזה שאומרת: בדיוק היכן שיש קהילות מאורגנות העומדות מאחורי התלמידים, דווקא שם, המצב יותר טוב. כשאין קהילות מאורגנות, כשאין אוטונומיה – בואו נגיד את המלה הנוראה – דווקא שם המצב עגום ביותר, ואני מדבר על הערים המעורבות: יפן, לוד, רמלה וכו'. במקום שבו הקהילות מאורגנות יותר טוב, הן גם דואגות יותר לעניינים של הילדים שלהן.

אם כן, יש לנו, ראשית, העניין העקרוני של תוכניות לימודים בתרבות לאומית שונה, שזכותם של הערבים כבר לנהלן; ושנית, העניין הכמותי השוויוני, מבחינת מבנים וכו'. ולדעתי, גם יותר קל לארגן את המאבק לשוויון זכויות כאשר יש לובי של מחלקה לחינוך ערבי או של מינהלת עצמאית לחינוך ערבי. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת עזמי בשארה, על הצעתך.

אני מזמין את שר החינוך, התרבות והספורט להשיב. אנא, אדוני, תשובתך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שילוב המגזר הערבי במחוזות של משרד החינוך מבוצע זה קרוב לעשר שנים, בעקבות דרישה נמרצת של הציבור הערבי, וזאת מתוך הבנה והכרה, גם של מערכת החינוך הכללית, שרק שילוב המגזר הערבי במחוזות יסיר מחיצות ויתרום לצמצום פערים ולשוויון בהקצאת משאבים. צעד זה אכן הוכיח עצמו ותרם רבות למגזר הערבי, תוך כדי הניסיון הקפדני לשמור על ייחודיותו של המגזר הערבי, ובאחריות הממונה על החינוך הערבי לדאוג לכל הנושאים הייחודיים של המגזר כולו ולטפל בהם.

על-פי תקנות חוק חינוך ממלכתי (מועצה מייעצת לחינוך הערבי), התשנ"ו-1996, תוקם מועצה מייעצת לחינוך הערבי, שמתפקידיה לבחון את מצב החינוך הערבי, להציע לשר תוכניות ודרכי פעולה לקידומו ולשילובו של החינוך הערבי במערכת – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתה יודע, מרוב ועדות הנושא כבר – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – וכן להמליץ בפני השר בנושאים הנוגעים לחינוך הערבי, לרבות גיבושה של מדיניות חינוכית ופדגוגית, התוויית מדיניות לפיתוח תוכניות לימוד והכשרה של כוחות הוראה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תאמין לי, הכול כבר ידוע, רק חסר תקציב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

רצית לומר לי משהו? לא שמעתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הכול כבר ידוע. רק חסר תקציב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אגב, אני רוצה לבשר לך, אני לא יודע אם זו בשורה גדולה, אבל לא רק למגזר הערבי חסר תקציב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה נכון.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא מכיר מגזר אחד במשרד החינוך שלא חסר בו תקציב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נו, אז מה את רוצה? אז למה דווקא לערבים, למה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שם חסר יותר.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מתוך הכרה בצרכים המיוחדים של המגזר הערבי, הוקמה מועצה מייעצת לשר, שבה מכהנים נציגי ציבור של המגזר הערבי, ומתפקידה לבוא בהמלצות ובהצעות לדרכים לקידום מערכת החינוך הערבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני סגן השר, הרי יש מינהל לחינוך ממלכתי-דתי. למה שלא יהיה מינהל לחינוך ערבי? הוא יהיה חלק ממשד החינוך. לא מבקשים להתנתק ממשד החינוך. מה זה צריך להפריע לכם?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הבנתי את השאלה. אני רוצה לחזור ולהתחיל את כל התשובה מהתחלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מכיר את הסיפור. זה מחדל. הקימו מחלקות – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שילוב המגזר הערבי במחוזות בוצע בעקבות דרישה של המגזר הערבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הקימו מחלקות ערביות זעירות, קטנות, בפרוטקציות, בתוך המחוזות, ולא שילבו את הערבים. אין שילוב. תלך לנגב, תלך לצפון ולמרכז. בכל מקום הקימו מחלקות ערביות. במרכז יש ממונה יהודי אחראי לערבים, והפקיד הממונה על החינוך הערבי אין בידיו שום סמכויות, עם כל הכבוד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זה לא נכון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה נכון, אני יודע.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

התפיסה העומדת ביסוד החינוך הממלכתי, כפי שהיא באה לידי ביטוי בחוק החינוך הממלכתי, התשי"ג-1953, באה לבטל את הזרמים השונים בחינוך וליצור מערכת ממלכתית אחת לכלל המדינה. הצעת החוק כפי שהיא באה לידי ביטוי עלולה להוביל לבדלנות ולהעמקת הפערים בתחומי החינוך, התרבות והחברה, בעוד שאנו מאמינים בשילוב לאורך כל הדרך.

למיטב הכרתנו, חוק החינוך הממלכתי הקיים בא לענות על הצרכים של כלל האוכלוסייה במדינה, ואין מקום והצדקה להפרדת מערכות החינוך למיעוטים ממגזרי אוכלוסייה שונים, ובכך ליצור "אוטונומיות" שונות בנושא החינוך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה שלא – – –

היו"ר ד' טל:

למה, למה אתה צריך להפריע לו, חבר הכנסת דראושה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

חלק מהחינוך הערכי הוא גם תרבות, וחלק מהתרבות הוא גם תרבות ערבית.

שמירה על ערכי תרבות אינה מחייבת חוק לניהול עצמי, והיא בהחלט יכולה לבוא לידי ביטוי בתוך המערכת הקיימת.

צעד כזה של הפרדת אוכלוסייה מסוימת מתוך כלל המערכת עלול לעורר דרישות דומות מצד קבוצות בעלות תרבות ייחודית, דבר שלא יתרום לקידום האינטרסים החינוכיים של מגזר זה או אחר.

לפיכך, אין מקום לחוק הנ"ל, ואני מבקש מחברי הכנסת שלא לאשר אותו. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – חינוך ערבי)? אנחנו מתחילים בהצבעה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 24

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון חינוך ערבי),

התשנ"ז–1997, נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

22 בעד, 24 נגד. הצעת החוק לא מתקבלת.

הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון – מכירת אביזרי מין), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק מס' פ/1453, הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון – מכירת אביזרי מין). ינמק מהמקום חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בשנים האחרונות התפתחה תופעה מאוד חמורה מבחינה מוסרית – פתיחתן של חנויות למכירת אביזרי מין לווהטים, פורנוגרפיה ושאר מרעין בישין. הבעיה החמורה בתופעה הזאת היא, שהיא פרוצה לחלוטין גם לגבי ילדים ונערים, ובמקומות שונים שמענו על תופעה כזאת ועל ההשלכות שלה, כמו למשל בעיריית הרצלייה.

הצעת החוק איננה באה לאסור את הדברים, אלא לומר שתהיה אפשרות לתקן בתקנות על-פי החוק, כמו שמקובל לגבי דברים אחרים, אפילו כמו שמקובל לגבי מספרות או תחומים אחרים של דברים שנתונים לפיקוח החוק, שניתן יהיה לקבוע את האזורים שבהם מותר לפתוח חנויות כגון אלה, את הפרסום והשילוט שלהן, את הגבלת הגיל וכדומה.

אני רוצה לציין, אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, שבשעתו, כשהוגש בג"ץ נגד פתיחת חנויות כאלה, קבע השופט שמגר, שכיוון שאין חקיקה מתאימה בעניין, ידיו של השופט כבולות. אבל הוא הציע והמליץ בפני המערכת המחוקקת, שתתקין תקנות הולמות בעניין הזה, לא פחות מאשר לגבי תחומים אחרים.

לכן, נדמה לי שאפשר לקבל את הצעת החוק על דעת כל חברי הבית, ללא הבדל, ימין ושמאל, דתיים וחילונים. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני שר הפנים, הואל נא בטובך הרב להשיב.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מורי ורבותי, אני חושב שכל מלה מיותרת לנוכח המציאות שתיאר כאן חבר הכנסת הנכבד.

אני חושב שבמהלך הדיון בהצעת החוק נצטרך לעשות כל מיני שינויים של נוסח. חבר הכנסת פורת, אנחנו רוצים לעשות שינויים בנוסח. אני מביע את הסכמתי להצעת החוק, בתנאי שבמהלך הדיונים נעשה בהסכמה את השינויים בנוסח, כפי שיתבקשו.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חברת הכנסת יעל דיין מבקשת להסיר את הצעת החוק. בבקשה, גברתי.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקשת לומר, שחסרה לי המומחיות של המציע, שהגדיר כמה דברים כעובדות. אני לא יודעת למה חבר הכנסת פורת קורא "אביזרים לוחטים". האם הכוונה היא למלהיטים, או האם הדברים עצמם הם לוחטים? אין לי מושג. האמת היא שלא נזקקתי אף פעם לחנות מהסוג הזה.

חנו פורת (מפד"ל):

— — —

יעל דיין (העבודה):

לעומת זאת, אני מכירה אנשים שמנהלים חיים נורמליים, מסודרים ובריאים, שנכנסים ויוצאים בחנויות האלה, צרכנים שלהן — — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — —

יעל דיין (העבודה):

סליחה, אני מבקשת את רשות הדיבור, ולכם יש רשות ההאזנה.

אני רוצה לומר שני דברים לגבי החוק, ולמה אני מבקשת להסיר אותו. דבר ראשון, אנחנו לא מקיימים במדינת ישראל צנזורה. אנחנו מקיימים צנזורה כאשר יש הוכחה, חבר הכנסת פורת, שהדבר מביא לנזק. אנחנו לא קובעים מי בדיוק יקבע, חבר הכנסת פורת, מה החומרים לקריאה, כי זה כולל גם חומרים ספרותיים שבעינינו נחשבים אירוטיים או לוחטים. אז מי בדיוק יחליט איזה ספרים יכולים להיות באיזה חנויות?

אין מה לדבר בכלל על הגבלת הגיל של הנכנסים לסוג כלשהו של בית-מסחר.

מיותר להזכיר, שקיים לפנינו, באישור הכנסת, חוק-יסוד: חופש העיסוק. אני חושבת שכאן יש מקום אולי לתקנה עירונית, לא במסגרת חקיקת כנסת, אם באמת יש איזו הפרת סדר שכרוכה בזה, ואז רשות מקומית יכולה להחליט על דעתה שלה לגבי מיקום מסוים או חזית המקום, אם הוא גורם באמת להפרת סדר או להפרת בריאות.

מעבר לזה, אין לבית הזה שום סיבה ושום רצון ושום הצדקה להיכנס לעניין, ואני רואה בזה ממש שימוש לא תקני ברוב שקיים כאן משיקולים שאינם לעניין כלל וכלל.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

קריאות:

היו"ר ד' טל:

לא, אני לא רוצה, חבל.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מכירת אביזרי מין),

התשנ"ז-1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

21 בעד, שניים נגד, אין נמנעים. הצעת החוק של חבר הכנסת חנן פורת, הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון – מכירת אביזרי מין), תועבר להכנתה לקריאה ראשונה.

יעל דיין (העבודה):

לאיזו ועדה?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פורת, אדוני רוצה להציע לנו לאיזו ועדה, או שנעביר את זה לוועדת הכנסת?

הנושא יועבר לוועדת הכנסת, שתחליט בנושא.

קריאות:

ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' טל:

סליחה? – לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1646; הבטחת הכנסה (תיקון – הכנסה שלא תילקח בחשבון לחישוב גמלה), התשנ"ז–1997. חבר הכנסת יורי שטרן.

קריאה:

איננו באולם.

היו"ר ד' טל:

ישנו גם ישנו.

חבר הכנסת שטרן, זה טורח ציבור, אדוני. עם כל הכבוד, אלה עניינים שגומרים בקואליציה טרם ישיבת המליאה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, הוא דוחה את הצעת החוק לשבוע הבא.

היו"ר ד' טל:

הוא דוחה לשבוע הבא? בבקשה, זה על דעתך, חבר הכנסת יורי שטרן?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כן.

הצעת חוק הספקת החשמל (הוראת שעה) (תיקון – תחילה ותוקף), התשנ"ז-1997
(הצעת חבר הכנסת ע' בשארה)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1596: הצעת חוק הספקת החשמל (הוראת שעה) (תיקון – תחילה ותוקף), התשנ"ז-1997. חבר הכנסת עוזמי בשארה, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

עזמי.

היו"ר ד' טל:

סליחה, עזמי בשארה, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

"עוז לעמו ייתן", זה במקום אחר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

עזמי יעניש אותם, לא?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא. עזמי זה כוח.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדובר בהצעת חוק חשובה, שלפי דעתי לא היתה צריכה להיות לה שום בעיה להתקבל על דעת כל חלקי הבית, כיוון שלא מדובר כאן בהצעת חוק פוליטית או אידיאולוגית, ואפילו אין בה קונצפציה אידיאולוגית בכלל. מדובר בהצעת חוק שתאריך תוקף חוק קיים, שהצליחו להעבירו לאחר מאבק בכנסת.

צבי הנדל (מפד"ל):

אפילו אני מצביע בעד.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה חוק שעבר לפני שנתיים בכנסת, ונתן מענה על בעיה מאוד כאובה במגזר הערבי, של 10,000 יחידות דיור שנבנו ללא רשיון מאחר שלא היו תוכניות מיתאר במגזר הערבי. בינתיים הוצאו תוכניות מיתאר; הן עדיין לא אושרו, אבל הן הוצאו, וכל או רוב הבתים הללו נמצאים בגבול תוכניות המיתאר. אם אתם זוכרים, הוקמה בשעתה, ב-1984, ועדת-מרקוביץ, שחילקה את 10,000 יחידות הדיור האלה לשלושה חלקים: 8,000 דירות נכנסו בתוך קטגוריה א' – הן ממילא ייכנסו לכל תוכנית מיתאר אפשרית לפי המלצות הוועדה הזאת; בקטגוריה ב' – 1,000 בתים שלא נכנסו לשום תוכנית מיתאר, אבל גם לא מתנגשים עם שום תוכנית מיתאר ציבורית אחרת; בקטגוריה ג', 400-450 בתים שמתנגשים עם כביש, עם בית-ספר, עם אפשרות להתפתחות של מקום ציבורי וכו', שנגדם הוצא צו הריסה והם נחשבים לבנייה לא-חוקית. בנייה לא-חוקית בישראל, כפי שאתמול הגדיר זאת סגן שר הביטחון, נדמה לי, היא בנייה שהוצא נגדה צו הריסה.

עכשיו, אחרי הרבה תלאות והרבה עבודה של השרים, בזמנו של השר שחל ואחרים, הגיעו לכל מיני סיכומים עם חברת החשמל לחבר אותם לחשמל בתוקף צווים שהוציא השר. זה היה בתקופת ממשלת האחדות הלאומית. השר הוציא צווים כדי שאפשר יהיה לחבר את הבתים האלה לחשמל. הבתים האלה היו ללא מים וללא חשמל וללא שום שירותים. אחר כך, בתקופת הממשלה הקודמת, כששחל היה שר, זה עבר להצעת חוק שאכן אושרה בכנסת.

יש אנשים שחושבים שתוקף החוק הזה הוא לשנתיים, כאילו התוקף הוא עקרוני. העיקרון הוא העקרוני כאן, כלומר העיקרון הוכר. לבתים האלה מגיע שיהיו בהם חשמל ומים. העניין של השנתיים הוא, שהכנסת חשבה או סברה ששנתיים יהיו זמן מספיק כדי לסדר את כל העניינים, אולם לא היה זמן מספיק בגלל כל מיני נהלים ביורוקרטיים וכו' וכו', עברו שנתיים וחלק גדול מהבתים עוד לא חובר.

אנחנו רוצים להאריך את תוקף החוק, כדי שכוונת הכנסת אכן תתממש. כלומר, להאריך את זה עוד בשנתיים עד שהדבר אכן יקרה, והבתים יחוברו לחשמל. הבעיה, כפי שאמרתי, איננה עקרונית. הכנסת סברה שיהיה זמן מספיק לחבר את הבתים האלה לחשמל, אך לא היה מספיק, ולכן אנחנו

מציעים להאריך את תוקף החוק עוד בשנתיים. אני מקווה שחברי הבית מכל הסיעות באמת יצטרפו לדבר הזה. תודה רבה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אין תשובת שר?

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני רוצה לקדם בברכה את מר דימיטריס דמי, לשעבר קונסול יוון בישראל והיום מנהל המחלקה הדיפלומטית של משרד החוץ היווני, שפועל רבות לקירוב לבבות ולמען השלום באזור. ברוך הבא מר דימיטריס.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יאסו.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אין מי ששייב לנו. אבל יש מי שיסיר. חבר הכנסת מאיר שטרית מבקש להסיר, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה אסור. שינו את התקנות.

חיים אורון (מרצ):

על-פי החלטת הכנסת אין לדבר נגד — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר, בסדר. אתם רוצים שאני דווקא אצביע נגד? אני אצביע נגד, מה אתם רוצים.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, כולכם צודקים. אכן, התקבלה החלטה שכזו, אבל התקנון עדיין לא שונה. לכשישונה התקנון, לא נאפשר לחבר הכנסת שטרית לעמוד על הדוכן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כבר הורדנו שני חברי כנסת — — —

היו"ר ד' טל:

אז זו טעות. אנחנו הולכים על-פי תקנון. אם מישהו טעה, אני צריך להמשיך ולאחוז בטעויות שלו?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה לא נותנים — — — לדבר?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש לומר, שהצעתו של חבר הכנסת בשארה היא הצעה נכונה. לצערי הרב, נוצרו במגזר הערבי מצבים בלתי נסבלים. סיריתי בחלק מהכפרים הערביים

באזור כעבייה זרזיר, וראיתי משפחות שגרות שם שנים בלי חיבורי חשמל מסודרים כחוק, אלא כל מיני חיבורים מאולתרים לרשתות חשמל בצורה לא בטוחה, ובעיני אפילו מסוכנת לאנשים שגרים בבתים הללו.

החוק הזה, שנועד לנסות למצוא פתרון לגלי לחיבור של אותם מבנים לחשמל, מתוך ניסיון להתאים את התוכניות למצב הנוכחי ולפתור את הבעיות, פתר חלק מהבעיות בשנתיים שעברו מאז חוקק. לכן הוגן ונכון להמשיך ולהאריך את תוקפו של החוק כדי לפתור אולי עוד בעיות של רבים אחרים. אני מבקש לומר לחבר הכנסת בשארה, שהחוק הזה לא יפתור את כל הבעיות בעניין הזה, כי יש מקרים שבאמת אי-אפשר לפתור. אם אנשים בנו על אדמה לא שלהם, או בנו תוך התעלמות מוחלטת מהכול, החוק הזה לא יפתור את הבעיה. אבל אותם מקרים שאפשר לפתור ונמצאים בתחום האפור, אני בהחלט בעד זה שנלך לקראתם ונפתור להם את הבעיה.

אני מברך את חבר הכנסת עזמי בשארה על ההצעה, כי אני חושב שהיא במקומה. אני חושב שגם הממשלה בעניין הזה תומכת בהצעה, שתביא לכך שאולי נוכל לפתור בעיות של כמה מאות משפחות שנתונות במצב הזה. תודה.

הי"ר ד' טל:

ועל כן אתה מבקש להסיר. תודה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הספקת החשמל (הוראת שעה) (תיקון – תחילה ותוקף), התשנ"ז–1997.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 25

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הספקת החשמל (הוראת שעה) (תיקון תחילה ותוקף),

התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

הי"ר ד' טל:

ובכן, 25 בעד, אין מתנגדים וגם אין נמנעים. הצעת החוק של חבר הכנסת עזמי בשארה התקבלה פה-אחד, והיא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

קריאה:

ועדת כלכלה.

היו"ר ד' טל:

אנחנו נעביר אותה לוועדת הכנסת, שתיתן את דעתה בנושא.

הצעת חוק שירות ביטחון [נוסח משולב] (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת א' פינס-פז)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/948, הצעת חוק שירות ביטחון [נוסח משולב] (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז-1996. חבר הכנסת אופיר פינס יעלה ויבוא ויציג את עמדתו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

האם תהיה הצבעה אחרי זה?

היו"ר ד' טל:

בתקשורת שמעתי שחבר הכנסת פינס הגיע להסכמה שלא תהיה הצבעה. אבל הוא בוודאי יבשר לנו מה הוא רוצה היום.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני אומר מראש, שהיתה פנייה של שר הביטחון אלי.

היו"ר ד' טל:

זה מה ששמעתי בתקשורת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

נכון, ואני נענית לבקשתו, אלא שלא ידענו שיש שתי הצעות חוק. הוא ביקש, מטעמים שלו, שקשורים בתהליך השלום, לדחות את ההצבעה לשבוע הבא. אלא שיש עוד הצעת חוק – היא של חבר הכנסת רן כהן. בסופו של דבר, הסיכום היה ששר הביטחון ביקש לא להצביע כהצעה ראשונה אלא לדחות להמשך סדר-היום, ועכשיו אנחנו בהמשך סדר-היום. כך שיש הצבעה.

יצחק וקנין (ש"ס):

עכשיו?

אופיר פינס-פז (העבודה):

היום.

היו"ר ד' טל:

על ההצעה שלך יש הצבעה?

אופיר פינס-פז (העבודה):

כן.

היו"ר ד' טל:

יש לך סיכום עם שר הביטחון?

אופיר פינס-פז (העבודה):

כן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתם רוצים להפריע לשר הביטחון לעשות פעימה?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא, לא. אנחנו נאפשר לו לעשות פעימות.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מציע היום הצעת חוק לתיקון חוק שירות הביטחון, כדי לנסות להתמודד בצורה מתונה ואחראית עם אחת הרעות החולות של החברה הישראלית.

לאחרונה נודע, שבשנת 1997 מגיע שיעור הדוחים את שירותם הצבאי ובפועל משתחררים כתוצאה מתקנת "תורתם אומנותם" עד כדי 7.5% מכלל השנתון, ויש הטוענים אפילו עד 7.9% מכלל השנתון.

יצחק וקנין (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת וקנין, למה אתה מפריע לחבר הכנסת פינס?

יצחק וקנין (ש"ס):

הוא אומר מה שנוח לו — — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת וקנין, לא אפשרתי לך להעיר אפילו הערת ביניים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הוא יכול להעיר הערה.

היו"ר ד' טל:

כשאני לא מאפשר לו, הוא לא יכול להעיר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

להזכירכם, רק ב-1996 הנתון היה רק 6.2%. זאת אומרת, בשנה אחת עלה השיעור מ-6.2% ל-7.5% או ל-7.9%. זאת אומרת, אנחנו עדים למצב של אנרכיה ממש, של שיטפון, של אלפי צעירים שעל-פי חוק שירות חובה צריכים להתגייס לצבא, אלפי צעירים מקבלים פטור ודחיית שירות מהצבא, ואף אחד לא יודע עד לאן זה יגיע. יש הטוענים, שכבר בעוד שלוש שנים, בשנת 2000, 10% מכלל השנתון שצריכים ללכת לצבא, לא ילכו לצבא. ומי יודע לאן זה יגיע, כי כל שנה מיתוסף עוד 1%, וכל 1% הוא אלפי אנשים. מדובר במספרים עצומים, הולכים וגדלים בקצב, ומזמן אין לאיש שליטה על כך. בסופו של דבר, מגיעים למציאות, שלפי דעתי, החברה הישראלית ומדינת ישראל לא יכולות לחיות אתה עוד.

נכון שהפוליטיקה כל הזמן לא מאפשרת לנו לקבל את ההחלטות הנכונות. נכון שהלחצים, שהם בלתי פוסקים בעניין הזה, לא מאפשרים לכנסת לקבל החלטות ענייניות. אבל היום אני מנסה להביא הצעת חוק, שאולי פעם אחת תהיו קצת קשובים אליה, כי היא לא הצעת חוק דווקאית, היא לא הצעת חוק שפוסלת או לא מכירה או לא מבטאת רגישות; נהפוך הוא.

בהצעת החוק שלי יש שני אלמנטים. המרכיב הראשון מדבר על מכסה. הוא לא מדבר על כך שאף אחד לא יקבל דחיית שירות; הוא מדבר על מכסה שכן תקבל. זאת אומרת, הצעת החוק מכירה במסלול כזה, שתלמידי ישיבות יוכלו ללמוד בישיבה.

השאלה היא, אם צריך להכניס עניין זה לפרופורציה של מספר שאפשר להסביר אותו לחברה הישראלית, שאפשר יהיה לבוא לילד בן 18 שהולך מחר לצבא ולהגיד לו: תשמע, יש גם אנשים שלא הולכים, אבל הם מעטים; הם עברו איזו בדיקה – העניין בשליטה. ההצעה שלי היא להגביל למכסה של 2,000 תלמידים. זו מכסה לא קטנה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אופיר, הערה. למה כשאתם הייתם בשלטון לא הביאו הצעת חוק כזו?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מצטער לומר לך שזו כנסת ראשונה שלי. כשאנחנו היינו בשלטון ולא הבאנו הצעת חוק כזו, זה באמת לא בסדר, זה חמור. אבל אני אגיד לך יותר מזה, בשלוש השנים האחרונות יש קפיצת מדרגה במשתמטים משירות ובאלה שמקבלים פטור.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל זה קרה לא בשנה וחצי אלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה קרה בשלוש השנים האחרונות – יש קפיצת מדרגה, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה קרה במשך ארבע שנים, כשאני הייתי במפלגת העבודה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

תראה את הנתונים. הנתונים מצביעים על עלייה של 1% שלם נוסף משנה לשנה, ויותר מ-1%.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הקו שלך לא תואם את הקו – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

לכן, הצעת החוק מציעה מכסה של 2,000 תלמידים, 2,000 בני ישיבה. זה לא מספר קטן, זה לא מספר מבוטל. נכון שזו לא כל הדרישה, אבל זו בהחלט התחשבות אמיתית בצרכים של – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

חבר הכנסת פינס, ההצעה הזאת היא על דעת ראש המפלגה שלך?

אופיר פינס-פז (העבודה):

זו הצעת חוק פרטית. כשמה כן היא.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אופיר פינס-פז (העבודה):

עניתי לך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת הלפרט, הוא אמר שזו הצעת חוק פרטית, אבל נראה שמי שיצטרך לתת את הדין זה מישהו אחר. הוא צודק, זו הצעת חוק פרטית.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מוכן לספוג איומים מרומזים מהספסלים האחוריים – – –

היו"ר ד' טל:

זה בוודאי לא היה איום, זו היתה הבהרה של הדברים שאמרת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני חושב שזה לא יאה ולא נאה, ואני מבקש, לפחות מהיושב-ראש, לשמור על ריסון.

החלק השני של הצעת החוק מדבר על שירות לאומי. אלה שקיבלו פטור או דחיית שירות, יואילו, במטותא מהם, לשרת בשירות לאומי את כל עם ישראל. איזו גזירה זו? אוי ואבוי איזה אסון, יעשו שירות למדינה? באמת, אני מתנצל שאני מציע את זה. מה זה?

אני אומר לכם גם, שבשנה האחרונה נחשפה עוד תופעה, שלא היתה ידועה לחברה הישראלית בהקשר זה. מסתבר שלא ברור מי דורש יותר, מי רוצה לינוק ומי רוצה להיניק – האם באמת תלמידי הישיבות רוצים את הפטור כדי להיות תלמידים חכמים, או הישיבות רוצות את הפטור כדי למלא את הישיבות בהרבה תלמידים, ולעניין יש כמובן מכפלות תקציביות כהנה וכהנה.

התופעה שהתגלתה בשנה האחרונה היא של תלמידי ישיבות שנפלטו מהלימודים, תלמידי ישיבות שהפכו להיות גם מחוסרי דיור, גם מחוסרי פרנסה וגם מחוסרי השכלה. חלק מהם מתחננים ללכת ולשרת בצבא, אבל אי-אפשר – הם קיבלו פטור, הם רשומים בישיבות, מקבלים עליהם הכנסות, מקבלים עליהם תשלומים. יש כאן מעגל סגור, וחלק ממקבלי הפטור הופכים להיות קורבנות של השיטה. הם משלמים את כל המחיר בעבור השיטה. הם לא רוצים את הפטור, הם רוצים לשרת, אבל הם במסגרת כופה.

אני רוצה להגיד עוד דבר. בפעם הראשונה, חבר הכנסת זיסמן, בא צה"ל ואמר: הגיעו מים עד נפש. בא צה"ל לשר הביטחון ואמר: אני מבקש מכסה, כי אני לא מסוגל להתמודד עם מציאות שכל כך הרבה אלפי אנשים מקבלים פטור. אין לנו מה לומר למתגייסים; אין לנו מה לומר לטירונים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה מוכן להשיב רגע?

דוד אזולאי (ש"ס):

— — — המפלגה שלך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אזולאי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זיסמן, אולי תיתן לו לסיים ואחר כך – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

במסגרת הזמן שלו.

היו"ר ד' טל:

במסגרת הזמן שלו, בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא. במסגרת הזמן שלי, לא.

היו"ר ד' טל:

הוא לא מסכים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

בא שר הביטחון, ובניגוד לכל היגיון בריא מסרב לקבל את המלצת הצבא – והוא איש צבא, הוא צמח בצבא, ויש לו עבר צבאי מפואר. הוא סירב לקבל את המלצות הצבא, משום שהוא נעשה פוליטיקאי. זה כל מה שקרה ליצחק מרדכי. מאיש צבא הוא נהיה פוליטיקאי. הוא קיבל את המשמעת הקואליציונית, והוא ממשיך במדיניות שמרנית, שמובילה אותנו מדחי אל דחי בנושא הזה. אני מזהיר ממכה גדולה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד.

אופיר פינס-פז (העבודה):

משפט אחרון, אחרי שכבר הפסיקו אותי. הפסיקו אותי מאה פעמים.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

משפט אחרון.

היו"ר ד' טל:

מלה אחרונה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני אומר, שהצעת החוק הזו, שמוצעת כאן היום בבית, היא לא הצעת חוק קנטרנית. היא הצעת חוק שנועדה לתת פתרון אמיתי – – –

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת דהן.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מזהיר מהיווצרות שני עמים במדינת ישראל.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פינס-פז, אני מבקש לסיים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא, לא.

היו"ר ד' טל:

ביקשת משפט, וכבר אפשרתי לך שלושה-ארבעה משפטים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

משפט אחרון.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פינס-פז, כבר קראתי לדובר הבא.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש ממך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

משפט אחרון.

היו"ר ד' טל:

לא. אני מבקש לרדת מן הדוכן. סליחה, אך אתה מדבר כבר 12 דקות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הפריעו לי לאורך כל הדיון.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אדוני. נתתי לך את כל הזמן שאדוני רצה, ואפשרתי לך – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

משפט אחרון.

היו"ר ד' טל:

לא, אני לא מאפשר לך.

חבר הכנסת דהן, בבקשה. הוא מבקש להסיר את ההצעה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא מבין זאת.

אפי אושעיה (העבודה):

– – – אפילו אם זה לא מוצא חן בעיניך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אושעיה, למה אתה אומר זאת, זה לא נכון, כשהוא מנהל דיאלוג מרצונו הטוב והחופשי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

היו הפרעות.

אפי אושעיה (העבודה):

הוא רצה משפט סיום.

היו"ר ד' טל:

הוא רצה משפט סיום וקיבל ארבעה משפטים. אבל אי-אפשר למשוך זאת כמה שרוצים. אנחנו רוצים גם לסיים היום.

בבקשה, חבר הכנסת דהן, המבקש להסיר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא רוצה למשוך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פינס-פז, לא. אני מבקש, סיימת, תודה.

חבר הכנסת דהן מבקש להסיר. אדוני, בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

איפה שר הביטחון?

היו"ר ד' טל:

שר הביטחון עסוק בענייני קבינט.

חבר הכנסת דהן, בבקשה. חבר הכנסת דהן, זה טורח ציבור. בבקשה, חמש דקות.

חבר הכנסת אזולאי, אני מבקש.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש – – –

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם. הואילו נא לשבת במקומותיכם. חבר הכנסת דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, לפני שניות מספר הסתיים פה אחד הנאומים שיירשמו בהיסטוריה כהסתה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

– – –

נסים דהן (ש"ס):

בהיסטוריה של הכנסת, בדברי ימי הכנסת זה יירשם, נרצה או לא נרצה. ידידי חבר הכנסת רביץ מתכוון להיסטוריה של עם ישראל. שם – אני משאיר לך להחליט. בדברי ימי הכנסת זה יירשם כאחד מנאומי ההסתה המחרידים ביותר שנשמעו בבית הזה נגד מגזר מסוים וציבור מסוים בחברה הישראלית, ולא משום שהצבא צריך אותם חיילים ולא משום שיש פה בעיה חברתית בעם ישראל, שמספר מסוים של בחורי ישיבה מקבלים דחייה משנה לשנה.

הרי, מורי ורבותי חברי הכנסת, כשהמדינה היתה מדינה צעירה, כשכל חייל היה חשוב באמת, אבות המדינה לא חשבו שחיוני לגייס את בחורי הישיבה, והם שיצרו את ההסדר המפורסם של דחיית שירות לצורך לימודים.

איתן כבל (העבודה):

הם היו רק 400 ולא אלפים.

נסים דהן (ש"ס):

דווקא עכשיו, כשכל המומחים בנושא ביטחון קובעים, שצבא גדול ומסורבל הוא מיותר ועדיף צבא קטן ומיומן, צבא מקצועי, דווקא עכשיו, כשמתוך 700 שנקראים למילואים רק 38 מגיעים, דווקא עכשיו, כשאחוז המשתמטים בציבור שצריך לשרת, שנקרא לשירות ולא ביקש ללמוד, הציבור המשתמט הגדול ביותר נמצא דווקא בקרבכם. אתם יודעים את המספרים. חבר הכנסת אורון יודע את המספרים.

יעל דיין (העבודה):

תספור את החללים בבתי-הקברות.

נסים דהן (ש"ס):

חברת הכנסת יעל דיין שותפה למספרים, כי היא פוטרת את כל האמנים האלה משירות בתירוצי מצחיק של אמנות, כי היא דוחה את השירות לכל האמנים.

יעל דיין (העבודה):

הם כולם משרתים. הם משרתים בצבא.

נסים דהן (ש"ס):

כל מי שהולך להיות שחקן כדורגל יכול להרשות לעצמו לדחות את השירות, וכדורסלן יכול להרשות לעצמו לדחות את השירות.

איתן כבל (העבודה):

לא להמציא מספרים חדשים – – –

יעל דיין (העבודה):

– – –

נסים דהן (ש"ס):

על מי אתם שמים עין? על אותו ציבור הנאמן למקורות. אם יש עוד איזה זיק של יהדות בעם ישראל, הרי זה בזכותו של הציבור הזה. אתם יודעים זאת יפה מאוד. להם אתם מתכוננים – – –

יעל דיין (העבודה):

תשאל את השר נאמן. למה השר נאמן הציע זאת? הוא איש דתי.

נסים דהן (ש"ס):

פתאום יש שר ביטחון חדש – חבר הכנסת אופיר פינס-פז, וסגנית שר הביטחון – חברת הכנסת יעל דיין. היא יודעת מה טוב לביטחון, ולא הרמטכ"ל ולא שר הביטחון ולא כל שרי הביטחון בעבר. רק שני חברי הכנסת האלה יודעים מה הוא ביטחון לעם ישראל.

יעל דיין (העבודה):

השר נאמן – איש דתי – הציע גיוס. זה השר נאמן.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה יפה שאתה עונה במקום איציק מרדכי. ככה אתם נראים.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת פינס-פז, תרשה לי לסיים במשפט.

יעל דיין (העבודה):

ממש מומחה. אני מוכנה להתחרות אתך בימי מילואים.

נסים דהן (ש"ס):

תרשה לי לסיים. מי שרוצה פופוליזם ומי שרוצה תקשורת, שיעלה כאלה הצעות מצחיקות. מי שרוצה באמת באחדות עם ישראל, מי שרוצה באמת בשלום עם ישראל – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

אחדות עם ישראל? תתבייש. אתה מפלג את עם ישראל.

נסים דהן (ש"ס):

– – ראוי לו שיתרחק מהצעות כאלה.

יעל דיין (העבודה):

בושה לכם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז, אתה רוצה להשיב?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רק רוצה לומר מלה אחת. אני חושב שזו בושה לממשלת ישראל שחבר הכנסת נסים דהן עונה בשם שר הביטחון יצחק מרדכי. אין מה להוסיף מעבר לזה.

דוד טל (ש"ס):

הוא ביקש להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, תודה.

אנחנו ניגשים להצבעה. נא לשבת. רבותי, אנחנו מצביעים על הצעת חוק שירות ביטחון [נוסח משולב] (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–1996, בקריאה טרומית להכנה לקריאה ראשונה. מי בעד ומי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 38

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק שירות ביטחון [נוסח משולב] (תיקון)

הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–1996, נתקבלה.

רענן כהן (העבודה):

בעד.

יעל דיין (העבודה):

איפה צומת? איך צומת מצביעה?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יעל דיין (העבודה):

מאה אחוז.

היו"ר ד' תיכון:

19 בעד, 38 נגד ונמנע אחד. הצעת החוק לא עוברת להכנה לקריאה ראשונה.

**הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–
1996**

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק פ/605.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, קודם כול, אני חייב לומר שאני נדהם מן העובדה ששר הביטחון לא בא לכאן אפילו כדי להתנגד להצעה. זה לגיטימי – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הוא עוסק בפעימה.

רן כהן (מרצ):

זו ההחלטה של הממשלה. שר הביטחון יצחק רבין, זיכרונו לברכה – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זיסמן, עשה לי טובה: לא שומעים אותך באמת.

רן כהן (מרצ):

– – כאשר הנושא הזה הועלה, הוא התייצב כאן ואמר שהוא הקים ועדה בראשות חיים ישראלי, ורק לאחר שהוועדה תגיש את מסקנותיה הוא יענה על העניין הזה. ראש הממשלה נרצח בידי חלאת אדם לפני שזה הושלם, והעניין לא הגיע לידי סיומו כאן. אבל, אני רוצה לומר בכל הרצינות – –

נסים דהן (ש"ס):

רן כהן (מרצ):

-- שאפשר להיות בעד ואפשר להיות נגד, אבל לא להתייצב לפני הכנסת כאשר מדובר באחת התופעות הקשות ביותר שמתפתחות בחברה הישראלית ולהביע עמדה באומץ לב – אני חושב שזו טעות.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לך עוד דבר – ממש אין דבר שליבי נכמר עליו יותר מאשר על הדאגה של חבר הכנסת דהן וחבריו לבריאותו של צה"ל. הם לא מתגייסים כלל לצבא, כי הם רוצים צבא קטן, חכם ומתוחכם בלעדיהם. זאת אומרת, חוכמה, אומץ לב, תחכום, יכולת, נועזות והגנה על עם ישראל ועל מדינת ישראל תהיה מוצלחת רק בתנאי שהחרדים לא יהיו בצבא הזה. זה טיעון? זה רציני?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

רן כהן (מרצ):

אתם באמת חושבים שאתם מחפים על החרפה הזאת בדרכ של ההשתמטות הזאת? הרי זה לא רציני, ואתם יודעים את זה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

איפה הייתם בקדנציה הקודמת?

רן כהן (מרצ):

הדבר השני הוא הטיעון על ההסתה.

נסים דהן (ש"ס):

תשאל את ברק, הוא יספר לך.

רן כהן (מרצ):

רבותי, תהיו הגונים, תהיו ישרים, תבדקו את הנתונים. אני רוצה לומר לכם – במשך 20 שנה, שיעור הלא-מתגייסים בתור "תורתם אומנותם" עלה מ-2% ל-7%.

יצחק כהן (ש"ס):

ואחוז החילונים? גם הקיבוצניקים לא מתגייסים.

יצחק וקנין (ש"ס):

— — —

רן כהן (מרצ):

פי שלושה-וחצי, כאשר אני יודע את הנתונים.

יצחק כהן (ש"ס):

כמה חילונים?

רן כהן (מרצ):

הנתונים הם, שכל אחוז במחזור הוא כמעט פי-ארבעה מאשר אותו אחוז לפני 20 שנה, כלומר, מספר הלא-מתגייסים בנימוק של "תורתם אומנותם", עלה באופן מספרי פי-עשרה.

יצחק כהן (ש"ס):

זה עדיין חצי מהחילונים שלא מתגייסים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

רן כהן (מרצ):

ואתם באים לכאן וצועקים, כאילו אתם צדיקים גדולים. רבותי, הרי אלה הנתונים.

עכשיו אני רוצה להגיד לכם יותר מזה.

קריאות:

רן כהן (מרצ):

המצב הוא הרבה יותר חמור. בעוד שנתיים, 10% מכל מחזור המתגייסים יהיה משוחרר מצה"ל בנימוק של "תורתם אומנותם" – אחד מכל עשרה לא יתגייס לצבא בגלל שחרור פוליטי, לא משום שיהיה חולה, לא משום שיהיה פסיכופת, לא משום שלא תהיה לו עבודה, לא משום שהוא גדל במשפחה הרוסה, אלא משום שיהיה לו צבע דתי, ומשום שיהיה לו צבע פוליטי ובגלל הסכמה פוליטית שאליה אתם מגיעים עם הממשלה.

יצחק כהן (ש"ס):

דוד טל (ש"ס):

רן כהן (מרצ):

רבותי, אתם מדברים על אהבת ישראל, על שלמות ישראל, על אחדות עם ישראל. האם יש דבר יותר מפלג, יותר קורע, יותר מעודד פרזיטיות והתחמקות מאשר הדבר הזה? תגידו ביושר; הרי אתם לא באים להגיד ביושר, אתם מתחמקים מהעניין הזה.

קריאות:

-- --

רן כהן (מרצ):

עכשיו אגיד לכם יותר מזה – הנה קרה והשנה קם שר עבודה ורווחה אמיץ, שעושה מהפכה במשרד העבודה והרווחה, והוא היום מנהיג במשרד הזה קורסים לרכישת מקצוע. אתמול בירכתי אותו בוועדה לענייני ביקורת המדינה, עודדתי אותו, ואני חושב שמה שהוא עושה בכך זה שהוא נותן הכשרה מקצועית לאברכים, לבני ישיבות ולאלה שלומדים – לא אלה ש"תורתם אומנותם", אלא לאלה שרוצים לרכוש מקצוע כדי להיות פרודוקטיביים, כדי להיות יעילים, כדי לתרום לעצמם, למשפחתם, למשק, וזה דבר מבורך. הלואי, כן ירבו חרדים שילמדו מקצועות וילכו לעבוד בהם. אגב, אז הם גם הרבה יותר יתגייסו.

אבל, אני שואל בכל הרצינות – איפה אתם? למה רכישת מקצוע כן ולמה רכישת מקצוע צבאי להגנה על מדינת ישראל לא? יש לכם נימוק רציני לעניין הזה?

דוד טל (ש"ס):

כי מישו צריך להמשיך את הקיום הרוחני של עם ישראל.

משה גפני (יהדות התורה):

תשאיר את הליכוד בשלטון.

רן כהן (מרצ):

יש לכם טענה למה אדם יכול ללמוד מחשבים כדי לעבוד במחשבים, אבל הוא לא יכול ללמוד מחשבים כדי להיות חייל שעובד במחשבים, כדי לשרת את הצבא במחשבים? למה אתם באים לעשות כאן בריחה והתחמקות דווקא כשמדובר על ביטחון מדינת ישראל? למה?

אני אגיד לכם עוד טיעון – לא קל לכם לבלוע את זה, אני יודע שלבכם נקרע, אני יודע שמצפונכם שבור מהעניין הזה, אבל אין לכם ברירה אלא לבוא לכאן ולנסות לעשות מסחור פוליטי.

משה גפני (יהדות התורה):

רן כהן (מרצ):

אני מודיע לכם – החרדים באים אלי ואומרים לי: רן כהן, יש אלפים של בני ישיבות שרשומים בנימוק של "תורתם אומנותם", אבל הם לא בישיבות, הם לא נמצאים שם, הם על הברזלים. חלקם מגיעים גם לדברים איומים ונוראים, שאתם לא רוצים שהם יהיו שם. אבל מה? השיטה שלכם לשחרר אותם על-ידי רבני הישיבות מכריחה אותם להיות במצב הזה, ואז הם באים לרב כדי לקבל את הפטור, והפטור הזה הוא ההודעה לצבא ולמשרד הביטחון שהם לא ישרתו, בתוקף העניין הזה.

הם חייבים להיות בישיבה, אבל הם לא יכולים להיות בישיבה. אתם לא משחררים אותם ללכת לשרת בצבא, אף-על-פי שהם על הברזלים. תהיו הגונים וישרים. אתם יודעים – בודדים מהם, לא הרבה, אבל בודדים, מגיעים גם לברזלים, ובודדים מגיעים גם לסמים. אבל אתם כל כך רוצים להגן על השיטה – השיטה שבה אתם בונים את הגדודים שלכם על ההתחמקות מהצבא, שאתם מגינים על השיטה הזאת, ובלבד שהם יגיעו לזה שהם יעשו מבחינה אישית – – –

דוד טל (ש"ס):

גם אתה הגנת על השיטה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דוד טל, עד כאן, הואל לשבת.

רן כהן (מרצ):

אבל השיטה הפוליטית שעליה אתם עובדים – על זה אתם מגינים, ואתם יודעים מצוין שאתם רוצים לחנך – – –

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גפני, עד כאן. הוא יגמור ואז חבר הכנסת אזולאי יבקש להסיר.

רן כהן (מרצ):

אתם יודעים מצוין שאתם רוצים לחנך את האברכים לדבר אמת, להיות הגונים וישרים ולנהוג בצדק, אבל אתם יודעים ש-20% מהתצהירים – על-פי בדיקות – הם תצהירים כוזבים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

רן כהן (מרצ):

אבל מה? את הצבא מותר לשקר, למען ההשתמטות מותר לשקר את הצבא ומותר לשקר את המדינה, כי המדינה היא לא בדיוק שלנו, והצבא הוא לא שלנו. לכן אתם מאפשרים להם את ההפקרות הזאת. מה יוצא? מה שיוצא הוא, שהם גם משתמטים מהשירות הצבאי, הם גם משתמטים מהשיבות והם גם מכזבים לשיבות. זה מה שאתם רוצים?

דוד אזולאי (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אני אומר לכם דבר נוסף, ובזה אני מסיים, אדוני היושב-ראש. האמינו לי, רבותי, מה שעושה השר אלי ישי במתן הכשרה מקצועית לחרדים, מה שאתם עושים במתן הכשרה מקצועית לאברכים, זה מעשה נכון; זה גם מגשר קצת על הקרעים בעם, זה קצת מקרב, קצת מערב, מפגיש חרדים, דתיים, חילונים ומסורתיים, וטוב לעם ישראל שזה יקרה.

למה אתם מונעים את העניין הזה באופן כל כך טוטלי מהצבא? באמת מישהו מכם יכול לומר בהגינות
– רן כהן, אנחנו אומרים לך: יש 45,000 – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – –

רן כהן (מרצ):

עילויים? הם ממש גאוני הדור, הם ענקי רוח, הם ממש אנשים שמאדירים את גדולתו של עם ישראל?

אריה גמליאל (ש"ס):

– – –

דוד טל (ש"ס):

– – –

רן כהן (מרצ):

רבותי, אם זה נכון, אפשר לדעת על אחד מהם? אחד שצמח להיות איזה ענק, איזה מנהיג של עם
ישראל, איזה מאור גדול, שהוביל את כולנו מהאסונות האיומים שאנחנו עוברים אל הגאולה השלמה?
הרי אתם יודעים שזו הגדרת שקר.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מסיים?

רן כהן (מרצ):

יש בודדים, ומה שאנחנו מציעים הוא לא לבטל את זה לגמרי. אגב, בניגוד למצפוני אני מציע את זה.
אני לא מציע לבטל את זה לגמרי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

אין רשות דיבור.

רן כהן (מרצ):

אני מציע לקבוע מכסה שאומרת – יש 250 עילויים, 400 עילויים, 500 עילויים; אז נדע שאלה הולכים להיות העילויים של המחנה הדתי והחרדי, ונכבד את זה בניגוד לרצוננו, אבל נעשה את זה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אזולאי ישיב.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

אתה מבקש להסיר.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, מה שעשו כאן היום חבר הכנסת אופיר פינס-פז וחבריו זה הפרת אמונים ושבירת כללים מוסכמים בבית הזה, כאשר שר הביטחון נמצא בדיון חשוב בעניין הפעימה למען עם ישראל. לא הזכרתי אותך, חבר הכנסת רן כהן, דיברתי עם חבר הכנסת אופיר פינס-פז – – –

קריאות:

— — —

דוד אזולאי (ש"ס):

מה שעשה היום חבר הכנסת אופיר פינס-פז זו בושה. סיכום עם שר הביטחון, שנמצא בדיון כה חשוב, כה ענייני לעם ישראל, למדינת ישראל – פונה אליו שר הביטחון ומבקש ממנו: אנא ממך, אל תביא את העניין הזה להצבעה, ובתרגיל מתוחכם ולא מכובד הוא הביא את העניין היום להצבעה. חבל מאוד שהדברים מתנהלים כך על-ידי אנשי השמאל.

חברי מפלגת העבודה, מדי פעם ישבתם כאן, בשלטון הזה, במשך עשרות שנים במדינת ישראל. המנהיגים שלכם, היותר-מבוגרים, שהבינו את חשיבות העניין, הבינו שלא צריך לגייס את בחורי הישיבות, והנה, חברי מפלגת העבודה מנסים בכל פעם, בכל מאוּדָם, לפגוע ביקר לנו מכול – גיוס בני הישיבות, ומצד שני באים ומבקשים את תמיכתנו. לא נשכח את מעללי מפלגת העבודה, ובבוא היום נזכור לכם. דעו לכם שהצעתו של אופיר פינס-פז – – –

יעל דיין (העבודה):

אל תאיים.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני לא מאיים. תשבו את וחברייך בגלל זה עוד הרבה שנים באופוזיציה. אתם מחזקים את הליכוד בתמיכתכם, בתמיכה בגיוס בני הישיבות, ואתם יודעים כמה העניין הזה חשוב לנו. חברייך – רבין, זיכרוננו לברכה, הבין את העניין, בן-גוריון הבין את העניין, לוי אשכול הבין את העניין, רק אופיר פינס-פז, החכם הגדול והמבין, הוא יודע מה צריך לעשות – לגייס את בחורי הישיבות. בכל אופן, ביום פוקדי ופקדתי. מי שחושב שבדרך הזאת יביא לגיוס בני הישיבות – אני מודיע לכם שאתם טועים. לא תצליחו. אופיר פינס-פז, איפה המנהיג שלך? איפה יושב-ראש מפלגת העבודה, אהוד ברק? האם הוא נתן לך היתר לעשות את הדבר הזה? אני בטוח שזה לא על דעתו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אנחנו זוכרים את מפא"י ההיסטורית במעלליה עם קום המדינה, כשעשו הכול כדי להקים דור חדש, להשכיח תורה מִישראל. אנחנו לא שוכחים את מנהיגי המדינה, שייסדו את המדינה הזאת, הראשונים, שהבינו את החשיבות של שחרור בני הישיבות מגיוס לצה"ל – הם היו יותר מבינים מאופיר פינס-פז ומרן כהן.

עם ישראל לדורותיו הבין וידע מה חשיבותם של עובדי התורה בעם ישראל, עד שקמה לנו קבוצת חברי כנסת, שכל מה שמעניין אותה הוא לעשות כותרות. אנחנו לא ניתן את ידינו לגיוס בני הישיבות. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, אתה מוותר?

אנחנו ניגשים להצבעה. נא לשבת. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלת דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–1996, הצעת חוק בהצבעה טרומית להכנה לקריאה ראשונה. מי בעד, מי נגד? אפשר להצביע.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

איפה החברים שלך? איפה? – – –

קריאות:

– – –

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 36

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון הגבלת דחיית

שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ז–1996, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 15, נגד – 36, נמנע אחד. הצעת החוק לא עוברת להכנה לקריאה ראשונה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתקדמים. שאלות – השר לתשתיות לאומיות ישיב על שאלות, בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו ממשיכים. השר לתשתיות לאומיות יואיל בטובו להשיב על שאלתא מס' 1189, של חבר הכנסת שבח וייס. זאת הראשונה אצלך.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מה המספר?

היו"ר ש' וייס:

1189.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אין לי כאן, לצערי.

היו"ר ש' וייס:

נמשיך. אחר כך תשיב.

פינוי שלג ביישובי רמת-הגולן

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

נודע לי, כי ביישוב הצפוני ביותר ברמת-הגולן ועד הבניאס, ואף באזור כפר מסעדה, לא מפונה השלג בעונת החורף על-ידי מע"צ, כפי שנעשה ביתר אזורי רמת-הגולן. הנהלת אתר החרמון נאלצת לפתור את הבעיה בכוחות עצמה כדי לאפשר מעבר חופשי ליישובים באזור, והיא נושאת בעלויות הפינוי.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. מדוע מע"צ לא משתתפת בהוצאות הפינוי?

3. מה ייעשה לקראת עונת החורף הבאה?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. מע"צ מפנה שלג רק מכבישים המצויים בתחום אחריותה. ברמת-הגולן יש כבישים המצויים באחריות צה"ל, ולפיכך מע"צ אינו מטפל בהם. כמו כן, תחום אתר החרמון הינו מתחם עסקי, וגם הוא אינו מצוי בתחום אחריות מע"צ.

איומים על חוכרים ממנהל מקרקעי ישראל

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

מינהל מקרקעי ישראל שולח לדיירים שבתיהם נמצאים על קרקעות מינהל התראות, שאם הם לא יסדירו באמצעות חברת "מרמנת" את רישום הקרקע שלהם בטאבו, ימנע מהם המינהל שירותים.

רצוני לשאול:

1. האם יש חובה לבצע רישום בטאבו?

2. האם פונים אנשי "מרמנת" ומציגים עצמם כאנשי מינהל? מדוע?

3. מדוע דורשים מכל אזרח לשלם 211 ש"ח עבור רישום הדירה בטאבו, פעולה שעלותה 50-80 ש"ח, ועוד במבצע?

4. מדוע נוקטים כלפי האזרח את הסגנון האמור?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. חברת "מרמנת" מטפלת, מטעם מינהל מקרקעי ישראל, ברישום פרצלציות וזכויות חוכרים במחוזות תל-אביב והמרכז, במיוחד באתרים שבהם לא פועלות חברות משכנות. החברה מיישמת את הוראות חוזה החכירה שבין המינהל לחוכרים, ולפיהן תירשם החכירה בלשכת רישום המקרקעין.

לאנשי "מרמנת" אסור להציג עצמם כאנשי מינהל מקרקעי ישראל, ולמיטב ידיעתי הם אינם עושים כן.

החברה מציעה את שירותיה בהתאם לחוזה עמה, ואולם מי שאינו רוצה בשירות זה רשאי לבצע את רישום הזכויות בעצמו או באמצעות עורך-דין. למיטב ידיעתי פעולה כזו, כשהיא נעשית באמצעות עורך-דין, יקרה מ-211 ש"ח הנדרשים על-ידי החברה. אגב, המחיר נקבע במכרז.

היו"ר ש' וייס:

שאלתא מס' 1229, של חבר הכנסת זאב בויס, בנושא: פתיחת מחלף צומת רעננה-כפר-סבא, תואיל בטובך להשיב.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אדוני היושב-ראש, אני מוכרח להתנצל, קיבלתי ערמה – – –

היו"ר ש' וייס:

סט אחר. אנחנו נפתור זאת. אני מוכן, אם נוח לך, להמשיך בנושא אחר, וכאשר העוזרים שלך יארגנו לך את החומר – אני אחזיר אותך לדוכן.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני אודה לך מאוד. אני מתנצל.

היו"ר ש' וייס:

אין שום בעיה. זה קורה. זה אנושי.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, אנחנו נאפשר לשר לשבת במקומו, כי יש כל כך הרבה שאילתות כך שאפשר להתבלבל. נעבור נושא אחד קדימה, וכשהשר – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת עוזי ברעם איננו.

היו"ר ש' וייס:

אז נעבור עוד נושא קדימה, וכשחבר הכנסת עוזי ברעם יבוא – נחזיר אותו. מחקנו את עוזי ברעם; לא אותו אלא את הנושא שלו. הגברת שושנה כרם, סגנית מזכיר הכנסת, עוזרת לי.

הצעות לסדר-היום

מצוקת יישובי בקעת-הירדן

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 3279, 3282 ו-3287: מצוקת יישובי בקעת-הירדן – של חברי הכנסת שלום שמחון, צבי הנדל ויהודה הראל – – –

שלום שמחון (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. השר לתשתיות לאומיות ישיב. הוא פה אתנו, הוא תיכף יתארגן ויחזור. אתה יכול להתחיל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בתום השאלות.

היו"ר ש' וייס:

לא בתום – נראה. נתארגן. בתום הנושאים של השר לתשתיות לאומיות נאפשר להשיב על שאלות.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, השר לתשתיות לאומיות משיב לעניין הזה?

היו"ר ש' וייס:

כן, אבל הוא הלך להסדיר עם עוזריו את השאלות.

שלום שמחון (העבודה):

אם כך, אולי תדלג על הנושא?

היו"ר ש' וייס:

לא, אי-אפשר, כי הנושא הבא הוא כבר של שר האוצר. אתה קורבן לא גדול של איזו אי-הבנה קטנה, ואתה תעזור לנו.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבין. מה נעשה? איזה רעיון יש לכם? רק שנייה. אולי נזמין את השר בחזרה.

קריאה:

– – –

היו"ר ש' וייס:

אני יודע שהשר פה, אבל חבר הכנסת שלום שמחון – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אפשר לדבר בלי השר לתשתיות לאומיות.

היו"ר ש' וייס:

אתה מוכן, חבר הכנסת הנדל? טוב. אם כך, חבר הכנסת צבי הנדל, ואחריו – חבר הכנסת שלום שמחון. זה נושא דחוף – כל אחד שלוש דקות. אחר כך נתמצת לשר את הדברים שאמרת. חבר הכנסת הנדל, נתמצת לשר מה שאמרת. בבקשה, אתה יכול להתחיל.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, העליתי את הנושא הזה לא בהקשר של בעיות הספקת המים לבקעה, אלא בהקשר אחר ורחב יותר, ולכן מן הראוי היה ששר האוצר ישב כאן, אבל מאחר שכך סודר – באמת בסוף העלאת הנושא אבקש להעביר אותו לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

לא. אתה תבקש דיון במליאה והשר יבקש להעביר לוועדה, בסדר? לפי התקנון אתה מבקש מליאה.

צבי הנדל (מפד"ל):

טוב, קיבלתי. בקעת-הירדן, אזור התיישבות שברוב חלקי הבית אין, ברוך השם, חילוקי דעות עליו, לצערי הגדול יש בו בעיות וקשיים אמיתיים, שמתמודדים אתם חלוצים נהדרים בהתיישבות קשה, שמפתחים חקלאות לתפארת, לפעמים יש מורדות בצד העליות – יש קשיים, יש נזקי טבע, אסונות טבע; מעבר לקשיים אחרים – המרחק ממרכז הארץ. ולכן נדהמתי לשמוע, שכביש שר החקלאות משר האוצר בישיבת ממשלה לפני שבוע תקציב של 2 מיליון שקלים מתוך תקציב משרד החקלאות על מנת לסבסד הלוואות לחקלאים – הלוואות שצריך להחזיר אותן, אבל על מנת להקטין את הריבית, שזו תהיה הלוואה שתעזור ולא תזיק – התנגד שר האוצר לנושא בשרירות לב, והוא נפל מסדר-היום.

אני מאוד מבקש מהשר, או שיסכים – בכל מקרה, העניין הזה חייב לעלות לדיון מקיף מעבר למליאה גם בוועדת הכלכלה, או בוועדת הכספים. יש לקבוע, שיש אזורי חקלאיים שלפעמים אי-אפשר, בגלל הכללות ובגלל פחד מפני תקדימים, לגרום להם נזקים עצומים.

אזור זה, שאין חילוקי דעות לגבי חשיבותו, וכולנו מאמינים שהוא חשוב למדינה, צריך להגביר בו את הצמיחה. הייתי רוצה לראות שם הרבה יותר מתיישבים, אבל כדי שיהיו יותר מתיישבים, חייבים אלה שבאים לבקר לשמוע מהתושבים שטוב להם שם, שכדאי לבוא למקום. לא לכל אחד יש תעצומות הנפש לחיות במקום מסיבות חלוציות, ציוניות וביטחוניות, ובמקביל להיות רעב ללחם.

ראוי שממשלת ישראל במקרים חריגים כאלה תעשה פעולה חריגה, גם אם בדרך כלל לא מסבסדים הלוואות, אם שר החקלאות דורש לסבסד הלוואות, גם אם זה עולה 2 מיליוני שקל, ובוודאי כשהוא עושה את זה על חשבון משרדו. נדהמתי ששר האוצר מתנגד לזה. אין לי מה להוסיף בעניין הזה, ואני מאוד מבקש ששר האוצר יחזור בו, או שזה יעבור ליבון יסודי בבית הזה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת צבי הנדל. חבר הכנסת יהודה הראל, השר איננו, אבל אני מקווה שהוא עוד מעט יגיע. הנה, השר הגיע, אין בעיה.

אדוני השר, אחזיר אותך לתמונה. התחלנו בינתיים את הנושא הבא, ששייך גם אליך. דיבר חבר הכנסת צבי הנדל על הנושא שבוודאי יתבהר לך מייד מדבריהם של חברי הכנסת שלום שמחון ויהודה הראל, בסדר? ואחר כך נחזור לשאלות. בבקשה, חבר הכנסת שלום שמחון.

שלום שמחון (העבודה):

קודם הוא לא היה, עכשיו אל תפריע.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר לתשתיות לאומיות, דחיפות ההצעה לסדר-היום בנושא מצוקת היישובים בבקעת-הירדן נדונה בשבוע שעבר בוועדת הכנסת, והוגדרה על-ידי יושב-ראש הקואליציה, חבר הכנסת מאיר שטרית, כעניין חשוב אבל לא דחוף, ובזה פחות או יותר מסתכם דרך טיפולה של הממשלה הנוכחית ביישובי בקעת-הירדן. יש הצהרות שהנושא חשוב, אבל בהחלט לא דחוף לתת טיפול ליישובים אלו.

אני שואל, האם כאשר מופסקת אספקת המים הסדירה ליישובים וכאשר אין לחלק גדול מהיישובים יכולת לקיים את צוריהם היומיומיים, לרבות רכישת מזון, שלא לדבר על האפשרות לפתוח את העונה החקלאית, האם זה עניין חשוב או דחוף לטיפול של ממשלת ישראל?

האם כאשר מתוך 230 חקלאים פעילים יש לכ-40 מהם חשבונות מוגבלים, עשרות נוספים הודיעו על סגירת המשק החקלאי, לכ-50 הודיעו על סגירת אשראי כללית, וכתוצאה מכך אין להם יכולת לפתוח את העונה החקלאית – האם זה עניין חשוב או דחוף? או בעצם מהו ההבדל ביניהם, אדוני השר לתשתיות לאומיות?

חברי חברי הכנסת, האם כאשר מגיע דוח של המחלקה לשירותים חברתיים של המועצה האזורית בבקעת-הירדן על כך שבחצי השנה האחרונה יש עלייה בגידול של פניות הציבור לטיפול המחלקה, בסדר-גודל של 20% ביחס לגידול של 6% בתקופה המקבילה אשתקד, לא צריכות להידלק הנורות האדומות?

הדיווח מראה החמרה גדולה מאוד בבעיות אישיות, זוגיות, משפחתיות, התפרקות של משפחות, וכמובן ירידה בחוסן הכלכלי-החברתי של היישובים.

הנזקים בשנה האחרונה היו כבדים מאוד, בעיקר בגלל פגעי טבע, מה שגרם לנזקים ולחובות כבדים מאוד. הסיוע שניתן ליישובים הוא ברמה של כדור נגד כאב ראש. בכל פעם יש הזרמה צנועה מאוד, ללא שום מחשבה לגבי העתיד.

ליישובים אלו דרוש טיפול יסודי ומעמיק, שיאפשר לחקלאים להשתקם ולבנות משקים חקלאיים מחדש, כך שיתאימו לפרנס את בעליהם בכבוד.

אם הממשלה מעוניינת לשמור על ההתיישבות בבקעה, ויושבים פה למעלה חברים מבקעת-הירדן, יש לדרוש עבורם סיוע כספי נדיב והשקעות ממשלתיות גדולות מאוד – – –

היו"ר ש' וייס:

הם יושבים על גב ההר.

שלום שמחון (העבודה):

הם יושבים על גב ההר, וגם פה על גב ההר.

היו"ר ש' וייס:

ברוכים הבאים.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני השר, אני טוען, שיש לדרוש עבורם סיוע כספי נדיב, השקעות ממשלתיות גדולות מאוד במשקים ובנייה של משקים מתקדמים ברמה בין-לאומית, המסוגלים לייצא את תוצרתם לשוקי העולם. בבקעת-הירדן אין אלטרנטיבה למתיישבים, וזאת צריכה ממשלת ישראל להפנים.

אני יודע, אדוני השר, שאתה לא עוסק בכל הנושאים שעליהם אני מדבר. עם זאת, בגלל יחסך החם להתיישבות בכלל ולהתיישבות בבקעת-הירדן בפרט, אני חושב שאתה מסוגל ויכול לתת אוזן קשבת למתיישבים בבקעת-הירדן. אני חושב שהגיעה העת לפתור את הבעיה באופן יסודי. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת שמחון. חבר הכנסת יהודה הראל – לא יחשוב איש שהדרך השלישית היא רק מפלגת רמת-הגולן, היא גם מפלגת בקעת-הירדן.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

גם רמת-הגולן.

צבי הנדל (מפד"ל):

גם ירושלים וגם תל-אביב.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, בהתאם לנושא אני מעדכן. הסברתי לחבר הכנסת צבי הנדל שאני מעדכן בהתאם לנושא. כן, כבודו.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

עוד לא.

היו"ר ש' וייס:

תקבל סבסוד, אתם כל כך תכליתיים, שאני יכול לסבסד אתכם. הלוואי ששר האוצר יסבסד.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

ראשית, לגבי עמדתנו בנושא הבקעה – כשאני אומר הבקעה, זו הבקעה ברוחב של 15-20 קילומטר, צפון ים-המלח, מדבר יהודה, דרום הר-חברון ורמת-הגולן.

צבי הנדל (מפד"ל):

מה עם גוש-קטיף?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

מה עם ירושלים?

היו"ר ש' וייס:

לאט לאט הוא יסרטט את כל מפת תוכנית אלון.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

החומה המזרחית של מדינת ישראל, השטח שאין בו פלסטינים, שמיועד להיות שטח ההתיישבות והאכלוס הגדול של מדינת ישראל במאה הקרובה. אנחנו לא מדברים עכשיו על החלק הפוליטי, אלא על ההתיישבות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

ההתיישבות זו לא פוליטיקה?

היו"ר ש' וייס:

בבית הזה הכול פוליטיקה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

גם אני חושב, שזכותה וחובתה של ממשלה, כפי שהראתה הממשלה הקודמת, לקבוע סדר עדיפויות לפי המדיניות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת הראל, מה תשאיר לפלסטינים – – ?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני לא רוצה לענות, אני מבקש.

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לך זמן, יהודה. אם הבעיה היא של זמן, תקבל.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, הוא מבקש למסור את דבריו באופן סדיר, תאפשר לו. אם אחר כך תרצה, נאפשר לך שאלה. בבקשה, אני מוסיף לך זמן.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

חובתה של ממשלה לקבוע סדר עדיפויות לאומי ולעודד את ההתיישבות ואת האחיזה במקומות שדחוף לבצע זאת. נדמה לי, ואני מקווה ורוצה לקוות, שבאזורים האלה שהזכרתי, וכמובן לא רק בהם – בפעם הקודמת מניתי את כולם, ועכשיו אנחנו מדברים על הבקעה – צריך להיקבע סדר עדיפויות לאומי גבוה לאכלוס.

ההתיישבות בבקעה, ואני אומר את זה לחברי מהבקעה שיושבים למעלה, היתה ניסיון חדש בזמנו, ונעשו שגיאות רבות; הלכו בדרכים מיושנות ולא מתאימות, והאנשים שיושבים עד היום בבקעה עברו תקופות קשות מאוד, בעקשנות עצומה ובכוח עצום גם לנוכח דרכים שלא הוכיחו את עצמן. מי שנפגע מזה היו המתיישבים עצמם – אם בנושא הגידולים, אם בזה שלא הלכו בזמן לדרך של יישובים קהילתיים, אם בנושא פיתוח התיירות – שלא פותחה בייחוד בממשלה הקודמת – בצפון ים-המלח ובדרום בקעת-הירדן, שזו תיירות ממדרגה ראשונה, אם בנוגע לפיתוח היישוב מעלה-אפרים; אם בכך שלא הוקמו מפעלים ופרויקטים חקלאיים אזוריים ולא גוונה התעסוקה. כל זאת צריך לעשות עכשיו כשכבר אין זמן.

אנחנו מדברים כאן, בסך הכול, כמו שאמרו חברי שדיברו לפני, על מתן עזרה ראשונה דחופה, כדי להחזיק את הגוף בחיים, לא על יותר מזה. אנחנו צריכים לדבר גם על יותר מזה, על איך לשקם מהיסוד את ההתיישבות בבקעה ואיך להגדיל את המספרים בהרבה.

אני בא מאזור שהיום הוא במצב כלכלי טוב. גם כן היו טעויות, שגיאות, משברים קשים, אבל הוא עלה על הפסים, ובנושאים האלה הוא לא נזקק לעזרה של המדינה. אני רוצה להבטיח כאן, שאם העזרה הזאת לא תגיע, יימצא הרוב במליאה ובוועדת הכספים, עם שני חברי שדיברו קודם, כדי להבטיח בתקציב של השנה, גם אם זה לא יהיה על-פי הסדר עם האוצר, את העזרה הדרושה ואת האמצעים לריפוי, לפיתוח האזור מן היסוד. אני מבטיח ששלושתנו נבוא בדברים בנושא הזה ולא ניתן שהבעיה לא תיפתר. תודה.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה, חבר הכנסת יהודה הראל. אדוני שר התשתיות הלאומיות, השר שרון, בבקשה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, עמדתי בעניין בקעת-הירדן ידועה. בקעת-הירדן היא חלק חיוני מאזור הביטחון המזרחי של ישראל, המשתרע מנהר הירדן מערבה, ברצועה שרוחבה כ-20 ק"מ. תושביו חלוצים אמיתיים וחקלאים מצוינים. אני מכיר את האזור הזה היטב, מכיר את תושביו היטב, ואני מלא הערכה למה שהם עושים.

אכן, האזור קשה. נוסף על כך, כתוצאה מהסכם אוסלו וכתוצאה מאי-התייחסות בכלל לנושא של חקלאי ישראל בהסכם, המצב הולך ונעשה רע מיום ליום.

אשר לנושא הבסיסי שעלה כאן בהצעה – משרד התשתיות הלאומיות וחברת "מקורות" מודעים היטב למצבם הקשה של חקלאי בקעת-הירדן, ועל כן הם נוהגים עם יישובי הבקעה לפנינים משורת הדין, במקרים רבים.

יש להדגיש, כי בשום שלב לא נותקו מי השתייה ליישובים, וכי אין הגבלת מים בשום יישוב בבקעה, לרבות מים לחקלאות. זאת בעקבות סיכום עם ראש המועצה, מר דוד לוי, שלפיו יוסדר החוב עם "מקורות". סוכם, כי לנוכח מצוקותיהם המיוחדות של יישובי הבקעה, ומתוך רצון למצוא פתרונות מקיפים, לא יינקטו כל עיצומים מצד "מקורות" ותינתן ליישובים השהות להיערך לפירעון חובותיהם.

יצוין כי ראשי היישובים בבקעה הודו למשרד התשתיות ול"מקורות" על הסיוע וההתחשבות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להגיד לאנשי הבקעה, אם אתם נתקלים בתופעה כזאת, אנא התקשרו מייד אלי, ללא שום צינורות ביניים, והדבר יטופל מייד.

נכון, אדוני היושב-ראש, שכתוצאה מהסכם אוסלו נקלענו למצוקות שלא האמנו שניקלע אליהן. הסכם אוסלו אוסר הנחת צינור. אני לא מדבר כרגע על אזורים מערביים צפופי אוכלוסין. לפי הסכם אוסלו, אין להעביר צינור לבסיס של צה"ל, לא כל שכן ליישובים בבקעת-הירדן. הדברים תמוהים ביותר. הסכם שעשתה ממשלה שבמשך שנים התגדרה בכך שגבולה הביטחוני של ישראל במזרח הוא נהר

הירדן, וכל אחד מבין, ולא צריכים להיות לצורך זה אנשי צבא בעלי ידענות מופלגת, שהמינימום
הדרוש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני מדבר על הממשלה הקודמת. הממשלה שלנו רואה זאת אחרת, אנחנו החזרנו את המצב
לקדמותו, ואכן הממשלה הזאת רואה הכרח באזור ביטחון שמצוי הן בבקעה והן במדרגה שמעליה,
ובעוד מדרגה מעל ציר-אלון. אין טעם לפרט כאן מדוע, כי לא זו השאלה שבה עוסקים. מאוד מאוד
מפתיע אותי, מדוע הממשלה הקודמת היתה מוכנה ללכת להסכם שמדבר על הגעת הישות
הפלסטינית לנהר הירדן ומונע אפשרות להניח צינור.

היתה לי מחשבה, אדוני היושב-ראש, רעיון שהייתי עוד כשהייתי שר החקלאות, לפני שנים רבות,
להעביר צינור מהכינרת דרך בית-שאן לבקעת-הירדן. בל יגידו שנופלים מים. מתברר שאין אפשרות,
לפי ההסכם לא ניתן, צריך ללכת עכשיו לרשות הפלסטינית ולבקש את אישורה. זאת אומרת, יש לנו
כאן בעיות מאוד מאוד קשות. אני שמח מאוד על כך

שהממשלה שלנו היא ממשלה שמבינה היטב את המשמעות של אזור המזרחי, כמו את משמעות

אזור הביטחון המערבי.

היו"ר ש' וייס:

מה נעשה עכשיו באופן פרלמנטרי?

צבי הנדל (מפד"ל):

לוועדת הכספים.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כדאי להעביר את הנושא לוועדה, כדי שידונו בו.

היו"ר ש' וייס:

לוועדת הכספים?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני הייתי שמח גם לדון בכנסת על חשיבותה של בקעת-הירדן.

היו"ר ש' וייס:

על מה שתציע, נצביע. אם השר יסכים להצעה של שלושת החברים שיהיה דיון במליאה, המשמעות היא שזה יתעכב קצת.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אם כך, אני בעד ועדת הכספים. גם משם הדברים יצאו. אני מניח שהחברים שטענו כאן, ממפלגת העבודה ואחרים – – –

היו"ר ש' וייס:

פה יש חזית אלון רחבה, עד כמה שאני מרגיש.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני יכול להציע למליאה, ואפשר בהצעה אחרת.

היו"ר ש' וייס:

ממילא יש לנו הצעות אחרות. השר שוכנע שטוב להעביר את ההצעה לוועדת הכספים, ועכשיו יש שלושה חברים שינצלו את האפשרויות שלהם לבטא את עמדתם בפרוצדורות הידועות.

חבר הכנסת אלון יתייחס להצעתו של חבר הכנסת שלום שמחון. הוא יסיר אותה, במסגרת דקה, ואנחנו מבינים את התהליך.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני כבר מלא חרדה מהממשלה שמכנה את עצמה ממשלה לאומית, וכבר יודע למה היא מובילה אותנו עם הנסיגה הזאת, הקרויה "פעימה שנייה". אבל בבקעה, לפחות, האם הם צריכים עזרה סוציאלית וגמ"ח? אני לא שייך לממשלת הדרך השלישית, ששונאת את חברון ואוהבת את הבקעה ואת הגולן. אני אוהב את כל המולדת. אבל שם, לפחות – לא עזרה סוציאלית. תביאו מיליון יהודים, קחו את הבקעה ותעשו משהו גדול. לפחות בבקעה, לדבר בגדול, לעשות בגדול.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

מה שעושים, הולכים אל הבדואים ורבים על הקול הערבי, מי יתמוך. אני מקווה שמעבר לעזרה הסוציאלית בוועדה תצא תמיכה מסיבית. חבל לי שזה לא במליאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

טוב, חברים, חבר הכנסת בני אלון ביטא את עמדתו. חבר הכנסת אפי אושעיה, בבקשה. חבר הכנסת אפי אושעיה יתייחס להצעה של חבר הכנסת צבי הנדל. בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה שאמרו חבר הכנסת הנדל, חבר הכנסת שמחון וחבר הכנסת הראל הוא, שבבקעת-הירדן יש משפחות שמצבן הכלכלי קשה ביותר, משפחות מתפרקות, סיפורים מזעזעים ממש. ציפיתי לשמוע מהשר כאן היום, איך הממשלה הולכת לעזור להם בתחום הכלכלי על מנת להושיע אותן.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

תזמין את שר האוצר, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

כן, אדוני השר, אבל בכל זאת יש לך אחריות בממשלה הזאת, ואני מצפה שהממשלה תיתן להם באמת סיוע נקודתי, כי המצב שם קשה באמת, כפי שאתה יודע. אני בטוח שאתה רוצה לסייע גם כן, אבל מעבר לרצונות צריך גם לבצע, ופה צריך גם כסף, והרבה, כפי הנראה, ולכן ביקשתי להסיר – מסיבות טכניות, כמובן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אושעיה, תודה רבה. חבר הכנסת דראושה יבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת הראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, הטיעון לגבי חיוניות בקעת-הירדן לביטחון מדינת ישראל מאבד ממשקלו. הרי צריך לזכור, שמדינת ישראל חתמה על הסכם שלום עם ירדן. יש היום שלום אמיתי בין ישראל לבין ירדן, ואין חשש שצבא ירדני יעבור את הבקעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חשוב לשמור גם על השלום עם ירדן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לכן אני חושב, שהטיעון הזה הוא טיעון סרק, שבא במגמה – – –

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בויס. חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת בויס, הרי חילוקי הדעות ידועים, תנו לו לקיים את הפרוצדורה. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הטיעון הזה בא במגמה להשתלט על קרקע פלסטינית ולהעיב על תהליך השלום. הממשלה החליטה ליישם את הסכמי אוסלו, להתקדם בתהליך השלום, אבל כל הפעילויות ליצירת עובדות בשטח רק מעכבות את תהליך השלום ומונעות את ההתקדמות בהשגת שלום ישראלי-פלסטיני.

לכן אני מציע להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה.

היו לנו כאן שתי הצעות אוהדות להסיר והצעה אחת להסיר על אמת. נעבור להצבעה. אם התשובה של המליאה תהיה כן, הנושא יועבר לוועדת הכספים. בבקשה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. הנושא עובר לטיפול של ועדת הכספים כמוסכם. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

הנושא הבא בסדר-היום. אדוני שר התשתיות הלאומיות, תואיל בטובך, נגמור עכשיו את עניין השאלות ואז נצפה לשר האוצר. אנחנו עוברים לשאלות רגילות שהופנו לשר שרון.

כביש חוצה-ישראל

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

רצוני לשאול:

1. האם מבטל השר את פרויקט כביש חוצה-ישראל? אם כן – מה הם נימוקיך לכך?

2. האם יש נזקים כספיים שייגרמו עקב הביטול? אם כן – מה הוא שיעורם?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

2-1. התשובה שלילית. אינני מתכוון לבטל את פרויקט כביש חוצה-ישראל, פרויקט בעל חשיבות עליונה, לנוכח הצפיפות בכבישי הארץ והצרכים של ישראל.

היו"ר ש' וייס:

על השאלה השנייה כבר לא צריך לענות, כי שאלתי מה עלות הביטול. תודה רבה.

פתיחת מחלף צומת רעננה-כפר-סבא

חבר הכנסת ז' בויס שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

מחלף צומת רעננה-כפר-סבא הוקם והושלם זה לא כבר על-ידי מע"צ. למרות זאת, הוא טרם נפתח לתנועה.

רצוני לשאול:

1. מה מונע את פתיחת המחלף?

2. מה הוא הנזק היומי המוערך בגין אי-פתיחתו?

3. מתי ייפתח המחלף?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

1-3. למרבה הצער, בגלל צו מניעה שהוצא לבקשת בית-האבות "ורה סלומונס" התעכבה השלמת המחלף במשך זמן רב. עתה, לאחר שהסתיימו ההליכים המשפטיים, יש לקוות שהעבודות תושלמנה בתוך כשנה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בויס.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כל כך הרבה זמן צריך כדי לענות על שאליות, מיוני?

היו"ר ש' וייס:

הפגרה לא נחשבת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, לאחרונה נוכחתי לדעת, שבאופן לא מוסדר, כנראה, יש מכוניות שמשתמשות במחלף החדש הזה אף שהוא טרם הושלם. שאלתי, האם יש אפשרות בזמן הביניים הזה לאפשר בשעות העומס – ויש שעות עומס, כידוע – להשתמש במחלף?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני מבטיח לבדוק את הדבר הזה מייד, ואם יתברר שהדבר איננו בניגוד לחוק, אם אין שם עבירה כלשהי, בהחלט אשמח שהדבר יתאפשר.

מחירי חלקות האדמה לזוגות צעירים בכפר פקיעין

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

קיבלתי מכתב מחאה מעשרות צעירים מכפר פקיעין, שבו הם מוחים על העלייה החדה במחירי החלקה שדורש המינהל, מ-5,000 ש"ח ל-50,000 ש"ח.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לנתונים אלו?

2. אם כן – האם אין במחיר המוצע מכשול לזוגות צעירים?

3. האם יוחזר המחיר לרמתו הקודמת?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

3-1. ערכי הקרקע נקבעים על-ידי השמאי הממשלתי, והם מבטאים את מחירם בשוק. אין למינהל מקרקעי ישראל יד בקביעת ערך הקרקע.

אבקש לציין, כי פקיעין מצויה באזור עדיפות א', ועל כן הקצאת הקרקע נעשית כנגד תשלום של 31% מערכה המלא.

כמו כן אבקש לציין, כי ערך הקרקע נגזר גם מאחוזי הבנייה המאושרים לפי התב"ע – תוכנית בניין ערים – בהתאם לכך, מחירי הקרקע לגבי בנייה רוויה נמוך יותר מזה של בנייה צמודת קרקע.

מינהל מקרקעי ישראל הציע לרשות המקומית להגדיל את אחוזי הבנייה בפקיעין ועל-ידי כך לאפשר סיווג של ערכי הקרקע לפי בנייה רוויה ולא צמודת קרקע. משמעות הדבר – הורדה ניכרת במחירי הקרקע.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השר, אני מודה לך על תשובתך. אני רוצה לשאול – במשך שנתיים עלה המחיר מ-5,000 ל-50,000. האם המחיר שדורש המינהל מהאזרח – והבעיה הזאת אינה קיימת רק בפקיעין, אלא גם באבו-סנאן – בשנה שעברה לא יכולנו לחלק את החלקות בגלל המחיר הגבוה מאוד. האם הוא שווה למחיר שדורש המינהל מתושב יהודי? תודה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

תגובתי לחבר הכנסת. יש לנו כאן בעיה אמיתית. לא מייצרים אדמה נוספת, זה מה שיש, ונראה שהקרקות בכפרים שציינת, והם מוכרים לי, בגלל מצבם של הכפרים, מרכזיותם – מחירן עולה. המינהל איננו קובע כאן את המחיר. יש כאן מחיר שמאי, אבל אם יש בעיה מיוחדת, אשמח אם תיצור אתי קשר. אני מוכן לבדוק אם יש שם איזה מקרה מיוחד שנראה כאילו חריג.

תיקון כבישים בשעות העומס

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר התשתיות הלאומיות ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

מע"צ וגופים נוספים מבצעים עבודות תיקון ושיפור בכבישים מרכזיים גם בשעות העומס. הדבר יוצר עומס רב ומסכן עובדים ונהגים, אף שמדובר על-פי רוב בעבודות משניות, כגון צביעה וניתוב.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא יבוצעו תיקונים בלתי-דחופים בשעות הלילה, עם תגמול לעובדים?

2. האם נשקלות תקנות בהתאם?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

2-1. מע"צ נותנת דעתה על כך שיש עדיפות לביצוע עבודות בשעות הלילה או בשעות שאינן שעות העומס, ואולם הדבר אינו תמיד אפשרי.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, קצת התבלבלתי מהתשובה שלך.

היו"ר ש' וייס:

למה, אלה תשובות קצרות, זה בסדר. תשובות אלה לא כאורך הכביש הן אלא כרוחב הכביש.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

חברת הכנסת איציק, אני מצמצם תמיד, כי הרי לחברי הכנסת חשוב להופיע. אני מצמצם, אז יש לכם אפשרות לשאול פעם או פעמיים.

דליה איציק (העבודה):

אני מודה לך מאוד, אדוני השר. אני רואה שזה אפילו מכוון, ואפילו התחשבת בי. אני מודה לך על כך מאוד.

רציתי לדעת, אדוני השר, אם היית שומע תשובה כזו מתלמיד בכיתה, האם היית מוכן לקבל אותה? אחרי הכול לא שאלתי מה קורה כאשר אין להם ברירה. הרי אתה יודע, שהרבה פעמים מעבירים החלטות כאלה לרשויות מקומיות, והן מבצעות. אתה מסתובב בארץ הזו, אתה יודע כמוני שיש מצבים שבהם זו הזנחה לא ראויה ולא נכונה. זה זלזול בציבור, שלא לדבר על הפרעות בטיחותיות מן הסוג שאתה מכיר. אומרים עליך שיש לך שם של בולדוזר, כך ראיתי בבחירות.

היו"ר ש' וייס:

מה שהיא מבקשת זה שהבולדוזרים לא יהיו על הכביש בשעות העומס.

דליה איציק (העבודה):

בדיוק, תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

יש לי רעיון: אם יעבירו את רוב התיקונים ללילה, נקרא לזה תיקון חצות.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כל כך הצמדת את שפתותייך למיקרופון, שלא שמעתי את דברייך במדויק.

היו"ר ש' וייס:

היא אמרה שהיא לא כל כך מסתפקת בתשובה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוא עושה זאת בכוונה, כי הוא רוצה לאפשר לי לדבר עוד הפעם.

היו"ר ש' וייס:

אבל אני לא אוכל לאפשר לך על-פי התקנון.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כמי שחוזר בלילות ונוסע בשעה מאוחרת מאוד דרומה – היית צריכה לשמוע מה אומרים הנהגים המשתרכים שם לעתים שעה ארוכה בגלל תיקוני לילה. נעשה, בדרך כלל, מאמץ לבצע את העבודות בלילה. יש מקומות שבהם אפשר יותר ויש מקומות שאפשר בהם פחות. אשמח להסב את תשומת לבו של מנהל מע"צ להרחבת עבודת הלילה.

הבדלים במחירי אדמות ליזמים ערבים וליזמים יהודים

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

נודע לי, שמחירי חלקות האדמה המוקצות על-ידי מינהל מקרקעי ישראל ליזמים ולתושבים ערבים יקרים, בדרך כלל, בשיעורים ניכרים ממחירי החלקות המוצעות ליהודים לצורכי תעשייה ובנייה פרטית באותו אזור.

רצוני לשאול:

1. אם כן – מה הוא שיעור ההבדל במחירים?

2. מה הוא ההסבר להבדלים ומה מקורם?

3. האם יש עמדה עקרונית שיוצרת אפליה זו במחירי חלקות הקרקע?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

1-3. שווי הקרקע נקבע במכרז. במקומות שבהם נעשית הקצאת הקרקע ללא מכרז, השווי נקבע לפי השתייכות היישוב לאזור פיתוח א' או ב'. שיטת השיווק איננה מאפשרת כלל אפליה על בסיס כלשהו, ובפועל אין אפליה כזו.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בפועל יש אפליה. בתיאוריה, על-פי שיטת השיווק אולי אין, אבל בפועל יש. השאילתא הזו הוגשה אחרי סיור של ועדת הכלכלה שאני חבר בה ביישובים הבאים: נצרת, עילבון, מע'אר, כפר-כנא וסח'נין. זה הרושם שנוצר. אולי הוא לא מייצג, אבל שמענו מראשי המועצות שם שיש אותה בעיה גם ביישובים אחרים. מדובר במיוחד בשטחים לתעשייה. יש בעיה להביא יזמים לשטחי תעשייה, לא רק בגלל תשתיות אלא בגלל מחירי הקרקע. היזמים מחפשים מחיר זול, ויש בעיה. זה לא יכול להיות במקרים אחרים, שאני מתנגד גם להם, למשל בעידוד התיישבות יהודית על-ידי הוזלת הקרקע. לדעתי זה לא צריך להיות אינסנטיב, זה לא צריך להיות חיזוק. כאשר מדובר בתעשייה, אם אין קרקע – לא תהיה תעשייה. אתה יכול להקצות אזורים לתעשייה, אבל אם המחיר גבוה, היזם לא יבוא ולא ישיקע. יש בעיה ביישובים הקטנים באזורים המוקצים לתעשייה: בגלל המחירים אין הקרקע מנוצלת כמו שצריך. בכל המקומות האלה שמענו תלונות מראשי מועצות ומיזמים.

היו"ר ש' וייס:

תשובתך, אדוני השר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

הייתי מאוד מבקש ממך, אם אתה מוכן, להעביר אלי עוד היום את רשימת המקומות שיש בהם, על-פי התרשמותך, קיפוח של אזרח ערבי בהשוואה לאזרח יהודי, בנושא מחירים או קביעת שווי מגרשים לתעשייה. אני מבקש מאוד שתעביר אלי את הרשימה, כי אם אמצא שהדבר נכון, א. אנקוט את כל הצעדים הדרושים, כדי שמקרה כזה לא יישנה; ב. נפעל שזה יהיה הוגן. לפי מיטב ידיעתי, זה לא קיים. אני מבקש מאוד, אני נמצא כאן במשך כל שעות היום, תעביר אלי את שמות המקומות ואזורי התעשייה.

חוזי החכירה של הקרן הקיימת

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

נודע לי, כי בחוזי החכירה הנחתמים עם קרן-הקיימת לישראל חלה הגבלה על החוכר, האוסרת עלי להעביר זכויות בנכס ללא-יהודים, וזה כולל את אזרחיה הערבים של המדינה.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת הגבלה כזאת?

2. אם כן – על מה היא מסתמכת ומה מטרתה?

3. האם יפעל משרדך לביטול ההגבלה?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

3-1. קרן-הקיימת לישראל היא תאגיד נפרד מן המדינה, ואין למדינה סמכות להכתיב את מטרות התאגדותה. העברת זכויות בקרקע בבעלות קרן-הקיימת לישראל כפופה לתזכיר ולתקנות של תאגיד זה, זאת אומרת הקרן הקיימת.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת. התשובות תכליתיות, ויש פה גם הצעה לבוא לשר בעניינים פרטניים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אולי מבחינה חוקית הם יכולים לקבוע, אבל אם בא תאגיד לממשלה ואומר, שאתה יכול להחכיר קרקע אבל לא לאזרח ערבי, ולעומת זאת, אתה יכול להחכיר ליהודים גם אם הם לא אזרחים, להשכיר להם או למכור – ובמיוחד למכור – האם לא יכולה להיות מדיניות לממשלה ובמיוחד לשר התשתיות?

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה אומר זאת בזמן שברשות הפלסטינית רוצחים סוחר קרקעות.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בואו נישאר ענייניים בזמן השאלות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אנחנו לא מדברים, אדוני, על שטח כבוש או על שטח מוחזק, אנחנו מדברים על שטחי מדינת ישראל ועל אזרחים ערבים. אני רוצה שהמלה הזו תוטבע כאן בבית הזה: אזרחות, אזרחים. על כך אנחנו מדברים. קרן-הקיימת לישראל היא לא סתם עמותה או תאגיד, יש לה מטרות המוגדרות כמטרות לאומיות. האם ייתכן שהמטרות הלאומיות יתנגשו עם חלק מאזרחי המדינה, או יקצו אותו החוצה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, נא תשובתך.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

קרן-הקיימת לישראל היא תאגיד שנרשם בלונדון לפני כ-100 שנים, ואין לאיש יכולת להתערב בסוגיה זו. עם זאת, אינני רואה מקום לטענה: ראיתי שבנצרת-עילית, בשכונה 'פהפייה', גרה אוכלוסייה ערבית. אני רואה היום את המחירים שאוכלוסייה ערבית מוכנה לשלם בעבור בתים

בנצרת-עילית. יש מאות משפחות שחיות בבאר-שבע, ואיש אינו מעיר על כך. בבאר-שבע כבר דנים בפתיחת גנים בשפה הערבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו האליטה של האוכלוסייה הערבית.

היו"ר ש' וייס:

האליטה תמיד ראשונה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

וזאת אף שביוזמתי הועמדו שטחים, וביקשתי שיהיו גדולים ככל שניתן, ל"בנה ביתך" בנצרת העיר, ועכשיו ביקשתי להוסיף עוד במערב העיר ובכפרים שמסביב, כדי שגם שם תהיה אפשרות. לא בכל מקום אנשים פונים ומבקשים לרכוש, אף שיש קרקעות. ערבים חיים בנצרת-עילית. אם אינני טועה, תושביה הערבים של נצרת-עילית – יכול להיות שאני טועה – החליטו להעמיד מועמד מטעמם למועצת העיר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש להם חבר במועצת העיר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אז מה לכם כי תלינו? המצב הוא בעצם הפוך: כאשר יהודי רוצה לרכוש בית ביישוב ערבי בארץ-ישראל, קמה זעקה נוראה. מאות משפחות ערביות חיות להן לבטח בבאר-שבע, מאות משפחות ערביות חיות לבטח בנצרת-עילית – אתה שומע פעם מלת ביקורת? מישהו תוקף? מישהו מפגין?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם אזרחי המדינה.

היו"ר ש' וייס:

אלה שאילתות, לא שאילתות ביניים.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

במה שנוגע לקרן הקיימת, נתתי תשובה. בכלל, יש כאן מצב של חוסר איזון הפוך בכל העניין.

היו"ר ש' וייס:

בואו נסכם את הקטע הזה ונמשיך הלאה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אין לכם מה להלין, רק להיפך – להודות על החיים הטובים במדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

חברים, בואו נסכם את הקטע הזה. חברים, נמשיך הלאה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אין לכם מה להלין, להיפך, רק להודות על החיים הטובים במדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

השר השיב גם בשם משה לייב ליליינבלום, הוא מייסד הקרן הקיימת, אני חושב, והוא מכפר-מל"ל, על שמו של ליליינבלום.

צומת ביר-אל-מכסור

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

בשנים האחרונות נהרגו שמונה אנשים בצומת ביר-אל-מכסור, שלושה בשבוע אחד באמצע חודש יוני. הצומת מסוכן במתכונתו הנוכחית, וקיים צורך להקים בו רמזור או מתקנים אחרים הדרושים למניעת תאונות.

רצוני לשאול:

1. מה הן תוכניות המשרד לגבי צומת ביר-אל-מכסור?

2. האם יסדיר משרדכם את הכניסות ליישובים הערביים במדינה?

3. אם כן – מה הן התוכניות שלכם?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

1. בעקבות התאונה נפגש מהנדס מחוז חיפה עם ראש מועצת ביר-אל-מכסור, וסוכם כי בשלב המיידית יותקנו בצומת רמזור, שילוט ומעברי חצייה. תיבדק גם האפשרות להתקין מעבר תחתית לבעלי חיים. כמו כן הזמינה מע"צ תכנון של הפיכת הכביש לדו-מסלולי וביצוע של כל הסידורים הבטיחותיים המתבקשים מכך.

2-3. מע"צ מטפלת בכל הכניסות ליישובים הערביים לפי הצורך ובהתאם לתוכנית רב-שנתית.

כפי שידוע, אנחנו לא מטפלים בצמתים בתוך היישובים, אבל בכניסה ליישובים זה נעשה וייעשה בכל מקום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תודה רבה לכבוד השר על התשובה ועל התוכניות שהוא הבטיח גם להרחבת הכניסות ליישובים הערביים לפי הצורך.

אני רוצה לשאול אותך, כבוד השר – משרדך מבצע עכשיו תוכנית מבורכת להרחבת כביש עפולה עד הכניסה לתל-עדשים, בכיוון חיפה, והתוכנית מתבצעת בצורה טובה. אני עובר שם כמעט מדי יום,

אבל יש קטע של הכביש הזה עד הכניסה לאכסאל, שלגביו התוכניות מוכנות, כפי שהבנתי, אבל משרדך עדיין לא אישר את התקציב, כדי להרחיב את הכביש גם עד הכניסה ליישוב שלי, כפר אכסאל. האם מוכן משרדך לאשר את ההרחבה הזאת, שתכלול גם את הקילומטר האחד שנשאר עד לכניסה לאכסאל?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, אדוני השר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני מבטיח שאבדוק זאת. כפי שאתה יודע, כולנו מצויים במצוקה כספית גדולה מאוד, אבל העניין ייבדק, וודאי שיישובך לא יופלה מיישוב אחר בארץ-ישראל.

תחנת רכבת בכניסה הדרומית לחיפה

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

נודע לי, כי הוחלט שלא להקים בעתיד הקרוב תחנת רכבת בכניסה הדרומית לחיפה.

רצוני לשאול:

1. האם נכון ששטח התחנה יושר, המסילות הונחו, וניתן להקים תחנה זמנית עד שיימצא תקציב לבניית תחנת קבע?

2. האם מעריך משרדך שהקמת תחנה בכניסה הדרומית תעודד את תושבי דרום חיפה – אחוזה, רוממה ועוד – לנסוע ברכבת?

3. מתי תוקם התחנה?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. ניתן להתחיל בבנייה עוד השנה, לאחר שנמצא כי ניתן להשקיע השנה כ-5 מיליוני ש"ח, מתוך 17 מיליון ש"ח שהם עלות כל התחנה.

יש להניח כי הקמת תחנה תעודד את תושבי דרום העיר חיפה להשתמש ברכבת. הבנייה תחל עוד השנה, והיא תושלם בכפוף לאילוצי תקציב.

תחנת רכבת בכניסה הדרומית לחיפה

חבר הכנסת מ' שחל שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

נודע לי, כי ביצוע התוכנית לבניית תחנת רכבת בכניסה הדרומית לחיפה, ליד מת"מ, מתעכב.

רצוני לשאול:

1. מה הם נימוקי המשרד לעיכוב בניית התחנה?

2. האם נשקלת האפשרות לבנות תחנה זמנית עד להתחלת הבנייה?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

העיכוב בבניית התחנה בכניסה הדרומית לחיפה נגרם בשל חוסר תקציב.

עוד השנה יתחילו עבודות לבניית התחנה בתקציב של 5 מיליוני ש"ח מתוך 17 המיליון הדרושים לפרויקט.

הפרת הסכמים עם הרשויות הדרוזיות

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

בעניין נוהגה של מע"צ עם הרשויות הדרוזיות והצ'רקסים, רצוני לשאול:

1. מדוע לא מונה חבר דרוזי לוועדת המכרזים של מע"צ?

2. במועצה המקומית מע'אר הוצגו נתונים של 16 מיליון שקל השקעות, במקום 42 מיליון. מה לגבי שאר הכסף שהובטח?

3. מה ייעשה כדי למנוע פגיעה במגזר הדרוזי?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. רוב העבודות של מע"ץ במגזר הדרוזי נעשות באמצעות הרשויות המקומיות. רק מיעוטן נעשות במכרז המטופל על-ידי ועדת המכרזים, המורכבת מהמנכ"ל ומעובדים נוספים בכירים של המשרד.

2. מחויבות מע"ץ לבניית חוצה-מע'אר מסתכמת ב-5 מיליון ש"ח. הנתונים המוצגים בשאילתא אינם מוכרים לי.

3. מע"צ מתעתדת להשקיע במגזר הדרוזי 100 מיליון ש"ח בחמש השנים הקרובות, וזאת בכפוף לאילוצי תקציב ולזמינות פרויקטים.

גביית היטלי השבחה מקיבוצים ומוושבים

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

פורסם, כי קיבוץ רמת-רחל קיבל הנחה של מאות אחוזים בהיטל השבחה, שהיה אמור לשלם בעבור פיתוח תשתית לפרויקט נדל"ן שלו. ההנחה שקיבל קיבוץ רמת-רחל יכולה לשמש תקדים למתן הנחות נוספות לקיבוצים ולמושבים אחרים שמפתחים פרויקטים בנדל"ן.

רצוני לשאול:

1. האם יחויבו קיבוצים ומושבים לשלם היטל השבחה מלא על הקרקעות שהם מפתחים?

2. האם מגיעה לקיבוצים ולמושבים הנחה בסכום היטל השבחה שהם משלמים לעומת יזמים פרטיים?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אינני מופקד על גביית היטל השבחה, אולם אני מבין שהקיבוצים והמושבים מסתמכים בעניין זה על סעיף 21 לתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה.

כביש 446 – צומת פדואל-עלי-זהב

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

כביש 446 המתוכנן להתחבר מהיישובים פדואל ועלי-זהב לכביש חוצה-שומרון החדש אינו מבוצע. כמו כן, אין תאורה בצומת פדואל-עלי-זהב.

רצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות לכך שהעבודה לא מבוצעת?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

קטע א' באורך של כ-4 ק"מ, מצומת נילי עד עופרים, נמצא בשלבי תכנון מפורט, וקיים לגביו צו הפקעה בתוקף. הקטע אינו מאושר לביצוע בשנת התקציב 1997.

קטע ב', מעופרים עד בית-אריה, הורחב על-ידי מע"צ במסגרת סלילת כביש עוקף-עבוד.

קטע ג', מבית-אריה לפדואל, ובהמשך עד החיבור עם כביש מס' 5, חוצה-שומרון החדש, נמצא בתכנון באחריות משרד הביטחון ואין לגביו צו הפקעה בתוקף.

צומת הכניסה ליישוב ביר-אל-מכסור

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

צומת הכניסה ליישוב ביר-אל-מכסור, המחבר את היישוב עם כביש בין-עירוני שפרעם-נצרת, הוא צומת מסוכן אשר גבה מחיר דמים.

רצוני לשאול:

1. מה הוא הפתרון המוצע על-ידיכם להקטנת הסכנה והתאונות הקטלניות בצומת הנ"ל?

2. מדוע אינכם דואגים לתכנון מחלף או להתקנת רמזור בצומת הנ"ל?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

(קורא את התשובה על שאילתא מס' 1328, ראה לעיל.)

כביש חוצה-ישראל – המאבק בשל הפקעת קרקעות

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

בעקבות האירועים בנחשונים היה עימות בין חקלאים מהקיבוצים, המושבים והכפרים הערביים לבין המשטרה וחברת חוצה-ישראל.

רצוני לשאול:

1. מדוע הוועדה אשר מינה השר להסדרת קרקע חלופית לקרקע המופקעת, לטובת כביש חוצה-ישראל, טרם השלימה את עבודתה?

2. האם ומתי יתקבלו המלצותיה לאישור?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

1. הוועדה להמרת תשלומי פיצויים בקרקע חלופית לבעלי זכויות שקרקעותיהם הופקעו על-פי חוק כביש חוצה-ישראל סיימה את עבודתה בסוף השבוע שעבר. הוועדה הגישה את המלצותיה, ואני לומד אותן בימים אלה.

2. לאחר סיום העיון יתפרסמו עיקרי ההמלצות.

כפי שאתה יודע, חבר הכנסת שמחון, אף שלא היינו חייבים לעשות זאת – זאת אומרת, החוק מאפשר, אבל לא היינו חייבים – הנחייתי היתה לעשות כל מאמץ לאתר קרקע חלופית ולפצות בקרקע או להמיר קרקע, שניתנה בעבר או שהוחזקה בעבר על-ידי היישוב כקרקע זמנית, ולהפוך אותה לקרקע של קבע. כבר דפדפתי בהמלצות, ראיתי את הקריטריונים השונים. יידרשו בוודאי ימים ספורים, והייתי אומר שזה יהיה מסלול שבו נטפל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שמחון.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני השר, השאילתא הזו נכתבה לפני חצי שנה, אבל בינתיים, כמו שאמרת, פורסמו ההמלצות, ובהזדמנות הזו אני רוצה להעלות בפניך את נושא הקרקע העודפת. המצב הזה יוצר בעיה קשה מאוד, ובמידה מסוימת, לפי דעתי, גם מקפחת מאוד, כי כשמתחילים לבחון למי מגיע מה, הרי ההתייחסות של אנשיך, של אנשי משרדך או של אנשי המינהל, היא קודם כול לאותה קרקע עודפת, שמבחינתנו כחקלאים היא עובדה בדיוק כמו כל אדמה אחרת, בכל זמן שהוא. בלי להשוות ולהשתמש בדימויים, אני חושב שגם בעניין הזה יש מורכבות, ואני סבור שגם עליה אתה צריך לתת את דעתך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. תשובתך, אדוני.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

תצא מתוך הנחה שיש לי עניין לסייע ליישובים שם, וזו תהיה גיșתי. זאת אומרת, אני אעשה כל מאמץ כדי לסייע, מה גם שאני יודע מה מצבם של היישובים לאורך מה שהיה פעם "הקו הירוק", והכביש עובר בקרבתם, יישובים הנתונים למשיסה מדי לילה ויום, מבחינת כלי רכבם, ציודם החקלאי,

הבהמות ומשקיהם. אני יודע מה מצבם, ולכן אני אומר שהגישה שלי תהיה, ככל שרק ניתן, גישה מקלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

פקיעת תוקף פטור מדמי הסכמה במימוש נחלה

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

בהחלטת מועצת מקרקעי ישראל מס' 758 הוארכו המועדים למתן פטור מדמי הסכמה בעת העברת נחלה עקב מצוקה חקלאית כלכלית עד 31 במרס 1997. כלומר, מ-1 באפריל 1997 לא יהיה ניתן לקבל פטור מדמי הסכמה במכירת נחלה מחמת מצוקה כלכלית.

רצוני לשאול:

האם יוארך תוקף ההקלה ויאושר פטור מדמי הסכמה במכירת נחלה מחמת מצוקה כלכלית?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מאז חקיקתו של חוק ההסדרים במגזר החקלאי המשפחתי, התשנ"ב–1992, פחת עד מאוד מספר הבקשות לפטור מדמי הסכמה עקב מצוקה חקלאית, וכיום לא מונחת על שולחן המינהל כל בקשה כזאת.

לכן אין כיום צורך בהחלטת מועצה, ואם תוגשנה בקשות ספורות, יש להניח כי הן תמצאנה את פתרונן באמצעות ועדת הערר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שמחון.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני רואה שהוא לקח ברצינות את העניין.

היו"ר ש' וייס:

כן. אגב, חברי כנסת ששואלים שאלות מקפידים מאוד, בדרך כלל.

שלום שמחון (העבודה):

אנחנו גם בעסקים, כך שאפשר לדבר על העניין כמו שהוא.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני רואה תמיד את הופעתי כאן כעזרה לחברי הכנסת – לא רק לשאלה, אלא גם להופעה. אני מכבד זאת מאוד.

שלום שמחון (העבודה):

אמת, אבל עם זאת אני חושב שהנתונים שהופנו אליך – אני לא רוצה להגיד שהם לא נכונים, אבל הם בוודאי לא מדויקים. במגזר החקלאי יש כ-7,000 משפחות שטרם סיימו להסדיר את חובן, ודווקא במגזרים הקריטיים מאוד, וסביר להניח שחלק מהן יצטרכו לממש את נחלתן. נדמה לי שמי שחיבר את הנתונים אלו עם אלו לא הביא את העניין הזה בחשבון. מאחר שאני נמנה עם אלה שמעבירים אליך בקשות מהסוג הזה מעת לעת, אני יכול להגיד לך באחריות, שהבקשות האלה מספרן יגדל ולא יקטן.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רגע, לפי מה שקיבלתי היום, כרגע לא מונחת שם שום בקשה.

שלום שמחון (העבודה):

כן, אבל העובדה שלא מונחת בקשה אינה אומרת שלא יימכרו נחלות על בסיס של מצוקה כלכלית כזו או אחרת. אז למה בעצם צריך לחסום את האפשרות הזאת ולבוא אליך לבקש החלטת מינהל חדשה? אם זה קיים ממילא, תפתור את הבעיות שקיימות.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אם יש לך הצעה מיוחדת, אם אתה רואה מקרה שמונח שם והוא לא מטופל, הוא אבד בין כל אלפי הדפים שם – תסב את תשומת לבי לכך מייד.

שלום שמחון (העבודה):

אני חושש שאז הפקידים יגידו לך: אין החלטה, אז אי-אפשר לאשר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

האמן לי, הם לא חיים שם חיים כל כך קלים, לא שאני לא מבקר את הדברים שהם עושים, אך אם אתה גילית משהו שטרם גיליתי, אנא תעביר זאת אלי.

קביעת דמי חכירה במועצה אזורית חבל מודיעין

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

המועצה האזורית חבל מודיעין החלה בהקמת אתר לפינוי פסולת, שמטרתו לפתור בעיה של איכות סביבה.

רצוני לשאול:

1. מדוע משרדך אינו מעודד מפעל זה?

2. מדוע נדרש תשלום דמי חכירה גבוהים אף שאין מדובר בנושא כלכלי?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מינהל מקרקעי ישראל העמיד לרשות המועצה האזורית חבל מודיעין שטח של 115 דונם לצורך סילוק פסולת מוצקה.

המינהל גובה מהרשות המקומית דמי חכירה שנתיים בגובה של 5% מערך הקרקע, הואיל והרשות עצמה רואה באתר מיזם כלכלי, והיא מפעילה את האתר באמצעות זכיון.

ההסדר היה שונה אילו היה מדובר באתר לסילוק פסולת שאינו מופעל על בסיס כלכלי.

צומת הכניסה לביר-אל-מכסור

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

בכביש שפרעם-נצרת, ובמיוחד בכניסה לכפר ביר-אל-מכסור, אירעו כמה תאונות קטלניות, שבהם איבד הכפר 12 נפשות.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לסכנה הנשקפת לחיי אדם בצומת הנ"ל?

2. מה עושה המשרד כדי לשים קץ למצב הזה ולחסוך בחיי אדם?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

(ראה תשובתי על שאילתא מס' 1328, לעיל.)

אספקת מים למפעלים ברמת-חובב

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

המפעלים ברמת-חובב יחלו בקרוב לקבל מים במכליות, כיוון שנקלעו למחסור במי שתייה וחברת "מקורות" אינה מסוגלת לספק את כמות המים שהתחייבה לה.

ברצוני לשאול:

1. האם למיקום המפעלים בנגב יש השלכה על כך שחברת "מקורות" לא עומדת בהתחייבותה?

2. האם אין באפשרותה של חברה כ"מקורות" לעמוד בהתרחבות מפעלים ברמת-חובב?

3. כיצד ניתן לפתור את הבעיה?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. אזור התעשייה ברמת-חובב התפתח בשנים האחרונות באופן מואץ, ואולם פיתוח זה לא תואם מבעוד מועד עם נציבות המים על מנת לאפשר אספקת מים כנדרש.

לאחרונה אושר ל"מקורות" לבצע את הנחת קו המים ברמת-חובב, קו שאורכו 11 ק"מ וקוטרו 16 אינץ'.

מפעל זה אמור להסתיים בתחילת 1998.

כמו כן, מתוכננת הקמתה של בריכת מים, שמשך ביצועה יהיה כעשרה חודשים לאחר העברת התשלום.

הסכם המים בין ישראל לבין ירדן

חבר הכנסת י' יהב שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

ידוע לי כי בהסכם המים החדש בין ישראל לבין ירדן יש הרעה משמעותית בהשוואה להסדרים המקוריים שהוסכם עליהם בימי הממשלה הקודמת.

רצוני לשאול:

1. האם נכון שמומחים למים גורסים שההסדר יגרום לייבושם של בית-שאן ויישובי הסביבה?

2. אילו פתרונות מוצעים על-ידי משרדך למניעת ייבוש שכזה?

3. האם נערך המשרד להתמודדות עם שנות בצורת בכל הקשור להסדר המים עם ירדן?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אין זה נכון שהסכם המים עם ירדן יגרום לייבושה של בקעת בית-שאן.

3. כמו כן, הובאו הנתונים הגיאוגרפיים בחשבון באופן שמבטיח את חלקה של ישראל במים.

בית-מקלף במוצא

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

נודע, כי בית-מקלף, אתר היסטורי ומאחורני הבתים שנותרו ממוצא הישנה, מיועד להריסה, כדי להקים במקומו מחלף.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקו עד תום אפשרויות אחרות להקמת המחלף, ללא צורך בהריסה?

2. האם יאות משרדך לשקול שנית את ההחלטה להרוס את המבנה?

3. האם קיימת במשרדך מדיניות רשמית וברורה בנוגע למבנים הראויים לשימור הנמצאים בתוואי עבודות מתוכנן?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתכנון מחלף-מוצא הובא בית-מקלף בחשבון, והתכנון המפורט נעשה בהתאם לכך. מכאן שאין כוונה לפגוע בבית.

בזמן תכנון פרויקטים, כמו גם בפרויקט מחלף-מוצא, אנו מתאמים עם כל הרשויות, שיש להן נגיעה לעניין, בין היתר, עם הרשות לשימור אתרים.

קו הרכבת תל-אביב-באר-שבע

חבר הכנסת ז' בויס שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

על מנת שחלק מבעיות הנגב יפתרו, יש לקרב את הנגב אל מרכז הארץ, ואחת הדרכים העיקריות לפתרון בעיה זו הינה רכבת מהירה.

רצוני לשאול:

1. באיזו תדירות פועלת היום רכבת הנוסעים בקו תל-אביב-באר-שבע, כמה נוסעים משתמשים בה, וכמה זמן נמשכת הנסיעה?

2. מה יעשה המשרד כדי לחזק מערכת הסעה המונית בין הפריפריה הדרומית למרכז הארץ?

3. האם ישולבו יזמים פרטיים בפיתוח תשתית תחבורתית, לרבות מסילות?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

1. בסך הכול מופעלות 14 רכבות בשבוע אל באר-שבע וממנה. זמן נסיעת הרכבת מבאר-שבע לתל-אביב ולהיפך, כיום, הינו כשעה וחצי. הרכבת העמוסה ביותר בקו זה הינה ביום א', וביום זה מופעלות שתי רכבות נוספות כתגבור.

מספר הנוסעים בחודש יוני 1997 בקו באר-שבע-תל-אביב הגיע ל-11,443; 45% מתוכם – חיילים.

2. רכבת ישראל מכינה תוכנית להעלאת קיבולת המסילה בקו תל-אביב-באר-שבע, בעיקר בשל בעיות בטיחות, כדי לאפשר רכבת נוסעים אחת לשעה – בכל כיוון – וכן לשיפור התוואי, במטרה להעלות את מהירות הנסיעה עד ל-200 קמ"ש.

3. אשר לשילוב יזמים פרטיים בפיתוח תשתית מסילות רכבת – הנושא נמצא בעבודת מטה מתקדמת.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זאב בויס, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, לפני כמה חודשים היתה הצעה של קרן היסוד לגייס מהעם היהודי 50 מיליון דולר במצי'נג, עם תקציב דומה מצד הממשלה, כדי לקדם את רעיון הרכבת המהירה שעליו דיברת. לאחרונה שמעתי, שקרן היסוד נסוגה מכך, והמניעים לא ברורים לי. האם יחזור השר ויפנה לקרן היסוד כדי לבדוק אפשרות כזו, שיכולה לקדם את הפרויקט הזה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, תשובתך.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

לצערי, קרן היסוד נסוגה ממה שאמרה. אנחנו רואים כמשימה חשובה ביותר להרחיב את תנועת הרכבות לבאר-שבע, ואנחנו בוחנים דרך כזו ודרך אחרת, אבל אני משוכנע שתהיינה יותר רכבות בקו הזה ומהירות נסיעתן תהיה רבה יותר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

תקינות גשר בכביש רחובות-יבנה-אשדוד

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

לפי "ידיעות אחרונות" – רצוף בזה צילום הידיעה – נתגלע ויכוח בין רשות העתיקות לבין מהנדס מע"צ באשר לכשירותו של הגשר הממלוכי בכביש הבין-עירוני מס' 410, רחובות-יבנה-אשדוד, ונתגלו סדקים בגשר. לטענת ראש העיר יבנה, האחריות בידי מע"צ.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקה כשירותו של הגשר?

2. האם האחריות בידי מע"צ?

3. הייבדק מקרה זה?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. הגשר שבו מדובר אינו באחריות או באחזקת מע"צ.

זה כעשר שנים הגשר באחריות מלאה של עיריית יבנה, כמו גם כבישי גישה אחרים שהועברו בעבר לאחריות הרשות המקומית – לרבות תקצוב משרד הפנים לרשויות, בהתאם.

אף שהגשר איננו באחריות מע"צ, החליטה מע"צ להיענות, לפנים משורת הדין, לפניית ראש עיריית יבנה, והיא תממן את הפעילות ההכרחית והמיידיית לעבודות תחזוקה של הגשר.

חיבור מים לשבט אל-נסארה

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ב באלול התשנ"ז (24 בספטמבר 1997):

זה שנתיים ימים מבקשים בני שבט אל-נסארה – הנמצא בין באר-שבע לערד – להתחבר למים; הם נאלצים ללכת מרחק של 3.5 קילומטרים כדי להביאם.

רצוני לשאול:

1. מדוע אין המשרד דואג לממש את זכותם של תושבים לקבל חיבור לצינור מי שתייה?

2. הטיפתר מייד בעיית הספקת המים לתושבים אלה, בעיקר בימי הקיץ החמים?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

בדואים ממשפח אל-נסארה בכסייפה מקבלים אספקת מים ממערכת המים ביישוב, לשביעות רצונם.

בקשתם של בדואים הנמצאים באזורים המרוחקים מן היישוב לחיבור למים תידון בהקדם, לאחר שאלו יפנו בנוהל המקובל למינהלה לקידום הבדואים.

אני רוצה להוסיף, שאחרי שקרה המקרה הקשה – ביקרתי שם מייד אחרי האסון הכבד שפקד את המקום, ובמסגרת הסיוע הוריתי מיידית להעמיד לרשותם של הבדואים שם חיבור למים; הוריתי לחבר את האזור שנפגע למים, כדי לוודא שיש שם מים, אף-על-פי שהקהילה שיושבת שם עומדת להיכנס מרצונה החופשי ליישוב חורה, שהפך, דרך אגב, ליישוב יפהפה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מודה לך על הרצון הטוב שאתה מגלה בתשובתך – לחבר, אבל בני השבט אל-נסארה מסרו לי, שבקשתם לחיבור למים כדי למנוע מהם את ההליכה המרוחקת של למעלה מ-3 קילומטרים לחיבור הקיים הועברה לפני שנתיים. לכן אני קצת תמהה על שאדוני השר אומר שיגישו בקשה. הם כבר הגישו את הבקשה לפני שנתיים. אולי צריך לבדוק במשרד היכן מונחת הבקשה, ולבצע אותה מייד, אם זו מדיניות המשרד?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

חברת הכנסת הנכבדה, התייחסתי כאן לאלה הנמצאים בכסייפה. אם נשארה שם איזו משפחה, והיא, הייתי אומר, עתידה לעבור ליישוב של קבע – לפי דעתי, תנאי החיים בו בהחלט צריכים להיות מתאימים לסוף המאה ה-20. מתוך מגע עם הבדואים בנגב הייתי אומר, שאולי הזקנים והמבוגרים עדיין רוצים לגור בוואדי ולהיזכר בימים עברו, אבל כל הצעירים רוצים לעבור לתנאי חיים טובים יותר, במקומות שבהם יהיו מים.

אם נשארה שם משפחה שהיא בשלבים של משא-ומתן להעברתה, לא נראה לי מוצדק להעביר לשם מים. אבל, אם במקרה מדובר במשפחה שעומדת להישאר שם, ואין לה מים, צריך למצוא לה פתרון.

סלילת כביש גישה עין-ראפה-עין-נקובא

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ח בתשרי התשנ"ח (29 באוקטובר 1997):

מצבו של כביש הגישה לכפרים עין-ראפה ועין-נקובא, במטה יהודה, הוא מתחת לכל ביקורת זה עשרות שנים. הגורמים הנוגעים לדבר מסכימים כי יש לפעול בעניין, אלא שהמועצה האזורית מטה יהודה מטילה את האחריות על מע"צ, ולהיפך, ובינתיים דבר אינו קורה.

רצוני לשאול:

1. מדוע על האזרחים לסבול?

2. כיצד תתוקן הבעיה במהירות?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מע"צ מסיימת את ביצוע עבודות העפר בכביש הגישה. כמו כן היא מטפלת בהעתקת קו "בזק", ובהמשך יבוצעו עבודות הסלילה.

העבודה ממומנת מתקציב מע"צ – 50% – ומתקציב הקרן לבטיחות בדרכים – 50%, וצפויה להסתיים בחודש פברואר 1998.

מצב משק המים בישראל

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ג' באב התשנ"ז (6 באוגוסט 1997):

מצבו הנוכחי של מפלס הכינרת אינו טוב, וקיים חשש שלקראת סוף הקיץ יגיע גובה המים למינימום מסוכן. חורף 1996 היה שחון יחסית, מה שהשפיע גם על מאגרי מים אחרים.

רצוני לשאול:

1. האם קיימות תוכניות אופרטיביות למקרה של מחסור במים לשתייה?

2. מה הוא מצבם של מאגרי המים העיקריים?

3. האם נשקלים צעדים של הגבלת מכסות מים לצריכה פרטית וחקלאית?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. אין סכנת מחסור במי שתייה בישראל, ותוכניות אופרטיביות העוסקות במועד המחסור ובפתרונות נמצאות בהכנה.

לא נשקלים צעדים להגבלה במי השתייה. הגבלת ההקצאה לחקלאות נשקלת מדי שנה בשנה, בהתאם לכמות המשקעים ולמצב המאגרים.

זמני נסיעת הרכבת בקו נהרייה-תל-אביב

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ח בתשרי התשנ"ח (29 באוקטובר 1997):

נמסר לי, כי תושבי נהרייה המבקשים להגיע מביתם לתל-אביב לפני השעה 08:00, או לשוב לביתם מתל-אביב לאחר השעה 20:00, מנועים מלעשות שימוש ברכבת ישראל, בשל לוח הזמנים של הרכבת. מצורפת בזה תכתובת בעניין.

רצוני לשאול:

מדוע לא תופעלנה רכבות נוספות בקו נהרייה-תל-אביב, כך שניתן יהיה לעשות שימוש ברכבת גם לאלה המבקשים להגיע לתל-אביב לפני השעה 08:00 ולשוב לביתם אחרי השעה 20:00?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הרכבת הראשונה מנהרייה לתל-אביב יוצאת בשעה 05:53 ומגיעה לתל-אביב בשעה 07:57.

ברכבת ישראל עורכים סקרי ביקוש בקווים השונים, על מנת לקבל מן הנוסעים משוב באשר לשינויים הנדרשים בלוח הזמנים, וזה אכן מתעדכן אחת לשנה. בסקר שנערך במהלך ספטמבר 1997 התברר, כי קיים ביקוש מועט להקדמת יציאת הרכבת הראשונה מנהרייה לתל-אביב ולאחר יציאת הרכבת האחרונה מתל-אביב. תוצאות סקר זה יעמדו לנגד עינינו כאשר נתכנן את לוח הזמנים הבא לרכבת – באביב 1998.

חוות דעת למכירת דירות "עמידר"

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

דייר המתגורר בדירת "עמידר" ומבקש לרכוש אותה זקוק לחוות דעת של מינהל מקרקעי ישראל. לדברי "עמידר", תיקים כאלה מחכים במינהל מקרקעי ישראל כבר מ-1994, דבר הגורם לעיכוב במכירת הדירות.

רצוני לשאול:

1. כמה תיקים כאלה מתעכבים במינהל?

2. כיצד תיפתר הבעיה?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. אין, ככל הידוע לנו, תיקים שמתעכב טיפולם במינהל מקרקעי ישראל.

ישיבת עסקות "עמידר" מתקיימת אחת לשבוע ומתאשרות בה עשרות רבות של עסקות.

השוק הבדואי בבאר-שבע

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

בעיתון "כל הנגב" מיום 22 באוקטובר 1997 פורסם, כי למרות הבטחות השר עדיין לא הועברו 3 מיליוני שקלים מתקציב מינהל מקרקעי ישראל לבניית השוק הבדואי בבאר-שבע.

רצוני לשאול:

1. מדוע מתעכבת העברת הכספים?

2. מתי יועבר הסכום לבניית שלב ב' של השוק?

3. על-פי הפרסום בעיתון, למינהל מקרקעי ישראל אין תקציב לביצוע הפרויקט. כיצד תובטח העברה כספית שכזו, בו בזמן שהפרויקט אינו מתקצב על-ידי המינהל?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

3-1. עיריית באר-שבע פנתה בבקשה, כי מינהל מקרקעי ישראל ירכוש את שטח הקרקע הידוע בכינויו "השוק הבדואי", ומשמעות הדבר היא הקדמת מימון של כ-3 מיליוני ש"ח.

לאחר בדיקת הנושא התברר, כי בהעדר תקציב מתאים לא תוכל הרכישה להתבצע באמצעות מינהל מקרקעי ישראל.

אולם הבדיקה העלתה גם, כי המגרש הינו בבעלות עיריית באר-שבע, ולכן ביכולתה לשווק את המגרש באופן עצמאי, ועל-ידי כך ובהתאם להערכות השמאי הממשלתי, תוכל עיריית באר-שבע להשיג אותם 3 מיליוני ש"ח, ואף יותר מכך.

זה מגרש ששייך לעירייה. אין להם בעיה עם המגרש הזה. שיוציאו, שישווקו. זה בידם. אף אחד לא מתערב בפעולה הזאת שלהם.

העתקת מתקני הגז בפי-גלילות לאתר חלופי

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

רק 500 מטר מפרידים בין רמת-אביב ג' למאגרי הגז והדלק באתר פי-גלילות. כבר שנים מדברים על ההכרח להעתיקם למקום אחר, רחוק מריכוזי אוכלוסייה, אך טרם נעשה הדבר, והמצב הנוכחי מסכן את חיי התושבים הגרים בסמוך.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע מועד לפינוי אתר פי-גלילות לשם הרחקתו ממוקדי אוכלוסייה?

2. מה הם אמצעי הבטיחות במקרה של אסון?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. ב-6 בנובמבר 1997 העביר משרד התשתיות הלאומיות למזכירות הממשלה הצעת החלטה להעתיק מתקני הגז מפי-גלילות. בהצעה מצוינים הסיכונים הבטיחותיים החמורים הנובעים ממתקני הגז בפי-גלילות, ומוצע תאריך יעד להעתיק מתקני הגז לאתר חלופי.

תקציב הפרסום של חברת החשמל

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

נודע לי, כי תקציב הפרסום של חברת החשמל הינו 15.3 מיליון ש"ח: 10 מיליון – תקציב קריאטיבי, 5.3 מיליונים – תקציב "דרושים" ומכרזים. והרי חברת החשמל הינה מונופול בתחומה, ללא מתחרים, והציבור לא יכול להעדיף חברה אחרת על פניה.

רצוני לשאול:

1. האם מוצדק שחברה מונופוליסטית כחברת החשמל תפרסם עצמה בסכום כה גבוה?

2. אילו צעדים יינקטו כדי לקצץ דרסטית בתקציב הפרסום או אף לבטלו?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

2-1. חברת החשמל פועלת כחברה עסקית, והיא נוקטת את כל הפעילויות המקובלות בחברות עסקיות-כלכליות, במטרה לממש את יעדיה ולהעניק ללקוחותיה שירות איכותי, העומד בסטנדרטים בין-לאומיים מקובלים ונדרשים.

חברת החשמל איננה מפרסמת את עצמה. פרסומי חברת החשמל מתמקדים בדרך כלל במידע שימושי, אשר אמור לסייע ללקוחות החברה, ולהקל עליהם את הקשר עמה. הדרך האחת, הטובה והנוחה להעברת מידע מסוג זה לציבור לקוחות המונה כ-2 מיליוני בתי-אב היא באמצעות אמצעי תקשורת המונים: עיתונות, טלוויזיה, רדיו, שילוט חוצות ודיוור ישיר. לצרכים אלה מייעדת חברת החשמל את תקציב הפרסום שלה.

יש לציין, כי חלק מן הפרסום נובע מתוקף חוק חובת המכרזים – פרסום המודעות הסטטוטוריות.

איכות כביש ערד-תל-שוקת

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

בכביש ערד-תל-שוקת אירעו לאחרונה תאונות רבות וקטלניות. בכביש קיימים שני מסלולים בלבד, ללא גדר הפרדה, והשוליים צרים ומסוכנים. בעלי חיים ותושבים חוצים את הכביש, והנהג נאלץ לנהוג תוך היתקלות בהפתעות לא צפויות.

רצוני לשאול:

1. האם יש תוכניות לשיפור התשתית בכבישי הנגב?

2. מתי יוסיף משרד התשתיות נתיבים לכבישים האדומים בנגב?

3. כיצד תיבלם מכת תאונות הדרכים בנגב?

תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כביש מס' 31, בין ערד לתל-שוקת, שוקם לפני כשלוש שנים. במסגרת זו הורחב הכביש, הוסדרו בו השוליים, הכביש שופר מבחינה גיאומטרית והותאם למהירות נסיעה של 90 קמ"ש.

ההצדק להפיכת כביש חד-מסלולי לכביש דו-מסלולי הינו נפח תנועה של 17,000 כלי רכב ליממה, ובכביש זה יש רק כ-9,000 כלי רכב ביממה. על כן, אין למע"צ בשלב זה תוכניות להרחבת הכביש.

מניתוח תאונות הדרכים בכביש זה מתברר, שהן אירעו בעיקר בגלל הגורם האנושי.

עם זאת, משרד התשתיות הלאומיות מתכוון לבחון יישום פתרונות במטרה לשפר את רמת בטיחות הנסיעה בכביש זה.

הצעה לסדר-היום

ביטול פרויקט הר-איתן

היו"ר ש' וייס:

הנושאים שנעלה עכשיו מופנים לשר האוצר שנמצא אתנו: הצעות לסדר-היום מס' 3297, ו-3418 – ביטול פרויקט הר-איתן. זו הצעה רגילה לסדר-היום, ולרשות בעלי ההצעה עומדות עשר דקות. חבר הכנסת ראובן ריבלין, ואחריו – חבר הכנסת אורי אור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, אדוני השר אריאל שרון, כבר בשנים הראשונות לקיומה של המדינה הגה דוד בן-גוריון פרויקט הנצחה מרכזי לחללי תקומתה של מדינת ישראל. ממשלתו של מנחם בגין – והשר שרון היה חלק מממשלה זו – קיבלה ב-1982 החלטה, שממשלות ישראל אישרו כל פעם מאז, ולפי החלטה זו יוקם אתר הנצחה מרכזי.

לצערי, ולדאבון לב כולנו, מאז הגה בן-גוריון את הרעיון, נוספו אלפי שמות לרשימת החללים. בכל רחבי הארץ קיימים אתרי זיכרון והנצחה, המנציחים קרבות, חילות ומלחמות. אתרים אלה הם צלקות בגופו של העם, המזכירות לנו שוב ושוב את המחיר של תקומת מדינתנו ושובו של עמנו לעמו ולארצו.

ואולם, הר-איתן נועד להיות האתר המרכזי, והוא לא יהיה רק אתר הנצחה. הר-איתן נועד להיות ה"יד ושם" של התקומה. זה מול זה, הר מול הר, יעמדו "יד ושם" והר-איתן, לא רק כסמל, לא רק כמטאפורה של חורבן מזה ותקומה מזה, אלא כשני עמודים מרכזיים הנושאים את הזיכרון הקולקטיבי הישראלי.

בדור האחרון הוכר הצורך החינוכי-הלאומי הקיומי להפוך את אימי השואה לחווייתו הפרטית של כל נער במדינת ישראל, לא רק לשם הנצחה, אלא כדי לעצב את ההכרה הקיומית, כדי שכל אחד ינסה להשלים את החסר, כמיטב יכולתו; כדי שכל אחד ואחד יבין שגם הוא עצמו צריך לראות את עצמו כאוד מוצל מן האש בטרבלינקה. אפילו אם נולד 40 שנה אחרי השחרור, אדוני היושב-ראש, הוא יהיה לפה לכל המאורעות הנוראיים שעברו על עמנו; הוא עד לטרגדיות הנוראיות שהיו לנו, אפילו אם נולד 40 שנה אחרי השחרור. לכן זוכה "יד ושם" לתרומות מכל רחבי העולם. ממשלת ישראל תומכת גם היא בפעולותיו של המוסד, בהנצחה, בחינוך, בתיעוד ובמחקר.

הדברים ברורים מאליהם, ואיש מעולם לא הרהר אחר החובה המוסרית, אדוני שר האוצר, הפשוטה והבסיסית, של מדינת היהודים, לתמוך מקופתה הציבורית באותו מפעל "יד ושם".

הייתי מוסיף ואומר, שהמדינה לא עושה מספיק, לדעתי, גם בתחום הנצחה זה.

מדינת ישראל חבה מוסרי עצום, שחלק קטן מפירעונו היה אמור לבוא לידי ביטוי בפרויקט הר-איתן. דומה כי גם בזיכרון הלאומי, בכל הנוגע לקורבן האישי והלאומי העצום שאנו מקריבים יום-יום, עלול להתרחש מה שקרה לזיכרון השואה בישראל. שהרי שנות שתיקתם של הניצולים, השנים שבהן נשמעו ביטויים כמו צאן לטבח, גרמו לבורות איומה, אשר באה על תיקונה רק אצל הדור השלישי לשואה, אצל בני הנוער הנוסעים ל"מצעד החיים", לומדים, שומעים וחווים מחדש את החוויה המעצבת המרכזית של העם היהודי בדורות האחרונים.

אך ההתחברות המחודשת של הנוער הישראלי לשורשיו, לאותה חוויה מעצבת של תודעת קיומו הלאומי, לא היתה אפשרית ללא כל אותו סיוע ממשלתי וללא כל אותם תקציבים ממשלתיים. תקציבים ל"יד ושם", ל"מצעד החיים", לביקורי עשרות אלפי תלמידים בפולין, לפעולות חינוך, הנצחה וזיכרון.

האם רוצה הממשלה הזו, ממשלתי שלי, להיות אחראית לוואקום שנוצר בתודעתם של בני נוער רבים? הרי המציאות מוכרת לכולנו: תנועות הנוער הולכות ומידלדלות, בני נוער רבים אינם זוכים עוד לחינוך הערכי שמעניקות תנועות הנוער. בני נוער רבים כבר אינם באים במגע עם ערכיה של מדינת ישראל, עם החוויה ההיסטורית של התקומה, עם ההיסטוריה של היישוב בארץ-ישראל ומדינת ישראל, המאבק לעצמאות, ובעיקר, בעיקר, אבוי: המחיר; מחיר חירותנו, מחיר עצמאותנו, מחיר קיומנו כאן במדינת ישראל החופשית, במקום היחיד שבו כל יהודי הוא בן-בית. מגש הכסף.

הר-איתן אינו אמור להיות רק אתר הנצחה נוסף. הארץ זרועה אתרי הנצחה. הר-איתן אמור להיות מרכז חינוכי, חווייתי, שבו יבקרו תלמידים, בני נוער, כל העם. בדיוק כמו "יד ושם".

ההחלטה הלילית של הממשלה, אדוני שר האוצר, לקצץ בהינף יד את כל התמיכה בהר-איתן, היא לא רק סטירת לחי למשפחות, לזכרם של אלפי החללים, לעשרות אלפי נכי צה"ל, לזיכרון הלאומי הבסיסי המאחד ביותר. החלטה זו, אדוני השר, היא לא רק אומללה, אלא היא בבחינת חילול קודש.

אני שמח על כך שחברי האלוף במילואים אורי אור – גם הוא יישא את דבריו בעניין זה, ואני קורא לכנסת להתאחד סביב הקריאה הברורה והרמה לממשלה: הניחו ידיכם מזכר בנינו, הניחו ידיכם מתודעתו הבסיסית הקיומית של כל ישראלי.

אני מציע, שהכנסת תקיים דיון נרחב במליאה, כדי ששר האוצר, ראש הממשלה וכל השרים, יוכלו להישיר מבט לעיני הציבור, לעיני ההורים השכולים, האלמנות, היתומים, נכי צה"ל, לעיני מי שבזכות קורבנם זכו להיות שרים במדינת ישראל העצמאית וגם חברי הכנסת.

זה אינו סתם עוד תקציב. ואם שנת היובל למדינה תצוין על-ידי הממשלה, אדוני השר, בהלבנת כספים, בהפרטת חברות ממשלתיות, בעשייה גדולה בכל ענייני הכלכלה במדינת ישראל, בחגיגות, בחגיגה, אבל גם תהיה, לבושתנו, קשורה לביטול פרויקט הר-איתן, הרי שעדיף שתבוטלה כל החגיגות, שיבוטלו הטקסים, הקונצרטים, המופעים, שיבוטלו המפגנים, המצעדים, שתבוטל כל ההצגה הגדולה הזו ויועברו עשרות מיליוני השקלים, יותר מ-100 מיליון שקל המיועדים לחגיגות היובל, שטוב שתתקיימנה, להקמת הר-איתן.

כך נציין בדרך הראויה ביותר את היובל לעצמאותנו, על-ידי הנצחת זיכרון מגש הכסף, שבכל יום כמעט, אויה לנו, מצטרפים אליו, לאסוננו ולדאבון לבנו, עוד ועוד בחורים צעירים.

אדוני היושב-ראש, אני מציע לקיים דיון נרחב במליאה כבר בשבועות הקרובים, לפני שמערבולת סופת התקציב תסחוף את הבית ותקבור את הר-איתן.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת. אם נאשר שהדיון יהיה במליאה, אני משוכנע שיושב-ראש הכנסת יקצה לזה מועד קרוב ככל האפשר.

חבר הכנסת אורי אור באותו נושא: ביטול פרויקט הר-איתן.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, החברים הנוכחים, חברי ראובן ריבלין נמנע מלתקוף את הממשלה אף שהוא אינו מכבד את החלטתה. אינני מבין כלל, ידידי שר האוצר, את צורת קבלת ההחלטות בממשלה, ואני מבקש ממך שתתייחס לכך. בכל אופן, אנו עוסקים פה במפעל שיש עליו ויכוח, אבל הוא אושר על-ידי כל ממשלות ישראל, לאו דווקא הממשלה הקודמת של מפלגת העבודה, שהמשיכה את המסורת. אנחנו לא מדברים על הקטנה או על הקפאת הקצבה כספית, אלא על ביטול. החלטה זו הגיש שר האוצר במסגרת עשרות פסקאות ותיקונים בתקציב, לא היה עליה שום דיון, והיא אושרה. חלק מהשרים, אני אומר לך, ידידי חבר הכנסת בייגה שוחט, שר האוצר הקודם, אפילו לא ידעו, לדעתי, על מה הם הרימו את היד. זה חמור מאוד.

בכל אופן, גם הממשלה של שמיר, גם של יצחק, חשבו שהעניין חשוב. אך בהינף יד, טראח, בטל העניין. חמור מאוד. אני לא רוצה לפגוע בך, אדוני שר האוצר, בפרט בימים אלה, שבהם שאני רואה שאתה נאבק בכותרות עם יושב-ראש ההסתדרות, אך בכל זאת אני שואל, מדוע שר האוצר עונה על כך בכלל. האם אנחנו עוסקים כאן בשאלה של כסף? לא. אנחנו עוסקים כאן בשאלה שהבהרת אותה יפה, ואני אדגיש דברים מסוימים.

אנחנו עוסקים במורשת, שלדעתנו אינה מונצחת, לא מדברים עליה, ובעניין זה יש תופעות מעניינות. בבחירה ובבדיקה יסודית של בני נוער מסתבר, שהזיכרון הקולקטיבי שלנו לא רע בנושא השואה, לא רע בנושא הגלות, אך חמור מאוד בכל הנוגע למה שקרה במדינת ישראל ב-60 השנים האחרונות. חמור מאוד. אז שיענה על כך שר החינוך או שר הביטחון, אני לא רוצה להלאות את שר האוצר, יש לך מספיק ריבים. הנושא אינו כספי, והוא מורכב הרבה יותר מרק עניין של כסף. לכן אינני חושב שתפקידך היה לענות על ההצעה. אנו לא עוסקים כאן במושגים כספיים, אלא בערכים; במסורת, ולא בבורסה. זה לא נמדד בכסף.

אני רוצה לדבר עוד על נקודה שלא הודגשה. יש היום 8,000 חללים שלא מונצחים בשום מקום, למרות ריבוי אתרי ההנצחה. כאן אני מדבר על חברי, לא חברי הכנסת, שמובילים כמה מאתרי ההנצחה של השריון, של הצנחנים או של חיל האוויר, ויש להם, לצערי הרב, חלק בלובי מאחורי הקלעים, כדי שלא לקדם את הר-איתן. זאת צרות עין שנובעת מחשש מתחרות. זה חמור מאוד.

בשנים האחרונות עלו לארץ כ-800,000 עולים, הם אינם יודעים כלל על מה מדובר, הם רחוקים ממסורת 60 השנים האחרונות. גם להם הייתי רוצה שיהיה דבר שיכול לבוא אליו כדי ללמוד ולהבחין, שתהיה להם איזו אבן מושכת.

אני רוצה לומר, אדוני שר האוצר, אני לא אקבל שום תשובה – ואני כבר שמעתי אותה לא רק ממך. יש לך רפרנטים מאוד מאוד מוצלחים, והם מסתובבים ואומרים: גם כן קבוצה, אפילו לא הצליחה להתרים הרבה, אז מה הם מדברים לי על תרומות. אם האנשים אינם מרגישים שיש להם תמיכה של הממשלה ושל שר האוצר, קשה להתרים. אבל אני רוצה לומר – ואני לא יודע אם חבר הכנסת רובי ריבלין יודע זאת – הם כבר השיגו ותרמו להם כ-3 מיליוני דולר במזומן, ועוד 4 מיליונים נראים בעין.

אתה ציינת נכון, שהממשלה עומדת מאחורי אתרים אחרים, "יד ושם" או אחרים.

לכן, אדוני שר האוצר, היות שאתה נקבעת כמשיב מטעם הממשלה, אני מבקש שתנהל מלחמה צודקת כמו שהתחלת והפסקת, לצערי הרב, בנושא בני הישיבות. יש שקט בזמן האחרון בנושא של תקציבים אדירים, ואינני בא לעשות פה דיון על הישיבות. אתה ניתחת זאת יפה מאוד, ואני מסכים עם הניתוח שלך.

אבל, מה אנחנו באים ומבקשים פה? אני כרגע אפילו אומר לך: תעזוב את התקציב. תגיד: רבותי, ממשלת ישראל תעמוד מאחוריהם. תביאו אגורה, ניתן לכם אגורה, בבקשה, אבל שיראו שהממשלה תומכת בפרויקט. תבוא ותגיד: לכשירחב אני אתן לכם יותר, אנחנו עומדים מאחוריהם. במצב של היום, שבו הממשלה לא עומדת מאחורי פרויקט כזה שכבר הושקע בו רבות ובנו בו רבות, ודאי שלא ייצאו תורמים.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני הייתי רוצה שהדין הזה יהיה גם במליאה וגם בוועדת החוץ והביטחון. אני מבין שזה ניתן.

הי"ר ש' וייס:

תיכף נחשוב על כך פרוצדורלית. זה ניתן. אנחנו יכולים להתגבר, נתגבר.

אורי אור (העבודה):

אנחנו נתגבר. אני רוצה שיהיה דיון במליאה וגם בוועדת החוץ והביטחון. אני מודה פה, וזה פוליטי, שאני לא רוצה ששר הביטחון יתחמק מתשובה, כי אני יודע שהוא תומך בעניין הזה. בוועדת החוץ והביטחון אני יכול לחייב אותו לבוא ולהשיב. בדיון במליאה ישיב שר האוצר.

אני מוטרד מאוד, אדוני שר האוצר, מכך שיותר ויותר נושאים עוברים החלטות בממשלה בלי דיונים. זו דוגמה לנושא אחד, שחברי ואני חושבים שהוא מאוד מאוד חשוב וראוי שיהיה עליו דיון בממשלה, דיון בכנסת ודיון בוועדת החוץ והביטחון. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אורי אור. אדוני שר האוצר, אנחנו מזמינים אותך.

אולי בגלל ההערות שהושמעו כאן, שהן גם פרוצדורה וגם מהות, אני אציע, לאחר תשובתו של שר האוצר, למצוא איזו דרך, מכיוון ששני הדוברים פנו בצורה זו או אחרת אלי, אולי בגלל העובדה שזה הר מול הר – גם רובי ריבלין דיבר על כך וגם אורי אור. אני חושב שהנושא הזה של יצירת שוויון בין המתים ושוויון בין המשפחות השכולות הוא שאלה מרכזית כאן. זאת אומרת, מה שקורה הוא שגם בהווי היומיומי יש חילות יוקרתיים יותר ויש הרבה חיילים שעושים מלאכת קודש ואיכשהו הם לא נקלעו לאליטות האלה. זה קרה גם אחרי שרבים מהם נפלו כקורבנות. זה מצב שדורש באמת טיפול מוסרי דחוף מאוד, אני חושב. בבקשה, אדוני שר האוצר.

אורי אור (העבודה):

8,000 נופלים לא מונצחים.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני ניגש לדיון בנושא הזה בדחילו ורחימו. נושא המרכז הלאומי למערכות ישראל בהר-איתן נדון באריכות במספר רב של דיונים, החל משנת 1995, לרבות

בהשתתפות אנשי עמותת הר-איתן. בעקבותיהם החליטה הממשלה עוד בשנת 1995 על עיכוב הליכי הכנת החוק בגלל הלבטים שהיו בנושא.

בראית מכלול השיקולים הקשורים בפרויקט הר-איתן ברמה הממלכתית, בכללם קיומם של אתרי הנצחה ממלכתיים, מערך הנצחה חילי ומוזיאונים צה"ליים, וכמו כן גם היכולת בתקציב להקים את הפרויקט ולתפעלו בהמשך, החליטה הממשלה, בספטמבר 1997, על ביטול ביצוע הפרויקט. אני הייתי נוכח בדיון, והיה דיון.

לאחר החלטת הממשלה קיימתי פגישה עם נציגים מעמותת הר-איתן והבהרתי להם, כי אין אפשרות, בשנת התקציב 1998, להקצות לנושא החשוב הזה מקורות תקציביים, וכי לא יהיה בשלב זה שינוי בהחלטת הממשלה. עם זאת הבהרתי, כי אם במהלך 1998 יתברר כי קיימים מקורות מלאים למימון הפרויקט מתרומות ומחוץ לתקציב המדינה –

אברהם שוחט (העבודה):

אמרת מקורות מלאים?

שר האוצר י' נאמן:

מקורות מלאים. אני רוצה להזכיר, שלתרומות יש זיכוי במס של 35%, וגם הוא מקור מתקציב המדינה.

– אהיה מוכן להביא לממשלה הצעה לשינוי ההחלטה. לשם כך נתתי הנחיה להשאיר בשלב זה את ייעוד הקרקע ללא שינוי, וזאת עד ל-31 בדצמבר 1998. נוסף על כך הצעתי, כי אם תידרש עזרת הממשלה להבהרת עמדת המדינה בנושא פרויקט הר-איתן בפני תורמים פוטנציאליים, אהיה מוכן להירתם ולתמוך בעניין.

יתר על כן, בעת דיוני התקציב הדגשתי, כי ועדת הכספים של הכנסת, הדנה בפרטי התקציב לעומקם, תוכל לבחון את סדרי העדיפויות בתקציב ולהעדיף נושא זה על פני נושאים אחרים. כל עוד תישמר מסגרת התקציב יהיה ניתן להעדיף את המרכז הלאומי למערכות ישראל בהר-איתן על פני הוצאות בסעיפים אחרים בתקציב, ולא תהיה לכך התנגדות של האוצר.

אשר לפרוצדורה בדיון – אני רוצה להדגיש, אדוני היושב-ראש, שהנושא כבד, יש לו היבטים רבים, הם לא פשוטים, ואין לי בנושא הזה כל עדיפות. אני אקבל כל החלטה של חברי הכנסת בעניין זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברים, מכיוון שזה המצב, ואני גם משער שהתשובה של שר האוצר ודאי לא מספקת את החברים, כי תרומות זה לא חוכמה גדולה, אני רוצה לבקש גם בקשה אישית מהשר, דבר שלא כרוך עדיין בתקצוב, שבשלב זה תעשו משהו שלא תהיה הורדה של הקרקע הזאת למטרות אחרות, לא רק בתוך שנה, תאריכו את זה, כי חוטפים קרקעות.

אני רוצה להציע הצעה כזאת. קודם כול, אני אאפשר לחבר הכנסת שוחט להתייחס לאחת ההצעות, כי ממילא בכל מצב זה אפשרי, וגם לסגן השר פלד, ואחר כך נגיע להחלטה. בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שמה שאמר השר בעניין ההתלבטות לגבי הפרויקט – אלה דברים נכונים. אבל מעולם לא התקבלה החלטה כפי שהתקבלה בישיבת הממשלה בחודש יולי השנה. יתירה מזאת, גם ב-1995 וגם ב-1994 הפרויקט תוקצב בסכומים מסוימים, אף שהיו התלבטויות.

דבר אחד מאוד לא אהבתי בדבריו של השר, כשהוא אמר שאם מלוא הסכום יגויס השנה, הממשלה תשקול – – –

שר האוצר י' נאמן:

לא אמרתי השנה.

אברהם שוחט (העבודה):

צריך להבהיר במה מדובר. לגייס 40 מיליון דולר, שזה החלק, אם אני זוכר נכון, של העמותה – זה סיפור לגמרי לא קל. מטבע הדברים התורמים נותנים יותר כשהם רואים שקורה משהו בשטח. לפיכך, לפי הערכתי, התשובה בעצם מקבעת את המצב, שהתשובה של הממשלה בעניין הזה היא שלילית.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני סגן השר, אתה לא יכול להשתמש בפרוצדורה של הצעה אחרת, כי אתה יותר סגן שר מאשר חבר כנסת, אבל אני אתן לך דקה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני יותר חבר כנסת מסגן שר.

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שר האוצר, נדמה לי ששנת ה-50 למדינת ישראל היא השנה המתאימה ביותר להכריז על הר-איתן כעל פרויקט לאומי ממלכתי, שבאמצעותו המדינה, הממשלה והעם כולו מצדיעים לנופלים, מצדיעים למשפחות השכולות. אנחנו חייבים להם יותר מאשר לכל מגזר כזה או אחר. אני חושב, ששנת ה-50 למדינה היא התאריך, ואני קורא מכאן לממשלה לנצל את יום העצמאות ה-50 למדינת ישראל לעשות הכול על מנת שביום הזה יוכרז הר-איתן כפרויקט לאומי. תודה.

אברהם שוחט (העבודה):

האתר כבר הוכרז.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אתה יכול לקרוא לממשלה גם משם, ולא רק מכאן.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

מפה.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, נעשה כך: קודם כול, שני דוברים, לפחות – גם חבר הכנסת ריבלין, גם סגן השר וגם חבר הכנסת אורי אור – עשו קישור לחגיגות ה-50. אפילו אם בנסיבות מסוימות יהיה צורך לקחת חלק מתקציב שם ולהעביר אותו, ביוזמת הממשלה, זה יכול להיות מעשה חשוב מאוד. בשנה הזו אנחנו נקרא, בוודאי, פעמים רבות את שירו של אלתרמן "מגש הכסף". אני אומר, שאלה שעל מגש הכסף הזה הביאו להקמת המדינה – –

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הסמל של מגש הכסף.

היו"ר ש' וייס:

– – ראויים ליחס מובהק. אם הוא חושב שקשה לגייס תרומות, דווקא בקטע הזה – – כי כמו שאמרנו יש מוקדי זיכרון לקבוצות שונות הנחשבות כאילו אליטיסטיות. אולי שם גם היה להם קל יותר לגייס את הכסף. פה מדובר אולי יותר בפשוטי העם.

זו הצעתי – היא על גבול התקנון, אבל נעשה זאת: הצעה אחת תעבור לוועדת החוץ והביטחון – נאמר, זו של חבר הכנסת אורי אור – ועל ההצעה האחרת נצביע: דיון במליאה. לכן, נצביע על כל הצעה בנפרד, ברשותכם.

הצעתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין – הרעיון הוא: במליאה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' ריבלין בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שהנושא יידון במליאה.

עכשיו אנחנו עוברים להצעתו של חבר הכנסת אורי אור, והכוונה היא להעביר אותה לוועדת החוץ והביטחון. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' אור לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 תומכים, אין נמנעים ואין מתנגדים. גם הצעה זו אושרה והועברה לוועדת החוץ והביטחון.

אני משער, שיושב-ראש הכנסת ודאי יזרז את הנושא ויביא אותו לדיון במליאה בקרוב מאוד. לגבי הוועדה, אני מציע שנשתמש בשירותים הטובים של חבר הכנסת אורי אור – –

אורי אור (העבודה):

– – – לזרז. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

– – לזרז את הוועדה. חברים, תודה רבה.

הצעות לסדר-היום

הסכסוכים, השביתות והאבטלה במשק

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום שלנו: הצעות לסדר-היום מס' 3385, 3399, 3403, 3409, 3430, 3433, 3436, 3443, 3444 ו-3429, בנושא: הסכסוכים, השביתות והאבטלה במשק. יש פה הרבה הצעות לסדר-היום. אלה הצעות דחופות – שלוש דקות לכל דובר. ראשון הדוברים – חבר הכנסת מקסים לוי, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחר כך יש שתי רגילות, וכל אחד יקבל את הזמן הראוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

מייד אברר זאת. אני כבר קצת שכחתי. אברר זאת אצל הגברת שושנה כרם.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני יושב-ראש הכנסת, אדוני שר האוצר, חברי הכנסת, ודאי שאני שמח על התנצלותו של שר האוצר אמש, אם בדבריו נפגע ציבור רחב של עובדים, אבל הדבר שצריך לעמוד מול עיניו של שר האוצר הוא, שהנכס העיקרי הוא ציבור העובדים בישראל. כאשר אנחנו מגיעים לכלל שביתה, הראייה היא, שאין הידברות עם מערכת ועדי העובדים ואין הידברות עם המערכת ההסתדרותית. האם דובר בקואליציה על חוק ההסדרים עוד בטרם הובא לכנסת? האם היינו עדים לאיזה דיון כלשהו? לא.

אשר לחוק ההסדרים – אני יכול לומר, שמי שהכין לך את החוק ההסדרים הוא הפקידות, ואני מכיר אותם שנים ארוכות. ודאי שלא הצלחת ולא יכולת במרוצת הזמן להכין את חוק ההסדרים. אבל ראית לנגד עיניך את מה שמתחולל בנושא חוק הבריאות – בריאות לעניים ובריאות לעשירים. המתת את חוק הבריאות, שאנחנו כולנו התפארנו בו וכולנו אמרנו עליו שמדינה נאורה כמו מדינת ישראל הביאה לכך שיהיה שוויון, וילד בקריית-שמונה ובבית-שאן יקבל שירותי בריאות כמו ילד בסביון ובאפקה. מה עשיתם היום? העמדתם את סל הבריאות לתחרות בין הקופות.

אבל עשיתם עוד יותר כאשר אמרתם, שביטוח משלים יעשה זה שיש לו כסף. הוא יוכל לקנות תרופות למחלת האיידס, למחלות כרוניות, למחלת הסוכרת ולמחלות אחרות. האם לעניים האלה יהיה כסף כדי לשלם ביטוח משלים? מדוע הדבר הזה? מה גם שלא רק שעקפתם את ועדת העבודה והרווחה, אלא שזה נעשה רק באישור שר הבריאות ושר האוצר. פחדתם שבועדת העבודה והרווחה יהיו ציבורים גדולים מאוד שיאמרו את דעתם על סל הבריאות ועל הדברים האלה. אני מציע לך, אדוני השר, לרדת מהצעת חוק הבריאות בוועדת הכספים לפני השבוע הבא, כי לא תמצא הרבה ידיים מורמות שם.

אשר לנושאים האחרים – על מה הממשלה הזו נשענה? זה בזכות משפחות המצוקה ועיירות הפיתוח. היא נזקקה לתמיכת עיירות הפיתוח ואנשי השכונות, ואתם באים לקצץ קצבאות ילדים לאותן משפחות. בושה וחרפה לממשלה הזו. קיצצתם את הדיור הציבורי. איפה יגורו האנשים האלה, הזוגות הצעירים? מאין ייקחו תקציב? עומדות דירות ריקות, ואין מי שייקח ויקבל. איפה המשכנתאות? יש יותר מ-42% שחיקה במשכנתאות לזוגות צעירים. שיקום השכונות כמעט הלך ואבד. הפרטתם את המתנ"סים.

כל אלה – ואתם רוצים לשבור את האיגודים המקצועיים על-ידי הכנסת כוח-אדם. הייתי במפעל "גיבור", אדוני שר האוצר. כאשר מפעל "גיבור" נרכש – — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, עכשיו אנחנו צריכים את תשומת לבו של שר האוצר.

אני מבקש לסכם. אני מבין, שזו לא רק זכות דיבור אלא גם זכות הזעקה, אבל – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר מסיים. הייתי במפעל "גיבור", ו"כלל" רכשה אותו רק לפני שנה. האם "כלל" הגדולה הזו לא ידעה ש"גיבור" בקשיים? מה היא עושה היום? היא הולכת לפטר יותר מ-1,000 עובדים.

היו"ר ש' וייס:

זה מה שנקרא: גיבור על חלשים.

בבקשה, נא לסכם.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

לא. אני רוצה את הקשבתו של שר האוצר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, זה לא מתאים לך. אתה פרלמנטר כל כך מנוסה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

והנה, לא עוברת שנה, ועומדים לפטר 1,400 איש. מה מסתתר מאחורי כל זה? ביקרתי במפעל ודיברתי עם מנכ"ל "כלל", והוא אומר לי: מוטב לתעשייה הזו לייצר בירדן ובמצרים תמורת 200-400 דולר בחודש, מאשר לתת כאן את 2,400 השקלים.

אדוני שר האוצר, אני קורא לך להתעשת ולרדת. אני יודע, שתדרו מקצבאות הילדים. אני בטוח – והנה אני אומר זאת פה, הלכתם על רף מסוים – שתדרו מקצבאות הילדים.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים, אני מבקש.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אבל מוטלת עליכם החובה – גם שר האוצר, גם ראש הממשלה וגם הממשלה הזו, שעתידיה לתת דין-וחשבון לעיירות הפיתוח, לזוגות צעירים ולשכבות שמצפות לתקווה חדשה. זה לא 180,000 המובטלים האלה בעיירות הפיתוח; מדובר בשינויים דרסטיים בתקציב המדינה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת מקסים לוי. חברים, תקפידו על שלוש דקות. כאשר יש 12 דוברים אני צריך לשכפל את הסובסידיה שלי, וזה מכביד עלי.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אבל אני מבקש את זכות הצעקה, ושלי הפוכה – לתת לי גם כזמנו.

היו"ר ש' וייס:

אני משתדל להשביע את רצונך עד כמה שאפשר. גברתי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר האוצר, אתמול בלילה, כשחזרתי הביתה, היתה הודעה בתא הקולי. אדם שביקש שלא להזדהות בשמו אמר בקול רווי כאב: תעשי טובה, הצילי אותנו מהקבלנים. אין לנו עוד לחברות כוח אדם, תעשי שנחזור למה שהיה פעם, שהיה אסור להעסיק באמצעות לשכות עבודה פרטיות.

אני רוצה, אדוני שר האוצר, לשטוח את הזעקה הזאת בפניך ולומר, שבמדינת ישראל של 1997 יש עשרות אלפי עובדים שכירים, אולי כבר מאות אלפי עובדים שכירים, הם איבדו זכויות סוציאליות

בסיסיות ביותר, כמו הזכות לקביעות בעבודה, כמו הזכות לתנאי עבודה הולמים, כמו הזכות, אדוני שר האוצר, לחודש עבודה מלא. אולי אדוני שר האוצר לא יודע, שיש רבבות במדינת ישראל שקמים בבוקר ואו שתהיה להם עבודה או שלא תהיה להם עבודה, והקבלן או בעל חברת כוח האדם בכלל לא מחויב להם; או שייתן להם עבודה או שלא ייתן להם עבודה, וכך הם צריכים לקיים את עצמם ואת המשפחות.

אני מספרת את כל הסיפור הזה על החברות הקבלניות, חברות כוח אדם, כדי לומר על מה בעצם מתנהל הקרב היום ועל מה השביתה הגדולה של העובדים, ואני רוצה מבימת הכנסת לשלוח להם ברכה – לכל מאות אלפי השובתים שקמו להגן על זכויותיהם.

הקרב הוא על הזכות להיות עובד, הקרב הוא על הזכות לעבודה, אבל הקרב הוא גם על זכויות בעבודה, על זכויות העובדים.

עובדי התברואה בעיריית תל-אביב, על מה הם שובתים? הם שובתים משום שמנסים לזרוק אותם, לנשל אותם ולהכניס במקומם עובדי קבלן. משום כך הם שובתים. הם לא ביקשו העלאת שכר, הם לא ביקשו שום דבר. הם ביקשו שייתנו להם לעבוד בפינוי אשפה ולא יכניסו עובדי חברות כוח אדם, שלוקחות עובדים זרים, חלקם אפילו עובדים לא חוקיים, כדי לנשל אותם מעבודה, כאשר אצל חלקם העבודה היא גם השיקום שלהם.

אני חושבת, שאנחנו במדינת ישראל נמצאים ברגע של אמת, וציבור העובדים המאורגן – או שיגן על עצמו או שהוא יישחק, ואנחנו נרד למדרגה של מדינה בעולם השלישי.

לכן, כאשר שר האוצר אמר את המשפט המפוצץ על אותה פצצה, שהעובדים במדינת ישראל הם פצצה מתקתקת – – –

שר האוצר י' נאמן:

אני לא אמרתי זאת.

היו"ר ש' וייס:

מייד נאפשר לך. תהיה לך במה ציבורית ממדרגה ראשונה להבהיר את העניין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני, אני שמעתי בדיוק את ההקלטה מהטלוויזיה, ואני גם שמעתי את ההתנצלות שלך.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה לומר שאני שמחתי על האמירה הזאת, ואני אומר לך מדוע. באמירה הזאת אתה חשפת, בעצם – וזה לא עניין אישי – פילוסופיה שלמה של הממשלה הזאת. אתם לוחמים בעובדים, אתם לא רוצים לדבר אתם, אתם לא רוצים לקיים הסכמים, אתם לא רוצים לתת את מה שאתם מחויבים לתת, ואם אתם מוכנים להגיע לאיזה הסכם, זה בתנאי שהעובדים יוותרו על הדברים הבסיסיים ביותר.

אני חושבת שציבור העובדים בישראל בשביתה החשובה שלו אומר היום את דברו. הוא לא יותר, הוא לא יחדל להגן על זכויותיו, הזכויות החברתיות שלו, והכנסת צריכה, לדעתי, לומר את דברה בזכות העובדים. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחברת הכנסת גוז'נסקי.

חברים, אנחנו נלך על-פי התקנון בכל זאת, כי שר האוצר עוד צריך להיות אצל הנשיא ב-16:30, וכולם יודעים עד כמה הפגישה הזאת חשובה.

אברהם שוחט (העבודה):

— — — ב-24:00.

היו"ר ש' וייס:

זאת האינפורמציה שקיבלתי.

חבר הכנסת צבי הנדל, ואחריו – חבר הכנסת דראושה. בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-הראש, כבוד השר, חברי חברי הכנסת, מזכ"ל ההסתדרות – חשבתי עכשיו על השם הסתדרות – הוא מסתדר. אם אין סיבה אחת לשביתה, יש סיבה שנייה. בהתחלה היו קרנות הפנסיה, פעם היה קופת-חולים, היום יש אמירה של שר האוצר, שאני חושב שאולי לא נאמרה בחוכמה גדולה – אבל משום כך להשבית משק שלם?

יש פה חוצפה, עזות מצח ומידה גדושה של בריונות מצד מזכ"ל ההסתדרות, חבר הכנסת עמיר פרץ, שמנצל עמדת כוח, אולי בשל בחירות קרבות בעוד חמישה חודשים בהסתדרות, אולי הוא פוחד מהתמודדותו של חבר הכנסת מקסים לוי, והוא צריך לעשות מהומות על מנת להוכיח את עצמו.

חיים אורון (מרצ):

המפלגה שלך מקבלת כל חודש כסף מהבריונות הזאת. אתה יודע?

היו"ר ש' וייס:

אז זה בסדר. זה מסודר.

צבי הנדל (מפד"ל):

חוצפה להשוות. עובדים מתקשרים אלי, ידידי היקר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת הנדל, יש לי הצעה. לפני שבוע, אומנם בקושי וגם אני לא כל כך תרמתי לכך, החלטנו על פיוס במלים. אני מציע אולי שאת המלה בריונות תוריד. איך שאתה רוצה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מבקש רק שכשגוזלים את זמני להשיב את הזמן.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא חייב, אתה תקבל את הזמן בחזרה. בואו נמתן קצת את הלשון.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני לא יודע אם המלה כל כך פוגעת. המעשה פוגע מאוד.

היו"ר ש' וייס:

מלים פוגעות.

צבי הנדל (מפד"ל):

המעשה שנעשה על-ידי מזכ"ל ההסתדרות פוגע מאוד. פוגע בכלכלה, פוגע במדינה. אני מקבל טלפונים – לא אחד ולא שניים – כמו ההודעות שהשאירו במשיבון לחברת הכנסת גוז'נסקי, של אנשים שאומרים: אני לא רוצה לשבות, אבל מאיימים עלי. לא מאחד, לא משניים, ואם אני קיבלתי טלפונים, אני מניח שכולכם קיבלתם טלפונים. אני לא איש שמזוהה כעוסק בענייני הסתדרות יותר מאחרים.

לכן, חשוב מאוד לדעת שההסתדרות היא לא כבשה תמימה. אם מדברים על ענייני בריאות, חבר הכנסת מקסים לוי, חשוב לדעת שההסתדרות ממאנת להעביר חוב, שאין חילוקי דעות לגביו, של 600 מיליון שקל לקופת-חולים כללית. בגלל זה אין כסף לקנות תרופות לחולי איידס ולחולי סרטן. איפה כתוב שבגלל דבר אחד ולא בגלל דבר אחר?

לגבי קרנות הפנסיה אני חייב להגיד, שמעבר לבעיות אקטואריות שהיו ובעיות בכלכלה, והקרנות הפסידו בגלל זה, אולי, בצורה כזו או אחרת – היתה בעיה גדולה של כשל בניהול קרנות הפנסיה.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מאוד שבדיון שייערך – אני מקווה שייערך דיון ממצה על היום הרע הזה שגרם עמיר פרץ לכלכלה בישראל ועל העוול שנגרם לעובדים – בד בבד תחליט המדינה או הכנסת על מינוי ועדת חקירה שתבדוק את העסקאות שנעשו בין ההסתדרות לקרנות הפנסיה – והיו עסקאות כאלה. אני מבקש שמישהו יבדוק ומישהו ייתן את הדין, שמי שהיום באים לדרוש כסף מהמדינה, מכיסו של העובד הפשוט שמשלם מסים – מה הוא מבקש? – כל מיני עסקאות שעשו עם הקרנות האלה – קרנות של מיליונים, מאות מיליונים. מה קרה? לאן נעלם הכסף? ואף אחד לא נותן את הדין.

חיים אורון (מרצ):

המפלגה שלך היתה שם תמיד. הייתם מחוברים לצינור.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני קורא מבמה זו למפלגה שלך, ג'ומס, ומכולם אני מבקש – תהיו קצת ישרים ותוקיעו את השביתה חסרת השחר הזאת, שלא תוביל לשום מקום, לשום הישגים, ושום דבר לא יועיל לרווחת העובדים. זה מבזה את העובדים ומוריד אותם ואת כל כלכלת המדינה לשפל חדש, שלא ידענו כמוהו.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת הנדל.

חיים אורון (מרצ):

— — — מחוברים לשיבר למטה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, יש לך רשות הדיבור, אתה תתייחס, בוודאי, גם לדברים של צבי הנדל.

חבר הכנסת צבי הנדל, ועדת חקירה היא פרוצדורה אחרת, אני רוצה להזכיר לך.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מציע לחברי הבית שנמצא את הדרך.

היו"ר ש' וייס:

אתה כבר מכיר את התקנון. זו פרוצדורה אחרת.

בבקשה, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. זכות הדיבור שלך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במאבק בין העובדים לבין הממשלה אני תומך בעובדים, כבן למשפחת עמלים וגם כאדם שתומך בזכויות של העובדים. אני חושב שהממשלה, הפוגעת במדיניותה בעובדים במדינה, אחראית לשביתה שהוכרזה והתקיימה היום, כי העובדים נאבקים על זכויותיהם וגם על כבודם. נראה שהממשלה הזאת לא מתייחסת ברצינות לא לכבוד של העובדים, לא לפרנסה שלהם ולא לזכויות שלהם, ולכן ראינו שהתקציב החדש פוגע בזכויות של העובדים במה שהושג בעבר, לא מכבד את ההסכמים שנחתמו בעניין קרנות הפנסיה, מתעלמים ממה שהושג בזמן הממשלה הקודמת אחרי עמל רב – ואני מברך את הממשלה הקודמת ואת שר האוצר הקודם, חבר הכנסת בייגה שוחט, על ההסכם שעשה עם ההסתדרות כדי לשמור על זכויות העובדים. אבל הממשלה החדשה ושר האוצר החדש פוגעים בעובדים, לא מכבדים את ההסכמים, פוגעים גם בחוק ביטוח בריאות ממלכתי ויוצרים מצב שתהיה בריאות לעשירים ובריאות לעניים. האנשים שמצבם הבריאותי קשה, לא יכולים היום לקנות לפי החוק הזה את התרופות.

הפגיעה בקצבאות הילדים תפגע, קודם כול, בעובדים, כי העשירים לא אכפת להם אם תהיינה קצבאות ילדים או לא תהיינה. העמלים, העובדים, הם אלה שנפגעים. לכן אני חושב, שההסתדרות עשתה צעד אמיץ, ואני מברך את יושב-ראש ההסתדרות, חבר הכנסת עמיר פרץ, ואת חבריו, שעשו צעד אמיץ והכריזו על שביתה כללית כדי לזעזע את תפיסת העולם של הממשלה הזאת. זה לא עניין של שר האוצר בלבד, אלא זה עניין של כל הממשלה, כי כל הממשלה שותפה למחדל של פגיעה בעובדים במדינת ישראל.

אני חושב שהעובדים לא יכולים לוותר במאבק הזה אלא אם תחזור בה הממשלה מהפגיעה בעובדים וממדיניות הכשל כלפי העובדים במדינת ישראל.

אני לא רוצה להתייחס להצהרה של שר האוצר, ההצהרה שהוא הסביר והתנצל עליה. גם אם ההצהרה לא היתה הצהרה מוצלחת, אני חושב שהוא עשה צעד חכם כשהוא התנצל בפני העובדים. בכל זאת, צריך להיזהר בביטויים כאלה כלפי העובדים במדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אני שולח מכאן ברכות לכל העובדים במדינת ישראל, להסתדרות, ליושב-ראש ההסתדרות, שמנהלים מאבק אמיתי, מאבק כן לשמירה על זכויות העובדים במדינת ישראל וליצירת חברה צודקת במדינה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת יצחק כהן, ואחריו – חבר הכנסת גפני. עכשיו ההסתדרות תקבל גיבוי חזק מאוד מש"ס.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי שר האוצר, חברי חברי הכנסת, אם אתה שואל אותי לגבי ההסתדרות – זה היה תמיד מוסד אומלל, שטוב היה אילולא בא לעולם, וחבל שהוא – – –

היו"ר ש' וייס:

זאת הפצצה, לא מה שאמר שר האוצר. אתה זרקת פה עכשיו פצצה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

זו פצצה רועמת. קדימה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אז למה אתם מקבלים — — —

יצחק כהן (ש"ס):

ידידי חבר הכנסת דראושה — — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, זכות הדיבור לחבר הכנסת יצחק כהן.

יצחק כהן (ש"ס):

גזבר ההסתדרות מימינך. תשאל אותו מה עם ההסכמים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אתם בקואליציה בהסתדרות?

יצחק כהן (ש"ס):

היו בעבר כמה תאונות דרכים שאני מקווה שהן לא תחזורנה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יצחק כהן עכשיו. זהו.

משה גפני (יהדות התורה):

לא שמעתי.

יצחק כהן (ש"ס):

— — — זה מוסד

חיים אורון (מרצ):

— — — אני מבטיח

יצחק כהן (ש"ס):

זה מוסד מיותר, הוא היה מיותר תמיד, זה מוסד ששירת את הצד הזה של הבית שנים רבות, זה מוסד שגזל ציבור עובדים, זה מה שנקרא אז המאפיה הכי מסודרת והכי ממוסדת בעולם. לא היה דבר כזה. קטסטרופה.

היו"ר ש' וייס:

אולי קצת זהירות במלים, חברים?

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, הגיע הזמן, אחרי 50 שנה, לקראת שנת היובל, שבאמת אנשי ציבור יפקחו את עיניהם ויתחילו לקבל החלטות באמת לטובת העובדים, באמת לטובת משק המדינה.

אנחנו חששנו מאוד מההפרטה של "כימיקלים לישראל" – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יוותרו על כל – – –

יצחק כהן (ש"ס):

דראושה, מעולם לא הפרעתי לך. הנה בייגה יושב ושומע. לך מעולם לא הפרעתי.

חששנו מאוד, אדוני שר האוצר, מההפרטה המוזרה של "כימיקלים לישראל". מעולם לא ראיתי עסקה כזאת שמוכרים 24.9%, נותנים 100% שליטה, ונותנים זכות סירוב ראשונה. לא היה דבר כזה בעולם העסקאות בכל העולם כולו. ומה מכרו, אדוני שר האוצר? מכרו את מכרה הזהב של עם ישראל, שסיפק עבודה ופרנסה ל-5,000 משפחות בנגב, והן עומדות כרגע בסכנה. אשר יגורנו בא לנו, מכיוון שזה בידיים פרטיות. הוא התחיל לעשות חישובים כלכליים, והמכה הראשונה שהוא הנחית היתה על עובדי רכבת ישראל בדימונה, מתוך חישובים לא לאומיים.

אני לא רוצה לדמיין לעצמי, אדוני היושב-ראש, מאות משאיות שבתוכן מאות נהגים הנעים ביום ובלילה בכבישי ישראל הפקוקים, בתשתיות האומללות שלהם, והן מחליפות את רכבת ישראל בשינוע תוצרת של "כימיקלים לישראל". בייגה, אתה יושב ומחייך, אני חושש מזה – – –

אברהם שוחט (העבודה):

אני מחייך?

יצחק כהן (ש"ס):

אתה מחייך. תושבי דימונה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת כהן, צריך הסתדרות שתגן עליהם, נכון?

יצחק כהן (ש"ס):

אנחנו נגיע לזה.

היו"ר ש' וייס:

כבר אין לך הרבה זמן.

יצחק כהן (ש"ס):

נגיע לזה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

רק בוועדת הכספים אתה יכול להצביע נגד, ואתה לא תצביע נגד.

יצחק כהן (ש"ס):

מקסים לוי, תרשה לי לא לענות לך, תעשה לי טובה.

חיים אורון (מרצ):

אל תענה לו, כי הוא יצביע בעד.

יצחק כהן (ש"ס):

תרשה לי לא לענות לך. תרשה לי לא לענות לך, מקסים לוי.

קריאות:

יצחק כהן (ש"ס):

מקסים לוי, כל הירידות שיורד עליך חבר הכנסת רובי ריבלין – תענה לו, אל תענה לי.

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת כהן, נא להמשיך.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה לדמיין לעצמי, בתשתיות האומללות של כבישי ישראל, שינועו מאות משאיות עם התוצרת של "כימיקלים לישראל" – צריך לעצור זאת מייד – עם חומרים מסוכנים מאוד, וכל זאת כדי לפטר כמה עשרות עובדי רכבת בדימונה. זה כבר עובר כל גבול. אולי זה לא כלכלי, אז הציע פה בייגה שוחט: אם זה לא כלכלי, תסבסדו את רכבת ישראל. אבל לא ייתכן לפלוט החוצה, אדוני השר, עשרות עובדי רכבת נאמנים, שמסרו את נפשם על הקמת הקו הזה של רכבת ישראל, שתוביל את התוצרת של מכרה הזהב, שנמכרה לשאול איזנברג בעסקה שערורייתית, לדעתי, שערורייתית מאין כמוה. 24.9%, נתנו לו 100% שליטה וזכות סיבוב ראשונה. איזה מין עסקה זאת? ומה מכרו? מכרו את הדבר היחיד שהיה יכול לספק פרנסה ל-5,000 עובדים, משפחות בנגב.

הפריעו לי – – –

היו"ר ש' וייס:

אני אוסיף לך דקה.

יצחק כהן (ש"ס):

לכן אני מבקש לשיקול את כל הדברים האלה שיקול לאומי, לא שיקול כלכלי בלבד – גם לעשות שיקולים כלכליים, אבל לא להפקיר עשרות משפחות עובדי רכבת בדימונה. והעסק הזה ילך ויידרדר, כי אם הוא כבר עושה חישובים רנטביליים, הוא גם יפטר את הכורים ויעדיף להביא תאילנדים ורומנים. אתמול שמענו בוועדת הכספים את שר המשטרה, השר לביטחון פנים, מר קהלני, שאומר שיש 350,000 עובדים זרים, יותר מ-50% ללא רשיון. הוא יעדיף להביא אותם בתשלומי רעב כדי שלא לקחת אותם עובדים תושבי הנגב. הוא יפלוט אותם לשוק האבטלה, שממילא הוא גדול ורחב – כ-180,000, וזאת נוסף על 100,000 העובדים הפלסטינים שעובדים בתוך השוק.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני השר, אנא קח את כל הדברים לתשומת לבך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק כהן. חבר הכנסת משה גפני, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר האוצר, לא חשוב למובטל בדימונה או באופקים או בשלומי מה אומרים פקידי משרד האוצר מבחינה סטטיסטית ומה טוב למשק בישראל, כאשר הוא מגיע הביתה ואיננו יכול להביא פרנסה ואיננו יכול להביא אוכל לילדיו. לא חשוב לעובד פשוט במפעל, ששכרו פעמים רבות אפילו מתחת לשכר המינימום, ולא חשוב מה אומרת הסטטיסטיקה על האבטלה – אם היא עלתה או ירדה, או ממדי העוני. הוא חי את זה יום-יום.

אני לא בטוח שכאשר עושים את החישובים הללו, גם כאשר מביאים תקציב מדינה שפוגע בקצבאות ילדים, גם כאשר מביאים תקציב מדינה שמחייב בסופו של דבר את החלשים לקבל רפואה אחרת מאשר הרפואה של העשירים, או כשרוצים לסגור את טיפות-החלב – בדברים הללו זה חוסר רגישות.

אני לא מסכים ולא אסכים לכך – וגם אמרתי לך זאת, אדוני שר האוצר – שיבוא תקציב כזה – אני לא רוצה להיכנס לוויכוח שבין ההסתדרות לבין משרד האוצר, אני לא בהסתדרות. חבר הכנסת חיים אורון, לא נהייתי בהסתדרות משום דבר. אני לא בטוח שצריך להשבית את המשק ולפגוע בכל התעשייה בכל הענפים בגלל אמירה של שר האוצר, ותיכף אתייחס אליה.

היו"ר ש' וייס:

אין לך הרבה תיכף.

משה גפני (יהדות התורה):

אעשה זאת בקצרה. אני לא סבור שצריך להתנהג גם כלפי השובתים בצורה הזאת. אני רוצה לומר שאתה, אדוני שר האוצר, זקוק להרבה סייעתא דשמיא. אתה נושא בתפקיד כמעט בלתי אפשרי. יש גירעון, צריך להביא תקציב, אסור לפגוע בחלשים. אתה צריך סייעתא דשמיא, ואנחנו יודעים זאת.

היו"ר ש' וייס:

בכנסת צריך סיעה דשמיא.

משה גפני (יהדות התורה):

אבל תאמין לי, גם סיעה צריכה סייעתא דשמיא. לא לכל הסיעות יש סייעתא דשמיא תמיד, אבל בוודאי שר האוצר.

חיים אורון (מרצ):

בעיקר כשאין סיעה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מציע שתבדוק גם אם מה שעשית כשר האוצר או כשר בממשלה – והרי בעצם תמכתי בממשלה הזאת – בשבוע שעבר הוסיף לך סייעתא דשמיא במאבק שאתה צריך לנהל כשר אוצר, אם דבר זה היה נכון לעשותו, אם היה מותר לעשותו, אם היה צריך לעשות את מה שעשית.

אברהם שוחט (העבודה):

למה אתה מתכוון?

משה גפני (יהדות התורה):

אני מתכוון – ללכת לוועידת הרפורמים. עכשיו אני עוזר לו, עכשיו תתמכו – – –

אני אומר כאדם מאמין, אני לא בטוח שזה הוסיף סייעתא דשמיא. אגב, אני גם חושב שרוני מילוא עשה מעשה חמור מאוד, שגם לא הוסיף לו סייעתא דשמיא עם המאבק של עובדי העירייה. הוא חשב שהוא פופולרי מאוד, וראינו שלא לעולם חוסן. אדם צריך להיות רגיש לכל הרגישויות.

אני רוצה לסיים. הטפת לנו, ובצדק, שעל כל דבר צריך להידבר, כל דבר צריך להיעשות במתינות, אסור לפלוט מלים קשות. כאשר דיברתי על דברים שנוגעים לציפור נפשנו, לקודשי האומה, אמרתי מלים קשות. כאן מדובר על נושא רגיש. מדוע היית צריך להשתמש במשפט הזה? לא התכוונת לעובדים, בסדר, אבל הרי אתה משתמש תמיד ב"חפץ חיים", ו"חפץ חיים" אומר: "מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע". תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת גפני. חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת יורי שטרן.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, מאבק מקצועי הוא חלק מסדר-היום הלגיטימי בחברה דמוקרטית – – –

היו"ר ש' וייס:

יומרץ אורון.

חיים אורון (מרצ):

סייעתא דשמיא.

שביתה היא מכשיר לגיטימי במאבק מקצועי, ושביתה כללית היא מכשיר לגיטימי בסל השביתות שעומדות לרשות איגוד מקצועי. מדובר בנשק רגיש מאוד ובאמצעי מסוכן מאוד. אדוני שר האוצר, צריך הרבה שיקול דעת, הרבה תבונה, הרבה פתיחות – –

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

חיים אורון (מרצ):

— כדי שלא לדחוף את ארגון העובדים למצב שבו הוא נאלץ להשתמש בנשק מאוד מאוד מסוכן. אני אומר לך, אדוני שר האוצר, אתם דחפתם את ההסתדרות לפינה הזאת, ואתה ללא ספק מומחה גדול

ממני פי כמה במשאים-ומתנים. מי שדחף את ההסתדרות לפינה הזאת היה צריך לצפות להתפתחות, והיא אכן התרחשה. אני לא רוצה לחזור להתבטאות, הייתי נוכח, אני מודה שהייתי מופתע מאוד, השמעתי קריאת ביניים נמוכה מאוד, כי בכל זאת היה מדובר בכנס מכובד מאוד וחגיגי מאוד, אבל כבר נאמרו הדברים והתנצלת, ואין לי עניין לחזור על כך.

אני רוצה לדבר על מה שנראה בעיני שאלה מהותית, ובתחום מסוים. אדוני שר האוצר, אני עד לכך, היה הסכם לגיטימי בנושא הפנסיה עם ממשלת ישראל, לא חודש לפני בחירות, וגם זה לגיטימי. במרס 1995, אחרי שישבו ימים ולילות עם הצוות המקצועי של האוצר, שאמר וחזר ואמר לי ולחבר הכנסת רמון, שזה ההסכם הטוב ביותר שהיה אפשר להשיג במצב הקודם, עם ויתורים גדולים מאוד של העובדים ועם שביתות. כן, אדוני שר האוצר, עם שביתות, שהיו אז כלפינו, של המורים, של התעשייה האווירית שפגענו בהם, ואמרנו שאנחנו צריכים להגיע סוף-סוף להסכם עם הממשלה להסדיר את נושא הפנסיה של 600,000-700,000 עובדים.

זכותם של ממשלה ושל שר אוצר חדש לומר שההסכם הוא לא טוב, זכותם לבקר אותו. אבל הוא לא יכול להפר אותו באופן חד-צדדי. הוא לא יכול לומר שההסכם הוא פיסת נייר צהובה שמראים אותה בטלוויזיה, כי זאת לא היתה המציאות.

אם היה מתקיים דיון לגופו של עניין על ההסכם הזה, גם היום הייתי ממשיך להגן עליו ועל כל מה שקורה בכל מערכת יחסי העבודה. אדוני שר האוצר, הממשלה נותנת דוגמה. ראש עיריית תל-אביב גם הוא מעסיק גדול, הוא מחליט ללכת ראש בראש עם קבלנים. אומרים נציגי העובדים: היו 17 סעיפים במשא-ומתן, ב-16 נושאים קשים מאוד הגענו להסכמה – – –

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

תוריד רק את הזמן שהיה – – –

הי"ר נ' חזן:

כבר הורדתי.

חיים אורון (מרצ):

אדוני שר האוצר, אני אומר שיש מצב חדש. שרי האוצר לשעבר – מצבם היה נוח יותר – היו מנהלים משא-ומתן עם מזכיר ההסתדרות על תוספת יוקר, על גובה התשלומים לקופת-חולים ועל גובה

התשלומים לקרנות הפנסיה, וכאשר התבצע המהפך בהסתדרות אמרנו: ההסתדרות תהיה יותר איגוד מקצועי – איגוד מקצועי שהוא, כך אני מקווה, תנועה חברתית. יציאתם של המוני עובדים היום לרחובות ושבייתה שקשורה לחוק הבריאות, לקצבאות הילדים ולאבטלה הולכת וגואה הן כלי לגיטימי.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת חיים אורון, אבל אם היו היום יוצאים בכותרות בעמודי השער של "ידיעות אחרונות" או של "מעריב" על מה רוצה ההסתדרות לנגח באופן אישי את שר האוצר – היה חשוב יותר שהציבור ידע.

חיים אורון (מרצ):

אני חוזר ואומר, אני יודע ומודע לכך שיש לכל מי שמוליך מהלך כזה קושי לא פשוט, והוא כולל בתוכו גם חיבור רצונות שונים ואינטרסים שונים, לפעמים נוגדים, בציבור של מאות אלפי אנשים. המבחן לא קל, אבל אני חושב שמתעוררת במציאות הישראלית אווירה של דה-לגיטימציה של זכותם של עובדים להשתמש בכלי היחיד שיש להם, כלי השביתה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה לך. חבר הכנסת איתן כבל, בבקשה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

למה?

היו"ר נ' חזן:

סליחה, חבר הכנסת כבל, חבר הכנסת יורי שטרן לפניך. אחרי חבר הכנסת שטרן – חבר הכנסת כבל, ואחריו – חבר הכנסת שאול עמור.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, כבוד שר האוצר, התקופה הזאת היא תקופה קשה למשק הישראלי, ולכן היא קשה גם לעובדים בישראל. דברים קשים קורים במשק, האבטלה, המיתון, יחסי עבודה מעורערים, הלנת שכר בסדרי גודל בלתי נסבלים, פיטורי עובדים שאפשר היה להימנע מהם, פיטורי עובדים בתנאים שהיה אפשר לחשוב מראש מה הם יהיו, והעובדים צריכים להגן על עצמם. יש אלף סיבות להסתדרות הכללית להיות הסתדרות לוחמת, להיות ארגון שמגן על זכויות העובדים. יש

לה כלים רבים לעשות זאת. דווקא על רקע זה אינני מבין את השביתה הזאת, אינני מבין את העיתוי שלה, וודאי שאינני מקבל את הסיבות שכביכול מצדיקות אותה.

זה מגוחך, הרי, בגלל הערה כזאת או אחרת של שר האוצר, מוצלחת או פחות מוצלחת, להשבית את המשק. אני לא רואה שום תועלת שתצא למשק ולעובדים מהשביתה הזאת. היא רק תזיק לכלכלה, היא רק תגביר את האבטלה, וביזוי בית-המשפט הוא דבר שפוגע, כמובן, בכולנו. הרי זה הרס עצמי, וההסתדרות כארגון שחייב לעמוד על זכויות העובדים, דבר שלא יכול להיות אלא מעוגן בחוק, היא זאת שצריכה להיות בצד של שמירה על החוק ולא בצד של המפירים אותו.

אני חושב שהשביתה הזאת היא שביתה מיותרת לגמרי. אני קורא להסתדרות להפסיק אותה. זו שביתה מזיקה, שרק תגרום נזק לעובדים, אבל היא חלק מהתמונה הקשה שיש היום, ודווקא השביתה הזאת אולי תקשה עלינו במאבק האמיתי. המאבק האמיתי הוא על שינוי סדרי עדיפויות בתקציב של 1998. כי אם התקציב הזה יסתיים עם אותן פגיעות קשות במרקם החברתי של ישראל, בבריאות, בחינוך, אם לא תינתן עזרה מסיבית בתחום הדיור – כל מה שנעשה היום בצורה לא מוצדקת ומיותרת במשק על-ידי השביתה הזאת יחזור כגל עצום של מחאה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת שטרן. חבר הכנסת איתן כבל, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שאול עמור, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת שוחט.

איתן כבל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, היום שובת רוב המגזר הציבורי במחאה על דבריו של השר נאמן נגד ציבור העובדים.

הי"ר נ' חזן:

הנוכחות של חברי הכנסת מראה שהם הצטרפו לשביתה.

איתן כבל (העבודה):

דבריו של השר נאמן מבטאים נאמנה את תפיסתו לגבי ציבור העובדים בכלל. לדעתי, אם יש היום פצצה חברתית, הרי הם עשרות אלפי המובטלים שקיימים היום ברחבי הארץ. יש לנו שר אוצר, ואני אומר זאת לזכותו, שדובר בו נכבדות בבית הזה, מכל הסיעות, ימין ושמאל, והוא גם משתדל להיות נחמד עם הימין, עם השמאל, עם החרדים, עם החילונים. הוא דואג להזכיר לנו מעת לעת, שיש לו תמיד לאן לחזור, הוא לא פוליטיקאי רגיל. אבל, אדוני השר, מרוב המחמאות שהורעפו עליך, ובכנות, אנחנו שוכחים לשים לב לתפקיד המרכזי שאליו נבחרת – שר האוצר.

אדוני השר, מספר הבלתי-מועסקים ברבע השלישי של השנה הגיע לשיא חדש, 179,000 נפש. מספר התחלות הבנייה, הענף שנחשב כמוביל וכקובע את קצב פעילות המשק הישראלי, נמצא בשפל וממשיך לרדת. מי שבקיא בתחום יודע, שהמצב הולך ומחמיר מיום ליום. קצב הגידול של ההשקעות במפעלים בירידה, גלגלי המשק הישראלי הפסיקו לנוע, והמערכת הכלכלית נמצאת בהאטה מדאיגה. לפני כחודש ימים אמר שר האוצר: מה אתם רוצים, בכול אשמה הממשלה הקודמת. אני מכיר ראש רשות, שמרוב שהוא כל הזמן האשים את ראש הרשות הקודם בקלקולים של העבודה שלו, הוא שכח שהוא כבר שר אוצר תקופה מסוימת.

אדוני השר, המיתון הולך ומעמיק. השכבות החלשות משלמות את מחיר המדיניות הכלכלית של הממשלה. מנכ"ל האוצר אמר לאחרונה, כי הוא מעדיף 1% נוסף במדד, ולא 1% נוסף במובטלים. זו רק סממה, כי כל יום מתעוררות עשרות אלפי משפחות לעוד יום של עצב ודיכאון. ההחמרה במצב הכלכלי פוגעת במרקם החברתי. אני לא יודע כמה חברי כנסת מכירים בתים של מובטלים, איך זה פוגע במרקם הפנימי, המשפחתי, איך זה פוגע ומוריד לשפל המדרגה את הביטחון העצמי של ראש המשפחה. כלי התקשורת מלאים בסיפורים של משפחות שבקושי מצליחות לגמור את החודש.

שר האוצר, קום והתהלך בארץ, ראה את האנשים הטובים עם העיניים העצובות, שמבחינתם לעבוד זה בראש ובראשונה פרנסה, זה לחם לילדים, זה חינוך, אבל גם תחושה של ביטחון. אולי הביטוי הכי בוטה של דרכה של הממשלה הזאת, ובכלל הדרך שבה מנוהל הנושא הכלכלי, הוא מה שאמר הנגיד לאחרונה: איני מודאג מהגידול באבטלה. הוא לא מודאג מהגידול באבטלה, מה יש לו לדאוג? הרי הוא מסיים את החודש כמו שצריך. לו אין בעיה איך לסיים את החודש. הוא טוען, שהבעיה של האבטלה נובעת משינויים מבניים במשק, שזו בעיה של העובדים הזרים. אבל הבעיה אינה העובדים הזרים. הייתי שמח מאוד אם לא היינו צריכים עובדים זרים, אבל שר האוצר לשעבר, אברהם שוחט, יודע, שהעובדים הזרים, רובם ככולם, מועסקים במקצועות שהישראלים לא רוצים לעסוק בהם או שאינם יכולים לעסוק בהם.

השביתה שהוכרזה על-ידי ההסתדרות היא הכלי הכמעט יחיד שיש לעובד במדינת ישראל, וגם לכלי הזה מבקשים לעשות דה-לגיטימציה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן כבל. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם שוחט. אדוני, בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מקווה מאוד שאכן לא יחלפו שעות רבות והשביתה הזאת תיגמר, מתוך הסכמה בין ההסתדרות לממשלה, לא באמצעות בתי-משפט, אף שצריך לכבד החלטות של בתי-משפט, אלא תוך הסכמה, שכן שביתה מהסוג הזה רעה לעובדים, רעה לממשלה ורעה למשק.

אבל, אדוני שר האוצר, אם הייתי צריך להישאל ולהשיב ולהגיד דברים ברורים, משקלו של מי גדול יותר בהתפתחותה של השביתה הזאת, לא הייתי מהסס להפנות כלפיך וכלפי הממשלה אצבע מאשימה. הייתי אומר שאתם, ביוזעין ושלא ביוזעין, דחקתם את ההסתדרות ואת העובדים להגיע למצב הזה של שביתה כל כך רחבה שלא לצורך. הדברים האלה נשענים על החלטות ממשלה בלתי אחראיות, שנעשו כהרף עין, בשבירת כל כללי המשחק בין ממשלה לעובדים ועל-ידי דיבורים ואמירות מיותרים, שכן גם כאשר מתנצלים על דברים – הרבה יותר חכם לא להגיד אותם, ואז לא יהיה צורך להתנצל לאחר מכן.

אני מבקש מכם, רבותי חברי הכנסת, לשים לב: השביתה איננה על שכר. דיוני השכר שההסכמים הנוגעים להם – שחלקם הסתיים ב-1 בינואר 1997 וחלקם ב-1 באוקטובר 1997 – עדיין לא החלו. השביתה הזאת נעוצה, כפי שאמרת, בהפרת הסכמים בוטה.

יכול שר האוצר למסור לעיתונאים נייר צהוב של סיכום ישיבה לילית מאפריל 1996, אבל הוא לא אומר את האמת לציבור, שהוא בא לממשלה ושבר הסכמות על הסכם פנסיה שהוא טוב לממשלה וטוב לעובדים, במסגרת החלטות שהיו בישיבת הממשלה לגבי אותו הסכם פנסיה. הוא בא וקיבל את החלטת הממשלה בעניין, ולפי מיטב האינפורמציה שבידי, דווקא אותו דבר שמשמש לטשטוש ולכיסוי על החלטות הממשלה, דווקא על כך יש הסכמה בין מזכיר ההסתדרות לבין שר האוצר.

נניח שההסכם לא טוב, אני אומר שההסכם מצוין, אבל נניח שהוא לא טוב – האם שר האוצר לא מבין שיש מגבלות לכוח כלפי העובדים? האם שר האוצר לא מבין שמולו לא עומד קליינט של עורך-דין אחר שמנהלים אותו בכוח משא-ומתן? האם הבעיה משפטית? וזכותך, אדוני שר האוצר, להגיד שההסכם לא טוב ולשנות אותו או לפעול לשינויו בהסכמה, לא בצורה ברוטלית. האיום שלך, שאם הוא לא יעשה – תלך הביתה, רלוונטי לביבי ורלוונטי לחברייך בקואליציה. הוא לא רלוונטי לעמיר פרץ, ובצדק. הוא צריך לשמור על האינטרסים שלו ולא על האינטרס שאתה תשב בממשלה. לראש הממשלה יש אינטרס שתישאר, ובצדק, אתה תורם רבות לממשלה שלו, וגם חברי הקואליציה פוחדים אולי ממשבר נוסף, אבל האיום הזה לא עובד על העובדים, הוא גם לא עובד על מזכיר ההסתדרות.

מזכיר ההסתדרות הושפל, לפי דעתי, בהחלטות הממשלה. אתה גררת את כולם לפינה הזאת, אתה גרמת לכך, ועל כך הוסיפו המלים חסרות האחריות. מה אמר ראש הממשלה לפני חודשיים על ההסתדרות? – שהיא שודדת את קופת המדינה. קרנות הפנסיה בהסכמים עם התאחדות התעשיינים ובצווי הרחבה של משרד העבודה – שלחו לשם את עובדי הייצור, הם לא הלכו מרצונם. היתה בעיה בניהול, אבל היו בעיות אחרות בניהול. קרנות הפנסיה קלטו את העלייה ונתנו 40% פנסיה אחרי עשר שנות עבודה במשך 30 שנה, בלי חשבון אקטוארי. לא בסדר, הממשלה היתה צריכה לעשות זאת.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שוחט.

אברהם שוחט (העבודה):

לכן אני אומר לך, אדוני שר האוצר, אני מאוד מאוד מקווה שתמצא את הדרך להבין שיש מגבלות לכוחה של ממשלה ולכוחו של שר האוצר. ואני מאוד מקווה שתלמד, שלא מפירים הסכמים. אם רוצים לשנות, עושים זאת תוך כדי דיון. ואני מאוד מקווה, שהשביתה הזאת – והיא רעה לכולם, כפי שאמרתי – תלמד אותך ואת הממשלה לקח, שאתם לא יכולים לשטות בציבור העובדים בצורה כזאת.

הי"ר ב' חזן:

אני מודה לך, אדוני, ומזמינה את שר האוצר יעקב נאמן להשיב על הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת; חברי הכנסת הנוכחים בלבד. אדוני השר.

שר האוצר י' נאמן:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אדון בהצעות לסדר-היום בעניין הסכסוכים, השביתות והאבטלה במשק, ואשתדל להביא בפני חברי הכנסת את העובדות על מנת שהדיון – אם וכאשר יתקיים – יהיה על סמך עובדות.

הסתדרות הפקידים, עובדי המינהל והשירותים הכריזה ב-9 בנובמבר 1997 על סכסוך עבודה ועל שביתה החל מ-30 בנובמבר 1997 ואילך.

סכסוך זה נוגע לעובדים ברשויות המקומיות בשלוש הערים הגדולות, באיגודי ערים לכבאות ובמחלקות העירוניות לכיבוי אש – בירושלים, בתל-אביב, ברמת-גן ובגבעתיים. הסכסוך הורחב גם לעובדי המוסדות להשכלה גבוהה, קופת-חולים וגופים ציבוריים נוספים.

אני רוצה להדגיש, כי הנושא המרכזי בסכסוך, כפי שאף הובהר בדיונים שנערכו בבית-הדין הארצי לעבודה, הוא: "פגיעה בוטה בהסכמי שכר פנימיים, המוצאת ביטויה בביטולים חד-צדדיים של הטבות המעוגנות בהסכמים והסדרים בני תוקף מחייב. כמו כן, עשיית שימוש בסעיף 29 לחוק יסודות התקציב, באופן הנוגד את עקרונות יחסי העבודה הנהוגים במשק מימים ימימה". זו היתה תביעת העובדים, או ההסתדרות בשם העובדים.

עמדתנו הברורה היא, כי אין כל מקום לשביתה. המרכיב המרכזי בה נוגע באופן ישיר להפעלת סמכויות שר האוצר והממונה על השכר, על-פי חוק יסודות התקציב, וחובת משרד האוצר לבטל תשלומים המשולמים לעובדים בניגוד להוראות החוק.

ברקע הדברים, אני רוצה להדגיש, עומדת למעשה דרישתם של העובדים, כי כספים המיועדים לתוכניות ההבראה לרשויות המקומיות ימשיכו לזרום לגופים אלה מתקציב המדינה, בעוד הרשויות המקומיות ממשיכות לשלם תוספות שכר חריגות שלא על-פי החוק. העובדים דורשים, כי לא תהיה כל פגיעה בתוספות אלה שמשולמות בניגוד לחוק. אנו חוזרים ומודיעים, כי אין כל אפשרות להסכים להמשיך להעביר תקציבים לרשויות המקומיות, בלי שיהיה במקביל טיפול בחריגות השכר, שמשמעותן הפחתות מהשכר המשולם כיום.

לאור פניית מרכז השלטון המקומי ושלוש הערים הגדולות בבקשה לצווי מניעה, קבע בית-הדין הארצי לעבודה בפסיקתו ביום שני השבוע, דהיינו ב-1 בדצמבר 1997: "ההסתדרות הכללית החדשה, כולל הסתדרות הפקידים, תביא לכך כי חבריה יחזרו לעבודה מלאה ותקינה ולא יגרמו לשיבושים כלשהם בעבודה הסדירה החל מהלילה בחצות". זאת, עד לקבלת פסיקה עקרונית בנושא הפעלת סעיף 29 לחוק יסודות התקציב, פסיקה שבית-הדין מתכוון לתת בחודש זה.

אני רוצה לומר, שלמרות החלטת בית-הדין הארצי לעבודה ולאחר ההחלטה קוימה שביתה. אני לא צריך להכביר מלים על משמעות הדבר ועל מה שקורה כאשר מפירים בצורה כזאת צווים של בית-הדין.

שלוש העילות הנוספות שבסכסוך, קרי: 1. שינוי הכללים לתשלום גמול השתלמות; 2. תשלום בגין אי-מיצוי העלות המרבית שנקבעה להסכם הכללת רכיבים נוספים לגמל, דהיינו, 3% מהשכר הפנסיוני; 3. החלת התוספת שאושרה לעובדים בלתי ייחודיים במשרדי הממשלה על עובדי הרשויות המקומיות – אף הן אינן מהוות עילה להשבתת המשק.

התביעה השלישית של העובדים, קרי, התוספות לעובדים בלתי ייחודיים, כבר נמצאת בדיון במוסד לבוררות מוסכמת, ביוזמת העובדים. וגם כאן אין כל מקום לשביתה.

אשר לרכיבים נוספים לגמל – טרם מוצה ההליך שנקבע בהסכם לקביעת הזכאות לתשלום נוסף, תשלום שאותו שללנו מלכתחילה, וגם כאן לא היה כל יסוד לשביתה.

בעניין גמול ההשתלמות – ההסתדרות דורשת לבטל את התנאי של 12 שנות לימוד, לפחות, שהוא תנאי בסיסי לקבלת הגמול ונקבע בפסק בוררות ב-29 באוגוסט 1989.

סך כל תביעות העובדים, המסתכמות בכ-7%–8% תוספות שכר, וזאת לפני פתיחת המשא-ומתן על הסכמי השכר החדשים, יהוו נטל נוסף על הקופה הציבורית, ולכן לא נוכל להסכים להן.

אשר על כן, עמדת משרד האוצר היתה ונשארה, כי מלכתחילה לא היה מקום לשביתה שהוכרזה שלשום. יתירה מזו, אתמול, בניגוד להתחייבות מפורשת שנתנה באת-כוח ההסתדרות בבית-הדין לעבודה ולבקשה לבטל את הצו שניתן בדיון הקודם, תוך הצהרה כי ההסתדרות לא תנקוט צעד של שביתה כללית או צעדים ארגוניים אחרים בנושאים שבסכסוך, וזאת עד למתן החלטה אחרת של בית-הדין הארצי – הוכרזה אתמול שביתה והחלה שביתה, בניגוד גמור להצהרה של ההסתדרות בבית-הדין. איני צריך לומר מה חומרת הדברים.

בעקבות זאת, אחר הצהריים הוציא בית-הדין לעבודה צו מניעה, המונע את השביתה. בית-הדין קבע, שבנסיבות האירועים והעניין הוחלט פה-אחד לחדש את ההחלטה מ-28 בספטמבר 1997, שבה קיבל את בקשות המבקשים למתן צווי מניעה זמניים, שיהיו בתוקף החל מהיום ב-06:00, כדי לאפשר להסתדרות להודיע על כך לשובתים.

אני רוצה לומר, שבמשך כל התקופה ניהלתי משא-ומתן עם יושב-ראש ההסתדרות החדשה בניסיון לפתור את הבעיות, ועמדתי לקיים אמש ישיבה נוספת, שבוטלה על-ידו בעקבות הדברים שיוחסו לי ולא אמרתי אותם. אני חוזר ואומר, למרות זאת אני מוכן בכל עת ובכל שעה לקיים דיון ענייני עם ההסתדרות על כל השאלות השנויות במחלוקת.

אשר לנושאים האחרים שהועלו כאן: אני רוצה להתייחס לעניין עובדי הרכבת בדימונה, שהועלה על-ידי חבר הכנסת יצחק כהן – איני רואה אותו. לשביתה של עובדי הרכבת בדימונה אין כל נגיעה לשביתת הסתדרות הפקידים, עובדי המינהל והשירותים. זה סכסוך לוקאלי, שקשור להחלטת הנהלת הרכבת לפטר חלק נכבד מהעובדים במחוז הדרום.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול להעיר הערה? איך יכול להיות מעשה של פיטורי יושב-ראש ועד עובדים על-ידי הנהלת הרכבת? זה דבר שאינו מתקבל על הדעת. יכולים לקרוא להם לבריור או לוועדת משמעת, אך לא ייתכן שיושב-ראש ועד עובדי הרכבת בדימונה יקבל מכתב פיטורים לאותו יום. דבר כזה לא היה מעולם.

שר האוצר י' נאמן:

חבר הכנסת מקסים לוי, אני חושב שגם נושא כזה צריך להיפתר בהידברות ולא בשביתות ובגרימת נזקים.

לחבר הכנסת איתן כבל: היטבת לתאר את זעקת המובטל ואת האסון לו ולמשפחתו. הפתרון האמיתי והשלם לבעיית האבטלה במשק יכול לבוא אך ורק מהגברת הצמיחה, שלא תושג על-ידי שביתות כמו השביתות שנעשות בימים אלה.

חבר הכנסת יורי שטרן, תיארת בצורה ברורה מאוד את הדברים. אני מסכים עם דבריך, ואין לי מה להוסיף עליהם. הגברת הצמיחה לא תושג על-ידי שביתות אלא רק על-ידי מדיניות פיסקלית ומונטרית נכונה, המעודדת את הייצור ואת היצוא במשק ומפנה לכך את המקורות. לכן יש לצמצם את הוצאות הממשלה כפי שהוצע בתקציב, על מנת שזו לא תהיה נטל על המגזר היצרני, ויש לשאוף לאי-העלאת מסים.

אשר לטיפול נקודתי במוקדי האבטלה בפריפריה: הממשלה החליטה, ב-9 בספטמבר 1997, לאמץ את המלצות ועדת המנכ"לים בדבר דרכים לטיפול ולהתמודדות עם התרחבות האבטלה באותם אזורים, והקצתה 120 מיליון ש"ח, במסגרת תקציב 1998, לשם הפחתת שיעורי האבטלה באזורים אלה.

אני רוצה לסיים ולומר: אני בעד הידברות, אני נגד שביתות, שפוגעות בסופו של דבר, לא רק במשק המדינה אלא בראש ובראשונה בעובדים. אני קורא לכל העובדים לקיים את צווי בתי-המשפט ולחזור לשולחן ההידברות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני לא השיב לי בעניין עובדי קבלן והמגמה לחסל את זכויות העובדים הקבועים.

שר האוצר י' נאמן:

לא השבתי, כי אני מניח שיהיה דיון נרחב בנושא הזה. אני לא נגד דיון בכנסת, אני חושב שהנושאים האלה דורשים דיון. לא השבתי על כל הטענות בקשר לתקציב, כי זה לא נושא הדיון שלפנינו. אני מניח שיהיה דיון בכנסת או באחת מוועדותיה בנושאים שעלו על הפרק, ויהיה זה דיון ממצה.

אני רק רוצה לומר לסיום, שאני חושב שהדרך היחידה לפתרון סכסוכים היא דרך ההידברות, ולא דרך הפעלת הכוח הן על-ידי צד זה והן על-ידי הצד אחר. אני פתוח בכל עת ובכל שעה להמשך ההידברות עם יושב-ראש ההסתדרות החדשה.

אני רק יכול לסיים בדברי פרשנותו של רבי יהונתן אייבשיץ על הפסוק הנוגע למחלוקת בין יוסף לאחיו, שהיתה מחלוקת קשה, "ולא יכלו דברו שלום". שואל רבי יהונתן אייבשיץ: מה זה, לא יכלו להגיד שלום זה לזה? ומסביר: כיוון שלא היתה ביניהם הידברות, לא היה גם שלום. אני מצר על הפסקת ההידברות עם ההסתדרות, ואני חוזר וקורא להסתדרות לחזור לשולחן הדיונים ולא לנקוט צעדים הפוגעים, בסופו של דבר, בעובדים ובמקומות העבודה.

היו"ר ב' חזן:

אני מודה לשר האוצר. חברי הכנסת, השר הציע, למעשה, דיון במליאה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

דיון במליאה הוא רעיון טוב.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

דיון בוועדה.

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת מקסים לוי, אתה מעדיף בוועדה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

הי"ר נ' חזן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את מסכימה לדיון בוועדה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

במליאה.

הי"ר נ' חזן:

אתם רוצים לחלק? אני חושבת שזה קצת מוגזם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נקיים שתי הצבעות, על העברה למליאה ועל העברה לוועדה.

הי"ר נ' חזן:

נערוך הצבעה, מי בעד דיון במליאה, מי בעד דיון בוועדה. אתם רוצים שאשאל אתכם אחד אחד?
חבר הכנסת מקסים לוי, אתה מעדיף ועדה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

הי"ר נ' חזן:

חברת הכנסת גו'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

דיון במליאה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת הנדל?

צבי הנדל (מפד"ל):

בוועדה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דראושה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

במליאה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת גפני?

משה גפני (יהדות התורה):

במליאה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אורון?

חיים אורון (מרצ):

במליאה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שטרן?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

במליאה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת כבל?

איתן כבל (העבודה):

במליאה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שוחט?

אברהם שוחט (העבודה):

בוועדת הכספים.

היו"ר נ' חזן:

רק ועדה אחת יכולה לדון, או שוועדת הכנסת תחליט מי מבין הוועדות תדון בנושא. יש שלוש בקשות להעברה לוועדה, של חבר הכנסת לוי, של חבר הכנסת שטרן ושל חבר הכנסת שוחט. מי בעד העברת ההצעות הללו לוועדה?

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת מ' לוי, י' שטרן וא' שוחט לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעותיהם של חברי הכנסת לוי, שטרן ושוחט עוברות לדיון בוועדה, על-פי קביעת ועדת הכנסת.

לגבי שאר ההצעות – הצעותיהם של חברי הכנסת גפני, הנדל, גוז'נסקי, אורון, דראושה וכבל, מי בעד ומי נגד דיון במליאה בהצעות הללו? ההצבעה החלה.

קריאה:

היו"ר נ' חזן:

זה מה שנקרא: פיצול טיפול פרלמנטרי.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול בסדר-היום של הכנסת את הנושא שהעלו חברי הכנסת מ' גפני, צ' הנדל, ת' גוז'נסקי, ח' אורון, ע' דראושה וא' כבל נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. לגבי ההצעות הללו יתקיים דיון במליאה.

הצעה לסדר-היום מצוקת הדיור הקשה בקרב הזוגות הצעירים במבשרת-ציון בפרט ובארץ בכלל

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 3380, של חבר הכנסת מקסים לוי, בנושא: מצוקת הדיור הקשה בקרב הזוגות הצעירים במבשרת-ציון בפרט ובארץ בכלל.

חבר הכנסת לוי, עד כמה שזכור לי, העלית לפני חודשים ספורים הצעה לסדר-היום באותו נושא.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

לא, עכשיו זה בנושא מבשרת-ציון.

היו"ר נ' חזן:

אדוני, זו הצעה רגילה, עשר דקות לרשותך. בבקשה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, בשנים עברו לא רצתה עיריית ירושלים לספח את מבשרת-ציון, משום שהיא היתה שכונה במצוקה. עברו שנים, ואנשים אשר סחרו בנדל"ן קנו אדמות במבשרת-ציון והפכו אותה למועצה שבה הוקמו וילות והוקמו דירות ב-800,000 דולר ובמיליון

דולר. לאט לאט נרמסה ברגל גסה זכותם של הזוגות הצעירים שנותרו שם, הגרים שם עם משפחותיהם יותר מ-50 שנה.

כאשר הממשלה הקודמת פעלה בנושא "בנה דירתך", החלו אותם זוגות צעירים – יותר מ-300 זוגות צעירים – בהכנת התוכנית "בנה דירתך", ושילמו על כך בכסף. הכנת התוכנית "בנה דירתך" נתנה להם אולי תקווה והזדמנות. התחילו לעסוק בתכנון, לרבות המועצה, משרד השיכון ומינהל מקרקעי ישראל, אלא ששלושה חודשים לאחר שהממשלה הזאת נבחרה, התקבלה החלטת הממשלה בדבר ביטול התוכנית "בנה דירתך". דווקא הממשלה הזאת, שהאנשים האלה בחרו בה, ביטלה להם למעשה את התקווה לדירה.

התסכול החברתי והתסכול בעקבות החלטת הממשלה הניעו את האנשים האלה לפלוש, בעצם, למעון קליטה שהיה סגור שנים רבות. מדוע העולים החדשים? האם הם לא עולים ותיקים? הם לא בני העולים האלה, ששירתו בצה"ל והקימו משפחה והביאו ילדים? והם חדרו לאותו מעון קליטה, ולא הועילה ההידברות עם הסוכנות וגם לא ההידברות עם הממשלה. לאחר תקופה מסוימת הביאו לשם יותר מ-1,000 שוטרים, ומי לא בא לשם? מלחמה כזאת מעולם לא ראו עיני – ראיתי את השוטרים במדינת ישראל פותרים את הבעיה החברתית ומוציאים ילדים בני שלוש ב-03:00, לפנות בוקר. היה קשה מאוד להוציא את המשפחות האלה, אבל היתה פקודה של הממשלה להוציא אותן. וראו מה קרה. במשך התקופה הזאת נתן ראש הממשלה לגיטימציה לפלישה הזאת ואמר למשטרה: תשאירו אותם עד שנפתור את הבעיה.

הזוגות האלה נשארו במעונות הקליטה, ולאחר שהממשלה דנה בבעייתם, היא לא נתנה להם, בעצם, תקווה, משום שכל ההצעות שניתנו בישיבת הממשלה לא הביאו לכך שזוג צעיר יוכל לרכוש דירה. זוג צעיר יוכל לבנות דירה ב-200,000 דולר וב-250,000 דולר, ומה מציעים לזוגות הצעירים האלה? 20,000 דולר משכנתה. מאין ייקחו האנשים האלה את הכסף הדרוש?

הזוגות הצעירים נותרו בבתים האלה. המשטרה פלשה לשם שוב ושוב, הוציאה אותם בכוח, ונגד האנשים האלה נפתחו יותר מ-200 תיקים במשטרה. ביום ראשון הם עומדים למשפט על תקיפת שוטרים. מקצת מהאנשים האלה ברחו לרשות הפלסטינית כדי לקבל מפלט מדיני. זו בושה וחרפה לממשלה הזאת, שנותנת לאנשים לנהוג כך, מתוך התסכול החברתי. לא שאני מצדיק אותם על שהם שברחו ליריחו, ולא שאני מצדיק אותם על שהלכו לבקש מפלט מדיני אצל עם אחר. זו המדינה שלהם, וכאן היו צריכים להתמודד. לא שאני מסכים עם הדברים שהם אמרו, אבל התסכול הביא אותם למצב הזה. למה הם הגיעו למצב הזה?

נסעתי ליריחו, התקבלתי אצל רג'וב ושכנעתי אותם להגיע לארץ, להגיע לירושלים, משום שצו בית-המשפט הרחיק אותם מירושלים, ממבשרת-ציון. לאחר מאמצים גדולים הם הסכימו לחזור ועברו את ראש השנה בישראל. לממשלה לא היה אכפת, לאיש לא היה אכפת מהם. היום הם עומדים במצב הקשה, שלא רק שלא מכבדים את זכותם לדיוור, אלא הם גם צריכים לעמוד לדין בגין תקיפת שוטרים – ראו לאיזה מצב אנחנו מגיעים במדינת ישראל, והממשלה צריכה לפתור את הבעיות.

הייתי בגבעת-המטוס. בגבעת-המטוס אנשים גרים בקוונים, מתמודדים עם הזוועה של מחלות ושל דברים כאלה שאין העין יכולה לראות: ניתוקי מים, ניתוקי חשמל כדי לאלץ אותם לצאת; יש פנייה של "עמידר", באמצעות משרד השיכון, להוציא אותם משם על-ידי צווים, ויש גם גבייה של "עמידר" בסכומי עתק, והדברים האלה עוד ייחקרו. לא נותנים להם מפרט על סכומים. מגיעה אלי אשה נכה,

עם חמישה ילדים, ש"עמידר" דורשת ממנה 35,000 שקל, ולא מפרטים על מה זה, אבל רוצים לזרוק אותם החוצה.

איך יכול להיות שאין רגישות? איך יכול להיות שהאנשים האלה, המסכנים האלה, יצאו מהקרוונים בצו של בית-משפט? ומה רוצים לבנות בגבעת-המטוס? בתי-מלון ובתים יוקרתיים על חשבון אותם מסכנים שגרים שם ועל חשבון אותם אנשים שלא יוכלו בחיים לקנות דיור.

ולך, אדוני שר האוצר: אתם ביטלתם את הדיור הציבורי. איך תיתנו הזדמנות לאותם קשי-יום לקבל דירה בשכירות סוציאלית? אתם הולכים להפרטת "עמידר" ו"עמיגור", כאשר אתם יודעים שאלפי יחידות דיור מצויות בידי משפחות בעירות הפיתוח. תבוא "עמידר" ותפריט את הדירות האלה בבית-שאן ובקריית-שמונה ובדימונה ובשדרות, דירות שבהן גרים האנשים האלה באותן עיירות במשך 40 ו-50 שנה, במחיר הסוציאלי, ויבוא מפרט חדש ויקבע להם שכירות ברמה הכלכלית שלו. איפה הבלם החברתי? נעלמה לנו הרגישות כלפי אותן משפחות?

כאשר אני מדבר על הדברים האלה, אני מגיע גם לנושא שכונות קרוונים שבהן גרים אתיופים. מה יעשה אדם בודד? איך הוא יצא משם? עדיין יש יותר מ-700 בודדים בקרוונים; ראש הממשלה ביקר שם, נשא ילד אתיופי בזרועותיו ואמר: אני מבטיח לכם, שעד שנת 2000 אפנה אתכם. וועדה מטעם משרד השיכון אומרת, שכבר ב-1998 לא יהיו קרוונים בישראל. נתן להם ראש הממשלה הזדמנות נאותה לשבת עוד שנתיים באותם קרוונים.

כך שאין מדיניות במשרד השיכון לא ביחס לדיור הציבורי, לא ביחס לבנייה, לא ביחס לעדכון משכנאות. לפני כמה חודשים התחייב ראש הממשלה בבית הזה – הוא הגיש מסמך לסיעת גשר – שוועדת-גדיש תביא את מסקנותיה לא יאוחר משלושה חודשים אחרי אישור התקציב. איפה ועדת-גדיש? איפה בנייה לזוגות צעירים? איפה עדכון המשכנאות?

מה שאנחנו רואים היום הוא פגיעה ישירה, משום שאין משכנתה שתואמת את צרכי הזוג הצעיר. צריך לצאת משעבוד המשכנתאות לזוגות צעירים. לא ייתכן שזוג צעיר לא ירכוש דירה. צריך ללכת על-פי עיקרון שנהוג בגרמניה ובצרפת, מדינות שהן לא נאורות כמונו. צריך ללכת לדיור בשכירות, ועל-פי שכרו של האדם, הוא יוכל לקבל דיור בשכירות. אם הוא מרוויח 2,500 שקל בחודש, שכן הדירה יהיה 25% משכרו הקובע. כך נוכל להציל הרבה נפשות מגירושין ומהתאבדויות.

אני פוחד, גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, שהתסכול הגדול של המובטלים בשנה הבאה יביא להקמת תנועת אוהלים גדולה, משום שגם חוסר התעסוקה לא יביא את הזוגות הצעירים לדירה.

לכן אני בטוח ומשוכנע, שגם בנושא הזה אני יכול לומר שהממשלה, במשך שנה וחצי נכשלה במתן תשובה ופתרון – לא רק למבשרת-ציון, אלא גם לזוגות צעירים בכל רחבי הארץ.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת מקסים לוי. אני מזמינה את סגן שר הבינוי והשיכון מאיר פרוש להשיב על ההצעה לסדר-היום בנושא: מצוקת הדיור במבשרת-ציון ובמקומות אחרים בארץ. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

גברתי היושבת-ראש וחברי הכנסת, חבר הכנסת מקסים לוי ביקש להעלות מדוכן הכנסת את מצוקת הדיור הקשה בקרב הזוגות הצעירים במבשרת-ציון בפרט ובארץ בכלל. בתחילת דברי אתייחס למבשרת-ציון, ואשתדל גם לענות על כלל הבעיות שחבר הכנסת מקסים לוי העלה ולהסביר מה קורה היום במשק.

בעקבות פלישת הזוגות הצעירים למרכז הקליטה במבשרת-ציון נקט משרד הבינוי והשיכון שני מסלולי טיפול. אני חייב לציין פה, שהמסלולים האלה נבחרו רק לאחר משא-ומתן ודיונים עם האוצר, יחד עם אנשי המועצה המקומית ועם היועץ המשפטי לממשלה ולשכתו, לאור הנתונים הקיימים.

אין זה סוד שביולי 1996 ביטלה הממשלה את תוכנית "בנה דירתך". ההסבר לכך, כפי שהובא, וזה היה כחודש אחרי שהממשלה הזאת נכונה, היה כי למבקרת המדינה יש ביקורת קשה על מסלול "בנה דירתך". אני חייב לומר, שמבקרת המדינה ביקרה את תוכנית "בנה דירתך" בעיקר בשאלת מחירי הקרקע, ולא לעצם השיטה, שאני חושב שאי-אפשר להתווכח עליה. בסופו של דבר, מסלול "בנה דירתך" היה התוכנית הזולה ביותר שבה יכלו להגיע זוגות צעירים לקניית דירה.

אני חייב לומר, שמלבד סגן שר הבינוי והשיכון, שהשתתף בישיבת הממשלה וטען שיש צורך להסכים ולהחליט ש"בנה דירתך" תופעל בהמשך באמצעות משרד הבינוי והשיכון, היה עוד שר יחיד שדיבר על כך, והוא שר החוץ דוד לוי. הוא שאל: מדוע לבטל את מסלול "בנה דירתך"? יש לשער, שמאחר שכבר שנים רבות הוא לא היה במשרד הבינוי והשיכון, הוא השתמש במינוח "בנה דירתך". ואז נאמר לו: לא רוצים לבטל את "בנה דירתך". כי הוא הציג את הבעיה שאתה, חבר הכנסת מקסים לוי, דיברת עליה עכשיו, שזוגות צעירים יכולים להגיע לדירה, וזו דרך טובה לכך. ואז הוא שאל: מדוע לבטל את "בנה דירתך"? אמרו לו: לא מדובר על "בנה דירתך", מדובר על מסלול אחר. הדבר הזה עבר אז בממשלה, בנימוק של מבקרת המדינה.

לא אחת אמרתי מעל במת הכנסת, שאפילו אם למבקרת המדינה היתה ביקורת, בנושא הספציפי הזה, אין הצדקה לבטל את המסלול הזה. אבל היתה התנגדות לכך מצד האוצר. העלינו את העניין לא אחת בפני האוצר וביקשנו שימשיכו הלאה עם המסלול הזה.

בסופו של דבר, כאשר המועצה במבשרת-ציון הגישה בפנינו מסמך, היא דיברה על שלושה מסלולים. האחד, "בנה דירתך" – אמרנו שאין ביכולתנו לעשות זאת, מאחר שהממשלה ביטלה את זה. השני, מחיר למשתכן בהעדפת תושבי המקום. השלישי, משרד השיכון ירכוש את הדירות מהסוכנות היהודית.

הרכישה מהסוכנות היהודית לא יכלה לצאת אל הפועל, מכיוון שלא יכולנו ולא היו לנו האנשים שייכנסו למשא-ומתן הזה, אבל אמרנו גם לראש המועצה, שינסה להשיג את הסכמת הסוכנות, ואנחנו מוכנים ללכת על זה.

לעומת זאת, הצענו ללכת למחיר למשתכן, כיוון שאת "בנה דירתך" לא יכולנו להפעיל בעקבות החלטת הממשלה, ובסופו של דבר המשרד יוצא באותו אתר שתוכנן מלכתחילה במסגרת "בנה דירתך", במסלול של מחיר למשתכן. מה זה מחיר למשתכן? קודם כול, יש מכרז ליזמים שבו מחיר הקרקע הוא נתון שאי-אפשר להתווכח עליו. לאחר קביעת שמאי, יש מחיר הקרקע.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

בכמה יעריך המינהל בשמאות את מחיר הקרקע?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אמרתי שמבקרת המדינה ביקרה את עצם מחיר הקרקע, שהוא פסול, לטענתה, ויכול להיות שיש צדק בכך שאתה אומר שמחיר הקרקע במבשרת-ציון שונה מאשר במקום הצמוד למבשרת-ציון, ולכן במחיר הקרקע היינו חייבים ללכת במסלול של מחיר למשתכן, מכיוון שיש לנו קביעת שמאי, שהוא נתון שאי-אפשר להתווכח עליו, ולאחר מכן יש מכרז בין קבלנים, ומי שמציג את המחיר הזול ביותר הוא הזוכה.

במסגרת זו מתחייב היזם למכור את הדירות במחיר הנמוך ביותר, וזה יכול להבטיח מחירי דירות לזכאים במחירים נמוכים יותר ממחיריהן של דירות זהות בשוק.

לפתרון הבעיות הפרטניות שהיו במבשרת-ציון הקימונו ועדה שהיו בה כמה גורמים, ונדמה לי שהיו מעורבים עוד משרדי ממשלה, ובמסגרת זו אישרנו בקשות של כ-42 זוגות צעירים מחוסרי דיור, שנתנו להם פתרון של שכר דירה, מי פחות, מי יותר, כאשר אנחנו יודעים שאין לנו מסלול "בנה דירתך", והדרך היחידה היא ללכת במסלול של מחיר למשתכן.

אבל, מול המציאות העומדת בפני משרד השיכון, אין לנו ספק שהדרך היחידה היא ללכת במסלול של מחיר למשתכן. המשרד מודע לבעיות הקשות שיש היום לזוגות הצעירים בארץ בכלל. נכון שיש לנו בעיה במבשרת-ציון, וטיפולנו בה פרטנית.

בשבוע שעבר ביקש חבר הכנסת מקסים לוי להעלות את הנושא של אשדוד, וגם היום ישבתי עם ראש עיריית אשדוד בעניין המאהל בגן-אלישבע. בעיות כאלה היו לנו גם באור-עקיבא וגם בבאר-שבע, ובכל מקום ומקום עם הכלים שיש למשרד השיכון אנחנו מנסים להתמודד. אנחנו מודים שאכן יש בעיה קשה. אבל, חבר הכנסת מקסים לוי יודע באיזו מציאות אנחנו חיים. הממשלה הזו, לאחר שקיבלה את המאזן הכספי שיש לה, היתה חייבת לעשות קיצוצים דרסטיים בכל משרדי הממשלה, ומובן שמשרד השיכון נאלץ, גם הוא, לתרום את חלקו. בסך הכול, כשאני לוקח את הקיצוץ שעשו ב-

1996 וב-1997, ואנחנו מדברים על 1998, המשרד צריך להקטין את תקציב הפעולות שלו בכ-300 מיליון שקל.

אין זה סוד שיש היום האטה בכל מה שקשור לדיור. יש האטה מכיוון שלקבלנים יש בעיות עם ערבויות, מכיוון שאנשים קונים פחות. הם קונים פחות מכיוון שהם מחכים לראות מה יקרה עם עדכון המשכנתאות.

המנדט שיש לוועדת-גדיש הוא בהחלט לא ביחס לעדכון המשכנתאות. ביקשו מוועדת-גדיש להציע הצעות מסוימות, במסגרת התקציב הקיים, איך לחלק בשונה את התקציב הזה כאשר יציעו הצעות לאותן אוכלוסיות נחשלות, חלשות ונתמכות, כדי לשפר את מעמדן. אני יכול רק לומר כאן, שאני מאוד מקווה, ואני מציע שכולם יתייחסו לדבר הזה, שלקראת ההצבעה על תקציב 1998 נדע מה ועדת-גדיש ממליצה ומה האוצר נותן לנושא הזה.

אני יודע שב-21 בחודש ועדת-גדיש אמורה להציג את הנושא הזה בפני שר האוצר, שר הקליטה ובפני, ולהביא את המלצותיה. אני אקיים על כך דיון מקדמי בשבוע הבא. אני מאוד מקווה, גם לאור מה שהאוצר אמר, לפחות בדיונים שהיו לו במשרד השיכון, שהוא משריין תקציב למימוש ההמלצות של ועדת-גדיש. יכול להיות שהשריון התקציבי שמשרד האוצר מציע לא יספיק לאותן המלצות. אני מקווה שעל זה כולנו נוכל להתאחד ולדרוש שנקבל את התקציב הנכון.

צריך גם לזכור, שיש שיווקים, אומנם פחות מאשר בשנת 1995, אבל אני מאוד מקווה שהמשרד, עם מינהל מקרקעי ישראל, יגיעו לאותו מספר של שיווקים שהיה ב-1996. צריך גם לזכור שיש היום פחות עלייה. כשיש פחות עלייה, יש צורך בפחות דירות.

אני גם חייב לציין, שבפעולות המשרד, עם ההאטה במשק, מאז החלה הממשלה הזו בכהונתה יש התמתנות במחירי הדירות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש שבר, אז יש התמתנות, אומנם לא מעשה ידיך.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני לא אמרתי שזה רק מעשה ידי, אבל אני אומר שעצם העובדה שאנחנו מצליחים לשווק, למרות השפל, עצם העובדה שיש, הייתי אומר, במקומות מסוימים, גם הצפה, גם גורמת לכך שיש פחות ביקושים. זה גם גורם לכך שיש התמתנות במחירי הדירות. מה זה משנה בסך הכול? הרי היינו יכולים להיות במצב של עלייה מסחררת במחירי הדירות, וזה ברור השם לא קיים.

לכן אני אומר, ראוייה היא ההצעה של חבר הכנסת מקסים לוי שתהיה נדונה ביתר פירוט בוועדה; אני לא יודע באיזו ועדה תחליט הכנסת לדון בנושא הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בוועדת הכלכלה.

הי"ר ב' חזן:

זה יידון בוועדת הכלכלה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אבל, בכלים שיש לו, משרד השיכון משתדל ועושה, אני מקווה מאוד שבהצלחה. אני מקווה שכולנו נתאחד, וועדת-גדיש אכן תיתן פתרון לעדכון של משכנתאות בנקודות מסוימות. תודה רבה.

הי"ר ב' חזן:

תודה לך, אדוני סגן השר. חברת הכנסת גוז'נסקי, יש לך הצעה אחרת, להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מקסים לוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, עד שכל הוועדות שמנית אותן במסירות כזאת יגמרו את כל הדיונים שלהן, עוד מאות משפחות ייאלצו לישון תחת כיפת השמים. אני רוצה לומר לך, שבמבשרת-ציון השטח שהיה שייך לסוכנות הופך להיות בימים אלה שטח נדל"ני, שיבנו עליו דירות פאר, או בנייני פאר או בתי פאר לאלה שידם משגת לשלם מיליוני שקלים, ולעומת זאת, הזוגות הצעירים במבשרת-ציון, כמה מהם יגיעו לבית-הכלא, משום שהמשטרה בזמן הפינוי הזה גם "הלבישה" עליהם כל מיני האשמות.

לכן, אדוני סגן השר, אינני מבינה ממה אתה כל כך מרוצה. ממה אתה כל כך מרוצה? אנשים לא יכולים להשיג דיור, לא יכולים לשלם את שכר הדירה, לא יכולים להגיע לשום פתרון אנושי.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

-- --

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא רק שלא מעדכנים את המשכנתאות, גם אין להן שום מסלול הגיוני. משפחות גרות בצפיפות מחרידה, גם במבשרת וגם במקומות אחרים. לילדים אין פינה להכין שיעורי בית, ואתה מספר לנו שוועדת-גדיש תביא לנו המלצות בזמן כלשהו.

הממשלה הזאת קיצצה, אדוני סגן השר, בתקציב של משרדך. מדוע לא קמת, לא התפטרת ולא אמרת: עם תקציב עלוב כזה אני לא יכול לעבוד?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

מה את מציעה? זה היה בממשלה שאת היית בה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא הייתי בממשלה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

כן, אבל את תמכת בממשלה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת לוי, הבנתי מהבעת פניך שאתה מסכים לדיון בוועדת הכלכלה, ואם כן אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת לוי לדיון מעמיק, אני מקווה, בוועדת הכלכלה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

עם נתונים להשוואה עם מה שהיה בעבר.

היו"ר נ' חזן:

אדוני סגן שר השיכון, לא נהוג לדבר באמצע ההצבעה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

רוב של שישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת, שהצעתו של חבר הכנסת מקסים לוי, בנושא: מצוקת הדיור הקשה בקרב הזוגות הצעירים במבשרת-ציון בפרט ובארץ בכלל, תידון בוועדת הכלכלה של הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות לשר העבודה והרווחה. אדוני השר, אני מזמינה אותך להשיב על שאלות.

קשירת קשישים בבית-אבות

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

ב-13 ביולי 1997 התפרסמה ב"ידיעות אחרונות" כתבה המציגה פתרון למצוקת הדיור שפקדה את בית-האבות "בית דבורה", והוא קשירת קשישים במהלך שעות הלילה לכיסאות.

רצוני לשאול:

1. האם בדק משרדך נושא זה לאלתר, ומה העלתה הבדיקה?

2. מדוע ננקטת מדיניות שכזו?

3. מה הם הצעדים שיינקטו?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. גברתי היושבת-ראש, ידידי חבר הכנסת, מממצאי הבדיקה שנערכה עולה, כי קשירת הזקנים נעשתה פעמים מספר, לצערנו הרב, ללא ידיעה או רשות המפקחים, כמובן, אבל הדבר כשלעצמו הוא זוועה שאין כדוגמתה.

2. מדיניות כזו אסורה בהחלט.

3. תלונה על כך נמצאת בחקירת המשטרה.

אבקש לציין, כי המעון מחזיק זקנים סיעודיים. אשר על כן, הופנתה בקשה למשרד הבריאות לפקח ולתת רשיון למוסד זה. אם לא יינתן רישוי, נתחיל כמובן בהליך משפטי לפינוי המעון.

היו"ר נ' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מקסים לוי.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, בעקבות הגילוי הזה, אני מבין שהעובדים שקשרו עדיין משמשים בתפקידם. הם נחקרים ועדיין עובדים בבית-האבות. מן הדין יהיה שהמפקח ישעה את העובדים האלה, שלא תהיה סטיגמה כזאת שאפשר גם לקשור וגם להמשיך לעבוד באותו מוסד.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני יכול לומר לגבי השאלה הנוספת, שהדבר נמצא בבדיקה עם המשטרה ועם נציבות שירות המדינה. גם המשרד לא יכול לעשות דבר שהוא בניגוד לתקשי"ר או בניגוד להוראות. אם אכן תהיה אפשרות מצד הנציבות או המשטרה להשעות אותם, ישעו אותם.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מניסיוני, מי שנפתחה חקירה נגדו אפשר להשעות אותו לתקופה מסוימת.

היו"ר נ' חזן:

המקרה נשמע די מזעזע. אני מתארת לעצמי שהשר שמע את דבריו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני אשמח לבדוק את זה. אני מוכרח לומר שאני לא בקיא בפרטי המקרה הזה, משום שהמשטרה נמצאת בעיצומה של חקירה. השאלה במקומה, ואנחנו נבדוק את זה.

מקרה אונס בפנימייה בצפון

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

ב-5 ביוני 1997 התפרסמה ב"ידיעות אחרונות" כתבה על אונס חניכה בת עשר פעם אחר פעם על-ידי חניך בן 14 מאותה פנימייה. הנהלת הפנימייה לא דיווחה על הפרשה, כי הנער הכחיש את המעשים. הפרשה המזעזעת נחשפה כאשר הגיעה החניכה לחופשה בבית אביה.

רצוני לשאול:

1. מה הם ההליכים שבוצעו נגד החניך?

2. מדוע פעלה הפנימייה בצורה שכזו?

3. כיצד יפעל משרדך במקרה הזה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

3-1. החניך והחניכה המעורבים באירוע נחקרו על-ידי המשטרה תוך מתן טיפול צמוד והרחקת החניך מכל פעילות חברתית עד לסיום חקירת המשטרה.

טיפול הפנימייה נערך בהתאם למצבם המיוחד של הילדה והנער המעורבים, הבאים מרקע אישי ומשפחתי קשה ביותר. אביו של הנער מרצה כרגע עונש מאסר על-תנאי בגין התעללות מינית בבנותיו.

הפנימייה דיווחה על המקרה מייד לרשויות המשרד, ובמקביל נפתחה חקירת המשטרה, שבמהלכה הודה הנער בביצוע המעשה, ולאחר אישור הפרקליטות הוחלט להעמידו לדין.

נכון להיום, הנער הועבר מן המסגרת שבה שהה למוסד אבחוני, כדי לקבוע דרך טיפול עתידית. הנערה עזבה את המעון ועברה לחיות עם אביה, בליווי מקצועי של שירותי הרווחה.

היו"ר נ' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מקסים לוי.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני בהחלט סבור, אדוני השר, שמשרד העבודה והרווחה בראשותך פעל היטב במקרה הזה. אבל, אני רוצה להפנות את תשומת לב השר לפנימייה – לא פנימיות כאלה שמכניסות ילדים לבתי-סוהר. יש ללכת לפי העיקרון שיושם בלוד, של פנימייה קהילתית בתוך הקהילה, ולא ללכת ולקחת ילדים. משום הדברים האלה, אין המשפחות בדרך כלל כואבות את כאבם של ילדים כאלה שנלקחים על-פי צו בית-המשפט לפנימיות מהסוג הזה. יש ללכת על-פי העיקרון של פנימיות קהילתיות – בעזרת ה"ג'וינט", בעזרת תרומות מחוץ-לארץ. אני חושב שהפנימייה הקהילתית בלוד הצדיקה את עצמה כבר שלוש שנים בכך שהיא נותנת אפשרות למשפחות לבקר את הילדים, וגם לילדים לבקר באותם בתי-ספר עם החברים שלהם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני תומך יותר בטיפול בקהילה, ואני פועל בכיוון הזה. אבל, יש מקרים שמחייבים טיפול בילדים בתוך מסגרות. ממקרים כאלה אין לנו מנוס, אף שהעלויות הרבה יותר גדולות.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מדפדף פה בחומר הנוגע לשאילתא הראשונה, ומתברר, ידידי חבר הכנסת מקסים לוי, שאותה אשה שקשרה קשישה לכיסא גלגלים עדיין נמצאת במאסר. כך שאני

מקווה שהתשובה מספקת אותך. אכן כיוונת לדעת גדולים, שאם קורה מקרה חמור כזה, משעים או עוצרים. ברגע שהיא במעצר, אין לי ספק שהיא לא תחזור לעבודה. מה עוד שהמעון הוא בבעלות פרטית, כך שבהנחיה של המשרד יכול להיות מצב של השעיה או לא. לכן, אני שמח שכרגע הגברת נמצאת במעצר. אני מניח שלאחר מכן היא לא תוכל לחזור לעבודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני השר.

קיצוץ תקציבים לחירשים

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

נודע לי, שיש כוונה לקצץ מתקציב שניתן לחירשים בשנת 1997, לצורך סיוע בשעות תרגום לחירשים וכן לרכישת פקסימליות לחירשים.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. מי החליט על הקיצוץ?

3. מה הוא שיעור הקיצוץ?

4. האם ידועה למשרדך משמעות הקיצוץ האמור?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 3. כן. התקציב למטרה זו קוצץ במלואו, דהיינו – 989,000 שקל.

2. ההחלטה על הקיצוץ היתה של משרד האוצר. לטענתו, לפני כשנתיים ועל-פי סיכום אתך, חבר הכנסת כץ, הסיוע המיוחד הזה הוגבל לשתי שנות תקציב, שיסתיימו בפועל בסוף שנת 1997.

4. ההחלטה פוגעת באוכלוסיית החירשים.

משרדנו התריע על כך בפני משרד האוצר, אך זה לא השתכנע להוסיף ולתקצב שירות זה.

העסקת בני-נוער לתקופת ניסיון

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

פורסם – רצ"ב צילום – כי רשת "כלל-פארם" מעסיקה בני-נוער לתקופת ניסיון של שלושה ימים, בלי לשלם את שכרם.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון, והאם ידועים למשרדך מקרים דומים נוספים?

2. כיצד נערך משרדך להביא את זכויות בני-הנוער העובדים לידיעתם ולידיעת המעסיקים?

3. כיצד נערך משרדך לאכיפת חוק הגנת השכר בתקופת הקיץ, שבה מאות בני-נוער משתלבים במערך העבודה בישראל?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מפקחי המחלקה לאכיפת חוקי עבודה ביקרו בחנויות רשת "כלל-פארם" ובהנהלת החברה.

ברישומי החברה אין פרטים על נערים שלא קיבלו שכר בגין ימי האוריינטציה. יתר על כן, העובדים שהיו במקום נחקרו ואישרו שקיבלו שכר גם בגין ימי האוריינטציה.

2. המחלקה לאכיפה פרסמה הודעה ובה מידע על זכויות של נוער עובד, שהופץ בלשכות התעסוקה, במועצות הפועלים ובאמצעי התקשורת – רדיו ועיתונות. בפרסומים אלו ניתן מספר "טלמסר" לתלונות.

3. בתקופת הקיץ מתקבלות תלונות ישירות מבני-הנוער, באמצעות ה"טלמסר", מן המועצה לשלום הילד ומגורמים שונים. צוותים של המחלקה מבצעים פעילות אכיפה בכל רחבי הארץ. במקרה של חריגה, ניתנת הזדמנות למעסיק לתקן את הליקויים בתוך 72 שעות, או שמוטל עליו קנס של 2,500 ש"ח על כל עבירה כלפי נער.

סגירת מפת"ן "מעלות" ברמלה

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

ב-24 בפברואר 1997, הוחלט על סגירת מפת"ן "מעלות" ברמלה. צוות מפת"ן – מפעלי תעסוקה לנוער – ביקש שתוקם ועדה נייטרלית, שתבדוק את בית-הספר.

רצוני לשאול:

1. האם הוקמה ועדת-בורר, ומה היו מסקנותיה?

2. האם מפת"ן "מעלות" ייסגר?

3. האם נשמעו דברי צוות מפת"ן?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן. מונה בורר, שמסקנותיו היו לאפשר ניסיון נוסף למנהל מפת"ן, תוך החלפת המפקח.

2. מפת"ן "מעלות" ימשיך לפעול בשנת התשנ"ח.

3. כן, דברי צוות מפת"ן נשמעו על-ידי כל הגורמים שטיפלו בנושא, ביניהם הבורר, ראש עיריית רמלה, מנהל מחלקת הרווחה בעירייה, מנהל השירות לשיקום נוער במשרד העבודה והרווחה ונציגי הסתדרות המורים.

הרחבת סניף הביטוח הלאומי בבני-ברק

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

עם העברת סניף הביטוח הלאומי בבני-ברק למשכנו החדש, חשוב שהדבר ידווח לתושבי העיר וחשוב שתהיה תוספת עובדים לשירות הציבור ולהקלת הסבל.

רצוני לשאול:

1. האם נוספו תקנים חדשים לסניף בני-ברק, כדי ליעל את השירות? כמה?

2. האם פורסם בעיתונות הדתית מידע לציבור על הרחבת הסניף?

3. אילו שירותים חדשים ניתנים לתושבי העיר עם העברת הסניף?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. לסניף המשנה בבני-ברק הוקצו 13.5 משרות, שיופעלו באופן הדרגתי.

2. הודעה על פתיחת הסניף פורסמה בלוחות המודעות.

3. בעקבות פתיחת הסניף, באוגוסט 1997, והקצאת כוח-אדם נוסף, יטופלו בסניף תחומי גמלאות אמהות ונכות כללית, ועם הקצאת כל המשרות – גם תחומי טיפול נוספים.

היו"ר מ' שטרית:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני שר העבודה והרווחה, המוסד לביטוח לאומי משלם שכר דירה גבוה עבור שכירת קומת משרדים, לצורך הרחבת השירות של הביטוח הלאומי. המטרה היתה להפוך את נקודת השירות לסניף משנה ולהוסיף עשרה תקנים חדשים, כי מדובר בעיר עם אוכלוסייה של 150,000 תושבים.

זה חודשים ארוכים הביטוח הלאומי משלם שכר דירה גבוה עבור משרדים שוממים. אני ביקרתי במקום לפני כמה שבועות, אף תקן אחד לא נוסף, וכל זאת בגלל התנגדותו של אדם אחד להרחיב את השירותים עבור תושבי העיר בני-ברק. במשך חודשים ארוכים הביטוח הלאומי משלם שכר דירה גבוה מאוד, ואף תקן אחד לא נוסף. אני מזמין אותך, אדוני השר, שתבוא לבקר. כל המשרדים, 10 או 12 חדרים, שוממים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. חבר הכנסת הלפרט, אני מבקש להעיר לך, שאתה היית בעבר סגן שר הממונה על הביטוח הלאומי. למה לא עשו את זה אז בבני-ברק?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כשהייתי סגן שר פתחו נקודת שירות.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני באמת מתפלא שאז היתה רק נקודת שירות, כי הרבה ערים שמספר תושביהן היה נמוך בהרבה היה להן, לפני בני-ברק, סניף משנה, ואולי גם סניף ראשי.

אני שמח לומר, שעם כניסתי לתפקיד ראיתי חשיבות בפתיחת סניף משנה בבני-ברק, ואני מקווה כי בתוך שנה הוא יהיה סניף ראשי. מן הראוי היה לנהוג כך. משפחות ברוכות ילדים במקום היו צריכות ללכת, להיות מטורטרות, עד רמת-גן. בעיני זה היה חמור.

לכן שכרנו מבנה גדול, ידידי חבר הכנסת הלפרט. אילו שכרתי שניים או שלושה חדרים, היית אומר לי: כל הכבוד, אתם לא מבזבזים כסף, ואז לא הייתי יכול לעולם להגיע לסניף ראשי או לפתח הלאה את השירותים. לקחנו מראש סניף גדול, שיהיה ראוי להעמיד אותו ולהכשיר אותו לסניף ראשי. בשלבים ובהדרגה, כפי שאמרתי, נהפוך אותו לסניף ראשי, וגם הוא ייתן את כל השירותים הנוספים. לכן, השיקול הכלכלי והענייני היה לשכור מקום גדול, ולא להתחיל להתפצל במקום קטן.

סיבה נוספת לעיכוב, גם בתקופתי, כשנה-וחצי בתפקיד – לכאורה אפשר היה לפתוח את זה לפני שנה. קשה מאוד, אתה יודע, חבר הכנסת הלפרט, להשיג מבנה גדול בבני-ברק, מבנה שיכול להכיל את כל האלמנטים שאנחנו רוצים בהם כדי לתת את השירות. ברוך השם, הגענו להישג הזה. יש היום סניף גדול מאוד.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

עובד אחד לא נוסף מאז.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני אומר לך, 13.5 משרות בהדרגה. אתה יודע מה זה להשיג תקנים מול קיצוצים בכל משרדי הממשלה. השגנו את התקנים האלה, ובהדרגה ייכנסו העובדים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה יודע מי מעכב את כל זה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא יודע, תתפלא לשמוע. אין אדם שיכול לעכב לי דבר כזה, עם כל הכבוד.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מדובר בהעברת אנשים מסניף רמת-גן לבני-ברק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני אומר לך שאני לא מכיר אדם כזה, ואם אדם כזה יעמוד מולי ויעכב מדיניות שר, הוא לא יהיה במשרד.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני השר.

תשלום קצבת יוצאי צבא למי ששירתו במשטרת המנדט

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

בעקבות פסיקת בג"ץ, חויב הביטוח הלאומי לשלם רטרואקטיבית קצבת יוצאי צבא למי ששירתו במשטרת המנדט. לאחרונה הגיעו אלי פניות, כמו זו של מר בשארה ג'רייסי, שהביטוח הלאומי מעכב את הטיפול בתביעות עד לדיון בעתירה שהגיש.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. מדוע מוקפא יישום החלטת הבג"ץ הקודמת, אף שעדיין לא ניתנה פסיקה חדשה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הפסיקה הינה של בית-הדין הארצי לעבודה ולא של בג"ץ. המוסד לביטוח לאומי הגיש עתירה נגד הפסיקה, ובעקבותיה הוציא בית-המשפט העליון צו על-תנאי. הדיון בבית-המשפט העליון נערך ב-5 בנובמבר 1997. לכשיתקבל פסק-דין של בית-המשפט העליון, יפעל המוסד בהתאם.

חוות הדעת של חוקרת שירות המבחן לנוער במחוז הצפון

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

בעיתון "ערי המפרץ" פורסם תחקיר המתייחס לעבודתה של חוקרת שירות המבחן לנוער במחוז הצפון. מהתחקיר עולות ביקורות קשות, גם מצד בית-המשפט, על ליקויים בחוות דעת שמסרה החוקרת מ"א – שמה המלא מופיע במקור.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים ידועים למשרדך?

2. האם נכון שלחקירות אלו יש משמעות רבה, שכן מדובר בין היתר בעבירות מין?

3. מה יעשה משרדך בנושא זה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. כן. עדות חוקר הילדים מובאת לפני בית-המשפט כעדות אחת מכל המכלול, שלפיו קובע בית-המשפט את החלטתו.

3. החקירה שבה עוסקת השאילתא נערכה על-ידי החוקרת לאחר תקופת עבודה קצרה, יחסית, ואכן נתגלו בה ליקויים. בעקבות המקרה עברה החוקרת הכשרה מעמיקה, לרבות סמינר לשיטות מתקדמות לחקירת ילדים, שהתקיים בארצות-הברית.

חלוקת כספי ועדת התמיכות

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

רצוני לשאול:

1. מה הוא הסכום העומד בוועדת התמיכות לחלוקה לשנת 1997?

2. האם ארגונים וולונטריים, כמו "עזר מציון", "קו לחיים", "יד אליעזר", "יהודה יעלה" וכיוצא באלה רשאים לקבל כספים מוועדת התמיכות, ואם כן – באיזה סיווג?

3. האם מוסדות תורניים יכולים לקבל כספים מוועדת התמיכות? אם לא – מדוע?

4. מי קבע איזה סכום יחולק בכל סיווג – כלומר, מי קבע בחוק התקציב?

5. מי רשאי לשנות את הסכומים בכל סיווג?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. סכום התקציב לתמיכות בשנת 1997 כלל 101,980,000 מתקציב המשרד ו-40,504,750 מתקציב קרן העיזבונות.

2. להלן פירוט הסכומים שהתקבלו, לרבות סיווגים: "עזר מציון" – בסיווג שיקום נכים ומוגבלים: 169,870 שקל מתקציב המשרד, 100,000 שקל מקרן עיזבונות; "קו לחיים" – בסיווג שיקום נכים ומוגבלים: 75,000 שקל מתקציב המשרד, 75,000 שקל מקרן עיזבונות; "יד אליעזר" – בסיווג מוסדות ציבור: 38,061 שקל מתקציב המשרד, 30,000 שקל מקרן עיזבונות. "יהודה יעלה" – 100,000 שקל מקרן עיזבונות.

3. כן. בשנת 1997 קיבלו מוסדות תורניים תמיכות בסכום של 53 מיליון שקל.

4. סכומי התקציב נקבעים בדיונים בין הנהלת המשרד ואגף התקציבים במשרד האוצר, המאושרים על-ידי ועדת הכספים ועל-ידי מליאת הכנסת.

5. שינוי הסכום בכל סיווג יכול להיעשות במסגרת ההליך שנזכר בשאלה הקודמת, דהיינו, הנהלת המשרד, אגף התקציבים וחברי הכנסת.

תשלומי קצבת ניידות מהביטוח הלאומי

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באב התשנ"ז (6 באוגוסט 1997):

מפניות שהגיעו אלי עולה, כי נכים שאינם מסוגלים לעבוד – דרגת אי-כושר של 100% – ומקבלים קצבת נכות מביטוח לאומי, והם זכאים לקצבת ניידות, מקבלים רק מחצית מדמי אחזקת הרכב. נוצר כאן קושי, היות שרכב הוא אמצעי תחבורה חיוני לנכים אלה והקצבה שהם מקבלים לא מאפשרת אחזקת רכב.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. האם תינתן קצבת ניידות מלאה לנכי אי-כושר?

3. אם לא – מדוע?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. ידוע למשרדי, כי קיים שוני בהטבות בין נכה כללי, שאינו נמצא במעגל העבודה, או שהוא משתכר פחות מ-25% מהשכר הממוצע.

2-3. ככלל, בהסכם בדבר גמלת ניידות היתה כוונה לתת למי שנמצא במעגל העבודה והוא מוגבל בניידות סיוע ותמריץ על מנת להשאיר אותו במעגל העבודה.

בהתחשב בצרכים של מוגבלים בניידות שאינם משתכרים והם זכאים לקצבת נכות מלאה, הוחלט לכלול גם אותם במעגל הזכאים, וההטבות להם הן בשיעורים נמוכים יותר.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני.

הרעלת גופרית בעין-בוקק

חבר הכנסת מ' נודלמן שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באב התשנ"ז (6 באוגוסט 1997):

אירוע ההרעלה הקטלני מגופרית של ארבעה אנשים בבריכות המרפא בעין-בוקק אינו המקרה הראשון של הרעלה בזמן עבודות הניקוי במתקנים כימיים.

רצוני לשאול:

1. מה היו המסקנות לאחר המקרים הקודמים, ומה נעשה בעקבותיהן?

2. האם נעשתה במקום בדיקת צד שלישי?

3. מה יעשה משרדך כדי למנוע מקרים מסוג זה בעתיד?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעקבות מקרים קודמים הוגשו תביעות משפטיות על-ידי המשטרה. כמו כן, בעקבות מקרים אלו הכין אגף הפיקוח על העבודה במשרד תקנות מיוחדות לגבי ביצוע עבודה במקומות מוקפים.

2. התקנות נמצאות כעת במשרד המשפטים לאישורן.

3. משרד העבודה והרווחה אוכף את ההוראות הקיימות בפקודת הבטיחות בעבודה בנושא זה. הוראות אלה מגדירות בבירור את אמצעי הבטיחות שיש לנקוט לפני כניסה למקום מוקף, שבו עלולים להצטבר גזים רעילים.

דוח חקירת האירוע הספציפי הועבר למשטרה, שתחליט עם הפרקליטות בשאלה האם יש להעמיד לדין את האחראים.

אי-מימון רכישת "קלנועית" לנכים

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באב התשנ"ז (6 באוגוסט 1997):

מוסדות המדינה מממנים או מסייעים במימון רכב נכים וכן כיסא גלגלים ממונע – אך לא כך לגבי קלנועית, שהיא כלי נידוד לכל דבר והיא חיונית בדיוק כמו כיסא גלגלים ורכב נכים, אם הנכה אינו נוהג או אין לו רכב.

רצוני לשאול:

1. מדוע הדבר כך?

2. מה הם הצעדים שיינקטו לשם תיקון מצב זה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. הקלנועית שבשימוש נכים אינה מוכרת כרכב מנועי לא על-ידי משרד התחבורה ולא על-ידי משרד האוצר. לפיכך, הסכם הניידות שבין משרד האוצר לבין הביטוח הלאומי אינו חל על כלי ניידות זה.

2. בעקבות השאלתא, הנחיתי את מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי לבדוק את אפשרות ההחלה של הסכם הניידות על הקלנועית. ההצעה נדחתה על-ידי האוצר מהנימוקים הבאים: 1. הקלנועית היא יותר כלי רפואי, ולפיכך האחריות מוטלת על משרד הבריאות; 2. סיוע במסים ובהחזקת הקלנועית

יהיה פעוט ביותר; 3. מניסיון העבר איש לא בחר בקלנועית כחלופה לרכישת רכב מנועי. כן נכשל ניסיון להחדיר את הקלנועית באזורים כפריים בעבר הרחוק.

אני רוצה לומר בהזדמנות הזו, ידידי חבר הכנסת מקסים לוי, שהגשנו הצעת חוק למוגבלים, הצעת חוק שסדר הגודל שלה הוא יותר מ-700 מיליון שקל. ידוע לך גם, ששר האוצר התנגד להצעת החוק.

בקרב אני אמור להיפגש עם שר המשפטים אצל ראש הממשלה ולהגיש לו את הדוח. כעת דנים בוועדת שרים לחקיקה בדוח עצמו. אני מקווה מאוד שנוכל להעביר את הדבר זה בוועדת השרים, וגם בכנסת.

ברור לי שהחוק הזה מורכב ויש לו עלויות רבות. אני מקווה, שבמסגרת החוק הזה, שמתייחסים בו גם לקלנועית, יהיה ניתן להתמודד עם הבעיה ולפתור אותה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני השר, אם מותר לי להעיר לפני השאלה הנוספת של חבר הכנסת מקסים לוי, ראשית, אני רוצה לברך את חבר הכנסת לוי על העלאת השאילתא הזאת.

אני מבקש, אדוני השר, בכל זאת להעיר בעניין הזה, שמניסיוני בעבר בטיפול בסוגיה מסוג זה, יש כאלה שנופלים בין הכיסאות, ועד שיגיעו 700 מיליון שקל, זה לא יעזור להם. אתן לך דוגמה אחת. שתי נשים נמוכות קומה, גובהן מטר, מכפר-סבא – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אחת מהן עובדת בביטוח הלאומי בנתניה.

היו"ר מ' שטרית:

אמת. אחת מהן עובדת בביטוח הלאומי. ניסו לפטר אותן, וחמש פעמים מנענו את פיטוריהן. אז בגלל העובדה, כמו שאתה אומר, שזורקים אותן בין הביטוח הלאומי לבין משרד הבריאות – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה לא ביטוח לאומי, זה תחבורה, אוצר ובריאות.

היו"ר מ' שטרית:

בין כולם. זורקים אותן מכיסא לכיסא. הן אינן יכולות לרכוש את הקלנועית, אין להן דרך.

התוצאה היא גם, שקשה להן ללכת. אם הן הולכות 200 מטר, משום שרגליהן קטנות, הן צריכות ללכת הרבה יותר צעדים לכל מרחק, והן מתעייפות ולא יכולות ללכת. לכן, אתה יודע איך הן נוסעות? זה לא ייאמן – הן נוסעות על אופני ילדים של שלושה גלגלים, שהחליפו להם את הגלגלים לגלגלי עץ, וכך הן נוסעות לכל מקום. זה פשוט לא ייאמן. פניתי בעבר לשר הבריאות של הממשלה הקודמת, אפרים סנה, ולשר התחבורה, וניהלתי תכתובת ענפה מאוד. זה פשוט לא ייאמן. אדוני השר, אף שאתה אומר שהוגש חוק למוגבלים, יכול להיות שאתה צריך לקבוע דבר אחד, לפחות, שעליו לא יכול להיות ויכוח – שמי שמוותר על זכותו לקנות רכב, אם הוא נכה, יהיה זכאי לקבל השתתפות לקניית קלנועית או פטור ממכס לקניית קלנועית, לפחות זה. כמה אנשים כאלה יש שיוותרו על רכב כדי לקנות קלנועית? אדם שיוותר על זכותו לקנות רכב ממש מכור לקלנועית. אחרת הוא לא יוותר על זכותו לקנות רכב בלי מכס. המדינה לא תפסיד מזה שום דבר, ואתה יוצר פתרון לאנשים שבאמת נתונים במצוקה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת לוי.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לחבר הכנסת והיושב-ראש מאיר שטרית, שנגע בנקודה הזו. יש חשיבות להכיר בכך שלאנשים האלה אין זכות והם לא יכולים לקנות רכב, וגם אם יקנו, זה לא שווה.

אני מסתפק בדברי השר, שהוא יעשה מאמץ. אבל אם השר לא יתנגד להצעת חוק שנגיש כאן בנושא הזה במיוחד, נוכל לעשות חסד עם אנשים שפונים לוועדה מדי יום, ואין הרבה כאלה. האוצר התנגד אפילו לכתובית לחירש – ביום חמישי מופיעה הכתובית בטלוויזיה. מה עלותה? 2 מיליון שקלים. הוא רוצה להוריד גם אותה. אז האוצר יתנגד בוודאי לכל דבר ועניין. אבל, בנושא הזה אני חושב שתפקידך חשוב מאוד, ואני מסתפק בדבריך לעשות הכול על מנת להביא את הצעת החוק. והיה ולא תביא, אני חושב שאנחנו בקואליציה – עם הרגישות החברתית שיש למאיר שטרית, לפחות – נביא את הצעת החוק לגבי נכים בנושא רכישה ללא מכס.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת מקסים לוי, אני מתאר לעצמי שברור לך ואין לך ספק שאני אתמוך בחוק הזה, גם אם העלויות שלו יהיו הרבה יותר ממה שאנחנו חושבים.

אני גם מודה על ההערה של יושב-ראש הכנסת, אבל צריך לזכור, שברגע שאנחנו מעבירים חוק כזה, ההשתתפות לכאורה, בגלל עלות הקלנועית, זעומה ביותר. אם כבר אתה מגיש הצעת חוק, כדאי מאוד, במקרים כאלה, לעשות בדיקה מעמיקה איך אפשר לסייע להם. אם הריצה לביטוח לאומי ולמשרד התחבורה לצורך מילוי טפסים היא בשביל השתתפות בסכום כל כך זעום, בגלל מחיר

הקלנועית – אולי זה היה מיותר אפילו מלכתחילה. אז אם כבר אתה מכין הצעת חוק, ואני אברך עליה, כדאי שנעשה זאת בצורה רחבה הרבה יותר ואולי בסיוע מיוחד לאוכלוסייה שאתה מדבר עליה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני, תודה. אני בהחלט מאיץ בחבר הכנסת מקסים לוי להכין – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מגיש בשמי ובשם – – –

היו"ר מ' שטרית:

מאה אחוז. אתה יכול להגיש גם בשמי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ניתן לך את כל השירותים במשרד.

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו בהחלט נתמוך ונסייע, לשם שינוי, בהעברת הצעת החוק עם הקואליציה.

אדוני השר, אני מבקש לענות לפרוטוקול על שאילתא מס' 1750, של חבר הכנסת כץ, על שאילתא מס' 1858, של חבר הכנסת שלום שמחון, ועל שאילתא מס' 1877, של חבר הכנסת זוילי.

תקציב הבראה לאמהות ברוכות ילדים

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום ז' בתשרי התשנ"ח (8 באוקטובר 1997):

בתלונה שקיבלתי נטען, שתקציב של מיליון ש"ח שהוקצב כדי לעודד אמהות ברוכות ילדים לצאת להבראה, בוטל.

רצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם לא – מדוע לא הועברו הכספים?

3. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המשרד קיבץ שורה של סעיפים תקציביים, לרבות התקציב למשפחות ברוכות ילדים, אולם נתן מענה בנפח דומה למשפחות ברוכות הילדים במסגרת מקורותיו ועדיפותיו.

3. משרדי הסדיר תקציב למטרה זו בסעיף תקציבי מוגדר ב-1998. כמו כן, בכוונתי לתגבר סעיף תקציבי זה.

תשלום בעבור זימון לוועדה רפואית

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

הביטוח הלאומי מאפשר לחולים סופניים להגיע לוועדה רפואית על מנת שזו תקבע את הזכאות להנחות ולפטורים ממס במסגרת החוק. על מנת לזמן ועדה רפואית, על החולה לשלם 420 ש"ח.

רצוני לשאול:

מדוע אזרח שמשלם כל חייו כסף לביטוח לאומי נדרש לשלם כסף בפנייה לקבלת שירותים מהביטוח הלאומי?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

קביעת אחוזים רפואיים לצורכי מס הכנסה (הנחות ופטורים ממס) נעשית על-ידי ועדה רפואית, הפועלת מכוח תקנות מס הכנסה.

המוסד לביטוח לאומי נותן אכסניה, ומציע את הוועדה כשירות לנישומי מס הכנסה על-פי כללים שנקבעו בתקנות.

הסכום שגובה המוסד לביטוח לאומי הוא גבייה ריאלית של ההוצאות הקשורות ישירות להפעלת הוועדה בעבור מס הכנסה.

אבקש לציין, כי המוסד לביטוח לאומי אינו גובה תשלום עבור ועדות רפואיות המזכות בגמלה על-פי חוק הביטוח הלאומי.

נוהלי השמירה בבתי-אבות

חבר הכנסת נ' זילי שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

ביום חמישי, 10 ביולי 1997, נרצחה קשישה בבית-האבות רמת-אפעל. למיטב ידיעתי, אין שמירה בפתח בית-האבות הזה, ואולי גם באחרים. אין שמירה ואין פיקוח על הנכנסים לבית-האבות.

רצוני לשאול:

1. האם קיימים נוהלי שמירה מחייבים בכניסה לבתי-אבות?

2. האם העובדים המועסקים בבתי-אבות נבדקים ונחקרים בטרם קבלתם לעבודה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. א. על-פי חוק הפיקוח על המעונות, תקנה 55ב, קיימת חובת שמירה במעונות לזקנים משעות הערב עד הבוקר – 08:00-20:00. במהלך שעות היום הנושא מכוסה על-ידי נוכחות של צוות העובדים; ב. במערכת "משען" קיימים הסדרי שמירה הנקבעים היטב על-ידי קצין הביטחון הראשי ומיושמים על-ידי צוותו. ספציפית לבית-האבות "אפעל": יש במקום שמירה 24 שעות ביממה.

במקרה הקונקרטי: הרצח בבית-האבות "אפעל" נעשה על-ידי עובדת, שנכנסה כדין למעון, מאחר שהיא עבדה בקביעות במקום.

2. על-פי תקנה 51 לחוק, על מנהל המעון לפתוח תיק אישי לכל עובד, ובו פרטיו האישיים, המלצה ממקומות עבודה קודמים, תעודות המעידות על השכלה, הכשרה, בדיקות רפואיות והערכת הממונים עליו.

במקרה טרגי זה לא היו לעובדת הנ"ל כל כל הרשעות קודמות, ולא נרשמו אירועים חריגים במהלך תקופת העסקתה.

היו"ר מ' שטרית:

אני מודה לך, אדוני השר. בזאת סיימת להשיב על השאלות.

הצעה לסדר-היום

איומים על "מרכבות לטרון – מפעלי תיירות" בגין החלטתם שלא לחלל שבת

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. אני מזמין את חבר הכנסת שמואל הלפרט להעלות את הצעתו, הצעה לסדר-היום מס' 3368, בנושא: איומים על "מרכבות לטרון – מפעלי תיירות" בגין החלטתם שלא לחלל שבת. אדוני, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר העבודה והרווחה, כנסת נכבדה, בעיתון "המודיע" פורסם בימים האחרונים, כי מנהלי אתר "מרכבות לטרון", שהחל לשמור שבת, מאשימים, כי גורמים אנטי-דתיים הפעילו נגדם את הוועדה לתכנון ובנייה, שהגישה תביעה נגד "עבירות בנייה" בניסיון לכפות את פתיחתו מחדש של האתר בשבת.

אתר הפעילות הגדול "מרכבות לטרון" פועל כשנתיים בתחומי המועצה המקומית לודים. לאחרונה, הוא קיבל על עצמו לשמור שבת, והמקום פתוח רק בימות החול. זאת, אף שלדברי המפעיל הרוב הגדול של הציבור שבא אל האתר עשה זאת בשבת. כיום, מי שבא למקום מגלה שלט המכריז, כי האתר סגור בשבתות ובמועדי ישראל. שלמה רודיק, מנהל האתר, כתב אל הוועדה למען השבת, כי "אנו, בעלי האתר, שלמים מאוד על שהחלטנו לסגור אותו בשבתות ובחגי ישראל, ומרוצים מאוד על שביכולתנו לקיים את רצונו של הקדוש-ברוך-הוא בעניין זה".

בשבת פרשת "לך לך", ט"ו חשוון, ב-12:00, הגיע הבעלים למקום מביתו הסמוך. להפתעתו הוא גילה כ-20 נערים, שניתן היה לזהות אותם בתלבושת של מרצ, שהחזיקו שלטי מחאה גדולים כנגד סגירת האתר בשבת. הנערים ניסו לשכנע מבקרים חילונים שהגיעו למקום להחרים את האתר גם בימות השבוע.

בעלי האתר מספרים, כי כמה ימים לאחר מכן פנה אדם שעובד בוועדה המקומית לאחד השותפים ואמר לו: אתה עוד תצטער על שסגרת את האתר בשבת.

ואכן, כעבור ימים ספורים הגיעה אל הבעלים הזמנה מטעם הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה לזדים להתייצב בפני בית-משפט השלום ברמלה למשפט על עבירות על חוק התכנון והבנייה. להזמנה צורף "כתב אישום", ובו סעיפים שונים המתייחסים לבנייה באתר.

בעלי המקום אומרים, כי האתר פועל כבר שנתיים, ומעולם לא התנהל נגדם שום הליך משפטי. וראה זה פלא, רק נסגר "מרכבות לטרון" בשבת, וכבר הפכו הבעלים ל"עבריינים".

חברי הכנסת, אין ספק כי הניסיון להשתמש בהליכים משפטיים כדי לאלץ יהודים לחלל שבת הוא דבר חמור וחסר תקדים. זה דבר המזכיר משטרים רודניים ואפלים שעברו מן העולם, אשר כל דרך היתה כשרה בעיניהם כדי להעביר יהודים על דתם.

יש למחות על כך ולעשות הכול לביטול ההליכים המשפטיים הללו, שכן אפילו למראית עין הדבר נראה בעליל כניסיון לכפות חילול שבת על בעלי האתר "מרכבות לטרון".

הדבר גרם לסערת רוחות שאין כמוה בציבור הדתי בארץ ובעולם כולו, שהזדעזע לשמוע על כך שקיימת אפשרות של נקיטת צעדים משפטיים כדי להכריח מישהו לחלל שבת. ואיפה? לא במדינה אנטישמית, אלא במדינת ישראל, בשלטון יהודי.

חברי הכנסת, כאן אני רוצה להוקיע בכל תוקף את השמאל הקיצוני, במיוחד את אנשי מרצ, שנלחמים בשצף קצף נגד השבת כמו נגד כל קודשי ישראל.

למעשה, הדבר לא נוגע להם ולא מפריע להם כלל, שהרי מה יכול להיות פשוט יותר מחברה מסחרית המקימה אתר תיירות ומחליטה שלא להפעילו בשבת, אפילו אם הם עושים זאת רק כדי שלא לפגוע ברגשות הציבור הדתי? למי זה מפריע? ובכן, זה מטריד את השמאל ומרצ עד כדי כך שהם מפריעים את מנוחת השבת של נערי המפלגה הזו ומטריחים אותם לאתר "מרכבות לטרון", כדי שיפגינו על סגירתו בשבת. אין אבסורד גדול מזה שהשמאל הגיע אליו במלחמה שהוא מנהל נגד השבת ונגד קודשי ישראל, מלחמה בלי מטרה, מלחמה לשם המלחמה, לשם עוד כותרת בעיתון ובתקשורת.

אנשי מרצ מייצגים יותר מכול את ה"להכעיס", והם מתנהגים כגרועות שבאומות. הרי כל אחד יודע, שבעולם כולו מכבדים רצון של יהודי לשמור את השבת, ורק כאן, במדינת ישראל, המתיימרת להיות

דמוקרטיה, תרבותית, מתחשבת בזולת ומכבדת רגשות של בעל דעה אחרת, מביאים למשפט מי שרוצה לשמור שבת. האומנם עד כדי כך הידרדרנו?

אני קורא לכל הגופים הנוגעים בעניין להסיר מייד את איום המשפט נגד בעלי אתר "מרכבות לטרון" ולפתוח בחקירה נגד אלו שאיימו על בעלי האתר בגלל רצונם לשמור שבת. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת הלפרט. אני מבקש משר העבודה והרווחה לענות.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין ספק – המאבק מצד התושבים במקום הוא לא צודק, לא נכון, הייתי אומר אפילו לא לגיטימי, פשוט אנטי-דתי, משום שאותם אנשים שהקימו את האתר ופתחו אותו לכלל האוכלוסייה, הבינו מהר מאוד שאוכלוסייה דתית מגיעה במספרים גדולים, באחוזים גבוהים מאוד, ומטבע הדברים אוכלוסייה דתית לא מוכנה שאתר שמגיעים אליו אפילו בימות החול יהיה פתוח בשבת, מטעמים ברורים.

החברה ביקשה לסגור בשבת, ואכן סגרה את האתר בשבת, לטובתה של האוכלוסייה וגם לטובת הקטע הכלכלי, משום שאם הדתיים לא היו מגיעים, אם הציבור הדתי החרדי לא היה מגיע, לא היה קיום לאתר הזה. הם מצאו לנכון, מבחינה כלכלית ועסקית, להתחבר לסקטור הדתי, על מנת שהאוכלוסייה תוכל לבוא ויהיה קיום והמשך לפעילות האתר.

לצערי הרב, החלה מלחמה בדרכים לא כשרות, והתעוררו מאבקים חמורים מאוד נגד אותו יזם. אני מקווה מאוד שהוא יתמודד עם הדבר, ואם אכן יש בעיה בחוק התכנון והבנייה ביישוב, יימצא הרשיון בקרוב מאוד, ונוכל להמשיך לקיים את הפעילות הנפלאה הזאת.

במסגרת משרדי, כמובן, אני שמח מאוד על כך שיש אנשים שמבינים את החשיבות של שעות עבודה ומנוחה, ויש הרבה מפעלים – מאות ואלפי מפעלים – שלא פותחים בשבת, גם משום שהם רוצים לכבד את הסקטור הדתי או את הציבור הדתי, וגם משום שהם חושבים שחוק שעות עבודה ומנוחה הוא חוק שנועד להגן גם עליהם מבחינה סוציאלית ולשמור על מנוחתם ביום השבת.

אני אשמח להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה או לדיון במליאה, כפי שיבקש חבר הכנסת הלפרט. מבחינתי, אין לי התנגדות לא לזה ולא לזה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הלפרט, אתה רוצה להעביר את הנושא לוועדה?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

אם כך, חברים, אנחנו מצביעים, מי בעד להעביר לוועדה? אבקש להצביע מי בעד ומי נגד העברה לוועדה – ועדת העבודה והרווחה, כמובן.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

רוב של חמישה קולות בעד, אין נמנעים ואין מתנגדים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת שמואל הלפרט מועברת לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

רבותי, הצעה אחרונה בסדר-היום – חבר הכנסת עוזי ברעם אינו נמצא, לכן ההצעה יורדת מסדר-היום. בזאת תם סדר-היום, ואני נועל את הישיבה. הישיבה נעולה, רבותי. הישיבה הבאה – ביום שני ב-16:00.

יצחק כהן (ש"ס):

בעזרת השם.

היו"ר מ' שטרית:

בעזרת השם וישועתו.

הישיבה ננעלה בשעה 17:34.